1892

Kalendarz

Dekoracyjno-Ekonomiczny

1892

12

KALENDARZ

ASEKURACYJNO-EKONOMICZNY

na rok

1892

który jest rokiem przestępnym, mającym 366 dni.

Wydawca

Kaźmierz Michalewski.

ROCZNIK I.

Cena 1 złr. 20 cnt.

LWÓW.

Z drukarni „Dziennika Polskiego“ pod zarządem Fr. Kattnera.

1892.

Kalendarz astronomiczny.

Obraz ogólny na rok 1892.

Rok 1892 jest rokiem przestępnym mającym dni 366 i zaczyna się w stosunkach kalendarzowych dnia 1. Stycznia o północy.

Pod względem astronomicznym dzieli się rok 1892 na cztery pory astronomiczne, które są: wiosna, lato, jesień i zima.

Wiosna jest późna i wilgotna.

Lato parne i ciepłe.

Jesień piękna z wczesnemi przymrozkami.

Zima z początku sucha, potem bardzo mokra.

Panującym planetą w roku 1892 jest Wenus.

Zaćmienia słońca i księżyca w roku 1892.

W roku 1892 przypadają dwa zaćmienia słońca i dwa zaćmienia księżyca, z których tylko oba zaćmienia księżyca w naszych okolicach widzialne będą.

I. Zaćmienie słońca dnia 26. i 27. Kwietnia, zaczyna się dnia 26. o godzinie 9. minut 32 wieczór, a kończy się dnia 27. o godzinie 1 minut 50 rano.

II. Zaćmienie księżyca dnia 11. i 12. Maja, zaczyna się dnia 11. o godzinie 10 minut 56 wieczór, a kończy się dnia 12. o godzinie 2 minut 22 rano. Widzialne będzie w Australji zachodniej, w zachodniej połowie Azji, w Europie, Afryce i południowej Ameryce.

III. Zaćmienie słońca dnia 20. Października, zaczyna się o godzinie 6 minut 1 wieczór, a kończy się o godzinie 10 minut 43.

IV. Zaćmienie księżyca dnia 4. Listopada, zaczyna się o godzinie 3 minut 54 po południu, a kończy się o godzinie 7 minut 6 wieczór. Widzialne będzie w większej części Oceanu wielkiego, w Australji, Azji, Europie i prawie w całej Afryce.

Kalendarz świąteczny powszechny.

Okresy roczne.

Według kalendarza nowego.		Według kalendarza starego.	
Rok 1892 ma liczbę złotą .	12	Rok 1892 ma liczbę złotą .	12
Epaktę	I	Epaktę	XII
Okrąg słońca (Cyclus sol.) .	25	Okrąg słońca (Cyclus sol.) .	25
Literę niedzielną	CB	Literę niedzielną	ED

Suchedni.

We Środę, w Piątek i w Sobotę to jest: dnia 9., 11. i 12. Marca
" " " " " " 8., 10. i 11. Czerwca
" " " " " " 21., 23. i 24. Września
" " " " " " 14., 16. i 17. Grudnia

Wigilie z postem ścisłym.

W dnie krzyżowe — do uroczystości Zielonych Świąt — do śś. Apostołów Piotra i Pawła — do Wniebowzięcia N. P. Maryi — do Wszystkich Świętych — do Niepokalanego Poczęcia N. Maryi P. — do Bożego Narodzenia.

Uwaga. Jeżeli która z tych wigilij przypada w Niedzielę, wtedy przenosi się na Sobotę poprzedzającą, a jeżeli uroczystość Bożego Narodzenia przypadnie w Piątek lub Sobotę, wtedy postu nie ma żadnego.

Dnie krzyżowe.

W Poniedziałek, Wtorek i we Środę przed Wniebowstąpieniem Pańskiem, t. j. dnia 23., 24. i 25. Maja.

Święta ruchome.

Według kalendarza rzymskiego.		Według kalendarza grecko-kat.	
Popielec	2. Marca.	Nedila miasopustna	9. Fewruara
Wielkanoc . . .	17. Kwietnia	Nedila Syropustna	16. "
Wniebowstąp. Pańs.	26. Maja	Woskres. Chrysta	15. Aprijia
Zielone Święta . .	5. Czerwca	Woznes. Hospoda	14. Maja
Niedziela św. Trójcy	12. "	Soszestwie ś. Ducha	24. "
Boże Ciało . . .	16. "		
I. Niedziela Adwentu	27. Listop.		

Posty ruskie nakazane.

Pist wełykij od Nedili syropustnoj do Woskresenia.

Pist pered śś. Petrom i Pawłom od perwoj Nedili po Soszestwi św Ducha do 29. Junja czerez 2 nedili.

Pist do Uspenia Bohorodycy Diwy od 2. do 15. Awhusta

Pist pered Rożdestwom Chrystowom, od 15. Nowembrja do 25. Dekemwrja.

Styczeń — Januarij

ma dni 31.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie	Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza
1 P.	**Nowy Rok**	20 Ihnatyja Jep.	
2 S.	Makarego Op.	21 Jułyanny M.	☽
1	Ew. u Mat. św. w R. 2. Wonym czasie gdy Herod umarł	Knyha Roždestwa Chrysta. Mat. 1.	Pierwsza kwadra dnia 7. o godz. 2
3 N.	**C. po N. R.** Genowefy	22 **N. pr. Rożd. Hł. 3.**	minut 58 rano.
4 P.	Tytusa B.	23 10 Mucz. w Kr.	Śnieg i silne
5 W.	Telesfora	24 Jewhenyi †	wichry.
6 Ś.	**Trzech Króli**	25 **Rożd. Chrysta**	🌕
7 C.	Walentego B. ☽	26 **Sobor P. Bohor.**	Pełnia dnia 14.
8 P.	Seweryna Op.	27 **Stefana Mucz.**	o godz. 5 m in. 12 rano.
9 S.	Marcyanny P.	28 2000 Mucz.	Posępno i mroźno.
2	Ewang. u Łuk. ś. w R. 2. O Chrystusie w 12 latach.	Jisus uchodyt do Ehyptu. Mat. 2.	☾
10 N.	**C. I po 3 Kr.** Pawła P.	29 **N. po Rożd. Hł. 4.**	Ostatnia kwadra dnia 22. o godz. 5
11 P.	Higiniusza	30 Anysyi M.	minut 28 rano.
12 W.	Honoraty P.	31 Mełanyj Rym.	Zawierucha śnieżna.
13 Ś.	Hilarego B.	1 **Henw. 1892.** Obr. H	
14 C.	Feliksa z Noli 🌕	2 Sylwestra	●
15 P.	Maura Op	3 Małachia	Nów. d. 29. o g. 6
16 S.	Marcelego Pap.	4 Sobor 70 Apost.	minut 24 wieczór.
3	Ew. u Jana ś. w R. 2. O godach w Kanie Galilejskiej.	Joan propowidajet w opust. Mark. 1.	Jasno i mroźno.
17 N.	**C. 2 po 3 Kr.** Im. Jezus	5 **N. pr. Boh. Hł. 5.**	W Styczniu przybywa dnia o 1 godz.
18 P.	Pryski Panny	6 **Bohojawł. Hosp.**	
19 W.	Ferdynanda	7 Sobor św. Joana	Długość dnia w przecięciu 9 g.
20 S.	Fabiana i Seb.	8 Hryhorja Pr.	
21 C.	Agnieszki P. M.	9 Połyjewkta	Księżyc przybliża
22 P.	Wincentego M. ☾	10 Hryhorja Jep.	się do ziemi d. 5.,
23 S.	Zaślubienie N. P. M.	11 Fteodozya Pr	a oddala się d. 20.
4	Ewang. u Mat. św. w R. 8. O uzdrowieniu trędowatego.	Josyf opuszczajet Nazaret. Mat. 4.	Przepowiednie według kalendarza
24 N.	**C. 3 po 3 Kr.** Tymoteusz	12 **N. I po Boh. Hł. 6.**	100-letniego:
25 P.	Nawrócenie św. Pawła	13 Ermyła i Str.	Styczeń: z początku
26 W.	Polikarpa B.	14 ŚŚ. Otec w Synai	silne mrozy, w połowie śnieżyca, ku
27 Ś.	Jana Chryzost.	15 Pawła Ft.	końcu powietrze
28 C.	Karola Wielk.	16 Petra Weryhy	niestałe.
29 P.	Franciszka Salez. ●	17 Antonya Weł.	
30 S.	Martyny P.	18 Aftanazya	
5	Ewang. u św. Mat. w R. 8. O łódce Chrystusa.	O Zakhei. Łuk. 19.	
31 N.	**C. 4 po 3 Kr.** Piotra Nol.	19 **N. 2 po Boh. Hł. 7.**	

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

11. Stycznia 1. Tebet 5652.	30. Stycznia 1. Szebat.
10. „ 10. „ Post. Oblęż. Jerozol	

Styczeń 1892.

Jeżeli możesz ubezpieczyć się dziś, nie odkładaj tego do jutra.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krestencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena po jedyńcza zł.	Cena po jedyńcza ct.	Wartość ogólna	złożono zadatek zł.	złożono zadatek ct.	Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość dnia	zł.	ct.	gotówką lub weks.

Wskazówki gospodarcze:

Dom i gumno (zajęcie domowe) W najzimniejszych dniach młócić koniczynę na nasienie i nasienie lniane. Kopce z ziemniakami i burakami doglądać, w piwnicy ziemniaki przebierać, suchą paszę wiązać, zboże w spichrzu szuflować. Nawóz sztuczny sprowadzić. Lód do lodowni wozić. Młocka i czyszczenie zboża.

Stajnia. Stajnie ciepło utrzymywać, obficie podściółkę dawać, w południe przy słońcu trochę przewietrzać, a bydło na oborę wypędzać. Zimno nie poić, podczas ostrego mrozu zbyt często gnoju nie wynosić, jeżeli silny zapach amoniakowy czuć się daje, przesypać nawóz gipsem, bydło i konie starannie czyścić i dobrze karmić. Woły robocze używać do wywozu obornika lub drzewa z lasu przy dobrej sannej drodze. — Krowy się cielą, jałówki od krów najmleczniejszych przeznaczać do chowu, byczki od mniej mlecznych na woły robocze, jałówki zaś sprzedawać rzeźnikom.

Ogród warzywny i owocowy. Drzewa czyścić i obcinać, pale przygotowywać, wieczorami pleść słomiane sznury do przywiązywania drzew, maty do inspektów robić, żywe płoty obcinać, inspekta zakładać.

Pola i łąki W dniach nie mroźnych orkę kończyć, wody śniegowe z pól obsianych odprowadzać i nawóz wozić, krzaki wycinać.

Chmielarnie. Kompost i tyki do chmielu przygotować.

Gospodarstwo stawowe. (Rybactwo) Jeżeli lód gruby, robią się przeręble w stawach do łowienia ryb siecią.

Pszczelnictwo. Dbałość o spokój pszczół, ochrona przed zimnem.

Las i łowiectwo. Drzewo budulcowe i opałowe ścinać i wywozić, zagajenia chronić od uszkodzenia przez zwierzynę. W lasach niskopiennie hodowanych, wstrzymać się z cięciem, gdyż w czasie mroźnym pień łatwo się szczepi i odrośli dawać nie będzie. — Wilki ciekać się zaczynają i włóczą się gromadami. Lis szuka myszy po polach, można go podjechać sankami z ukrytymi w nich chartami. Urządzają się obławy i wielkie polowania na dziki, jelenie, łosie, sarny. Małe polowanie na zająca trwa ciągle. Paszę dla zwierzyny rozsypywać, tropić kuny i tchórze.

Luty — Fewral

ma dni 29.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 P.	Ignacego B. M.	20 Ewfymija W.
2 W.	**N. M. P. Gromn.**	21 Maksyma
3 Ś.	Błażeja Bisk.	22 Tymofteja Ap.
4 C.	Weroniki P.	23 Kłymenta
5 P.	Agaty P. M. ☽	24 Xenyi Prep.
6 S.	Doroty P.	25 Hryhorya Ap.
6	Ewang. u Mat. św. w R. 13. O nasieniu dobrem.	O Mytary i Farysei. Łuk. 18.
7 **N.**	**C. 5 po 3 Kr.** Romualda	26 **N. O Myt. i F. Hł. 8.**
8 P.	Jana z Malty	27 Joana Chrys.
9 W.	Apolonii P.	28 Jefrema
10 Ś.	Scholastyki P.	29 Ihnatya
11 C.	Łucjusza B.	30 **Trech Swiatyt.**
12 P.	Eulalji P. M. ◯	31 Kyra i Joan.
13 S.	Katarzyny Ricci	1 **Fewral.** Tryfona
7	Ewang. u Mat. ś. w R. 20. O robotnikach w winnicy.	O obłudnom syni. Łuk. 15.
14 **N.**	**C. Starozap.** Walentego	2 **N. O obł. s. S. Hosp.**
15 P.	Faustyna M.	3 Symeona i Anny
16 W.	Julianny P.	4 Isidora
17 Ś.	Konstancji P.	5 Ahaftyi Mucz.
18 C.	Flawiusza	6 Wukoły Prep.
19 P.	Konrada P.	7 Partenya Jep.
20 S.	Nicefora M.	8 Fteodora M.
8	Ewang. u Łuk. św. w R. 8. O nasieniu i wielorakiej roli.	O strasznom sudi. Mat. 25.
21 **N.**	**C. Mięsop.** Eleon. ☾	9 **N. Miasop Hł. 2.**
22 P.	Piotra Kated.	10 Charałampya
23 W.	Romany P.	11 Własya Mucz.
24 S.	Dzień przestępny	12 Mełetya Arch.
25 C.	Macieja Ap.	13 Martyniana
26 P.	Wiktora z Ar.	14 Awksentyja
27 S.	Aleksandra	15 Onysyma Jep.
9	Ewang. u Łuk. św. w R. 18. O uzdrowieniu ślepego.	O posti i Myłostyni. Mat. 6.
28 **N.**	**C. Zapust.** Leandra ●	16 **N. Syrop. Hł. 3.**
29 P.	Romana Op.	17 Teodora

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza

☽ Pierwsza kwadra dnia 5. o godz. 11 min 24 rano. Zimno i wietrzno.

◯ Pełnia dnia 12. o godz. 9 min. 23 wieczór. Deszcz i śnieg.

☾ Ostatnia kwadra dnia 21. o godz. 2 minut 0 rano. Posępno i silne wichry.

● Nów dnia 28. o godz. 5 min. 33 rano. Śnieg.

W Lutym rośnie dzień o 1 godzinę i minut 27. Długość dnia w przecięciu 10 g. 10 minut. Księżyc przybliża się do ziemi d. 1. i 29., a oddala się dnia 17.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego: Luty: od 1. do 7. pogodnie, potem pochmurno i zimno, od 9. wielkie mrozy, 14. deszcze ze śniegiem aż do 25., ostatnie dnie nieprzyjemne i burzliwe.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

29. Lutego 1 Adar.

Luty.

Ubezpieczenie nakłada skromne ciężary na wszystkich, by chronić od groźnych klęsk jednostki.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	kresteneyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			złr.	ct.		złr.	ct.		dnia	złr.	ct.	gotówką lub weks.

Wskazówki gospodarcze.

Dom i gumno. Dalszy wymłot, czyszczenie i odstawa zboża, nasienie przygotowywać, zaległe roboty styczniowe wykończyć, narzędzia rolnicze do dobrego stanu doprowadzić. Siano zwozić z brogów stojących na łąkach.

Stajnia. Wołom roboczym dawać pożywniejszą paszę. Klacze źrebcze ostrożnie do roboty używać, dobrze karmić, równie jak i krowy cielne. Stanowienie klaczy się rozpoczyna. Cielęta od krów wcześnie wycielonych oddzielić i zagrody dla cieląt urządzić.

Ogród warzywny i owocowy. Zrazy do szczepienia zdejmują się z drzew owocowych, młode drzewka przesadzać, żywe płoty zakładać, szpalerowe drzewa owocowe chronić od mrozu, drzewa z mchu oczyszczać, starą korę zdrapywać. Zasiać w inspektach sałatę, rzodkiewkę i ogórki.

Pole i łąka. Rowy wodne (bruzdy spadowe) oczyszczać, nawóz dalej wozić.

Chmielarnie. Jeżeli możliwem jest, dołować ziemię na 50—75 ctm. pod nowo zakładać mające się chmielarnie, gdzie spodnia warstwa ziemi nieodpowiednia, należy wywozić.

Gospodarstwo stawowe. (Rybactwo). Szczupaki trzeć się zaczynają; nie powinno to jednak wstrzymywać od ich połowu, zwłaszcza, że w tym miesiącu, jako w porze początku wielkiego postu, ryby są poszukiwane. Przeręble zostawić otwarte. Nadzorować przypływ i odpływ wody w stawach.

Pszczelnictwo. Pszczołom słabym trzeba dodać miodu przechowanego na ten cel w plastrach. Przeprowadzanie ulów zakupionych lub przestawić się mających.

Las i łowiectwo. Młode lasy przecinać. Usuwać drzewo ze zrębów. — Zbiór nasion z olszyny, sosny i brzozy siać i sadzić. Zające w łagodnych zimach zaczynają się parzyć, również i lisy lenią się i tracą swe futra, dla tych powodów polowanie ustaje. Ptaki drapieżne strzelać.

Marzec — Mart

ma dni 31.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie	Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza
1 W.	Albina B.	18 Lwa Pap. rym.	☽
2 Ś.	*Popielec.* Symplic. †	19 Archipa	Pierwsza kwadra
3 C.	Kunegundy	20 Łeona Jep.	dnia 5. o godz. 9
4 P.	Kazimierza K.	21 Tymofteja Pr.	min. 0 wieczór.
5 S.	Fryderyka Op. ☽	22 S. S. Mucz. w E.	Deszcz ze śniegiem.
10	Ew. u Mat. św. w R. 4. O czarcie kuszącym P. Jezusa.	0 Naftanaiły. Joan 1.	⊛
6 **N.**	**B. I Wstęp.** Kolety	23 **N. I Post. Hł. 4.**	Pełnia dnia 13.
7 P.	Tomasza z Akwinu	24 Obr. hław. ś. Joana	o godz. 2 min. 41
8 W.	Jana Bożego	25 Tarasia	wieczór.
9 Ś.	Such. Cyr. i Met. †	26 Porfyria	Powietrze łagodne.
10 C.	40 Męczenników	27 Prokopa	☾
11 P.	Anieli F. †	28 Wasyłya Jep.	Ostatnia kwadra dnia 21. o godz. 7
12 S.	Grzegorza W. †	29 Kasyana	min. 2 wieczór. Dżdżysto.
11	Ewang. u Mat. św. w R. 17. O przemienieniu Pańskiem.	0 rozsłabłennom w Kaparnaum. Mark. 2.	●
13 **N.**	**B. 2 Sucha** Rozyny ⊛	1 **Mart. N. 2 P. Hł. 5.**	Nów. d. 28. o g. 3
14 P.	Matyldy P.	2 Fteodota	min. 3 wieczór.
15 W.	Longina M.	3 Ewtropia	Pogodnie.
16 Ś.	Lubina M.	4 Harasyma Pr.	
17 C.	Gertrudy P.	5 Konona M.	W Marcu rośnie
18 P.	Edwarda II. króla	6 S. S. 42 Mucz.	dzień o 1 godzinę
19 S.	Józefa Obl.	7 Wasyłya Mucz.	i minut 47.
12	Ewang. u Łuk. św. w R. 11. O wyrzuceniu djabłów.	0 hradenyi po Chrysti. Mark. 8.	Długość dnia w przecięciu 11 g.
20 **N.**	**B. 3 Głucha** Eufemji	8 **N. 3 Post. Hł. 6.**	Księżyc oddala się
21 P.	Benedykta Op. ☾	9 40 Mucz. w S.	od ziemi dnia 15.,
22 W.	Oktawiana	10 Kondrata M.	a przybliża się
23 S.	Wiktora M.	11 Sofronya	dnia 28.
24 C.	Gabryela Arch.	12 Fteofana	
25 **P.**	**Zwiastowanie N. M. P.**	13 Nykyfora	Przepowiednie według kalendarza
26 S.	Emanuela	14 Wenedykta	100-letniego:
13	Ewang. u Jana św. w R. 6. O nakarmieniu 5000 ludzi.	0 isciłenii nimoho. Mark. 9.	Marzec: Powietrze zmienne, bardzo śniegiem i deszczem
27 **N.**	**B. 4 Srodop.** Ruprechta	15 **N. 4 Post. Hł. 7.**	przeplatane.
28 P.	Syksta Pap. ●	16 Sawryna	
29 W.	Eustachego	17 Alexia	
30 Ś.	Kwiryna M.	18 Kiryła	
31 C.	Balbiny P.	19 Chrysanfta	

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

10. Marca 11. Adar Post Estery
13. „ 14. „ Purim, czyli Haman
14. Marca 15. Adar Suszan Purim.
29. „ 1. Nisan.

Marzec.

Ubezpieczenie jest przeciwne zasadom komunistycznym, gdyż ono rozdziela szkodę, a nie własność na ogół.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krescencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			złr.	ct.		złr.	ct.		dnia	złr.	ct.	gotówką lub weksl

Wskazówki gospodarcze:

Dom i gumno. Kończyć młockę, przygotować nasienie, opatrzyć narzędzia, opatrzyć groble i opusty w młynach. Gdy lody puszczą, nawodniać łąki, ująć ziemi z kopców kartoflanych, wywożony nawóz zaraz rozrzucać.

Stajnia. Woły robocze, jakoteż konie dobrze karmić. Klaczy wyźrebionych do roboty nie używać. Owczarnie dniem i nocą nie odstępywać. Klacze się stanowią, sadzą się kury, kaczki i indyki.

Ogród owocowy i warzywny. Gałęzie uschłe u drzew owocowych upiłować, pnie z mchu oczyszczać, kopać doły na młode drzewka, zimowych okryć z młodych drzew nie zdejmować. — Grządki ogrodowe uprawiać, zakładać rozsadniki, przesadzać agrest, porzeczki i maliny.

Pole i łąka. Początek robót w polu, skoro ziemia rozmarznie i należycie obeschnie, siać owies, groch i jęczmień, jeżeli rola zbytnio obsiadła, wzruszyć extyrpatorem. Zasiew koniczyny w oziminach w miejscowościach równych, na łąkach kretowiny zrównać.

Chmielarnie. Kontynuować rygolowanie pod chmielarnie.

Gospodarstwo stawowe. Czas tarła szczupaków, miętusów, łososi, slizów, i td. z łowieniem tych gatunków wstrzymać się, z wyjątkiem szczupaka.

Pszczelnictwo. Pasieki powinne być chronione od szkody, ale ocienione, aby promienie słońca padające na wyloty nie pobudzały pszczół do wylatywania, co dla nich w tej porze, z przyczyny chłodnego powietrza byłoby zgubnem; słabe pnie karmić miodem.

Las i łowiectwo. Wyrób drzewa towarnego i budulcu kończyć, drzewo z lasu uprzątnięte, drzewo opałowe porządnie w sągi ułożone. — Wysiew nasion drzew iglastych: sosny, modrzewie, jodły i świerki: przy ciepłej porze zasiewać nasiona drzew liściastych, dębu, buku, jesionu, klonu. Pręty użytecznych gatunków wierzb, jakoto: wierzba łoza, w. wiklina i w. łozina zrzynać i niemi obsadzać groble i rowy.

Polowanie na wszelkiego zwierza, z wyjątkiem wilków, wzbrania się. Następuje paszenie się zajęcy, tokowanie głuszców i cietrzewi, przylot kaczek dzikich i czajek, rozpoczyna się ciąg słomek i bekanie bekasów.

Kwiecień — Aprilij

ma dni 30.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie	Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza
1 P.	Hugona B.	20 Prep. Otec.	
2 S.	Franciszka à Paulo	21 Jakowa	☽
14	Ewang. u Jana św. w R. 8. O żyd. chcących ukamien. Jez.	O synach Zewedeowych. Mark. 10.	Pierwsza kwadra dnia 4. o godz. 8 min. 7 rano.
3 **N.**	**B. 5 Czarna** Ryszarda	22 **N. 5 Post. Hł. 8.**	Burze z deszczem.
4 P.	Izydora Arcyb. ☽	23 Nykona Prep.	
5 W.	Wincentego Fer.	24 Zacharyi Prep.	○
6 Ś.	Celestyna P.	25 **Błah. P. Bohor.**	Pełnia dnia 12.
7 C.	Hermana W.	26 Sobor Hawryiła	o godz. 8. min. 11 rano.
8 P.	7 boleści N. M. P.	27 Matrony Seł.	Posępno i wietrzno
9 S.	Maryi Egip.	28 Iłargona Pr.	☾
15	Ewang. u Mat. św. w R. 21. O wjeździe Jezusa do Jerozol.	O świadenij Jisusa wo Jirusałem. Joan 12.	Ostatnia kwadra dnia 20. o godz. 7
10 **N.**	**B. 6 Kwiet.** Ezechiela	29 **N. 6 Cwit. Hł. I.**	min. 46 rano.
11 P.	Leona Wielk.	30 Joana List.	Dżdżysto.
12 W.	Juliusza ○	31 Ipatya Jep.	●
13 Ś.	Justyny M.	1 **Apr.** Maryi	Nów dnia 26.,
14 C.	Wieczerza Pańska	2 Czetwer wełyki	o godz. 11 min. 32
15 P.	Wielki Piątek	3 **Piatok Wełyki**	wieczór.
16 S.	Wielka Sobota	4 Subota wełyka	Pogodnie.
16	Ewang. u Marka św. w R. 16. O zmartwychwstaniu Jezusa.	O bożestwi Jisusa. Joan 1.	W Kwietniu rośnie dzień o 1 godzinę
17 **N.**	**B. Wielkanoc**	5 **Woskr. Hosp.**	i minut 36.
18 **P.**	**Poniedz Wielkan.**	6 **Poned. Woskr.**	Długość dnia
19 W.	Emmy wdowy	7 **Wtorok Woskr.**	w przecięciu 13 g.
20 Ś.	Agnieszki Polic. ☾	8 Irydiona Ap.	Księżyc oddala się
21 C.	Anzelma	9 Ewpsychya Jep.	od ziemi dnia
22 P.	Sotera i Kaja	10 Terentya	12., a przybliża się
23. S.	Wojciecha B.	11 Antipy M.	dnia 26.
17	Ewang. u Jana św. w R. 20. O ukazaniu się Jez. uczniom.	O newirnom Ftomi. Joan 20.	Przepowiednie według kalendarza
24 **N.**	**B. I Biała** Jerzego	12 **N. Antyp. Hł. I.**	100-letniego:
25 P.	Marka Ew.	13 Artemona	Kwiecień: Z początku wilgotne
26 W.	Kleta i Marcel. ●	14 Martyna	powietrze, od 9.
27 S.	Peregryna W.	15 Arystarcha	do 14. pogoda, potem
28 C.	Witalisa M.	16 Ahapii	aż do końca
29 P.	Piotra M.	17 Symeona M.	powietrze zmienne
30 S.	Katarzyny Sen.	18 Joanna Prep.	z przymrozkami.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

12. Kwietnia	15. Nisan	**Początek Wielk.**	19. Kwietnia	22. Nisan.	**Koniec Wielk.**
13. „	16. „	**Drug. św. Wielk.**	28. „	1. Ijar.	
18. „	21. „	**Siód. św. Wielk.**			

Kwiecień.

Ubezpieczenie wszczepia poczucie do obowiązku, gdyż istotą tegoż są wzajemne zobowiązania.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krescencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			złr.	ct.		złr.	ct.		dnia	złr.	ct.	gotówką lubweks
				—			—				—	
				—			—	—			—	

Wskazówki gospodarcze:

Dom i gumno. Młockę i czyszczenie zboża do siewu kończyć. Im klimat surowszy, a więc i wiosna późniejsza, tem więcej robót się gromadzi, dla tego pilnie na to uważać należy, aby z robotami zimowemi zawczasu się ułatwić, ażeby wiosennym nie przeszkadzały.

Stajnia. Woły i konie mają teraz dużo pracy, mogą być tedy obficiej żywione zdrową i posilną paszą. Cielęta odsadzone karmią się papką, owsem i dobrem sianem, klacze w marcu wyźrebione używać do lekkich robót. W inwentarzu samce nie mające przeznaczenia do rozpłodu, wyczyścić należy.

Ogród owocowy i warzywny. Roboty z marca kończyć. Zasadzać i zasiewać jarzyny, grzędy szparagowe przekopać, wycinać zeszłoroczne pędy w malinach.

Pole i łąka. Zasiewy trwają dalej, sadzą się ziemniaki. Bronuje się pszenica i koniczyna, z lucernika zgrabia się zimowe przykrycia, lucerna się bronuje. Rzepak zimowy podgartuje się. Łąki suche i żyźne równają się grabiami i przechodzą walcem i lekką broną, nawożą się popiołem i skrapiają gnojówką.

Chmielarnia. Rozpocząć obcinanie pędów.

Gospodarstwo stawowe. Czas tarła prawie wszystkich gatunków ryb, więc szczupaków, jelców, karasi, okoni, sandaczy, jasiotrów, łososi; złowione przy połowie ryby powyższych gatunków napowrót do wody wpuszczać. — Chronić sadzawki i stawy od odrostów, od wodnego ptactwa domowego i dzikiego, aby ikry i młodego narybku nie pożerało.

Pszczelnictwo. W dniach ciepłych obsuszyć wyloty, aby się pszczoły obleniły i wyczyściły, oczyścić ule z pszczół pomarłych, zrewidować stan i siłę pszczół; niezaniedbywać karmienia pszczół miodem.

Las i łowiectwo. Wierzby i osiki puszczać zaczynają, późno tedy jest brać z nich pędy. Zagajniki troskliwie ochraniać. Korczowanie rozpocząć; wypalanie węgli, pędzenie smoły, wyrób gontów, klepek, rznięcie tarcic, w tym miesiącu rozpocząć. Głuszec i cietrzew kończą tokowanie, jarząbki znoszą jaja, kuropatwy wywodzą młode, czajki i inne błotne ptactwo niesie się. Dla saren, jeleni i łosi urządzać lizawki (z soli). Polowanie odbywa się tylko na słomki w ciągu, na głuszce i cietrzewie na łąkach.

Maj — Maj

ma dni 31.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
18	Ewang. u Jana św. w R. 10. O Chrystusie dobrym past.	O Myronosnycach. Mark. 15.
1 **N.**	**B. 2 po Wielk.** Filipa	19 **N. Myron. Hł. 2.**
2 P.	Zygmunta Kr.	20 Fteodora Tr.
3 W.	Znalezienie św. † ☽	21 Januaria
4 S.	Florjana M.	22 Fteodora Syk.
5 C.	Piusa V. Pap.	23 Heorhyja
6 P.	Jana w Oleju	24 Sawwy M.
7 S.	Domiceli P	25 Marka Jew.
19	Ewang. u Jana św. w R. 16. O odejściu Chrystusa do ojca.	O rozsłabłennom. Joan 5.
8 **N.**	**B. 3 po Wielk.** Stanisł.	26 **N. Rozsł. Hł. 3.**
9 P.	Grzegorza Nazar.	27 Symeona Jep.
10 W.	Izydora Or.	28 Jasona
11 Ś.	Beatryksy P.	29 9 Mucz.
12 C.	Pankracego ○	30 Jakowa Ap.
13 P.	Serwacego B.	1 **Maij.** Jeremyi
14 S.	Bonifacego	2 Aftanazya
20	Ewang. u Jana św. w R. 16. O przyczynie odejścia Chr.	O Samarytani. Joan 4.
15 **N**	**B. 4 po Wielk.** Zofii	3 **N. Samar. Hł. 4.**
16 P.	Jana Nepom.	4 Pełahyi M.
17 W.	Paschalisa Wyz.	5 Iryny
18 Ś.	Feliksa Spowied.	6 Jowa Mnoch
19 C	Piotra Cel. ☾	7 Znam cz. kresta
20 P.	Bernarda	8 Joanna Boh
21 S	Heleny król.	9 Isaji Pr.
21	Ew. u Jana św. w R. 16. O skutku prośby w im. Jez.	O śliporożdennom. Joan 9.
22 **N**	**B. 5 po Wielk.** Julji P.	10 **N. Slipor, Hł. 5.**
23 P.	Dezyder. } Dnie krzyżow.	11 Mokija M.
24 W.	Joanny wd } Dnie krzyżow.	12 Jepyfanya Jep.
25 Ś.	Urbana I. P. } Dnie krzyżow.	13 Hłykeryi M.
26 **C.**	**Wniebowst. P.** ●	14 **Woznes, Hosp.**
27 P.	Jana Pap.	15 Pachomyja Weł.
28 S.	Wilhelma	16 Fteodora Ośw
22	Ewang. u Jana św. w R. 15 i 16. O przyjściu Pocieszyciela.	O prosławłenyi Jisusa. Joan 17.
29 **N.**	**B. 6 po Wielk.** Maks.	17 **S. S. Otec. Hł. 6.**
30 P.	Feliksa P.	18 Fteodota
31 W.	Petroneli P.	19 Patrykia

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza

☽ Pierwsza kwadra dnia 3. o godz. 8 min. 57 wieczór. Pogodnie.

○ Pełnia dnia 12. o godz. 0 min. 45 rano. Pogoda trwa dalej.

☾ Ostatnia kwadra dnia 19. o godz. 4 min. 38 rano. Powietrze niestałe.

● Nów dnia 26. o godz. 7 min. 35 rano. Wietrzno i dżdżysto.

W Maju rośnie dzień o 1 godzinę i 15minut.

Długość dnia w przecięciu 15 g. Księżyc oddala się od ziemi dnia 9., a przybliża się dnia 24.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego:

Maj przyjemny i ciepły, 7. grzmoty i deszcz aż do 17., poczem powietrze pogodne jednak niestałe.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

15 Maja 18. Ijar Szkolne Święto (Lag Beomer). 27. Maja 1. Siwan.

Maj.

Wielkie nieszczęście powstaja często z małego zaniedbania.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krescencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			zł.	ct.		zł.	ct.		dnia	zł.	ct.	gotówką lubweksl

Wskazówki gospodarcze.

Dom i gumno. Bielić płótna, zboże w spichlerzach, szczególnie z omłotów zimowych pilnie przerzucać. Przygotować co potrzeba, do zbioru siana i koniczyny. Pamiętać o ubezpieczeniu od gradu.

Stajnia. Inwentarz roboczy dostatnio żywić, krowom dojnym zacząć podawać zieloną paszę i przeznaczyć pastwiska. Jeżeli ciepła pora na to pozwala, owce się myją i strzygą.

Ogród owocowy i warzywny. W tym czasie wymagają ogrody i sady wiele starań i pracy; pielenie i obsypywanie, okopywanie warzyw, przesadzanie, rozsady i podlewanie flanc. Drzewa owocowe kwitną, wszystkie tedy czynności około ich oczyszczenia powinne być przed tym czasem ukończone. — Chrabąszcze tłumnie teraz obsiadają drzewa, trzeba je więc niszczyć, otrząsając je rankami na podesłane płachty i parząc gorącą wodą.

Pole i łąka. Koniec zasiewów. Zaczyna się siew kukurydzy, prosa i hreczki, włóczenie ziemniaków. Jeżeli pszenica nadto wybuja, trzeba ją zżąć. Plewienie pszenicy! Główną czynnością jest wywożenie nawozu na ugory czyste, pod rzepak i oziminy. Ugory podorane w jesieni bronuje się teraz.

Chmielarnie. Początek tyczenia chmielu, okopywać i dołki gnoić.

Gospodarstwo stawowe. Trą się karasie, karpie, leńce, liny i sumy, chronić stawy przed szkodami przez samą wodę wyrządzonemi.

Pszczelnictwo. Pszczoły w tym miesiącu, jeżeli pogoda sprzyja, obfite mają pożywienie, z kwiatów, drzew owocowych, drzew i krzewów ogrodowych i leśnych, z rzepaku kwitnącego. W końcu tego miesiąca wylęgają się trutnie i zaczynają wylatywać z ulów, co zapowiada, że pora rójki bliska. W dżdżystej porze, gdy pszczoły nie mogą wylatywać, karmić je.

Las i łowiectwo. Karczowanie drzew zbutwiałych, odzieranie kory garbarskiej. Nasienie wiązu (Ulmus campestris) dojrzewa, chcąc je zbierać, należy pilną na nie zwracać uwagę, gdyż z końcem maja samo się rozsiewa. Największe dawać należy baczenie na ochronę ptaków śpiewających, które najbardziej przyczyniają się do tępienia szkodliwych lasom owadów.

Łanie i sarny cielą się, zające kocą się, głuszce, cietrzewie, jarząbki, słomki, bekasy, kaczki, znoszą jaja i siedzą na gniazdach, wszelkie tedy polowanie najsurowiej wzbronione.

Czerwiec — Junij

ma dni 30.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie	Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza
1 S.	Nikodema M.	20 Ftałateja	☽ Pierwsza kwadra dnia 2. o godz. 11 min. 37 rano. Chłodno i dżdżysto.
2 C.	Erazma B. ☽	21 Konstantyna	
3 P.	Klotyldy Kr.	22 Wasyłyja	
4 S.	Kwiryna M. †	23 Sub. pom	
23	Ewang. u Jana św. w R. 14. O zesłaniu Ducha świętego.	O Duchu światom. Joan 7.	
5 **N.**	**B. Zielone Swięta**	24 **Sosz św. Ducha**	Pełnia dnia 10. o godz. 2 min. 18 wieczór. Powietrze niestałe.
6 **P.**	**Poniedz. Zielonych Sw.**	25 **Pon. Sosz. św. D.**	
7 W.	Roberta B.	26 Karpa An.	
8 Ś.	Such. Medarda †	27 Fteraponta	
9 C.	Pryma i Felic.	28 Nykyty Pr	☾ Ostatnia kwadra dnia 17. o godz. 10 min. 46 wieczór. Pogodnie i upały
10 P.	Małgorzaty P.	29 Fteodozyi	
11 S.	Barnaby Ap.	30 Jermya Ap.	
24	Ew. u Mat. św. w Roz. 28. O władzy Chrystusa.	O yspowidaniu Jisusa Chr. Mat. 10.	
12 **N.**	**B. I po Sw.** Św. Trój	31 **N. I W. S. S. Hł. 8.**	Nów dnia 24. o godz. 3 min. 52 wieczór. Powietrze niestałe.
13 P.	Antoniego z Padwy	1 **Junij.** Justyny	
14 W.	Bazylego B.	2 Nykifora M.	
15 Ś.	Wita i Modesta	3 Łukyłyana M.	
16 **C.**	**Boże Ciało**	4 Mytrofana	
17 P.	Adolfa B. ☾	5 Dorofteja Jep.	W Czerwcu rośnie dzień do 20. o min. 19, a po 20. spada o min. 5.
18 S.	Marka i Marcelina	6 Wasyriona Pr.	
25	Ew. u Łuk. św. w Rozd. 14. O wezwaniu na wieczerzę.	Petr ide wo ślid Jisusa. Mat. 4.	
19 **N.**	**B. 2 po Sw.** Gerw. i Pr.	7 **N. 2 Tił. Chr. Hł. I**	Długość dnia w przecięciu 16 g.
20 P.	Sylwerjusza	8 Fteodora	Księżyc oddala się od ziemi d. 5., a przybliża dnia 21.
21 W.	Alojzego Gonz.	9 Kyryła Arch.	
22 S.	Paulina B.	10 Tymofteja M.	
23 C.	Zenona B.	11 Warftołomeja	Przepowiednie według kalendarza 100-letniego:
24 P.	Serce Jezusa	12 Onufrya Prep.	
25 S.	Prospera Bisk	13 Akityny	
26	Ewang. u Łuk. św. w R. 15. O zgubionej owcy i groszu.	Nykto ne może dwom hospodarom służyty. Mat. 6.	Czerwiec pogodny aż do 22., potem aż do końca deszcz i nieprzyjemnie.
26 **N.**	**B. 3 po Sw.** Jana i Paw	14 **N. 3 po Sosz. Hł. 2.**	
27 P.	Władysława Kr.	15 Amosa Pr.	
28 W.	Leona II. Pap †	16 Tychona	
29 **C**	**Piotra i Pawła**	17 Manuiłła M.	
30 C.	Wspom. św. Pawła	18 Łeontyja M.	

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

1. Czerwca 6. Sivan **Zielone Święta**
2. „ 7. „ **Drugi dzień Zielonych Świąt.**
26 „ 1. Tamuz.

Czerwiec.

Zaniedbania jednej chwili, często życie całe wynagrodzić nie zdoła.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krescencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena po jedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			zlr.	ct.		zlr.	ct.		dnia	zlr.	ct.	gotówka lub weksl.

Wskazówki gospodarcze:

Dom i gumno. Najważniejszą czynnością w tym miesiącu jest zbiór siana, należy zatem powtórnie opatrzyć narzędzia i machiny do oprzętu siana służące. — Szpichlerz i stodoły wietrzyć.

Stajnia. Krowy przy obfitej a pożywnej paszy, najwięcej teraz dają mleka. Stajnie czysto utrzymywać, wyrzucajcie często gnój. Konie robocze, stadninę i bydło przy suchej pogodzie pławić, należy 3 razy dziennie poić. Owce po strzyży brakować.

Ogród owocowy i warzywny. Grządki pielą i oczyszczają się, drzewka owocowe okulizują się. Okna z inspektów zdejmują się, kończy się wycinanie szparagów. Sady się wydzierżawiają.

Pole i łąka. Na ziemiach ścisłych rozpoczyna się powtórna orka ugoru, który dotąd służył na pastwisko, ugor nawożony przyoruje się zaraz po roztrząśnięciu nawozu, a więc jeszcze z Maja, na gruntach lekkich teraz dopiero się poderuje. Żyto kwitnąć zaczyna. Ziemniaki obsypują się po raz 2-gi i 3-ci, jeżeli czas pozwoli. Koniczyna, nim jeszcze kwiatowe jej główki błękitnej barwy nabiorą, zdatna już jest pod kosę, dość wcześnie skoszona, nim na wszystkich łodygach ukaże się kwiat da 2gi pokos obfitszy. — Wyka siana, jako przedplon powinna być także skoszona. Pielenie, przerywanie buraków cukrowych powtarza się, kośba łąk jest w pełnym rozwoju. Na łąki nawadniane puszcza się woda zaraz po zżęciu siana, aby tym sposobem zapewnić bujny odrost potrawu.

Chmielarnie. Przywiązywanie pędów, powrotne okopywanie.

Gospodarstwo stawowe. Trą się karpie, liny — wywożenie szlamu.

Pszczelnictwo. Przypilnować rójki, zbieranie i osadzanie młodych rojów.

Las i łowiectwo. Ochrona lasów, szczególnie przed pożarem; staranna uprawa w szkółkach. — Z końcem miesiąca rozpoczyna się polowanie na dzikie kaczki po zarosłych stawach i jeziorach. — Tępienie drapieżnego ptactwa.

Lipiec — Julij

ma dni 31.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 P.	Teobalda Op.	19 Judy Ap.
2 S.	Nawiedzenie NPM. ☽	20 Meftodyja
27	Ewang. u Łuk. św. w R. 5. O obfitym połowie ryb Piotra.	O sotnyci. Mat. 8.
3 **N.**	**B. 4 po Sw.** Heliod ra	21 **N. 4 po Sosz. Hł. 3.**
4 P.	Józefa Kalas.	22 Jewsewya Jep.
5 W.	Filomeny P.	23 Achrypiny
6 Ś.	Izajasza Pr.	24 **Rożd. św. Joana**
7 C.	Pulcheryi P.	25 Fewronyi M.
8 P.	Elżbiety Kr. wdowy	26 Dawyda Ftes
9 S.	Cyryla B.	27 Samsona
28	Ew. u Mat. św. w R. 5. O sprawiedliwości.	O dwoch bisnojuszczych. Mat. 8.
10 **N.**	**B. 5 po Sw.** Jana ○	28 **N. 5 po sosz. Hł. 4.**
11 P.	Pelagii M.	29 **Petra i Pawła**
12 W.	Henryka	30 Sob. S. S. 12 Ap.
13 Ś.	Małgorzaty	1 **Julij**. Kosmy i Dam.
14 C.	Bonawentury	2 Położ. Ryzy B.
15 P.	Rozesł. Apost	3 Jakynfta M.
16 S.	N. P. M Szkapl.	4 Andreja
29	Ew. u Marka św. w R. 8. O nakarmieniu 4000 ludzi.	O rosłabłennom żyłamy. Mat. 9.
17 **N.**	**B. 6 po Sw.** Aleks. ☾	5 **N. 6 po Sosz. Hł. 5**
18 P.	Szymona z Lipnicy	6 Syzona Wełyk.
19 W.	Wincentego z P.	7 Tomy Prep.
20 Ś.	Czesława i Kasyana	8 Prokopija M.
21 C.	Praksedy	9 Pankratya Jep.
22 P.	Marji Magdaleny	10 S. S. 45 Mucz.
23 S.	Apolinarego	11 Jewfymyi
30	Ew. u Mat. św. w Roz. 7. O fałszywych prorokach.	O dwoch ślipcach. Mat. 9.
24 **N.**	**B. 7 po Sw.** Kryst. ●	12 **N. 7 po Sosz. Hł. 6**
25 P.	Jakóba Ap.	13 Sobor ś Hawryiła
26 W.	Anny M. Maryi	14 Akyły
27 Ś.	Natalii P.	15 Kyryka
28 C.	Innocentego Pap.	16 Aftynohena
29 P.	Marty P.	17 Maryny M.
30 S.	Abdona i Senny	18 Jemyłyana
31	Ewang. u Łuk. św. w Rozd. 16. O niesprawiedliwym szafarzu.	O piaty chlibach i dwoju ryb. Mat. 14.
31 **N.**	**B 8 po św.** Ignac. ☽	19 **N. 8 po Sosz. Hł. 7.**

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza

☽ Pierwsza kwadra dnia 2. o godz. 3 min. 58 rano. Deszcz.

○ Pełnia dnia 10. o godz. 3 min. 29 rano. Posępno i dżdżyst.

☾ Ostatnia kwadra dnia 17. o godz. 3 min. 33 rano. Bardzo dżdżysto.

● Nów dnia 24. o godz. 1 min. 16 rano. Pogodnie.

☽ Pierwsza kwadra dnia 31. o godz. 9 min. 30 wieczór. Pogodnie i upały.

W Lipcu ubywa dnia o minut 57. Długość dnia w przecięciu 15 g. 26 min.

Księżyc oddala się od ziemi d. 3. i 31., a przybliża d. 18.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego:

Lipiec: z początku pochmurno, 4. dosyć chłodno, od 7. do 10. pogodnie i ciepło, od 11. do 17. deszcz, potem pogodnie, od 22. aż do końca parno z deszczami na przemian.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

12. Lipca 17. Tamuz, Post. Zdobycie Świątyni.
25. „ 1. Ab.

Lipiec.

„Niechaj niebędzie szyzmy w ciele, którego jesteście częścią, ale niechaj wszystkie członki sprzysięgają się wzajemnie dla wspierania jedne drugich". (L. św. Pawła do Korynt. R. XII. w 25.)

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	kresten-cyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			złr.	ct.		złr.	ct.		dnia	złr.	ct.	gotówką lubweks

Wskazówki gospodarcze:

Dom i gumno. Zbiór i zwózka rzepaku. Polewać pilnie gnojówką nawóz. Jeżeli w spichlerzu są zapasy ziarna, szuflować. — Przy zwózce wytrzęsiony w płachty rzepak użyć na nasienie, uważać jednak, by się nie zgrzał i często go przerzucać. Ubezpieczyć rzepak i siano od ognia.

Stajnia. Konie robocze dobrze karmić, pławienia nie zaniedbywać, owce od upałów chronić.

Ogród owocowy i warzywny. Zbieranie jagód, ogórków, wczesnych gatunków gruszek i jabłek. Porzeczki i agrest obcina się, czas okulizowania!

Pole i łąka. Bronowanie odwrótki ugoru: perz bronami wydobyty zgrabia się na wały i wywozi się z pola, używając do poprawy dróg i grobel. Początek żniw, równocześnie ze żniwem rozpoczyna się orka siewna ugoru, tak, aby przy najwcześniejszym siewie żyta, rola miała dostatecznie czasu do odleżenia się. Zżęty rzepak zwozić do stodół na wozach płachtami wysłanych. Rzepaczysko podrzucić. Zbiór siana ukończyć o ile możności przed żniwami, aby zamieszania wśród nawału robót nie dopuścić. — Łąki nawodniać.

Chmielarnia. W drugiej połowie miesiąca ponowne podgartywanie.

Gospodarstwo stawowe. Czyszczenie stawów z trawy — wśród wielkich upałów doprowadzić świeżą wodę; — trą się jeszcze liny i karpie

Pszczelnictwo. Jest to pora najobfitszego miodobrania dla pszczół, teraz bowiem kwitną lipy, których kwiaty dostarczają pszczołom najwyborniejszego gatunku miodu. Jednocześnie jest to pora najsilniejszego naturalnego rojenia się pszczół.

Las i łowiectwo. Ochrona lasów od szkód przez ludzi, zwierzęta i owady wyrządzanych. Polewanie w szkółkach. — Polowanie na dzikie kaczki w połowie miesiąca rozpoczyna się, polowanie z wyżłem na młode cietrzewie, w końcu na bekasy i dubelty.

Sierpień — Awhust

ma dni 31.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 P.	Piotra w Okowach	20 Iłyi Pror.
2 W.	N. M. P. Anielskiej	21 Symeona
3 Ś	Znalezienie św. Szczep.	22 Maryi Mahdałeny
4 C.	Dominika W	23 Trofyma
5 P.	N. M. P. Śnieżnej	24 Chrystyny M.
6 S.	Przemienienie Pańskie	25 Uspen. ś. Anny
32	Ewang. u Łuk. św. w Rozd. 19. O zburzeniu Jerozolimy.	O małowirstwi Petrowom. Mat. 14.
7 **N.**	**B. 9 po Św.** Kajetana	26 **N. 9 po Sosz. Hł. 8**
8 P.	Cyryaka M. ⊕	27 Pantałejmona
9 W.	Romana i Sek.	28 Prochora i Nik.
10 Ś.	Wawrzyńca M.	29 Kałynyka
11 C.	Zuzanyn P.	30 Syły A.
12 P.	Klary P.	31 Jewdokima
13 S.	Hipolita M.	1 **Awhust**. Pr ś. †
33	Ew. u Łuk. św. w R. 18. O Faryzeuszu i celniku.	O bisnujuszczemsia na nowom misiacy. Mat. 17.
14 **N.**	**B. 10 po Św.** Euzeb.	2 **N. 10 po Sosz. Hł. 1.**
15 **P.**	**Wniebowz. N. M P.** ☾	3 Izaakija
16 W.	Rocha Wyz	4 7 Otrok. w Efez
17 Ś.	Liberata	5 Ewsyhnia
18 C.	Heleny Szwed.	6 **Preobr. Hosp.**
19 P.	Ludwika B	7 Dometya Pr.
20 S.	Stefana Kr	8 Jemyłyana
34	Ew. u Marka św. w R. 7. O uzdrowieniu głuchoniem.	O dwoch dołżnykach. Mat. 18.
21 **N.**	**B. 11 po Św.** Joanny	9 **N. 11 po Sosz. Hł. 2.**
22 P.	Filiberta Op. ●	10 Ławrentya
23 W.	Filipa B.	11 Jewpła Ap.
24 Ś.	Bartłomieja	12 Fotya M.
25 C.	Ludwika Kr.	13 Maksyma P.
26 P.	Zefiryny P.	14 Myheja Pr.
27 S.	Przen. św. Kazimierza	15 **Uspen. Bohor**
35	Ew. u Łuk. św. w R. 10. O miłosier. Samarytanie.	O Junoszi bohatim. Mat 19.
28 **N.**	**B. 12 po Św.** August	16 **N. 12 po Sosz. Hł. 3**
29 P.	Ścięcie św. Jana Chrz	17 Myrona M.
30 W.	Róży z Limy ☽	18 Flora i Ławra
31 Ś	Rajmonda Wyz.	19 Andreja Mucz.

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza

⊕ Pełnia dnia 8. o godz. 1 min. 43 wieczór. Posępno i dżdżysto.

☾ Ostatnia kwadra dnia 15. o godz. 8 min. 23 rano. Powietrze niestałe.

● Nów dnia 22. o godz. 0 min. 44 w południe. Deszcz.

☽ Pierwsza kwadra dnia 30. o godz. 3 min. 14 wieczór. Powietrze niestałe.

W Sierpniu ubywa dzień o 1 godzinę. i min. 33.

Długość dnia w przecięciu 14 g. i min. 12.

Księżyc przybliża się do ziemi dnia 12., a oddala się dnia 28.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego:

Sierpień: od 1. do 9. deszcz, od 9. do 11. pogodnie, potem dżdżysto i nieprzyjemnie aż do 17., od 18. do 25. pogodnie, od 26. aż do końca deszcz.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

2. Sierpnia 9. Ab. Post. Spalenie świątyni.
24. „ 1. Elul.

Sierpień.

„Łączcie się jedni do drugich w celu wzajemnego wspierania się, tak jak Chrystus was złączył ze sobą na chwałę Bożą“ (List ś-go Pawła do Rzymian R. XV. w 7.)

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krestencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			złr.	ct.		złr.	ct.		dnia	złr.	ct.	gotówką lubweksl

Wskazówki gospodarcze:

Dom i gumno. Przygotować ziarno na nasienie, szuflować świeżo młócone zboże w spichlerzu. Ziemiopłody ubezpieczyć od ognia!

Stajnia. Konie, mają zwiększoną pracę przy zwózce zboża, młócce na nasienie, przy bronach i siewnikach, karmić tedy obficie. Krowy dojne pasą się po ścierniskach. Kupują się woły na opas, aby po pracy wypoczęły i odkarmiły się na pastwisku. Dróbznajduje na ścierniskach obfite pożywienie.

Ogród owocowy i warzywny. Zbiór owoców, dojrzałych nasion, kopanie wczesnych ziemniaków. Przy wilgotnej porze okulizowanie, sadzenie pestkowych owoców.

Pole i łąka. Żniwo w pełnym toku, poczem następuje zwózka, należy zatem zasieki w stodołach wyprzątać, oczyścić, wyłożyć słomą. — Młocka żyta i pszenicy na nasienie, poczem następuje siew, najprzód rzepaku, potem żyta. Zbyt wczesna siejba żyta i pszenicy ma swoje niedogodności, zwłaszcza, jeżeli po siewie trwa posucha, ziarno wtedy dla braku dostatecznej wilgoci kiełkować niemoże i często w ziemi próchnieje. — Następuje rwanie lnu. Potraw zbierać.

Chmielarnie. W drugiej połowie miesiąca zbiór chmielu.

Gospodarstwo stawowe. Wszystkie prawie ryby tarło ukończyły, można je więc łowić, z uwagą, by złowiony młody narybek lub niezupełnie wyrosłe ryby, napowrót wpuszczać do wody.

Pszczelnictwo. Pożywienie dla pszczół coraz ubywa. Następuje wyrzucanie z ula trutniów, jako już niepotrzebnych.

Las i łowiectwo. Przygotowanie gruntu pod zasiewy leśne, oznaczanie drzew w porębach do cięcia przypadających. Nasienie brzozy dojrzewa, może być zbierane.

Polowanie z wyżłem na cietrzewie, bekasy i kuropatwy.

Wrzesień — Septemwryj

ma dni 30.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 C.	Idziego Op.	20 Samuiła Pr.
2 P.	Justa B.	21 Ftadeja Ap.
3 S.	Izabeli i Bronisł.	22 Ahaftonyka
36	Ew. u Łuk. św. w R. 17. O uzdrowieniu 10 trędowat.	O złych diłatelach wo wynohradi. Mat. 21.
4 **N.**	**B 13 po Św.** Anioł. Str.	23 **N. 13 po Sosz Hł. 4.**
5 P.	Wawrzyńca	24 Ewtychia
6 W.	Zacharjasza Pr. 🌕	25 Wartołomeja
7 Ś.	Reginy P.	26 Adryana M.
8 **C.**	**Narodzenie N. M. P.**	27 Pymona
9 P.	Gorgonjusza M.	28 Mojsceja
10 S.	Mikołaja z Tol.	29 Usik. hł. ś. Joana
37	Ew. u Mat. św. w R. 6. O służeniu Bogu i mamonie.	O zwanych na braki. Mat. 22.
11 **N.**	**B 14 po św** Sm. M. P.	30 **N. 14 po Sosz, Hł. 5.**
12 P.	Gwidona Wyz.	31 Poł. poj. Pr. Boh.
13 W.	Aureliusza B. 🌗	1 **Sept.** Symeona
14 Ś.	Podwyższenie św. †	2 Mamanta
15 C.	Nikodema M.	3 Anftyma
16 P.	Ludmili M.	4 Wawyły
17 S.	Lamberta B	5 Zacharya
38	Ew. u Łuk. św. w Rozd. 7. O wskrzeszeniu syna w Naim.	O myłosty Boha i błyznych. Mat. 22.
18 **N.**	**B. 15 po Sw.** Tomasza	6 **N. 15 po Sosz. Hł. 6.**
19 P.	Januarjusza	7 Sozonta
20 W.	Eustachjusza	8 **Rożd. Boh.**
21 Ś.	Such. Mateusza † 🌑	9 Joakima
22 C.	Maurycego M.	10 Mynodory
23 P.	Tekli P. M. †	11 Fteodory M.
24 S.	Gerarda B. †	12 Awtemona
39	Ew. u Łuk. św. w R. 14. O uzdrowieniu opuchłego.	O rozdiłeniu tałentiw. Mat. 25.
25 **N**	**N. 16 po Sw.** Kleofasa	13 **N. 16 po Sosz. Hł. 7.**
26 P.	Cyprjana	14 **Wozd. cz. Krest.**
27 W.	Kosmy i Dam.	15 Nykyty M.
28 Ś.	Wacława Kr	16 Josafata
29 **C.**	**Michała Arch.** 🌓	17 Sofyi Mucz.
30 P,	Hieronima Wyz.	18 Jewmenya

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza

🌕 Pełnia dnia 6. o godz. 10 min. 37 wieczór. Pogodnie.

🌗 Ostatnia kwadra dnia 13. o godz. 2 min. 35 wieczór. Powietrze niestałe.

🌑 Nów dnia 21. o godz. 3 min. 2 rano. Chłodno i dżdżysto.

🌓 Pierwsza kwadra dnia 29. o godz. 8 min. 4 rano. Powietrze niestałe.

We Wrześniu ubywa dnia o godzinę i min. 39.

Długość dnia w przecięciu 12 g. i min. 32.

Księżyc przybliża się do ziemi dnia 8, a oddala się dnia 24.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego: Wrzesień: od 1. do 12. pogodnie i ciepło, od 17 deszcz i chłodno, poczem znowu pogodnie aż do końca.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

22. Września	1. Tiszri	**Nowy Rok 565[illegible]**
23. „	2. „	**Drugie Św. Nowego Roku.**
25. „	4. „	Post Gedalja.

Wrzesień.

Żal po stracie, sikawki pożarne i dobre zamiary przychodzą zwykle po niewczasie.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krestencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			złr.	ct.		złr.	ct.		dnia	złr.	ct.	gotówką lubweks

Wskazówki gospodarcze.

Dom i gumno. Nawał robót zmniejsza się! Zaczyna się przysposabianie zapasów zimowych na zimę.

Stajnia. Inwentarz roboczy karmić obficie — zasiewy trwają dalej, więc praca ciężka w bronach i siewnikach. W owczarniach, w których wiosenna kotelnia się utrzymuje, puszczają się tryki do maciorek. Krowom pastwiska ubywa przez zaorywanie ścierniska, dodawać liście buraczane i kapuściane, koński ząb. Cielęta tegoroczne wypędzają się podczas pogody na świeże powietrze dla ruchu.

Ogród warzywny i owocowy. Zbieranie owoców i dojrzałych nasion. Kopanie buraków, marchwi, obłamywanie liści kapusty na karm dla bydła.

Pola i łąki. Po ukończeniu siewu żyta następuje siew pszenicy. W gospodarstwach uprawiających poplony, jak n. p. rzepę ścierniskową, sporek jesienny t. j. podorywka ścierniska następować powinna zaraz po sprzęcie. W drugiej połowie miesiąca następuje kopanie kartofli wczesnych, buraki cukrowe i pastewne kopią się także, pierwsze odstawiają się do cukrowni, według kontraktu, drugie składają się podobnie jak ziemniaki w kopce lub groble, okrywają się słomą i lekko ziemią. — Sprzęt potrawu.

Chmielarnie. Kończy się zbiór chmielu, starannie przypilnować suszenie.

Gospodarstwo stawowe. Trą się pstrągi i niektóre gatunki łososi. Połów siecią na stawach ułatwiony, ponieważ zielsko wodne ginie i nie okręca sieci.

Pszczelnictwo. Pszczoły w dnie ciepłe i pogodne wylatują jeszcze na wrzosy; w ulach trzeba zmniejszyć wyloty, dla zapobieżenia rabunków, słabe roje łączyć z silniejszymi, zachowując młodszą i płodniejszą matkę.

Las i łowiectwo. Zbiór żołędzi, nasienia brzozy, drzewa uschłe lub przez wiatry obalone wycinają się i z lasu uprzątają. — Rozpoczyna się polowanie na zające z ogarami lub nagónką po gajach i zaroślach, z chartami w polu. Ciąg bekasów dubeltów trwa jeszcze, kuropatwy przesiadują w zaroślach polnych, cietrzewie można strzelać rankami.

Październik — Oktowryj

ma dni 31.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie	Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza
1 S.	Remigiusza	19 Trofyma M.	
40	Ew. u Mat. św. w R. 22. O miłości Boga i bliźniego.	O żeni chananejskiej. Mat. 15.	🌕
2 **N.**	**B. 17 po Św.** MP. Róż	20 **N. 17 po Sosz. Hł. 8.**	Pełnia dnia 6. o godz. 7 min. 57 rano
3 P.	Kandyda M.	21 Kodrata	
4 W.	Franciszka Seraf.	22 Foky M.	Wiatr i deszcz
5 Ś.	Placyda M.	23 Zacz. św. Joana	☾
6 C.	Brunona Wyz. 🌕	24 Ftekły	Ostatnia kwadra
7 P.	Justyny P. M.	25 Eufrozyny	dnia 12. o godz 11
8 S.	Brygidy wdowy	26 Joana B.	min. 23 wieczór.
41	Ew. u Mat. św. w Roz. 9. O uzdrowieniu paralityka.	O łowytwi ryb. Łuk. 5.	Pogodnie.
9 **N.**	**B. 18 po Św.** Wincent.	27 **N. 18 po Sosz. Hł 1.**	🌑
10 P.	Franciszka Borg.	28 Charytona	Nów dnia 20.
11 W.	Placydy P.	29 Kyriaka	o godz. 8 min. 9 wieczór
12 Ś.	Maksymiliana ☾	30 Hryhoria	Deszcz
13 C.	Edwarda Kr.	1 **Okt.** Pokr P. B.	☽
14 P.	Kaliksta Pap.	2 Kypryana M.	Pierwsza kwadra
15 S.	Jadwigi i Teresy	3 Dyonysia	dnia 28. o godz 11 min, 12 wieczór.
42	Ew. u mat. św. w R 22. O wezwaniu na gody.	O lubły wrahow. Łuk 6.	Powietrze łagodne.
16 **N.**	**B. 19 po Św.** Po św. K.	4 **N. 19 po Sosz. Hł. 2.**	W Październiku
17 P.	Lucyny	5 Charytyny M.	ubywa dnia o go-
18 W.	Łukasza Ew.	6 Tomy Ap.	dzinę i min. 44.
19 Ś.	Piotra z Alk.	7 Serhya W.	Długość dnia
20 C.	Felicyana B 🌑	8 Pełahyi	w przecięciu 10 g.
21 P.	Urszuli P. M.	9 Jakowa	i 48 minut.
22 S.	Korduli P.	10 Jewłampia	Księżyc przybliża
43	Ew. u Jana św. w Rozd. 4. O chorym synie królewskim.	O woskresenij syna wdowy w Naim. Łuk. 7.	się do ziemi dnia 7., a oddala się dnia 22.
23 **N.**	**B. 20 po Św.** Jana K.	11 **N. 20 po Sosz. Hł. 3.**	
24 P.	Rafała Archanioła	12 Prowa M.	Przepowiednie
25 W.	Jana Kantego	13 Karpa	według kalendarza 100-letniego:
26 S.	Ewarysta P.	14 Nazarya	
27 C.	Sabiny M.	15 Ewfymija	Październik: z
28 P.	Szymona i Judy ☽	16 Łonhyna S.	początku pogodnie,
29 S.	Narcyza B.	17 Osyi Pr.	potem nieprzyjem- nie do 10., od 10.
44	Ew. u. Mat. św. w R. 18. O dłużniku i złośliwym słudze	O rozsijanii simena. Łuk. 8.	do 20. pięknie, po- czem śnieg i zi- mno do końca.
30 **N.**	**B. 21 po Św.** Klaudjusz	18 **N. 21 po Sosz. Hł. 4**	
31 P.	Wolfganga B. †	19 Joiła Pr.	

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

1. Paźdz.	10.	Tiszri	**Święto pojednania**		13. Paźdz.	22.	Tiszri	**Zgromadzenie czyli koniec kuczek**
6. „	15.	„	**Pierw. Św. Kuczek**					
7. „	16.	„	**Drugie Św. Kuczek**		14. „	23.	„	**Radość z prawa**
12. „	21.	„	Palmowe Święto		22. „	1.		Marcheswan.

Październik.

Zabezpieczenie tworzy pewność, bez której nie ma ani oszczędności, ani produkcyjnej pracy.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krestencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			złr.	ct.		złr.	ct.		dnia	złr.	ct.	gotówką lub weks.

Wskazówki gospodarcze:

Dom i gumno. Suszenie i tarcie konopi i lnu. Opatrzyć na zimę domy mieszkalne. W oborach, stajniach i chlewach pułapy z żerdzi nasłać słomą, mchem lub wrzosem. Kopce ziemniaczane obsypać lekko ziemią, grubsze nałożenie ziemią do pierwszych mrozów odkładając.

Stajnia. Woły mają robotę aż do ukończenia jesiennych podorywek. Owcom daje się przed wypędzeniem na pastwisko słoma lub łubin. Woły, krowy i owce wybrakowane sprzedają się. Za nastaniem silniejszych przymrozków, chociażby jeszcze śniegu nie było, zaprzestać wyganiania na pastwisko, gdyż przemarzła i szronem pokryta trawa sprowadza porzucanie krów.

Ogród owocowy i warzywny. Kończy się zbiór owoców, nasion i ogrodowizn. Kapusta się wycina. Grzędy szparagowe przykrywają się drobnym, przegniłym gnojem. Przesadzają się młode drzewka, kopią się doły na drzewka, które mają być na wiosnę sadzone. Drzewka młode obwiązują się słomą; rośliny delikatne nachylają się i przykrywają ziemią i gnojem.

Pole i łąka. Kopanie kartofli i buraków kończy się. Po ukończeniu podorywek na zasiewy jare, podorać ugory na gruntach gliniastych, przez co odwrócona skiba wystawiona na działanie mrozów, traci zbyteczną swą spójność. Lucerniki pokryć mierzwiastym gnojem. Wodę, gromadzącą się po deszczach na obsianych polach spuszczać.

Chmielarnie. Tyki złożyć w kupy; chmielarnie przekopać.

Gospodarstwo stawowe. Łososie oszczędzać z powodu tarła

Pszczelnictwo. Ule na zimę opatrywać, chronić przed wilgocią i innymi szkodliwymi wpływami.

Las i łowiectwo. Cięcie opałowego drzewa rozpoczyna się, budulcu wstrzymać do Listopada. Drzewka iglaste i liściaste przesadzają się. Jałowiec się zbiera. Miesiąc ten jest właściwym do polowania, — polowanie z chartami na zające najładniejsze. Futro lisa jest już dobre. Cietrzewie strzelają się, z ptactwa błotnego mały gatunek bekasów (figlasy) trzyma się po błotach.

Listopad — Nojemwrij

ma dni 30.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 **W.**	**Wszystkich Swiętych**	20 Artemija
2 Ś.	Dzień zaduszny	21 Iłaryona
3 C.	Huberta B.	22 Awirkyja
4 P.	Karola Bor.	23 Jakowa Ap.
5 S.	Elżbiety M.	24 Arety
45	Ew. u Mat. św. w R. 22. O oddawaniu monety czynsz.	O bohatim i Łazari. Łuk. 16.
6 **N**	**B. 22 po Sw.** Leonarda	25 **N. 22 po Sosz Hł. 5**
7 P.	Herkulana	26 **Dymetrya**
8 W.	4 Koronatów	27 Nestora M.
9 Ś.	Teodora M.	28 Terentya
10 C.	Andrzeja z Avel.	29 Anastazyi Ap.
11 P.	Marcina B.	30 Zenowia
12 S.	Marcina P	31 Stachya
46	Ew. u Mat. św. w R. 9. O wskrzeszeniu córki księcia.	Jisus ish·niajet bisow. Łuk. 8.
13 **N.**	**B. 23 po Sw.** Op. P. M.	1 **Nojem. N. 23 po S.**
14 P.	Seraflna M.	2 Akindyna M.
15 W.	Leopolda Wyz.	3 Akepsyny M.
16 Ś	Otmara Op.	4 Joannyka Pr.
17 C.	Salomei P.	5 Hałaktyona M.
18 P.	Ottona Op.	6 Pawła Ar.
19 S.	Elżbiety Kr.	7 Jerona
47	Ew. u Mat. św. w Roz. 4. O okropności spustoszenia.	O woskres. doczki Jaira. Łuk. 8.
20 **N.**	**B. 24 po Sw.** Stanisław.	8 **N. 24 po Sosz. S. M.**
21 P.	Ofiarowanie N. M. P.	9 Onysifora Mucz.
22 W.	Cecylji P.	10 Erasta Ap.
23 Ś.	Klemensa P.	11 Myny M.
24 C.	Emilii i Jana od Krzyż.	12 Joanna Mył.
25 P.	Katarzyny P.	13 Joanna Złot.
26 S.	Konrada M.	14 Fyłypa Ap
48	Ew. u Łuk. św. w Roz. 21. O znakach na niebie i ziemi.	O wpadłom meży rozbijnyki. Łuk. 10.
27 **N.**	**B. I Adw.** Wirgil.	15 **N. 25 po Sosz. Hł. 8**
28 P	Krescentego	16 Mafteja Ap.
29 W.	Saturnina M.	17 Hryhorja Neok.
30 Ś.	Andrzeja Ap.	18 Platona i Rom.

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza

Pełnia dnia 4. o godz. 5. min. 35 wieczór. Pogodnie.

Ostatnia kwadra dnia 11. o godz. 11 min. 47 rano. Przymrozki i ostre powietrze.

Nów dnia 19. o godz. 3 min. 4 wieczór. Pogodnie.

Pierwsza kwadra dnia 27. o godz. 0 min. 13 w południe. Śnieg.

W Listopadzie ubywa dnia o godzinę i 11 min.

Długość dnia w przecięciu 9 godz. i 17 min.

Księżyc przybliża się do ziemi d. 4., a oddala się d. 18.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego: Listopad: od 1. do 5. dżdżysto i dosyć zimno, 7. pogoda, potem dżdżysto aż do 17., od 18. śniegi, w końcu bardzo zimno.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

20. Listopada 1. Kislew.

Listopad.

Zniszczenie kapitału jest klęską, która cięży nietylko na człowieku zrujnowanym, ale na całem społeczeństwie.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krestencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena po jedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			złr.	ct.		złr.	ct.		dnia	złr.	ct.	gotówką lubweksl

Wskazówki gospodarcze:

Dom i gumno. Początek zimy, jakkolwiek miesiąc ten do jesiennych się zalicza, częste przymrozki i słoty kładą kres wszelkim robotom w polu, zaczyna się młocka, kopce ziemniaczane przykrywa się grubo ziemią. Kapusta się kwasi.

Stajnia. Stajnie na zimę dobrze opatrzyć. Bydło idzie na suchą paszę, za nastaniem mrozów i ślizgawicy konie na ostro przekuć, owce i krowy dobrze karmić. Woły opasowe po poprzedniem przeważeniu postawić na wypas, przyrost wagi co 14 dni obliczać.

Ogród owocowy i warzywny. Jeżeli stan pogody pozwala, kończą się roboty sadzenia drzewek, kopanie dołów, zakładanie żywych płotów. Przekopywanie i gnojenie grzęd.

Pole i łąka. Wyjątkowo, gdy mrozu i słoty nie ma, prowadzą się dalej podorki, gdy ziemia zamarznie, wozi się nawóz. Na niedostępnych zatem a teraz zamarzłych bagnach i stawach koszą się suche trawy błotne i sitowie na podściół.

Chmielarnia. Wywozić nawóz.

Gospodarstwo stawowe. Przeręble się robią; — trą się łososie w jeziorach.

Pszczelnictwo. Chronić ule przed zimnem; zabezpieczyć pszczoły od myszy. Wyrabiają się nowe ule i inne przyrządy.

Las i łowiectwo. Po wycięciu drzewa opałowego, przystępuje się do wyrębu towarnego i budowlanego. Jeżeli stan dróg pozwala, drzewo się wywozi na skład. Rozpoczyna się polowanie na dziki — strzelają się jelenie, sarny, zające i lisy.

Grudzień — Dekemwryj

ma dni 31.

Dnie tygod.	Rzymsko-katolickie	Grecko-katolickie
1 C.	Eligiusza B.	19 Andyja Pr
2 P.	Bibiany P.	20 Hryhorya Dek.
3 S.	Franciszka Ksaw.	21 **Wowed. Bohor.**
49	Ew. u Mat. św. w Rozdz. 11. O poselstwie Jana do Chryst.	O bohatim, kotromu nywa mnoho zarodyła. Łuk. 12
4 **N.**	**B. 2 Adw.** Barbary	22 **N. 26 po Sosz. Hł. 1**
5 P.	Sabby Op..	23 Amfyłochija
6 W.	Mikołaja B.	24 Ekateryny Pr.
7 Ś.	Ambrożego †	25 Kłymenta
8 **C.**	**Niep. Pocz. N. M. P.**	26 Ałyppa Pr.
9 P.	Leokadji i Wal.	27 Jakowa M.
10 S.	N. M. P. Loretań.	28 Stefana M.
50	Ew. u Jana św. w Rozdz. 1. O poselstwie żydów do Jana.	Jisus iscíłaje w Sabat. Łuk. 13.
11 **N.**	**B. 3 Adw.** Damaz.	29 **N. 27 po Sosz. Hł. 2.**
12 P.	Maksentego	30 Andreja Ap.
13 W.	Łucji i Otyl.	1 **Dek.** Nauma
14 Ś.	Such. Nikaz. i Spir. †	2 Awakuma
15 C.	Ireniusza	3 Sofonia Pr.
16 P.	Adelaidy Ces. †	4 Warwary M.
17 S.	Łazarza B. †	5 Sawwy Os.
51	Ew. u Łuk. św. w R. 3. W 15 r. panowania ces. Tyber.	O mnoho zwannych a mało izbrannych. Łuk. 14.
18 **N.**	**B. 4 Adw.** Gracjana	6 **N. 28 po Sosz. Hł. 3**
19 P.	Nemezyusza	7 Amwrozya
20 W.	Teofila M.	8 Patapia Pr.
21 Ś	Tomasza Ap.	9 **Zaczat. P. Bohor.**
22 C.	Zenona M.	10 Myny i Erm.
23 P.	Wiktorji P.	11 Daniła
24 S.	Adama i Ewy †	12 Spirydona
52	Ewang. u Łuk. ś. w R. 2. O narodzeniu Chrystusa P.	Isus iscilaiet 10 prokażennych. Łuk. 17.
25 **N.**	**B. Boże Narodzenie**	13 **N 29 po Sosz. Hł. 4**
26 **P.**	**Szczepana M.**	14 Ftyrsa M.
27 W.	Jana Ew.	15 Jełefterja
28 Ś.	Młodzianków M. M.	16 Ahhea
29 C.	Tomasza B.	17 Danyiła Pr.
30 P.	Dawida Kr.	18 Sewastyana M.
31 S.	Sylwestra Pap.	19 Wonyfatya M.

Odmiany księżyca i domyślny stan powietrza

Pełnia dnia 4. o godz. 4 min. 3 rano. Zawierucha śnieżna.

Ostatnia kwadra dnia 11 o godz. 4 min. 15 rano. Posępno i śnieg

Nów dnia 19. o godz. 9 min. 58 rano. Powietrze zimne przytem zamiecie śnieżne.

Pierwsza kwadra dnia 26. o godz. 11 min. 8 wieczór. Jasno i mroźno.

W Grudniu ubywa dnia o minut 16.

Długość dnia w przecięciu 8 g. i 30 minut.

Księżyc przybliża się do ziemi d. 3. i 31, a oddala się dnia 15.

Przepowiednie według kalendarza 100-letniego: Grudzień: z początku zimno, poczem śnieg, od 9. do 15 mrozy, potem śnieg i deszcz, od 23. aż do końca powietrze przyjemne.

KALENDARZ ŻYDOWSKI.

14. Grudnia 25. Kislew Poświęcenie świątyni
20. „ 1. Tebet
29. „ 10. „ Post. Oblężenie Jerozol.

Grudzień.

Kto niechce opłacać haraczy tysiącznym przypadkom losowym, niech się ubezpiecza.

Należy odnowić ubezpieczenie, które się kończy:

W folwarku	Budynków	ruchomości	inwentarzy	krestencyi	wołów opas.	spirytusu		Od nieszczęśliwych wypad.	Na życie
	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia	dnia

Podano do ubezpieczenia w Agencyi ....

Dnia	Ilość	Przedmiot	Cena pojedyńcza		Wartość ogólna	złożono zadatek		Otrzymano Nr. policy	Zapłacono należytość			
			złr.	ct.		złr.	ct.		dnia	złr.	ct.	gotówką lubweks

Wskazówki gospodarcze.

Dom i gumno. Młocka i czyszczenie zboża. Przędzenie włókna. Opatrzyć strychy i piwnice, by śniegu nie nawiało. W pogodne dnie przewietrzyć piwnice, gdzie jarzyna złożona, przebierać i odrzucać nadgnite. — Młode wieprze się biją na szynki i kiełbasy.

Stajnia. Często utrzymywać inwentarz; jeżeli sucho, można owce wypuścić na wczesne i wybujałe żyta. Krowy cielić się zaczynają.

Ogród owocowy i warzywny. Przy sprzyjającej pogodzie powykopywać drzewa nieurodzajne; z gąsienic sczyszczać drzewa.

Pole i łąka. Nawóz się wywozi.

Gospodarstwo stawowe Połów ryb po lodach, na jeziorach, stawach i rzekach. Popyt na ryby za nastaniem adwentu i zbliżaniu się wigilii Bożego Narodzenia znacznie się zwiększa.

Pszczelnictwo. Pszczoły pozostają w zimowym spoczynku, niczem więc niepokojone być nie powinny.

Las i łowiectwo. Ścinanie i wywózka drzewa, jak w Listopadzie — chronić przed kradzieżą. Zwierzyna w młodych zagajnikach i szkółkach wyrządza szkody, strzedz tedy należy. Drzewa wyrosłe mogą być teraz przesadzane po wydobyciu ich z miejsca, na którem rosły, wraz ze zamarzniętą koło korzeni ziemią.

Dziki, łosie, jelenie, dają się łatwo po śniegu wytropić. Zające strzelają się albo na wytropionego, albo w kniei z nagonką, albo też w polach szczują się chartami po ponowie. — Lisy łapią się w żelaza. — Kuropatwom należy posypywać koło stodół poślady i łowienia ich w sidła surowo zabraniać.

SKALA STEMPLOWA W AUSTRYI.

Skala I.

na weksle i asygnaty pieniężne.

			Złr.	ct.
	Do sumy	75 złr.	—	5
nad	75 złr. do	150 „	—	10
„	150 „ „	300 „	—	20
„	300 „ „	450 „	—	30
„	450 „ „	600 „	—	40
„	600 „ „	750 „	—	50
„	750 „ „	900 „	—	60
„	900 „ „	1050 „	—	70
„	1050 „ „	1200 „	—	80
„	1200 „ „	1350 „	—	90
„	1350 „ „	1500 „	1	—
„	1500 „ „	3000 „	2	—
„	3000 „ „	4500 „	3	—
„	4500 „ „	6000 „	4	—
„	6000 „ „	7500 „	5	—
„	7500 „ „	9000 „	6	—
„	9000 „ „	10500 „	7	—
„	10500 „ „	12000 „	8	—
„	12000 „ „	13500 „	9	—
„	13500 „ „	15000 „	10	—
„	15000 „ „	16500 „	11	—

i tak dalej za każde 1500 złr. o 1 złr. więcej, przy tem resztę nie przynoszącą 1500 złr. jako pełną przyjąć należy.

Skala II.

na kwity i dokumenta.

			Złr.	ct.
		Do 20 złr.	—	7
nad	20 złr.	„ 40 „	—	13
„	40 „	„ 60 „	—	19
„	60 „	„ 100 „	—	32
„	100 „	„ 200 „	—	63
„	200 „	„ 300 „	—	94
„	300 „	„ 400 „	1	25
„	400 „	„ 800 „	2	50
„	800 „	„ 1200 „	3	75
„	1200 „	„ 1600 „	5	—
„	1600 „	„ 2000 „	6	25
„	2000 „	„ 2400 „	7	50
„	2400 „	„ 3200 „	10	—
„	3200 „	„ 4000 „	12	50
„	4000 „	„ 4800 „	15	—
„	4800 „	„ 5600 „	17	50
„	5600 „	„ 6400 „	20	—
„	6400 „	„ 7200 „	22	50
„	7200 „	„ 8000 „	25	—

Nad 8000 złr. od każdych 400 złr. opłaca się nadwyżki po 1 złr. 25 ct. — ilość nie dochodząca 400 złr. uważaną jest za całkowitą.

Skala III.

na kontr. kupna lub zamiany.

			Złr.	ct.
		Do 10 złr.	—	7
nad	10 złr.	„ 20 „	—	13
„	20 „	„ 30 „	—	19
„	30 „	„ 50 „	—	32
„	50 „	„ 100 „	—	63
„	100 „	„ 150 „	—	94
„	150 „	„ 200 „	1	25
„	200 „	„ 400 „	2	50
„	400 „	„ 600 „	3	75
„	600 „	„ 800 „	5	—
„	800 „	„ 1000 „	6	25
„	1000 „	„ 1200 „	7	50
„	1200 „	„ 1600 „	10	—
„	1600 „	„ 2000 „	12	50
„	2000 „	„ 2400 „	15	—
„	2400 „	„ 2800 „	17	50
„	2800 „	„ 3200 „	20	—
„	3200 „	„ 3600 „	22	50
„	3600 „	„ 4000 „	25	—

Nad 4000 złr. od każdych 200 złr. opłacona ma być należytość wraz z nadzwyczajnym dodatkiem po 1. złr. 25 ct. przyczem sumy niżej 200 złr. uważają się jako pełne.

☛ Rachunki, konta, odpisy, kopie lub iakkowiek nazwane wykazy należytości do 10 złr. nie podlegają stemplowi; od 10 złr. do 50 złr. 1 ct; nad 50 złr. od każdego arkusza 5. ct. — Rachunki nieostemplowane podlegają karze 50-krotnej.

Spis adwokatów lwowskich.

Ambes Maurycy, Jagiellońska 15.
Balko Władysław, Sykstuska 46.
Bieliński Wład. Kopernika 19.
Bliziński K. Jagiellońska 17.
Błażejowski B. Halicka 20.
Bodek Maks, Łukasińskiego 4.
Byk Emil, Jagiellońska 11.
Byk Maurycy. Sykstuska 20.
Bund Salamon, Sobieskiego 20.
Czajkowski J. Trzeciego Maja 21.
Czaykowski R Kopernika 20.
Czarnik K. Karola Ludwika 5.
Czemeryński I Kopernika 12.
Czeszer Józef, T·atralna 7.
Dąbrowski P. Kościuszki 7.
Dobrzański J. Chorążczyzna 4.
Dornbach Julian. Kopernika 7.
Dulęba Wł. Marjacki 9.
Dzikowski M. Kopernika 3.
Dzięddzielewicz A. Jagiellońska 8.
Dziubiński M. Marjacki 10.
Feiles Edward, Sykstuska 6.
Fedak Stefan, Kapitulny 3.
Fleschner S. Kołłątaja 10.
Gorecki Wł. Sykstuska 38.
Gottlieb H. Kościuszki 17.
Gottlieb Karol,
Hahn St. Jagiellońska 24.
Holzer W. Trzeciego Maja 10.
Horwaht Adam, Hetmańska 4.
Horowitz Jakób, Ormiańska 2.
Jamiński D Teatralna 21.
Jekeles Maurycy, Kościuszki 5.
Kohn Józef, Sykstuska 20
Kratter F. Mickiewicza 12.
Krosiński Wł. Mickiewicza 6.
Krzyżanowski St. Jagiellońska 5.
Kuczkiewicz J. Bernadyński 11.
Ladesberg S. Kopernika 11.
Lehman Albin, Krasickich 16.
Lewicki K. Krasickich 1.
Lilien Fdward, Hetmańska 12.
Lill Jakób, św. Stanisława 10.
Luka Anzelm, Ormiańska 8.
Lityński Jan, Ormiańska 8.
Lisiewicz A. Kopernika 9.
Lewenstein N. Teatralna 1.
Łękawski, Chorążczyzna 7.
Majewski Wł. Teatralna 12.
Małachowski G. Kościuszki 20.
Maryański A. Trzeciego Maja 21.
Moszyński A. Karola Ludwika 1.
Maks Henryk, Sykstuska 52.
Menkes A. Trzeciego Maja 8.
Nurkowski F. Bernadyński 12 A.
Nathansohn H. Jagiellońska 4
Ostrożyński Wł Słowackiego 5.
Pająk Józef, Kościuszki 10.
Paździera Karol, Kapitulny 3.
Popiel Juliusz, Ratusz.
Pohl Samuel, Hetmańska 24.
Pomianowski A. Grodzickich 1.
Rabbe Jakób, Sykstuska 14.
Rares Adolf, Skarbkowska 7.
Re ss Albert. Kościuszki 2.
Rybicki Alojzy, Kościuszki 2.
Reiss Jakób, Jagiellońska 13.
Roht Maurycy, Kościuszki 3
Rogalski Aleks. Kościuszki 5.
Roiński Emanuel, Teatralna 1.
Romanowski E. Jagiellońska 22.
Schaff Szymon, Hetmańska 22.
Semilski Teobald, Sykstuska 38.
Sietnicki Maryan, Sykstuska 21.
Stromenger K. Jagiellońska 14.
Skałkowski T. Karola Ludwika 1.
Simonowicz P. Akademicki 3.
Skowroński Zygmunt, Rynek 3.
Smolka Józef, Sykstuska 31.
Sokal M. Jagiellońska 11.
Srokowski Teofil, Teatralna 7.
Święcicki W. Karola Ludwika 9.
Szydłowski H. Słowackiego 12.
Szydłowski T. Słowackiego 12.
Szwedzicki Bazyli, Pańska 23.
Sołowij T. Sykstuska 42.
Stand O. Karola Ludwika 9.
Starczewski Stanisław
Till Ernest, Pańska 7.
Tabaczyński St. Kopernika 15.
Waldmann S Trzeciego Maja 13.
Weiss Adolf, Krakowska 14.
Weisstein Michał, Hetmańska 10.
Wüllerstorf M. Jadiellońska 15.
Zion Leon, Sykstuska 17.
Żminkowski A. Karola Ludwika 33.

Spis adwokatów w Galicji i na Bukowinie.

Andrychów: Malec Jan.
Biała: Aronsohn Maurycy, Cieszyński Jan, Ichheiser Bernard, Peterek Ferdynand, Reich Samuel, Rosner Jan.
Bochnia: Maiss Ferdynand, Serafiński Antoni, Trybulec Józef, Wcisło Andrzej, Żakrzewski Ferdynand.
Brzesko: Pervi Ludwik.
Bóbrka: Schorr Aron Leib.
Belz: Kleczeński Ignacy.
Bolechów: Rabinowicz Jakób.
Borszczów: Komeriner N. Orłowski St.
Brody: Braun M. Gros B. Orski W.
Brzeżany: Czajkowski A. Madejski L. Schätzel S.
Brzozów: Festenburg Eugeniusz Gerard.
Buczacz: Ausschnitt I. Hubrich T. Reiss E.
Budzanów: Schaffel Ignacy.
Czerniowce: Allerhand J. Ausländer J. Brecher I. Billig N. Chodorower J. Dornbaum J. Fechtner J. Fleischer J. Fränkel M. Freundlich O. Funkenstein B. Goldenberg M. Grabscheid L. Horn A. Horowitz D. Kiesler H. Kehlmar S. Katz J. Klimkiewicz R. Kohn I. Pitey M. Neweczerel R. Paszkes M. Reiss E. Rott J. Schätz B. Selzer K. Solecki E. Straucher B. Strzelbicki A. Salter M. Tabora A. Uhrich M. West E. Wachtel J.
Czortków: Czaczkowski A. Diamant I. Lewandowski Ludomir.
Chrzanów: Gaszyński Antoni, Keppler Zygmunt, Kremer Józef.
Dobromil: Byk Józef.
Dolina: Dobrowolski Józef.
Dorna: Hauslich J. Fein A.
Drohobycz: Apfel N. Fruchtmann J. Golehrter H. Popławski L. Rosenbusch H. Tiegerman I. Wohllerner M. Wolski Wł.
Dąbrowa: Datka Józef, Psarski Emil.
Dębica: Friedberg Sydon.
Gródek: Lewandowski Ludomir.
Gurahumora: Jolles A. Köhsler J.
Gorlice: Neuman Karol, Radomyski Józef, Sleczkowski Czesław.
Horodenka: Białkowski B. Okuniewski T.
Jarosław: Gottlieb E. Grabowski Wł. Jahl Wł. Myszkowski L. Ruczka J.
Jasło: Adamski Roman, Chwalibóg Władysław, Gaszyński Feliks, Steinhaus Ignacy, Wiediger Franciszek.
Jaworów: Hibl Józef.
Jordanów: Kutrzeba Wiktor.
Kamionka strumił.: Krówczyński M. Kafliński Waleryan.
Kałusz: Wittlin Baruch, Stanecki M.
Kimpolung: Juster M. Sternberg M.
Kołomyja: Allerhand A. Dębicki T. Freudenberg J. Goldfarb L. Herdliczka A. Ilnicki P. Kawecki W. Krobicki M. Rittigstein J. Zipser Ł. Schuster E. Stern B. Stauber W. Trachtenberg M. Maramorosz K. Milgram E.
Kossów: Wilkowski E. Zakrzewski A.
Kopyczyńce: Braun Józef.
Kuty: Rosenbusch Henryk.
Kalwarya: Silberfeld Feliks.
Kęty: Chrzanowski Franciszek.
Kolbuszowa: Bryk Adolf.
Krosno: Czajkowski Feliks, Jugendfein Jan, Lewakowski August.
Krzeszowice: Bąkowski Klemens.
Lisko: Strutyński Jan.
Lubaczów: Turzański Albin.
Leżajsk: Gaberle Ernest.
Limanowa: Żelechowski Kazimierz.
Łańcut: Szpunar Walenty.
Łopatyn: Brzechowski Franciszek.
Mielec: Brandt Henryk, Brzeski Mieczysław.
Milówka: Grabowski Roman.
Mszana dolna: Młodzik Karol.
Myślenice: Adelmann Emil, Klakurka Mikołaj.
Nadwórna: Alter Leon.
Nisko: Rothblum Józef.
Nowy Sącz: Barbacki Władysław, Berson Leon, Chlebowski Mieczysław, Gałkiewicz Tadeusz, Olszewski Włodzimierz, Schornstein Henryk, Sterkowicz Jan, Zieliński Stanisław, Wąsikiewicz Henryk.
Nowy Targ: Greisler Ernest, Kozlecki Marcin.
Oświęcim Gąsiorowski Ludwik, Nowak Gustaw.
Podhajce: Pawlikowski Kazimierz.
Przemyśl: Baumfeld J. Blumenfeld Oskar, Czajkowski Wł. Doliński F. Freyberger H. Gans B. Glanz J. Hillel H. Kozłowski M. Łużecki J. Mendrochowicz L. Niemczyński J. Rosenbach W. Skórski W. Smutny F. Sulerzycki W. Tarnawski L. Wajgart W.
Przeworsk: Zborowski Bolesław.
Pilzno: Krudzielski Tomasz.
Podgórz: Chajes Adolf, Feuerstein Izydor. Peiper Marek.
Rzeszów: Als Roderyk. Brinder Noe, Fechtdegen Józef, Koppel Otto, Lecker Herman, Piliński Włodzimierz. Reich Samuel, Reines Maurycy, Reiner Izydor Zbyszewski Wiktor.
Radowce: Brunstein L. Kübel E. Menkes M. Trompeter J.

Radziechów: Alter Bernard Marek.
Rawa ruska: Segal A. Bernfeld H.
Rohatyn LiPiner M. Mańkowski W.
Sadagóra: Ebermann W. Hulles L
Skalat: Ehrlich Aron.
Suczawa: Frisch E. Finkler A. Isepeskul S. Lupu M. Robinson Z.
Stary Sacz: Szayer Edward.
Sambor: Błoński-Bilberstein. A. Bryliń. ski. J. Budzynowski I. Cłopecki W. Irzyczek K. Kohn. J. Nanke F. Pawliński K. Steuermann J. Witz L. Witz J.
Sanok: Affe A. Gaweł J. Iskrzycki A. Flakowicz J. Łobaczewski E. Słączka W. Goldhammer. A.
Seret: Hatschek J. Brillant. A.
Sokal: Filipowski W. Goldberg L. Weyda Wł.
Stanislawów: Bardach K. Buczyński M. Eminowicz M. Fischler E. Fischler M. Gelehrter S. Hauser F. Hauslich B. Katzenellenbogen L. Kwiatkowski K. Łubiński L. Majeranowski J. Mandyczewski J. Rosenberg J. Szydłowski W. Wurzel M. Zins Z.
Storożyniec: Tittinger W. Weisstein E.
Stryj: Aichmüller W. Altmann E. Baczyński H. Bylina F. J. Fink L. Fruchtman F. Oleśnicki E. Popiel S.
Śniatyn: Dawidowicz A Rosenheck W. Schäefer E.
Tarnopol: Axelrad M. Binder J. Csillik B. Gromnicki F. Łoszniów J. Pohorecki St. Schmidt B. Schwarz H. Blaustein C. Delinowski A. Glogier St. Horowitz J. Kwiatkowski A. Leiplinger Z. Landesberg J. Landau M. Langer A. Łuczakowski Wł Mantel J. Trzciniecki T. Weisstein J. Zarzycki Wł. Żywicki
Tłumacz: Schweizer F.
Trembowla: Frisch A. Blaustein J.
Tarnobrzeg: Reben Wilhelm, Surowiecki Antoni, Tumidajowicz Józef.
Tarnów: Biegański Karol, Buś Wojciech, Chodacki Juljusz, Foryst Piotr, Gałecki Bronisław, Gałecki Mieczysław, Glaser Ludwik, Goldhammer Eliasz, Holzer Gustaw, Kronhelm-Nordheim Ludwik, Malawski Alojzy, Mikuciński Jan, Pietrzycki Ludwik, Ringelheim Adolf, Rost Józef, Salamon Foebus, Stec Jan, Stojałowski Stanisław, Szancer Wiktor, Tokarz Stan.
Tuligłowy: Illasiewicz Stanisław.
Wadowice: Daniel Izydor, Iwański Jan, Korn Józef, Krobicki Henryk, Łazarski Stanisław, Marek Andrzej.
Wieliczka: Borzewski Feliks, Dziewoński Jakób.
Wiśnicz: Sulerzyński Junosza.
Wyżnica: Kostenband B. Perl B. Tittinger J. Loria L.
Zaleszczyki: Stoklasa E. Letz M.
Złoczów: Billet D. Heyne L. Kołaczkowski E. Rożankowski L. Mijakowski A. Wittlin B.
Żółkiew: Karcz M. Karol M.
Żurawno: Rosenhtal Johann.
Żywiec: Bogdani Władysław, Raschke Władyslaw, Udziela Edmund.

Spis c. k. Sądów w Galicyi wschodniej.

Sądy obwodowe.

Lwów (kraj. wyż.)
Lwów (krajowy)
Przemyśl
Sanok
Sambor
Stanisławów
Kołomyja
Tarnopol
Złoczów
Brzeżany

Sądy powiatowe.

Baligród
Bełz
Bircza
Bóbrka
Bolechów
Borszczów
Bohorodczany
Borynia
Brody
Brzozów
Buczacz
Budzanów
Bukowsko
Bursztyn
Busk
Cieszanów
Chodorów
Czortków
Dynów
Delatyn
Dobromil
Dolina
Drohobycz
Dubiecko
Gliniany
Gródek
Grzymałów
Gwoździec
Halicz
Horodenka
Husiatyn
Janów
Jarosław
Jaworów
Kałusz
Kamionka
Komarno
Kopeczyńce
Kossów
Kozowa
Krakowiec
Kulików
Kuty
Łąka
Lisko
Łopatyn
Lubaczów
Lutowiska
Monastyrzyska
Medenica

Mielnica
Mikołajów
Mikulińce
Mościska
Mosty wielkie
Nadwórna
Niemirów
Niżankowice
Nowesioło
Obertyn
Olesko
Peczeniżyn
Podbuż
Podhajce
Próchnik
Przemyślany
Radymno
Radziechów
Rawa
Rohatyn
Rożniatów
Rudki
Rymanów
Sądowa Wisznia
Sieniawa
Skałat
Skole
Sokal
Sołotwina
Śniatyn
Staremiasto
Starasól
Stryj
Szczerzec
Tłumacz
Trembowla
Turka
Tyśmienica
Tłuste
Uhnów
Ustrzyki dolne
Winniki
Wojniłów
Wiśniowczyk
Zabłotów
Zaleszczyki
Założce
Zbaraż
Zborów
Żółkiew
Żurawno
Złoty potok
Żydaczów

Notarjusze Galicyi i Bukowiny.

Andrychów. Gajczak Marcin.
Baligród. Adamski Robert.
Bełz. dr. Kuryś Jan.
Biała. Stiasny Edward, dr.
Biecz. Meus Stefan.
Bircza. Rawski Jan.
Bóbrka. Wajdowski Teofil.
Bochnia. Ramułt Kostanty.
Bohorodczany. Kuryś Piotr.
Bolechów. Krupiński Jan Kanty.
Borynia: Jurkiewicz Jan.
Borszczów. Witosławski Teofil.
Brody. Witosławski Antoni.
„ Janiszewski Władysław.
Brzesko. Kurlata Antoni.
Brzeżany. Morwitz Karol.
„ Wolski Eranciszek.
Brzostek.
Brzozów. Witkiewicz Tomasz.
Buczacz. Stupnicki Konstanty.
Budzanów. Widawski Konstanty.
Bukowsko. Żukowski Seweryn.
Bursztyn. Burzyński Franciszek.
Busk. Szumpeter Jan.
Cieszanów. Długoszewski Wieniawa St.
Ciężkowice.
Chodorów. Pasławski Wład. dr. pr.
Chrzanów. Horwath Apolinary.
Czerniowce. Wexler K., dr. pr.
„ Morgenbesser Aleks.
„ Anbros.Rechtenberg O.
Czortków. Bieńkowski Adam.
Dąbrowa. Trzecieski Władysław.
Dębica. Wisłocki Aleksander.
Delatyn. Gruiński Franciszek.
Dobczyce. Rogalski Bruno.
Dobromil. Mikułowski Józef.
Dolina. Gumiński Bronisław.
Dorna-Watra. Bayer Edward.
Drohobycz. Błażowski Wiktor.
Dubiecko. Pędracki Artur.
Dynów. Narajewski Józef.
Dukla. Minkusiewicz Floryan.
Frysztak Stenzel Franciszek.
Gliniany. Körber Rudolf.
Głogów. Machowski Mikołaj.
Gorlice.
Gródek. Henze Adolf.
Grybów. Klemensiewicz Fdmud.
Grzymałów. Manaczyński Stefan.
Gurahumora, Prunkul Teodor.
Gwoździec. Jaremowicz Porfiry.
Halicz. Przesmycki Tytus dr.
Horodenka. Bosakowski Jan.
Husiatyn. Zawadzki Władysław.
Janów. Weisenberg Abr. dr. pr.
Jarosław. Bartoszewski Karol.
Jasło. Prochaska Karol.
Jaworów. Hołub Mikołaj.
Jordanów.
Kałusz. Baczyński Michał.
Kalwarya. Jaworski Wiktor.
Kamionka. Lenartowicz Karol, dr. pr.
Kęty. Sporn Juljan.
Kimpolung. Drohomirecki Howora Mik.
Kolbuszowa. Lityński Józef.
Kołomyja. Lenartowicz Michał.
„ Praschil Antoni.
Komarno. Gromnicki Józef
Kopeczyńce. Polański Felicyan.
Kossów. Łuszpiński Włodzimierz.
Kotzmań. Niementowski Tad. dr. pr.
Kozowa. Sobel Franciszek.
Krakowiec. Deller Ludwik.
Kraków. Brzeski Wiktor.
„ Gutowski Juljan.

Kraków. Muczkowski Stefan.
„ Rudolfi Karol.
Krościenko. Gabryel Sylwester.
Krosno. Jaciewicz Sylwester.
Krynica. Runge Aleksander.
Krzeszowice. Lipowski Aleksander.
Kulików. Sawicki Michał.
Kuty. Zaręba Mieczysław.
Łańcut. Hanusz Antoni.
Łąka. Madeyski Poray Artur.
Leżajsk. Nowiński Bronisław.
Limanowa. Gross Franciszek.
Lisko. Kokurewicz Antoni.
Liszki. Jendl Filip.
Łopatyn Holzer Leon.
Lubaczów. Kapko Józef.
Lwów. Jasiński Aleksander.
„ Kwaśnicki Samuel.
„ Wurst Karol.
„ Wolski Franciszek.
Maków. Paczoski Aleksander.
Medenice. Fellner Michał.
Mielec. Fibich Antoni.
Mielnica. Zubek Józef.
Milówka. Kusinowicz Józef.
Mikołajów. Błonarowicz Jan.
Mikulińce. Sadowski Władysław.
Mościska. Krokowski Wiktor.
Mosty wielkie. Tabiński Józef.
Mszana dolna. Wysocki Jan.
Myślenice. Romanowicz Leon.
Nadwórna. Skwarczyński Jan.
Niemirów. Puszczyński Antoni.
Niepołomice. Gatty Teofil.
Nisko. Rucki Zygmunt, dr. pr.
Nowe Sioło. Dembowski Stanisław.
Nowy Sącz. Marynowski Jan.
„ „ Lipiński Łucyan.
Nowy Targ. Trybulec Jan.
Obertyn. Ambros-Rechtenberg Eug.
Oświęcim. Niemczewski Franciszek.
Olesko. Reis Leon, dr. pr.
Peczeniżyn. Scheib Henryk.
Pilzno. Bujnowski Tytus.
Podgórze. Adamski Wacław.
Podhajce. Borowski Michał.
Podbuż. Hordyński Michał.
Przemyśl. Frankowski Ignacy.
„ Rokicki Julian.
Przemyślany. Zaleski Aleksander.
Przeworsk. Wodecki Jan.
Putilla. Kluger Ludmił.
Radłów.
Radomyśl. Krasicki Władysław.
Radowce. Ratsay Karol.
Radymno. Janicki Władysław.
Radziechów. Więckowski Wacław.
Rawa ruska. Kuryłowicz Eugeniusz.
Rohatyn. Manastyrski Władysław.
Ropczyce. Strzelbicki Stanisław.
Rozwadów. Martynowicz Jan.
Rożniatów. Minkusiewicz Maryan.
Rudki. Kurek Kazimierz.
Rymanów. Rzewuski Ludwik.
Rzeszów. Pogonowski Jan.
„ Midorowicz Ludwik, dr. pr.
Sadogóra. Ingwer Adolf.
Sądowa Wisznia. Stronczak Władysł.
Sambor. Budzynowski Sabin.
„ Kasparek Wilhelm.
Sanok. Lewicki Teofil.
„ Schneider Alojzy.
Seletyn. Soniewicki Adrian.
Sereth. Zając Antoni, dr. pr.
Sieniawa. Zielonka Władysław.
Skałat. Biliński Tadeusz, dr. pr.
Skawina, posada nieobsadzona.
Skole. Nartowski Bronisław.
Ślemień.
Śniatyn. Piszek Franciszek.
Sokal. Kraus Ignacy.
Sokołów. Aweyde Jarosław.
Solka. Mayer Phäbus, dr. pr.
Sołotwina. Studziński Teofil Adam.
Stanisławów. Zathey Henryk, dr. pr.
„ Zdrassil Ignacy.
Stanowce. Kuźniarski Stanisław.
Staremiasto. Władczyński Marcin.
Stary Sącz. Meissner Henryk, dr. pr.
Stara-sól. Mokrzycki Norbert.
Storożyniec. Sachnowicz Lucjan.
Stryj. Opolski Edmund.
Strzyżów. Holzer Zygmunt.
Suczawa. Prunkul Abraham, Isseczeskul Piotr.
Szczerzec. Matkowski Stanisław.
Tarnobrzeg. Hinziger Gustaw.
Tarnopol. Szydłowski Ferdynand.
„ Promiński Adolf.
Tarnów. Brzeski Bronisław, dr. pr.
„ Vayhinger Adolf.
Tłumacz. Orski Alfred.
Tłuste. Rubczyński Władysław.
Trembowla. Berhard Karol.
Turka. Teliszewski Konstanty.
Tuchów. Gojski Kazimierz.
Tyczyn. Kaschnitz Karol, baron.
Tyśmienica. Szelewski Franciszek.
Uhnów. Celewicz Juljan.
Ulanów. Jarema Kazimierz.
Wadowice. Wilczyński Kazimierz.
„ Pawlikowski Józef.
Wieliczka. Przychodzki Kazim. baron.
Winniki. Groblewski Zygmunt.
Wiśnicz. Runge Aleksander.
Wiśniowczyk. Lewicki M. Włodzimierz.
Wojnicz. Bartman Stanisław, dr. pr.
Wojniłów. Czechowicz Wincenty.
Wyżnica. Rutkowski Józef.
Zabłotów. Szapira Adolf.
Zaleszczyki. Gross Antoni.
Załośce. Mojseowicz Marcin.

Zastawna. Macieliński Karol.
Zbaraż. Kukawski Leopold.
Zborów. Onyszkiewicz Józef.
Złoczów. Bodyński Władysław, dr. pr.
„ Misky Feliks, dr. pr.
Złoty Potok. Rudnicki Konstanty.

Żmigród. Obmiński Floryan.
Żółkiew. Hejda Józef.
Żurawno. Ludkiewicz Jan.
Żydaczów. Waniek Karol.
Żywiec. Sądecki Bronisław.

Spis wszystkich rządownie upoważnionych cywilnych techników

w Królestwie Galicyi i Wielkiem Księstwie Krakowskiem.

Inżynierowie cywilni dla wszystkich zawodów technicznych:

Bodaszewski Ł., Lwów, Chorążczyzna 12. A
Cieślikowski J. Czortków.
Długoszewski B., Lwów, ulica Trzeciego Maja 8.
Hubel L.. Kraków.
Jaegermann J., Stanisławów.
Kędzierski Z., Lwów, Ochronek 4.
Miszke J., Nowy Sącz.
Radwański L., Lwów, Sykstuska 23.
Reiniger J., Przemyśl.
Uderski E., Kraków, ul. Dolne młyny 2.
Zajączkowski M., Przemyśl.
Zakrzewski J., Tarnopol.
Zarzycki A., Kraków, Zwierzyniecka 20.
Ziembicki M., Lwów; Krasickich 12.

Inżynierowie budowy dla wszystkich zawodów technicznych, z wyjątkiem działu budowy maszyn i architektury:

Grzegorzewski S. Borszczów.
Jasiński Z., Buczacz, konc. budow.
Jägerman J., Lwów, Garncarska 24.
Kopystyński P., Jarosław.
Lisiewicz K., Grybów.
Maślanka Marcin, Lwów, Sokoła 1.
Pfeifer E., (Przemyśl) Lwów.
Rypuszyński J., Tarnów.
Stroński K., Kraków.
Swierzyński S., Kraków, Smoleńsk 24 i konc. budowniczy.
Szczepański L., Lwów, ul. Batorego l. 36. i konc. budowniczy.
Widt S., Lwów, gmach politechniki.

Inżynierowie budowy maszyn dla działu mechanicznego, włącznie z budynkami stojącymi w bezpośrednim związku z urządzeniem maszyn.

Tuszyński J., Lwów, Pańska 22.

Architekci dla wszelkich budynków prywatnych i publicznych tak zwyczajnie jak i artystycznie wykonać się mających.

Holzer J. Rzeszów.
Janowski J., Lwów, Rynek 3.
Kuhn A., Lwów, plac Smolki 4.
Rawski W., Lwów, Pańska 4.
Stryjeński T., Kraków, Batorego 12.
Zaremba K., Kraków.

Geometrzy dla wszelkich robót mierniczych.

Androszowski W., Lwów, Kampiana 3.
De Laveaux H., Kraków, Mikołajska 20. i konc. budowniczy.
Frantsek J., Kołomyja.
Hackbeil F., Tarnów i konc. bud.
Hauser M., Lwów, Teatralna 16.
Jakubowski A., Kraków, pl. Dominikański 6.
Mierka F., Przemyśl.
Marxen J., Bochnia.
Pawlinkowski A., Stryj.
Sieber M., Kraków, Sławkowska 30.
Sokoll J., Łańcut.

Inżynierowie górniczy dla pomiarów i robót górniczych, zamianowani na mocy rozp. minist. rolnictwa z dnia 23. maja 1872. l. 5420.

Syroczyński L., Lwów, Kopernika 23.

Wykaz doktorów medycyny we Lwowie.

Aschkenazy Z. ul. Kaźmierzowska l. 41.
Auerbach Emanuel, ul. Skarbkowska l. 2.
Barański Antoni, ul. Chorążczyzny l. 24.
Baracz Roman, ul. Teatralna l. 11.
Berezowski Kazimierz, dr. wszech nauk, lek. domu kary, ul. Kaźmierzowska l. 37.
Berthlef Karol, plac św. Ducha l. 3.
Bett Maksymilian, plac Smolki l. 1.
Błotnicki Teodor, dr. wszech nauk, assyst kliniki położn., plac Smolki l. 3.
Bogdański Władysław, dr. medecyny, ul. Blacharska l. 1.
Bylicki Władysław, dr, med., chirurgii i mag. położn., ul Kościuszki l. 7.
Chądzyński Jan, Chorążczyzny l. 11.
Chomin Antoni, ul. Zimorowicza l. 3.
Czerkawski Stanisław, ul. Piekarska l. 8
Czyżewicz Adam, dr. med. i mag. położn., prof. i prym. zakł. położ., ul. Cłowa l. 2.
Dębicki Klemens, plac Bernardyński l. 13.
Dobiński Włodzimierz, ul. Puławskiego l. 1.
Durst Adolf, ul. Kaźmierzowska l. 23.
Dubanowicz Paweł, ul. Ormiańska l. 33.
Ebers Henryk, ul. Sykstuska l. 38.
Ehrlich Dawid, ul. Krakowska l. 26.
Elektorowicz Emil, dr. wszech nauk, lekarz m. II. okr. san., ul. Łyczakowska l. 6.
Feigel Longin, dr. med. i mag. położn. pros. szp. pow. pl. Bernardyński l. 11.
Festenburg Edward, dr. med. i położn. ul. Dominikańska l. 11.
Fiałkowski Ludwik, ul. Sykstuska l. 13.
Fuchs Franciszek, dr. wszech nauk i dentysta, plac Maryacki l. 9.
Gesang Bernard, ul. Trzeciego Maja l. 7.
Gluziński Lesław, ul. Wałowa l. 14.
Głowacki Bolesław, dr. med. chirurgii i magist. położn. dyrektor szpitalu powsz. ul. Batorego l. 24.
Godlewski K., Karola Ludwika l. 5.
Gońka Andrzej, dr. wszech nauk i dentysta ul. Kopernika l. 5.
Gostyński Józef, dr. med., chir., i mag. położn. ul. Kościuszki l 2.
Gross Karol, dr. medec. ul. Boimów l 9.
Gussman Izaak, ul. Żołkiewska l. 38.
Hellman Dawid. ul. Jagiellońska l. 16.
Hoszard Franciszek, ul. Osolińskich l. 4.
Jana Stanisław, ul. Łyczakowska l. 5.
Janda Franciszek, ul. Pańska l. 21.
Jaroszyński Witold, Rynek l. 5.
Jasiński Władysław, dr. med. chirurgii i magister położn., prymarjusz szpitala zakładu karnego, ul. Kurkowa l 3.
Jendl Teodor Fr. ul. Trybunalska l. 1.
Kadyj Henryk, dr. wszech nauk, c. k. prof. weter. ul. Zielona l. 15.
Kicki Tytus, ul. Kopernika l. 3.
Kilarski Józef, dr. med. i mag. okolistyki, ul. Kurkowa l. 6.
Kniaziołucki Zygmunt, ul. Kopernika l. 15.
Kosiński Franciszek, dr. med., chir., magister położn. i okulistyki, emeryt. fizyk miejski, ul. Skarbkowska l. 37.
Kossak L. dr. wszech nauk, Wałowa l. 29.
Krobicki Tadeusz, dr. wszech nauk, lek. miejski śródm., ul. Skarbkowska l. 2.
Krokiewicz A., ul. Kopernika l. 8.
Krygowski Tad., Kaźmierzowska l. 43.
Krówczyński Ignacy, ul. Lindego l. 7.
Krzyżanowski Kalikst Franciszek, ul. Kaźmierzowska l. 39.
Kucharski Piotr, dr. wszech nauk, sek. szp. pow. ul. Chorążczyzny l. 5.
Kuhn Adolf, ul. Sobieskiego l. 9.
Lachowicz Zdzisław, plac Halicki l. 14.
Landau Fr., ul. Karola Ludwika l. 39.
Latainer Emil, plac Maryacki l. 10.
Lickendorf Ignacy, ul. Batorego l. 6.
Lukas Adolf, ul. Blacharska l. 8.
Łopacki Ludwik, dr. med. chir. i mag. położn. lek. miejski IV. okręgu sanitarnego, ul. Chorążczyzny l. 18.
Machek Emanuel, ul. Wałowa l. 7.
Mahl Jakób, ul. Jagiellońska l. 24.
Majewski Adam, dr. med. ul. Kąpielna l. 4.
Mehrer Henryk, ul. Jagiellońska l. 13.
Merczyński Emil, dr. mag. położ. prymaryusz szpit. dziecięcego św. Zofii ul. Ossolińskich l. 11.
Merunowicz Józef, dr. wszech nauk, ck. protomedyk, ul. Wałowa l. 31.
Mossing Kazimierz, ul. Wałowa l. 13.
Mukowicz E. Emil, w szpitalu powsz.
Nowiński Seweryn, ul. Syktuska l. 48.
Opolski Wiktor, dr. med. prym. szp. powsz. ul. Wałowa l. 13.
Pawlikowski A. plac Chorążczyzny l. 2.
Piotrowski Gustaw, ul. Akademicka l. 5.
Pisek Wilhelm, ul. Jagiellońska l. 12.
Podlewski Kazimierz ul. Wałowa l. 9.
Prus Jan, ul. Kościuszki l. 7.
Przetocki E., ul. Zyblikiewicza l. 27.
Reizes Dawid, ul. Skarbkowska l. 27.
Rappaport Józef, ul. Zyblikiewicza l. 25.
Rieger Z. dr. med., plac Halicki l. 10.
Roicki (Berger) Antoni, ul.Sokoła l. 1.
Rosenbusch Leon, ul. Kopernika l. 14.
Rosenzweig L., okulista ul. Syktuska l. 6.
Rosner Jan, ul. Wałowa l. 11.
Rosner Ignacy, dr. med., chir. i mag. położn., lekarz miejski w V. okręgu, sanitarnym, ul. Sykstuska l. 14.
Rożański Józef, dr. med. i położn. prym. szp. powsz., ul. Sykstuska l. 36.

Sawicki Edward, dr. med. i mag. chir. prym. szp. pow. ul. Batorego l. 32.
Sawicki Jan, dr. i mag. chir., insp. szp. powsz., ul. Długosza l. 13.
Schaff Süchs, ul. Krakowska l. 20.
Schmidt Edmund, dr. wszech. nauk lekarz miejski w III. okręgu sanitarnym, ul. Akademicka l. 11.
Schram Hilary, ul. Halicka l. 20.
Seifmann Piotr Stefan, dr. med. i mag. weter., dyrektor c. k. szkoły weterynaryi ul. Kochanowskiego l. 33.
Sielski Feliks, ul. Akademicka l. 8.
Sieradzki Antoni, ul. Chorążczyzny l. 12.
Singer Menele, ul. Krasickich l. 20.
Skałkowski Wł., dr. med. chir. i mag. położn. ul. Teatralna l. 16.
Śmitowski M. ul. Sobieskiego l. 7.
Sobolewski Kaz. szpital powszechny.
Sochański Józef, ul. Hetmańska l. 10.
Stachiewicz Teofil, plac Maryacki l. 8.
Stark Juliusz, ul Karola Ludwika l. 37.
Stahlberger Teodor, szpital powszechn.
Steinhaus Józef, Sykstuska l. 13.
Sztembart Celestyn, ul. Batorego l. 26.
Strojnowski Edward, pl. Maryacki l. 7.
Świątkiewicz Michał St., Ormiańska 29.
Szpilman Józef, ul. Kochanowskiego 7.
Suszkiewicz Piotr, Chorążczyzny l. 18.
Taschmann Albert, ul. Sykstuska l. 24.
Tatarczuch Władysław, ul. Kołłątaja 3.
Tomauek Józef, ul. Teatralna l. 21.
Urech Marek, ul. Karola Ludwika l. 9.
Urich Teofil, ulica Jagiellońska l. 2.
Wachtel Antoni, ul. Wałowa l. 11.
Wagner Arnold, ul. Kopernika l. 10.
Wechsler Emil Jan, pl. Bernadyński 15.
Wehr Wiktor, ul. Sykstuska l. 9.
Weigel Józef, ul. Akademicka l. 20.
Wernicki Józef, ul. Mickiewicza l. 3.
Wieczkowski Józef, ul. Skarbkowska l. 4.
Widman Oskar, ul. Grodzickich l. 2.
Wiktor Jan, plac Strzelecki l. 3.
Willer Abraham, ul. Janowska l. 12.
Zakreys Fr. ul. Gródecka l. 50 B.
Ziembicki Grzegorz (ojciec), Wałowa 15.
Ziembicki Grz. (syn) Trzeciego Maja 5.

Spis chirurgów we Lwowie.

Aderschläger Adolf, ulica Kościelna l. 1
Beschloss Manith Maksymilian, ulica Żółkiewska l. 29.
Blaustein Edward, ulica Skarkowska l. 7.
Chilf Samuel, ulica Sobieskiego l. 13.
Dokupil Jan, ulica Halicka l. 54.
Gabel Hilary, ulica Sobieskiego l. 26.
Galasch Józef, ulica Janowska l. 32
Gąsiorowski Juliusz, dworzec kolejowy.
Gottlieb Leon, szpital izraelicki.
Grabscheid Majer v. Maksymilian, pl. Krakowski l. 19.
Haynrich Jozef, ul Czackiego l. 6.
Knopf Salamon, Dom inwalidów.
Kreiner Emanuel, plac Krakowski l. 7.
Lateiner Jakób, ulica Żółkiewska l. 65.
Leitainer Leon, ulica Karola Ludwika l 31.
Letz Samuel, plac Gołuchowskich l. 15.
Lisowski Marcin, plac Trybunalski l. 1.
Madeyski Edward, ulica Sykstuska l. 23.
Mark Salamon ulica Batorego l. 1.
Rosenkranz Maurycy, plac Halicki l. 15.
Szymonowicz Jan, ulica Teatralna l. 23.
Wehr Leon, ulica Żółkiewska l. 61.

Spis urzędów pocztowych galicyjskich.

Alwernia. Andrychów. **B**abice. Baginsberg. Baligród. Baranów. Barszczowice. Bartatów. Barycz. Barysz. Baworów. Barwinek. Bednarów. Bełz. Bełzec. Besko. Bestwin. Biała. Biadoliny. Białogóra. Białykamień. Biecz. Bierzanów. Bircza. Błażowa. Bobowa. Bóbrka. Bochnia. Bogdanówka, Bogumiłowice. Bohorodczany. Bojanów. Bolechów. Bolesław. Bołszowce. Borki Wielkie. Borszczów. Bortniki. Borynia. Borynicze. Borysław. Borzęcin. Brody. Brodki. Brzesko. Brzeżany. Brzeźnica mal. Brzeźnica Radw. Brzostek. Brzozdowce. Brzozów. Buczacz. Budzanów. Bukaczowce. Bukowsko. Bursztyn. Busk. Byszów. **C**habówka. Chmielówka. Chocimierz. Chodaczków. w. Chodorów. Chołojów. Chorośnica. Chorostków. Chorzelów. Chrewt. Chrzanów. Chyrów. Cieszanów. Ciężkowice. Cisna. Cło. Cucyłów. Czarna koło Ustrzyk. Czarna koło Pilzna. Czchów. Czerlany. Czermin. Czernelica. Czerniechów. Czorsztyn. Czortków. Czudec. **D**ąbie. Dąbrowa. Dawidkowce. Dawidów. Dębowiec. Delatyn. Dębica. Dębniki. Dobczyce. Dobra. Dobromil. Dobrosin. Dobrotwór. Dobrowlany. Dolina. Drogina. Drohobycz. Dubiecko. Dublany. Dukla. Dunajec czarny. Dunajów. Dubliska. Dynów. Dziewin. Dzikowiec. Dzików. Dżuryn. **F**elsztyn. Felsztyn Głęb. Firlejów. Frysztak. **G**aje. Gaje wyższe. Gawłów nowy. Gawłuszowice. Gelsendorf-Komarów. Gdów. Gliniany. Głogów. Gładyszów. Gołogóry. Gorlice. Grab. Grabownica. Grabowa. Grębów. Gródek koło Lwowa. Gródek nad Dunajcem Grodzisko. Gromnik. Grybów. Grzymałów. Gwoździec. **H**alicz. Hłuboczek. Horodenka. Horodnica. Horyniec. Horożanka. Hruszów. Husiatyn. Hussaków. **I**ławcze. Iwanczany. Iwonicz. Izdebnik. **J**abłonica. Jabłonów. Jaćmierz. Jagielnica. Janczyn. Janów koło Lwowa. Janów koło Trembowli. Jarosław. Jaryczów. Jasienica. Jasienów górny. Jaśliska. Jasło. Jastrzębica. Jawiszowice. Jawornik. Jaworów. Jaworzno. Jazłowiec. Jedlicze. Jeleśnia. Jezierna. Jezierzany małe koło Czortkowa. Jezierzany dworzec. Jezupol. Jodłowa. Jordanów. Jurowce. **K**alinowszczyzna. Kałusz. Kałaharówka. Kalwarya. Kamień. Kamionka-Lipnik. Kamionka Strumił. Kańczuga. Kasparowce. Kalnica. Kenty. Klęczany. Klimiec. Kniaże. Knihynicze. Kobierzyn. Kociubińczyki. Kocmyrzów. Kołaczyce. Kolbuszowa. Kołomyja. Komańcza Komarno. Koniuchy. Kopeczyńce. Korczyna. Korolówka. Koropiec. Korczów. Korszów. Kosienice. Kossów. Koszyłowce. Kozaczówka. Koziowa. Kozłów. Kozowa. Kozy. Kraków. Krakowiec. Kranzberg. Krasiczyn. Krasne. Krechowice. Krechów. Krościenko. Krosno. Krukienice. Krynica. Krystynopol. Krzesowice. Krzywcza. Krzywcze. Kudryńce. Kulików. Kurowice. Kuryłówka. Kutty. Kutkorz. Kurzany. **L**anckorona. Leńcze. Leszniów. Leżajsk. Libiąż wielki. Liliatyn. Limanowa. Lipica. Lipinka. Lipnica. Lipowiec. Lisko. Liszki. Litwinów. Lubaczów. Lubień koło Myślenicy. Lubień wielki. Lubieńce. Lubycza król. Lwów. **Ł**abowa. Łanczyn. Łańcut. Łapanów. Ławoczne. Łącko. Łąka. Łobzów. Łodygowice. Łomna. Łopatyn. Łopuszanka. Łowczówek-Pleśna (dworzec). Łupków. Łysiec. **M**agierów. Maków. Majdan koło Kolbuszowy. Majdan Sieniawski. Maksymówka Mariampol. Matyjowce. Medenice. Miękisz nowy. Mielec. Mielnica. Miejsce. Mikołajów-Drohowyże. Mikuliczyn. Mikulińce Milatyn Milówka. Miżyniec. Mogilany. Monasterzyska. Mokre i Morochów. Morszyn. Mościska. Mosty Wielkie. Mrzygłód. Mszana koło Bartatowa. Mszana dolna-Mucharz. Muszyna. Murzyłowice. Myślenice. **N**adbrzeżne. Nadyby-Wojutycze (dworzec). Nadwórna. Narajów. Narol. Nawarja. Niebylec. Niemirów. Niepołomice. Niewistka. Niezwiska. Nisko. Niwiska. Niżankowice. Niżniów Nowa grobla. Nowe miasto. Nowesioło koło Stryja. Nowesioło koło Zbaraża. Nowostaniec. koło Sanoka. Nowy Targ. **O**bertyn. Okocim. Olejów. Olesko. Oleszyce. Olpiny. Olszanica (Złocz.) Olszanica (dw.) Olszanica koło Ustrzyk. Olszany. Olsowce. Oświęcim. Ostrów. Otynia. Ożydów. **P**adew. Peczeniżyn. Perehińsko. Pieniaki. Pilzno. Pistyń. Piwniczna. Pleszów. Płuchów. Podbórz. Podgórze. Podhajce. Podhajczyki. Podhajczyki koło Trembowli. Podhorce. Podkamień koło Brodów-Podkamień koło Rohatyna. Podliski małe. Podwołoczyska Pomorzany Popielniki. Porąbka. Poronin. Potok złoty. Potylicz. Probużna. Pruchnik. Przecław. Przeginia duch. Przemyśl. Przemyślany. Przeworsk. **R**abka Radawa. Radłów. Radomyśl k. Czarny. Radomyśl nad Sanem. Radymno. Radziechów. Raniszyn. Rawa ruska. Raycza. Rogożno. Rohatyn. Rodatycze. Romanów. Romanówka. Ropczyce. Ropienka. Rosulna. Rozdół. Równe koło Dukli. Rożniatów. Rożnów.

Rozwadów. Rudki. Rudnik. Rudniki. Rybotycze. Ryglica. Rymanów. Rzegocina. Rzepiennik strz. Radgoszcz. Rzeszów. Rzochów. Rytro (dw. kol.) Sambor. Sanok. Sarzyna. Sasów. Sącz stary. Sądowa Wisznia. Schodnica. Sędziszów. Siedliszowice. Sieniewa. Sieńków Sierosławice. Skała. Skałat. Skawina. Skole. Skomielna biał. Skoryki. Skrzydlna. Slemień. Słoboda rungurska. Słobudka. Słotwina. Smolnica. Smorze. Sniatyn. Snietnica. Sokal. Sokołów koło Rzeszowa. Sokołów koło Stryja. Sokołówka. Sokołówka koło Kossowa. Solina. Sołotwina. Sosnów. Spas. Stanisławów. Stanisławczyk. Starasól. Staremiasto. Staresioło. Stojanów. Stratyn. Stróże. Strusów. Stryj. Stryszów. Strzeliska. Strzyżów. Sucha. Suchostaw. Sułkowice Surochów. Świątniki górne. Swirz. Swoszowice. Szczakowa. Szczawne. Szczawnica. Szczerzec. Szczucin. Szczurowice. Szkło. Stryhańce. Synewódzko wyższe. Tarnawa niższa. Tarnopol. Tarnobrzeg. Tarnoruda. Tarnowiec. Tarnów. Tartaków. Tęgoborze. Tłumacz. Tłuste. Toporów. Touste. Trembowla. Truskawiec. Trzciana. Trzebinia. Tryńcza. Tuchla. Tucholka. Tuchów. Turka. Turka przy Kołomyi. Turze. Tyczyn. Tymowa. Tyrawa. Tyśmienica. Tymbark. Uhersko. Uhnów. Uhrynów. Uhrynów średni. Ulanów. Ułaszkowice. Ujścieczko. Ułacz. Ujście biskupie. Ujście ruskie. Uścieryki. Ujście solne. Ujscie zielone. Ustrzyki dolne. Wadowice. Wadowice górne Waręż. Wasylkowce. Wełdzirz. Węgierska Górka. Wiązownica. Wieliczka. Wielkie oczy. Wielopole skrzyń. Wilamowice. Winniki. Wiśnicz. Wiśniowa. Wiśniowczyk. Witków. Wojtkowa. Wojnicz. Wojniłów. Wola. Wolica. Wybranówka. Wysocko wyższe. Wygoda. Wzdów. Zabierzów. Zabłotce. Zabłotów. Zadwórze. Zagórz. Zagórżany. Zakluczyn nad Dunajcem. Zakopane. Zaleszczyki. Zaleszczany. Załośce. Załucze. Załuż. Zamarstynów. Zapałów. Zarzecze. Zarszyn. Zarudzie. Zassów. Zator. Zawadka. Zawałów. Zawoja Zbaraż. Zborów. Zimnawoda-Rudno. Złoczów. Złotniki. Zwierzyniec. Żabie. Żabno. Żegiestów. Żelechów. Żmigród. Żółkiew. Żółtańce. Żołynia. Żurawica. Żurawno. Żurów. Żydaczów. Żywiec.

Tablica procentowa.

Po 4 od sta							Po 6 od sta						
Kapitał	na 1 rok		na ½ roku		na miesiąc		Kapitał	na 1 rok		na ½ roku		na miesiąc	
zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
1	—	4	—	2	–	⅓	1	—	6	—	3	—	½
2	—	8	—	4	—	²/₂	2	—	12	—	6	–	1
3	—	12	—	6	--	1	3	—	18	—	9	—	1½
4	—	16	—	8	—	1⅓	4	—	24	---	12	—	2
5	—	20	—	10	—	1⅔	5	--	30	--	15	—	2½
6	-	24	—	12	—	2	6	—	36	—	18	—	3
7	—	28	—	14	—	2⅓	7	—	42	—	21	–	3½
8	—	32	—	16	—	2⅔	8	—	48	—	24	-	4
9	—	36	—	18	—	3	9	—	54	—	27	—	4½
10	—	40	—	20	—	3₁/₃	10	—	60	—	30	—	5
20	—	80	—	40	—	6⅔	20	1	20	---	60	—	10
30	1	20	—	60	—	10	30	1	80	—	90	—	15
40	1	60	—	80	—	13⅓	40	2	40	1	20	—	20
50	2	—	1	—	—	16⅔	50	3	—	1	50	---	25
100	4	—	2	–	—	33⅓	100	6		3	—	—	50
200	8	—	4	—	-	66⅔	200	12	---	6	—	1	—
300	12	—	6	—	1	—	300	18	—	8	—	1	50
400	16	—	8	—	1	33⅓	400	24	—	12	—	2	—
500	20	—	10	–	1	66⅔	500	20	–	15	—	2	50
1000	40	–	20	–	3	33⅓	1000	60	—	30	—	5	—
500C	300	—	100	—	16	66⅔	5000	300	–	150	—	25	–

Naczelnik wydz. szkód w Krakowie: **Hubaczek Adolf.**
Naczelnik centralnej statystyki w Krakowie: **Langie Kazimierz.**
I. Sekret Repr we Lwowie: **Klipunowski Karol.**
II. Sekret Repr. we Lwowie: **Krasucki Mikołaj.**
I. Sekr. Repr. w Czerniowcach: **Witkowski Karol.**
Szef biura rach. we Lwowie: **Łonicki Wiktoryn.**
Szef biura ubezp. ogniow. i gradow. we Lwowie: **Bielański Władysław.**
Zastępca szefa rach. w Krakowie: **Adam Gustaw.**
Zastępca szefa biura ubezp. ogniow. i gradow. w Krakowie: **Krzyształowicz W.**
Zastępca szefa gradowego w Krakowie: Dzikowski Leon.
Korespondent i zastępca szefa manip we Lwowie: Kieszkowski Zygmunt.
Zastępca szefa gradow. we Lwowie: Gójski Roman.
Inspektor w Krakowie: Różycki Edmund.
Inspektor w Krakowie: Wolański Dyonizy.
Inspektor we Lwowie: Szwejkowski Jan.
Kasyer w Krakowie: Kozubowski Wincenty.
Kasyer we Lwowie: Henzel Tadeusz.
Buchalter w Krakowie: Zarembski Teofil.
Saldokontysta w Krakowie: Filochowski Hipolit.
Saldokontysta we Lwowie: Smalawski Julian.
Korespondent w Krakowie: Stefański Edward.
Kierownik biura agenc. w Krakowie: Truskolaski Kazimierz.
Adjunkt I. (sekr.) w Krakowie: Machniewicz Stanisław.
Adjunkt II. (sekr.) w Krakowie: Piotrowski Edmund.

Likwidatorowie I. klasy:

Marcoin Juliusz, (z tyt insp. technicznego.), w Krakowie.
Krauze Bronisław, w Krakowie.
Marcoin Tadeusz, „
Sochacki Zygmunt, we Lwowie.
Jordan Jan, „
Dąbrowski Włodzimierz, „

Likwidatorowie II. klasy:

Znamirowski Włod., w Krakowie.
Nowak Adolf, „
Szczepański Piotr, we Lwowie.
Wygrzywalski Jan. „

Adjunkci I. klasy:

Banaszkiewicz Jan. w Krakowie.
Niżyński Franciszek, w Krakowie.
Dr. Molicki Antoni, w Krakowie.
Giżyński Jan, w Krakowie.
Ryszkowski Karol, w Krakowie.
Spławiński Maksymilian, w Krakowie.
Studentowicz Józef, we Lwowie.
Korytko Walery, we Lwowie.
Piasecki Jan, we Lwowie.
Kalinowski Franciszek, we Lwowie.

Adjunkci II. klasy:

Żelechowski W., w Krakowie.
Żarliński A., „
Gaydzicz T. „
Ćwiklicer I. w Krakowie.
Mamczyński J. „
Górnisiewicz A. „

Kiliński St., w Krakowie.
Prebendowski L., we Lwowie.
Gollob E. „
Gebhard K, „
Szatkowski H., we Lwowie.
Pilecki M. „
Weyda St., w Czerniowcach.

Asystenci I klasy:

Malik Win.., w Krakowie.
Szukiewicz B., w Krakowie.
Kamiński J., w Krakowie.
Chwalibogowski W., w Krakowie.
Goliński A., w Krakowie.
Büttner L., w Krakowie.
Turski St., w Krakowie.
Łonicki L., w Krakowie.
Piotrowski K., w Krakowie.
Gablenz W., w Krakowie.
Szołginia K., we Lwowie.
Toth D, we Lwowie.
Biłozor J., we Lwowie.
Chudzikiewicz T., we Lwowie.
Bereżyński L, we Lwowie
Romański F., we Lwowie.
Mikucki J, w Czerniowcach.

Asystenci II. klasy:

Sapalski W., w Krakowie.
Szabelski W. „
Gałdeński Al. „
Zaleski K. „
Kamieński Cz. „
Gulkowski J. „
Butrymowicz T. „
Hr. Tyszkiewicz J. „
Wysocki S. „
Bocheński A. w Krakowie
Sierodzki Fr. „
Faliszewski W. we Lwowie.
Małuszyński J. „
Kodrębski J. „
Korytko A. „
Biernacki M. (Wz. kr.) „
Rybicki M. „
Kuźmicz J. „

Praktykanci egzaminowani:

Rutkowski S w Krakowie.
Kwieciński J. „
Podwin J. „
Borecki T. „
Dąbrowski P. „
Rydel J. (Wydz. szkód) „
Jarosz B. „
Wiewióroski M. „
Rogawski J. „
Demetrykiewicz M. „
Miński S „
Żarnowiecki L. „
Romaszkan A (W. szkód.) „
Köhler E. we Lwowie.
Wencek J. „
Lewicki B. (Wz. kr.) „
Biskupski I. „
Komorowski J hr. „
Haniszewski L. „
Horodyski R. „
Wajda K. „
Żurowski M. „
Leszczyński T. „
Wannenmacher L. „
Faszczewski Tyt. w Czerniowcach.

Dział życiowy:

Naczelnik działu ubezp. na życie: **Kieszkowski Czesław.**
Naczelnik biura ubezp, matematyk: Jaugustyn Franciszek.
Zast. Naczelnika biura rach: Homolacs Edward.
Saldokontysta: Cmikiewicz Jan.
„ (korespondent): Traczewski Gustaw.

Adjunkt I. kl.: Gąsiorski Władysław.
„ Krasucki Antoni.
Adjunkt II. kl.: Szczerbiński Ludomir.
„ Steibelt Adolf.
Likwidator (kasowy): Szancer Edward.
Asystent I. kl.: Skwirczyński Mieczysław.
„ „ Kostecki Władysław.
„ „ Bakowski Ignacy.
Asystent II. kl: Szyszkiewicz Andrzej.
„ „ Cybulski Apolinary.
„ „ Rogowski Walery.
„ „ Baumann Bolesław.

Naczelny lekarz Towarzystwa:

Dr. Zarewicz Aleksander, Kraków, docent Uniw. Jag.

Praktykanci egzaminowani:

Bielecki Stanisław.
Stasicki Tadeusz.
Jurasiński Jozafat.
Etterlein Zdzisław.

Akwizytorzy i Inspektorowie działu życiowego:

	z siedzibą:		z siedzibą:
Małecki L. H.	w Krakowie.	Żurowski J.	w Tarnopolu.
Werner Fr.	„	Dückert M.	w Przemyślu-Żurawicy.
Ciechomski W.	„	Brablec F.	w Nowym Sączu.
Karpas J.	„	Reimann M.	w Suchej.
Menczyński M.	we Lwowie.	Sygericz Em.	w Podhajcach.
Teleżyński A.	„	Sobel A.	w Jarosławiu.
Sporer H.	„	Bieńkowski Łada E.	w Wadowicach.

Towarzystwo Wzaj. kredytu w Krakowie.

Dyrekcya j. w.

Etatowi urzędnicy: *

Pełnomocnik Dyrekcyi we Lwowie: Dr. Gross Piotr.
Naczelnik Wydziału w Krakowie: Kroebl Franciszek.
Naczelnik biura we Lwowie: Słotwiński Wiktor.
Korespondent w Krakowie: Ritterschild Włodzimierz.
„ we Lwowie: Michalewski Kaźmierz.
Kasyer w Krakowie: Kozubowski Wincenty.
„ we Lwowie: Henzel Tadeusz.
Likwidator w Krakowie: Broniowski Teofil.

* Nadto w miarę potrzeby przydzielani są urzędnicy z działu ogniowego.

Spis Doktorów medycyny**)

upoważnionych do wystawiania świadectw lekarskich przy ubezpieczeniach na życie w Tow. Wzaj. Ubezp. w Krakowie.

Andrychów. Zborowski J., Żedzianowski S.
Biała. Bogdanik J., Nycz Winc.
Bóbrka. Hirschler Miecz.
Brody. Lieblinger W., Sołtysik St., Strumieński A.
Brzesko. Bernadzikowski Szym.
Brzeżany. Skibicki A., Teitelbaum M., Uranowicz T., Zauderer A.
Brzozów. Lic Hen.
Buczacz. Hirschler Mieczysław.
Busk. Prochaska Teof.
Bystrzyca. Fizia, Fischer, Markowicz.
Chorostków. Auerbach W.
Chrzanów. Klein L., Pawlas T.
Chyrów. Mężyk J.
Cieszanów. Jabłoński J.
Ciężkowice. Mikołajski S.
Czerniowce. Kluczenko B., Mitkiewicz E., Pizaro Ant.
Czortków. Wągrowski K.
Dębica. Bentkowski Zyg.
Dobromil. Bieńczewski A., Cwiklicer L.
Dolina. Krzyształowicz A.
Drohobycz. Jurkiewicz Kaz.
Dukla. Reiss K.
Gorlice miasto. Grzybczyk St.
Gorlice i Ropica ruska. Przesmycki J.
Gródek. Danielski J.
Grybów. Jakubowski A., Kronenberg K.
Grzymałów. Wojtowiak J.
Halicz. Konarzewski J.
Horodenka. Jastrzębski J., Przetocki K.
Jakobeny. Eifler.
Janów. Rosenstock A. (chirurg).
Jarosław. Marynowski M., Plech Aurel. Trzaskowski B.
Jasło. Kadyi J., Macudziński Wal.
Jaworów. Hordyński A.
Kałusz. Wurst A.
Kamionka strumił. Kołychanowski J., Stupnicki Wł.
Kańczuga. Mach Seb.
Kęty. Długołęski Ferd.
Kimpolung. Okuniewski.
Kolbuszowa. Filewicz J.
Kołomyja. Jakubowski M., Piaskiewicz Wł., Rosner Maks., Sysak Gab.
Kocmań. Tittinger.
Kopeczyńce. Wilson Rysz.
Kossów. Tarnawski Ap.
Kraków. Jordan H. (dla kobiet), Junger Sal., Momidłowski St., Pareński St., Wiszniewski L., Zarewicz Aleks.
Krościenko. Dura J.
Łańcut. Fleszar J.
Leżajsk. Nidecki Ap.
Limanowa. Kruk Kaz.
Lisko. Dembowski Miecz.
Lubaczów. Szymański Hen.
Lwów. Berezowski Kaz., Krokiewicz Ant., Lachowicz Zdz., Merunowicz J., Smitowski M., Strojnowski E. (dla kob.)
Maków. Uhacz Bł.
Mielec. Szafer Wł.
Myślenice. Knihynicki Kl., Łodziński W.
Muszyna. Dziembowski J.
Nisko. Loewy A.
Nowy-Sącz. Kijas T., Kozubski L., Przybylski Wac.
Nowy-Targ. Blumenfeld H., Schein H.
Oświęcim. Kaczorowski Br., Łucki J., Ślósarczyk A.
Pilzno. Januszkiewicz Ig.
Podgórze. Skakalski Eug., Świątek W.
Podhajce. Dzikowski Zyg.
Podwołoczyska. Świderski J.
Przemyśl. ~~Dukiet~~ J., Kiebuziński Baz., ~~Orłowski~~ J., Smolarski Z., Ziemiański L.
Przemyślany. Waligórski Alb.
Przeworsk. Koncowicz J.
Putilla. Getzlinger.
Radomyśl. Lorentski J.
Radowce. Poras.
Radziechów. Ciuk Aleks.
Rawa ruska. Dadlez J., Lisiński Józ.
Rohatyn. Wasylewski Tyt., Węgrzynowski Wł.
Ropczyce. Wyszatycki Fr.
Rymanów. Krzyszkowski E., Szajna J.
Rzeszów. Barzycki J., Bujniewicz Jak., Jabłoński St., Zagórski Adam.
Sadogóra. Geller.
Sambor. Markiewicz H., Skalski Wł.
Sanok. Czyżewicz W., Lenert T., Zaleski K.
Sędziszów. Sędzielewski Fr.
Sereth. Perl.
Skawina. Nawrat St.
Skole. Michalski W.
Śniatyn. Werner K.
Sokal. Broniowski Ant.

** Uwaga. Jeżeli w jakiej miejscowości nie ma lekarza Towarzystwa, a interes nie cierpi zwłoki, można za poprzednio uzyskanem zezwoleniem Dyrekcyi (nawet w drodze telegraficznej) zwrócić się o wystawienie świadectwa lekarskiego do lekarza w miejscu ordynującego, a przez Dyrekcyę wskazanego.

Stanisławów. Gąsiorowski I., Konholniak, Wnękowicz St.
Staremiasto. Balicki St.
Storożyniec. Rudnik.
Stryj. Jeż And., Serkowski B.
Strzyżów. Patryn J.
Sucha. Gawlik J.
Suczawa. Brunstein.
Szczurowa. Michalik J.
Tarnobrzeg. Machalski L., Pawlas Wal., Reifer A.
Tarnopol. Leiblinger Iz., Świstuń A., Zgórski Kaz.
Tarnów. Józefczyk T., Kaczkowski W., Pochroń J., Skowroński W., Walczyński.
Tłumacz. Litwinowicz O.
Trembowla. Grünhaut Ber.
Wadowice. Bukowski A., Gedl Fr., Opydo F.
Wieliczka. Kownacki J., Podobiński A.
Wyżnica. Götzlinger.
Załośce. Bujalski M.
Zaleszczyki. Jaworski B.
Zator. Tarchalski J.
Zbaraż. Tyralski Wł.
Zborów. Skórski M.
Złoczów. Stein E., Wysocki A., Zaleski E.
Żmigród. Pawlicki T.
Żółkiew. Drzymalik S., Muszkiet K.
Żurawno. Gozdecki J.
Żywiec. Seidler A., Witkowski E.

Agencye Towarzystwa Wzaj. Ubezp.

w KRAKOWIE,

działające w Galicyi z W. Księstwem Krakowskiem, na Bukowinie i na Szląsku austryackim.

Rejon Krakowski.

Andrychów. Miśko Floryan.
Bakończyce. Markiewicz Antoni.
Baranów. Kozłowski Witold.
Biała. Dołkowski Jan.
Biecz. Ullman Józef.
Bircza. Lisowski Grzegorz.
Błażowa. Rylski Władysław.
Bochnia. Romanowski Romuald.
Brzesko. Merak Michał.
Brzostek. Zahler Wilhelm.
Brzozów. Korczyński Józef.
Chmielów. Andraszek Jan.
Chorkówka. Dudek Franciszek.
Chrzanów. Janowski Józef.
Ciężkowice. Piotrowski Feliks.
Czermin. Olechowski Franciszek.
Czudec. Krzyś Tomasz.
Dąbrowa. Zakrzewski Ludwik.
Dębica. Zauderer Henryk.
Dobczyce. Wilczyński Zygmunt.
Dobromil. Tergonde Klemens.
Dubiecko. Weiss Alfred.
Dukla. Langie Katarzyna.
Dynów. Giebułtowicz Ludwik.
Dzików. Kuryłło Ludwik.
Frysztak. Najder Karol.
Gdów. Ślósarczyk Józef.
Głogów. Chłodnicki Wincenty.
Gorlice. Rogaski Walery.
Grębów. Rogoziński Karol.
Grybów. Muszyński Alojzy.
Haczów. Stepek Piotr.
Jarosław. Leszczyński Konstanty
Jasło. Dembiński Stanisław.
Jaśliska. Ochęduszko Władysław.
Jordanów. Köhler Maryan.
Jurowce. Butrymowicz Wincenty.
Kalwarya. Hałatek Jan.
Kańczuga. Zaklika Tadeusz.
Kęty. Woźniak Wincenty.
Kolbuszowa. Lityński Józef.
Kolbuszowa. Zdulski Maksymilian.
Kołaczyce. Bantro Benedykt.
Kraków. Wydział ubezpieczeń w gmachu Tow., Loria Szymon, Tokarski Władysław i Rumiński Adam.
Krosno. Zborzil Józef.
Krościenko nad Dunajcem. Kaczyński M.
Krzeszowice. Etgens Juliusz.
Lanckorona. Farbowski Wacław.
Leżajsk. Jabłoński Leopold.
Limanowa. Zubrzycki Waleryan.
Lisko. Jordan Józef, Raszowska.
Liszki. Madej Jan.
Lubzina. Pieczonka Wincenty.
Lutowiska. Raszowski Wojciech.
Łańcut. Kahane Filipi, Zardecki Bol.
Maków. Wroński Karol.
Mielec. Reczkowska Janina.
Miżyniec. Rutowski Wojciech.
Mszana dolna. Wac Michał.
Myślenice. Finikowa Henryka.
Niedźwiedź. Wiśniewski Józef.
Nisko. Majer Maciej.
Nowy Sącz. Szyrajew Antoni.
Nowy Targ. Goldfinger Jakób.
Oświęcim. Maykowski Jan i Sp.
Pilzno. Wójcicki Maksymilian.
Podgórze. Hebda Wiktor.
Przecław. Bühn Franciszek.
Przeginia duchowna. Musiał Jacek i Ćmikiewicz M.
Przemyśl. Ritterschild Mieczysław.
Przeworsk. Kamiński Teofil.
Radomyśl koło Dębicy. Strojnowski Jan.
Radomyśl nad Sanem. Sobolewski Stan.
Radymno. Warzycki Bronisław, Kandler.
Raycza. Serafiński Serafin.
Ropczyce. Chroszczewski Rudolf.
Rozwadów. Łapiński Józef.

Rudnik. Krzyszkowski Michał.
Rymanów. Janowski Ferdynand.
Rzeszów. Jędrzejowicz Ed., Czermińska.
Sanok. Rylski August.
Sędziszów. Mizerski Jan
Sieniawa. Gardziel Floryan.
Skawina. Zamorski Zebald.
Sokołów. Chodziński Bolesław.
Strzyżów. Schmuc Andrzej.
Sucha. Maszewski Walery.
Szczurowa. Heinz Walery.
Tarnobrzeg Giżyński Stanisław.
Tarnów. Struszkiewicz Ludomił.
Tuchów. Węgrzynowicz Jan.
Ulanów. Wroński Jan.
Ustrzyki dolne. Szulcowa Franciszka.
Uście ruskie. Zabierzewski Antoni.
Wadowice. Warzeszkiewicz Stanisław.
Wieliczka. Sokołowski Józef.
Wielopole skrzyńskie. Matysek Jan.
Woynicz. Kuchciński Władysław.
Zakliczyn. Stoy Wincenty.
Zakopane. Maniecki Jan.
Zator. Stanclik Władysław.
Żmigród. Peszkowski Aleksander.
Żywiec. Foltański Feliks.

Rejon Lwowski.

Bełz Miłkowski A.
Bóbrka. Brzuchowski T.
Bołszowce. Limanowski R.
Borszczów. Michniewski J.
Brody. Tatarkowski A.
Brzeżany. Wiszniewski M.
Buczacz. Czyżowski Jan., Wendorff Z.
Busk. Tokarzewski Michał.
Chodorów. Paulo Oswald.
Chorostków. Brzuszkiewicz A.
Chyrów. Strzelecki P.
Cieszanów. Olszański J.
Czortków Czekoński St.
Dolina. Grabowski Eustachy.
Drohobycz. Barański i spółka.
Feliksówka. Bielecki Aleksander.
Gliniany. Hełm Adolf.
Gródek. Bobowski Franciszek.
Grzymałów. Juhre Jan.
Gwoździec. Podstawski Błażej.
Horodenka. Neuburg Julian.
Husiatyn. Czerski W.
Jaworów. Lachowicz W.
Jazłowiec. Wolański B.
Jezierna. Ostaszewski St.
Kałusz. Załęski St.
Kamionka. Szawłowski J., Wanio D.
Komarno. Kowarzyk A.
Kołomyja. Jasiński A
Kopyczyńce. Karcowski T.
Kossów. Bursa St.
Kozowa. Newelicz S.
Krakowiec. Walczak Feliks.
Kulików. Bogdanowicz J.
Kurowice. Kalita R.
Lubaczów. Szydłowski J.
Lwów. Jaworski J., Kruszewski-Strusiński J., Pow. Tow. zal.
Łopatyn. Grynfeld S.
Mikołajów. Beer A.
Mościska. Krzepowski J.
Mosty wielkie. Fedyński W.
Nadwórna. Wilusz Juliusz.
Niemirów. Przedzimirski K.
Obertyn. Liskowacki J.
Obroszyn. Morawski M.
Olesko. Smiszkiewicz J.
Otynia. Zawadzki J.
Podhajce. Łysakowski Jan.
Pomorzany. Kliszcz W.
Przemyślany. Tęczarowski H.
Radziechów. Mrozowski Fr.
Rawa. Górka W.
Rohatyn. Domańska Z.
Rudki. Żyborski Jacek.
Sambor. Kieszkowski, Olszański.
Sądowa Wisznia. Szepietowski Józef.
Skałat. Czarnecki J.
Śniatyn. Czarkowski A.
Sokal. Strzelecki Albert.
Stanisławów. Borecki Józef. Kasa O.
Stryj. Puzyna Włodzimierz.
Szczerzec. Pełka J
Tarnopol. Wszelaczyński Stefan.
Tłuste. Arbesbauer H.
Tłumacz Jasiński K.
Trembowla. Paszkowski J.
Turka. Lebiocki A.
Tyśmienica. Krasowski Karol.
Waręż. Krechowiecki St.
Zaleszczyki. Bielański., Baumann J.
Zabłotów. Zarewicz A.
Założce. Malkowski B.
Zbaraż. Dzierżanowski Z.
Zborów. Raciborski W.
Złoczów. Jakubowski K.
Żółkiew. Michalski Fr
Żydaczów. Chotyniecki L.

Rejon Czerniowiecki.

Andrasfalwa. Tomaszewski R.
Bojan. Jenner E
Dornawatra. Knetzberger A.
Gurahumora. Fintz E.
Kimpolung. Botezat D
Kirlibaba. Zuckermann D.
Kocmań. Milinkiewicz A.
Mihoweny Bodyński E.
Radowce. Ustyanowicz M.
Seret. Hawełka F.
St. Illie. Wołoszynowski L.
Stanestie-Hormuzaki. Thenenis N. E.
Storożyniec. Soniewicki S.
Straza. Rosignon A.
Suczawa. Orkisz F.
Waszkowce. Pokiziak L.
Wyżnica. Br. Kapri A.
Zastawna. Kraft J.

Od Wydawnictwa.

Posuwając się z ogólnym postępem i cywilizacyą naprzód, acz powoli, ale zdążamy do tego, że wkrótce nie będzie domu, ani inteligentnego człowieka, któryby z szeregiem istniejących u nas instytucyj, banków i stowarzyszeń nie miał coś wspólnego, któregoby z takowemi nie wiązały pewne interesa, jakieś stosunki i potrzeby, wyłaniające się z biegiem codziennego życia, tak dobrze u ludzi zamożnych, jak i u tych, którzy bądźto celem wyzwolenia się z pod zgubnych skutków lichwy, bądź w pracy, oszczędzaniu i nieustannej walce dążą do zapewnienia sobie bytu, tyle potrzebnej możności egzystencyi, którzy za podniosły cel życia stawiają sobie zabezpieczenie spokojnej starości, lub dobrobyt własny i swego potomstwa.

Różnorodne instytucye nasze różne mają statuta i w stosunku do swoich charakterów i celów, częstokroć tak odmienne przepisy, że interesowana publiczność nieobowiązana umieć takowych na pamięć, wskutek niezachowywania i nieprzestrzegania litery statutu, zwyczaju lub form obowiązujących, często bezwiednie i niejednokrotnie narażoną jest na straty i koszta, ponosi klęski materyalne.

Wychodząc przeto z założenia, że tylko przez posiadanie podręczników i informacyj, zazwyczaj tylko ludziom fachowym dokładnie znanych, uniknąć można straty czasu i kosztów, zaspokoić mnożące się w tym kierunku potrzeby, podjęto niniejsze wydawnictwo, którego celem jest przez zamieszczanie w praktycznej formie kalendarza fachowych informacyj, kreślonych przez specyalistów z powołania, dać interesowanym obok poglądów na stan majątkowy każdej ważniejszej u nas instytucyi asekuracyjnej, bankowej i kredytowej, dokładny obraz tychże statutów, przepisów i manipulacyi, w krótkości i o tyle,

o ile tenże do załatwiania przedsiębranych przez publiczność interesów, nieodzownie jest potrzebnym. Rzecz prosta, że w obec mnogości istniejących w kraju naszym instytucyj, cel ten w jednym roczniku osiągniętym być nie może, lat kilkanaście zapewne przeminie, zanim przy corocznem uwzględnianiu zmian i innowacyj, oraz zamieszczaniu zamknięć rachunkowych, zbiór taki słuszną nazwę kompletnego uzyska, zanim szersza publiczność nasza witająca wszelkie tego rodzaju nowości „u nas“ z pewną niechęcią i niedowierzaniem, przyzna wydawnictwu racyę bytu i egzystencyi, uzna jego potrzebę. W każdym razie zadaniem niniejszego kalendarza jest wzgląd wyższy, jak służenie swemu właścicielowi przez rok jeden, po latach on przydać się może i przyda z pewnością, choćby dla porównania instrukcyi i przepisów obowiązujących z przedawnionymi, choćby dla przejrzenia zapisków i budżetowo-domowych dat w terminatce, tak nielicujących z polskim charakterem, a tyle potrzebnych w ekonomii każdego przedsiębiorstwa, w każdym interesie i gospodarstwie, tak rolnem, jak i domowem, zarówno w życiu codziennem pojedyńczych jednostek, jak i rodzin całych.

Z tymi słowy oddając niniejszą książkę w ręce P. T. Publiczności, niech nam wolno będzie w końcu wyrazić najgłębsze podziękowanie tym wszystkim Zarządom Stowarzyszeń, które nadesłaniem z całą gotowością i pospiechem swoich zamknięć rachunkowych ułatwiły nam wiele w podjętej pracy.

Lwów w Listopadzie 1891.

Pogląd na zmiany statutu
Towarzystwa Wzaj. Ubezpieczeń w Krakowie
uchwalone przez Zgromadzenie ogólne d. 29. Maja 1891 *).

Statut każdego Towarzystwa ma za główne zadanie przedstawić w jasny i treściwy sposób cel Towarzystwa, jego naturę, oraz prawa i obowiązki Członków i Zarządu. Specyalnie zaś Statut Towarzystwa *ubezpieczeń, opartego na wzajemności*, musi nadto zawierać warunki ubezpieczenia, do których zarówno Zarząd, jak i Członkowie stosować się muszą i które to warunki są dla Członków i dla Zarządu podstawą i wskazówką do postępowania we wszystkich wypadkach, jakie ze stosunku ubezpieczenia wyniknąć mogą.

Statut Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie zatwierdzony przez władze rządowe 20. października 1860 r., ulegał w czasie 30-letniego istnienia Towarzystwa kilkakrotnie zmianom a mianowicie w roku 1861, 1862, 1865 1866 1867, 1870, 1871, 1873, 1874, 1875, 1876, 1878, 1883 i 1884. Zmiany te były jednak, że się tak wyrazimy, doraźne; ograniczały się li tylko na koniecznie potrzebne dodatki lub eliminacje, które praktyka jako niezbędne wskazywała, nie obejmowały wszakże nigdy rewizyi całego statutu, co się stało wreszcie potrzebą nie tylko z tego względu, że pierwotny statut w ciągu 30 lat był 14 razy częściowo uzupełniany i zmieniany, lecz zarazem i z tego powodu, że Towarzystwo z każdym rokiem się rozwija, że kraj pod względem ekonomicznym i przemysłowym się podnosi, że ubezpieczenie wnika w najszersze warstwy społeczeństwa, a stanie się może wkrótce, jak to w tegorocznej mowie tronowej zapowiedziano, obowiązkowem. Rewizya całego statutu Towarzystwa wzaj. ubezpieczeń w Krakowie stała się przeto piekącą potrzebą, a to w celu, by stworzyć podstawy, na którychby instytucya nawet przy największem jej rozgałęzieniu (tj w obec ustawy spodziewanej o obowiązkowem ubezpieczeniu) stale, z korzyścią dla kraju i dla Członków rozwijać się mogła. Zadaniu temu uczyniła zadość Dyrekcya, przedstawiwszy pod rozwagę Rady nadzorczej w miesiącu listopadzie 1890 roku wnioski do zmiany statutu, które przez komisyę specyalną, wybraną z łona Rady nadzorczej zbadane i w niektórych punktach zmienione, uzyskały aprobatę Rady nadzorczej, a następnie przez Zgromadzenie ogólne w maju 1891 uchwalone zostały.

Celem niniejszej pracy jest wskazać treściwie i jasno, w jakich głównych kierunkach statut Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie uległ zmianom, a tem samem, aby oszczędzić

*) Statut ten nie został jeszcze potwierdzony przez władze rządowe i dopiero po tem potwierdzeniu wejdzie w życie i to prawdopodobnie w roku 1892.

P. T. Delegatom i Członkom, oraz Agentom tego Towarzystwa trudu studjowania nowego statutu, skoro ten obowiązywać zacznie, a zarazem wskazać, w jakim duchu ten statut zmieniony został.

Pomijając zmiany stylistyczne i jaśniejsze określenia w wyrazach i zdaniach, które niemal w każdym paragrafie znaleźć można, a nad którymi zastanawiać się nie będziemy, wskażemy tylko zmiany esencyonalne, które dzielimy na następujące rozdziały:

a) Zmiany zasadnicze.
b) Zmiany informacyjne.
c) Jaśniejsze okręślenie obowiązków Członków.
d) Nowe udogodnienia i ulgi dla Członków.
e) Nowe obostrzenia dotyczące Członków.

a) Zmiany zasadnicze.

§. 3. zawiera nowe postanowienie, że „*Członkowie działu ogniowego nie są odpowiedzialni za wyniki z operacyi w innych działach ubezpieczeń, prowadzonych przez Dyrekcyę*“. Postanowienie to było potrzebne tem bardziej, że w statucie Tow. ubezpieczeń od gradu i Towarzystwa ubezpieczeń na życie zawierają się postanowienia o odrębności tych działów, czego w statucie działu ogniowego brakowało.

§. 4. statutu dozwalał Towarzystwu przyjmować ubezpieczenia nietylko w Galicyi i Ks. Bukowińskiem, ale także w innych krajach monarchii i po za obrębem tejże. Z uwagi, że każdy kraj ma odrębne swoje właściwości i że nawet ustawy krajowe są różne w różnych krajach, tak, że jeden i ten sam szablon nie da się wszędzie zastosować, dodano do powyższego paragrafu postanowienie, *że dla pojedynczych krajów mogą być specyalne warunki ustanawiane.*

§. 5 Pierwotnem zadaniem Towarzystwa było ubezpieczanie gospodarstw wiejskich, a w dalszym rozwoju i ubezpieczenia majątków miejskich. O ubezpieczeniach fabrycznych i przemysłowych nie było wzmianki, chociaż tych ubezpieczeń przy rozwoju przemysłu w kraju naszym żadną miarą wykluczać nie wolno. Celem uniknięcia wszelkich wątpliwości w tej mierze, rozszerzono w tym paragrafie prawo *przyjmowania także ubezpieczeń fabrycznych i przemysłowych, rozumie się przy odpowiednem zastosowaniu taryf i warunków ubezpieczenia.*

§. 16. statutu wymagał, aby celem dokonania ubezpieczenia, każdy do Towarzystwa przystępujący był obowiązany podpisać *wykaz we właściwej formie* przez Dyrekcyę ułożony. Wymaganie to nie mogło być często wypełnione, albo z powodu, że wnioskodawca pisać nie umiał, albo w skutek żądania ubezpieczenia w drodze korespondencyi, (a w takim razie brak było wykazu *we właściwej formie sporządzonego*), albo z wielu innych rozlicznych przyczyn. Aby tej niewłaściwości zapobiedz, dodano w §.

16. lit. *a)* ustęp, że *„złożenie zadatku na zaliczkę, ma tę samą ważność jak podpisanie wykazu.*

W §. 51. dodano następujące postanowienie: *„Gdyby zwrot w którymkolwiek roku przenosił 20% zaliczki złożonej, wolno Radzie nadzorczej przenieść pewną część pozostałości na rachunek roku następnego"*. Postanowienie to ma na celu, aby zwrot w Towarzystwie krakowskiem utrzymywał się w pewnej jednostajnej mierze i żeby fluktuacya tegoż nie była zbyt znaczną, gdyż nagły spadek zwrotu o kilkanaście procentów robi znaczną rubrykę Członkom ubezpieczonym w budżecie ich wydatków, *jako wydatek niespodziewany*, powtóre, że żywioły nieprzychylne wyzyskiwać mogłyby taki spadek na niekorzyść Towarzystwa, wskazując, że to jest objawem upadku Towarzystwa, a co najważniejsza, to ta okoliczność, że im normalniejszy zwrot, tem bezpieczniejszym jest każdy Członek przy odnowieniu swego ubezpieczenia w roku następnym, że nieprzewidziana pogorzel nie zastanie go niezabezpieczonego przez pewien przeciąg czasu, albowiem nawet bez złożenia należytości asekuracyjnej będzie tak długo ubezpieczonym, jak długo zwrot należytość za ubezpieczenie pro rata temporis pokrywa.

Dotychczasowy §. 75. statutu zawierał postanowienie, że w latach, w których zwrot wykazany będzie, Zgromadzenie ogólne uchwali, czy i jaka część zwrotu ma być przekazaną na fundusz rezerwowy. W zmienionym statucie postanowiono, że *taki przelew części zwrotu na fundusz rezerwowy może tylko w takim razie nastąpić, jeżeli zwrot więcej jak 25% wynosić będzie.*

W §. 89. dodano w myśl rozporządzenia ministeryalnego z d. 18 sierpnia 1880 r. postanowienie, *że Członkowie Rady nadzorczej, a względnie Dyrekcyi (§. 95.) legitymują się protokołem wyborczym tego zgromadzenia ogólnego, a względnie Rady nadzorczej, na którem wybrani zostali.*

Wedle dotychczasowego §. 89. statutu Członek Rady nadzorczej, któryby na trzech po sobie następujących posiedzeniach nie był obecnym, uważany będzie za wylosowanego. Ważne i wyjątkowe stanowisko, jakie Członkowie Rady nadzorczej zajmują w organizmie Towarzystwa, wymagało zaostrzenia tego przepisu, w skutek czego Zgromadzenie ogólne uchwaliło, że taki *Członek Rady nadzorczej, który przyjmuje godność lub posadę w Zarządzie innego Towarzystwa asekuracyjnego, lub posadę płatną w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, lub na majątek którego konkurs rozpisano, uważanym będzie za dobrowolnie ustępującego.*

W myśl §. 92. ust. 7. był stały Dyrektor Referent mianowany przez Radę nadzorczą prostą większością głosów. W obec ważności tej posady i w obec postanowienia §. 92. ust. 6, wedle którego Dyrektor I. i II. wybrany być może tylko większością $^2/_3$ głosów Członków Rady, postanowiło Zgromadzenie ogólne, *że mianowanie Dyrektora Referenta odbywa się wprawdzie prostą większością głosów, ale ta nominacya jest tylko prowizoryczną na*

lat dwa. Po upływie tego czasu nastąpi ponowny wybór, a do stałego mianowania Dyrektora Referenta przy ponownym wyborze potrzebna jest większość $^2/_3$ głosów obecnych na posiedzeniu Członków Rady.

W §. 94. rozszerzono atrybucje Prezesa Rady nadz. w tym kierunku, *że może zarządzać nadzwyczajne szkontrowanie kas i może być obecnym przy wszystkich posiedzeniach komisyj specyalnych i Dyrekcyi.*

§. 98. który dotąd normował zbyt ogólnikowo atrybucye Lyrekcyi, *określa te atrybucye jasno i szczegółowo.*

Wreszcie normuje §. 101. atrybucye Delegatów, które wedle dotychczasowego brzmienia były tak uciążliwe (np. szacowanie wszystkich przedmiotów, odbieranie zawiadomienia o pogorzelach, obowiązek zjechania na miejsce pogorzeli) że Delegaci przy najlepszej woli podołać im w zupełności nie mogli. *Wedle nowego brzmienia §§. 101, 36 i 37, ma Delegat obwiązek prostować oszacowania, a nie szacować przedmioty, może, jeśli to uzna za potrzebne, a nie musi udać się na miejsce pogorzeli, jeżeli zaś Dyrekcya zaprosi Delegata do przeprowadzenia czynności likwidacyjnej, może Delegat to uskutecznić w przeciągu dni 14, a nie dni 3, jak dotychczasowy statut wymagał.*

Natomiast przepisuje §. 39, że urzędnik wydelegowany do oszacowania szkody, przeprowadza tę czynność *pod przewodnictwem Delegata,* a nie jak dotychczasowy statut opiewał, *w obecności Delegata.*

b) Zmiany informacyjne.

Zmiany w tym kieruuku przeprowadzone mają na celu pouczyć Członków jasno i wyraźnie, czego Towarzystwo ma prawo wymagać od Członków przy zawarciu i podczas trwania ubezpieczenia.

Zmiany te zawarte są w §§ niżej wymienionych:

§. 8. określa, że majątkiem *nieruchomym* są nietylko *budowle,* jak dotychczasowy tekst tego paragrafu opiewał, *lecz także takie przedmioty w budowlach, które stale z jakąkolwiek częścią budowy są połączone.*

W §. 9. *a*), gdzie jest mowa o ubezpieczeniu ciągłem dodano ustęp zawarty dawniej w §. 12, że *Członek ubezpieczający swój majątek sposobem ciągłym, nazywa się stałym Członkiem Towarzystwa.* Charakter Członka stałego stoi w związku z § 56, który na *stałych* Członków, chcących wystąpić z Towarzystwa, nakłada obowiązek, zawiadomić o tem Dyrekcyę na 3 miesiące przed ekspiracyą swego ubezpieczenia, czego się od Członków czasowo ubezpieczających nie wymaga. Dalsza część §. 56. przyznaje *stałym Członkom* znaczne udogodnienia przy ubezpieczeniach, co w następnym rozdziale wyjaśnionem będzie.

§. 9. lit. *A*) określa jasno, co to jest *łączne* ubezpieczenie ruchomości, to znaczy, że *takie ubezpieczenie jest obowiązującem w każdym budynku i każdem miejscu składu w obrębie wskazanej*

lub wskazanych realności (folwarku lub folwarków, osady lub osad i. t. p.)

Paragraf ten zawiera również wyraźne objaśnienie, którego w dotychczasowym statucie brakowało, że *ubezpieczenie ruchomości może być łącznem, bez względu na to, czy jest czasowe, czy ciągłe.*

§. 9. lit. *B*). Dotychczasowy statut określał, że ubezpieczenie jest zmiennem, kiedy się przypuszcza, że ilość lub wartość zabezpieczonego przedmiotu ulega zmianie w ciągu trwania ubezpieczenia. Zmieniony statut dodaje informacyą, że *w takim razie należy w wykazie wyszczególnić, czy i jaka ilość i wartość ruchomości ma przybywać lub ubywać w czasie trwania ubezpieczenia.*

Dodatek ten jest pożądanym z powodu, że tylko w takimrazie, jeżeli ubytki i przybytki określone są z oznaczeniem czasu, kiedy takowe się rozpoczynają i kończą, mogą mieć wpływ na obrachunek zaliczki i na wysokość wynagrodzenia. Dodaje się tu dla informacyi, że ubytki lub przybytki mają być określane w terminach co najmniej jednomiesięcznych.

§. 10. w dotychczasowem brzmieniu określał wprawdzie, że tylko całe części składowe, a nie uszkodzenie tychże ubezpieczone być mogą, stylizacya przedstawiała jednak wątpliwości, czy przepis ten odnosi się tylko do ruchomości, czy także i do nieruchomości. Obecna stylizacya rozprasza tę wątpliwość, gdyż opiewa: *że tak majątek ruchomy, jak i nieruchomy może być ubezpieczony całkowicie albo częściowo, z tem jednak zastrzeżeniem, że tylko wyraźnie wymienione części składowe jakiegoś przedmiotu, a nie uszkodzenie tychże ubezpieczone być mogą.*

Z przepisu tego wynika, że można np. ubezpieczyć 1 metr lub 2 metry muru pod dachem w budynkach murowanych, ale nie można ubezpieczyć *uszkodzenia całego muru.*

Można ubezpieczyć wszystkie części drewniane młocarni z wyłączeniem żelaza, ale nie można ubezpieczyć *uszkodzenia* żelaznych części młocarni.

Dotychczasowy § 19. przepisywał, że przy ubezpieczeniu zbioru w snopach i ziarnie, regestra przychodu i rozchodu mają być prowadzone. *Nie było jednak w statucie przepisu o prowadzeniu ksiąg handlowych przy ubezpieczeniach fabrycznych lub przemysłowych,* w skutek czego przepis ten jako warunek specyalny w policach umieszczany bywał. *Obecny tekst statutu wypełnia tę lukę.*

W dotychczasowym §. 28. było wprawdzie postanowienie, że jeżeli wartość przedmiotów jest wyższą, jak suma zabezpieczona, a częściowa w nich tyko zajdzie szkoda, natenczas Towarzystwo wypłaca tylko stosunkowe wynagrodzenie, gdyż właściciel pewną część wartości nieubezpieczonej pozostawił na swoje własne ryzyko. Nieprzewidziano jednak w dotychczasowym statucie wyraźnie, jak postąpić należy, jeżeli jeden i ten sam przedmiot był ubezpieczony za zezwoleniem Dyrekcyi w kilku Towarzystwach.

Otóż nowy statut przepisuje, że w takim razie *Towarzystwo wynagradza szkodę w tym stosunku, w jakim pozostaje suma ubezpieczona w tem Towarzystwie, do ogólnej sumy ubezpieczonej*, z uwzględnieniem wszakże wynagrodzenia stosunkowego w razie częściowej szkody w tym wypadku, gdyby ogólna wartość rzeczywista była wyższą od ogólnej wartości ubezpieczonej.

§. 42. lit. *a*) określał kilkoma słowy, że przy oszacowaniu szkody należy ocenić przedmiot na zasadzie cen targowych zboża, paszy itp., oraz z uwzględnieniem stanu przedmiotu w chwili wybuchu pożaru. Nowa stylizacya tego paragrafu uwzględnia także ubezpieczenia przemysłowe i fabryczne i w skutek tego dodano, że przedmioty zniszczone lub uszkodzone należy ocenić na zasadzie cen targowych, a *względnie fabrycznych*, oraz należy uwzględnić, *czy i o ile przedmioty pogorzałe lub uszkodzone straciły przed pogorzelą na pierwotnej swej wartości przez wiek, zużycie, modę, zmianę systemu itp., oraz przez zaprzestanie ruchu w fabrykach lub zakładach przemysłowych*.

W §. 43. lit. *b*) *c*) i *h*) uzupełniono, co akt oszacowania szkody obejmować powinien, a mianowicie dodano, że *należy skonstatować, czy opis przedmiotów w wykazie był zgodny z rzeczywistością, czy ewentualne warunki specyalne w policy zamieszczone, były przestrzegane, oraz czy nieruchomości nie są obciążone długiem hipotecznym, i czy właściciel obowiązuje się nieruchomość spaloną odbudować*. Wszystkie te przepisy były dotąd w praktyce przestrzegane, ale nie były wyrażone w statucie.

§. 46. statutu w dotychczasowem brzmieniu przedstawiał wątpliwość, czy każdy poszkodowany ma prawo odwołania się do sądu polubownego. Paragraf ten opiewał bowiem: „Jeżeli strona co do wysokości wynagrodzenia nie jest zadowolnioną i żąda sądu polubownego“ etc., a §.66. określał, że „wszystkie spory między Towarzystwem a ubezpieczonymi ze stosunku stowarzyszenia wynikające, mianowicie zaś spory co do wysokości wynagrodzenia szkód, rozstrzyga ostatecznie sąd polubowny“.

Z tych postanowień wynika wprawdzie, że tylko spory ze stosunku stowarzyszenia wynikające i to tylko spory o wysokość wynagrodzenia szkód, mają być przez sąd polubowny rozstrzygane, a zatem spory w tych wypadkach, w których stosunek stowarzyszenia (bądź przez niedojście do skutku ubezpieczenia, bądź przez niezapłacenie opłaty asekuracyjnej) nie istniał, nie podlegają kompetencyi sądów polubownych, lecz sądów zwyczajnych. Pomimo tego powstawały w tym przedmiocie często spory co do interpretacyi tych przepisów. §. 46. nowego statutu usuwa te wątpliwości, albowiem §. ten opiewa: *Jeżeli strona, która wedle §. 56. ustępu 2go i 4go nie straciła prawa do wynagrodzenia, z postanowienia Dyrekcyi nie jest zadowolnioną, ma prawo żądać sądu polubownego. Jeżeli zaś w myśl §. 56. ustępu 2go i 4go statutu straciła charakter Członka stowarzyszonego odnośnie do przedmiotu zgorzałego*, (tj. niezapłaciła należytości ase-

kuracyjnej), *natenczas nie ma prawa odwołania się do sądu polubownego.*

W §. 51. nie było dotąd pojęcie *zaliczki* i *składki* należycie wyjaśnione. Obecne brzmienie §. 51. wyjaśnia dokładnie, że *zaliczka* jest to ta opłata za ubezpieczenie, która wedle taryfy przy zawarciu ubezpieczenia ma być uiszczoną, *składka* natomiast jest tą należytością, którą każdy ubezpieczony z końcem roku administracyjnego po potrąceniu zwrotu od zapłaconej zaliczki faktycznie za ubezpieczenie zapłacił.

§. 53. nastręczał w skutek nieodpowiedniej stylizacyi tę wątpliwość, że przy ubezpieczeniu ciągłem ruchomości, tak zaliczka, jakoteż i składka będzie po 10% zniżaną. Intencyą twórców statutu było zniżyć przy takich ubezpieczeniach tylko zaliczkę o 10%, gdyż składka reguluje się wysokością zwrotu, który dla wszystkich Członków stowarzyszonych ma być obliczony w jednakowym procentowym stosunku.

Nowa stylizacya tego §. usuwa tę wątpliwość, co było tem bardziej wskazanem, gdyż owa zniżka 10%-wa została już przy regulacyi taryfy przy ubezpieczeniach miejskich i przemysłowych uwzględnioną, a rozciąga się dziś tylko do ruchomości rolnych.

§. 54. w dotychczasowem brzmieniu określał bardzo ogólnikowo znaczenie taryfy; zmieniony statut określa jasno zasady, na podstawie których ma być taryfa układaną, a mianowicie postanawia, że przedmioty przyjęte do ubezpieczenia podlegać będą *pod względem miejscowości na kategorye miejsc, pod względem budowy na klasy, pod względem mniejszej lub większej zapalności na działy, a pod względem przeznaczenia budynków na stopnie niebezpieczeństwa.*

§. 56. wedle dotychczasowej stylizacyi zawierał przepis, że stale ubezpieczony Członek, chcący wystąpić z Towarzystwa, winien o tem zawiadomić Dyrekcyę na trzy miesiące *przed końcem roku.*

Stylizacya ta nasuwała wątpliwość, czy tu mowa o końcu roku administracyjnego, czy o końcu roku ubezpieczenia. Nowy statut oznacza jasno, że wypowiedzenie powinno być zrobione na *trzy miesiące przed ekspiracyą ubezpieczenia*

Wreszcie określa zmieniony §. 82. statutu jasno, że w razie, gdyby Towarzystwo któremu Członkowi ubezpieczenie wypowiedziało, natenczas *wpłacone przez niego kwoty na fundusz rezerwowy będą mu zwrócone.*

Wedle dotychczasowego brzmienia miał być takiemu Członkowi *udział* jego w funduszu rezerwowym zwróconym, co było w praktyce niewykonalnem, gdyż prócz kwot wpłaconych przez każdego Członka na fundusz rezerwowy, powiększa się tenże różnymi innymi wpływami, których repartycya na każdego Członka z osobna byłaby niemożliwą.

§. 85. w nowej stylizacyi nie zmienia atrybucyi zgromadzenia ogólnego, ale określa je jasno i niewątpliwie.

§. 86. W dotychczasowym statucie nie było przewidziane, kto ma przewodniczyć zgromadzeniu ogólnemu, gdyby Prezes i jego zastępca byli przeszkodzeni Tę lukę wypełnia paragraf 86, przepisując, że *w takim razie rada nadzorcza pod przewodnictwem najstarszego Członka wybiera z grona Rady nadzorczej Przewodniczącego, któremu służą wszystkie atrybucye Prezesa.*

§. 89. W dotychczasowym statucie nie określono jasno kadencyi urzędowania Prezesa Rady nadzorczej, jego zastępcy i takich Członków, którzy w razie śmierci lub ustąpienia Członków Rady nadzorczej w ich miejsca wybrani zostaną. Nowa stylizacya tego paragrafu usuwa wątpliwości, gdyż postanowiono. że *kadencya następcy w urzędowaniu tego Członka Rady nadzorczej, który przed czasem ustąpił, ma trwać do tej pory, do której trwało urzędowanie ustępującego Członka, a urzędowanie Prezesa i jego zastępcy ma trwać lat sześć od chwili wyboru.*

c) Jaśniejsze określenie obowiązków Członków.

§. 9. a). określa, że ubezpieczenie jest ciągłe, kiedy przystąpienie do Towarzystwa jest nieograniczone, a wtedy przechodzi ono z roku na rok, dopóki odwołanem nie będzie.

Zatem idzie, że chociaż w ubezpieczeniu ciągłem *nieruchomości* zajdą zmiany, Towarzystwo odnawia ubezpieczenie *bez zmiany* z roku na rok, jeśli o zmianach zaszłych zawiadomione nie zostało. — Ponieważ w braku takiego zawiadomienia o zmianach, ubezpieczony narażony jest w razie pogorzeli na straty nieochybne, przeto dodano w nowym statucie ustęp treści następującej: *Jeżeli przed terminem ekspiracyi ubezpieczenia ciągłego nieruchomości, zajdą zmiany w ubezpieczonych przedmiotach, winien o tem Członek zawiadomić Dyrekcyę, a względnie podać zmienny wykaz*

§. 9. b) Ubezpieczenie natomiast czasowe, nie może być nigdy bez wyraźnego żądania Członka odnowione, i tę okoliczność zaznacza wyraźnie §. 9. lit b) dodając przytem, że przy odnowieniu ubezpieczenia czasowego, *musi być w takim razie, o ile w przedmiotach ubezpieczonych zaszły zmiany, nowy wykaz podany.*

W §. 16. b) i 56. dodany jest ustęp, że Członek obowiązany jest uiścić nietylko zaliczkę za czas ubezpieczenia na niego przypaść mającą, *ale także uiszczać następnie zaliczkę płatną w terminach odnowienia ubezpieczenia — nawet bez wezwania Dyrekcyi*, (§. 56).

W §. 20. dodano, że nie wolno Członkowi ubezpieczać jednocześnie przedmiotu w tem i innem jeszcze Towarzystwie: *ani w całości, ani częściowo bez przyzwolenia Dyrekcyi.*

W § 21. dodano ustęp, że z uwagi, iż na każdem świadectwie ubezpieczenia uwidoczniony będzie wyciąg ze statutu Towarzystwa, *nie może ubezpieczony w żadnym wypadku usprawiedliwiać się nieznajomością warunków ubezpieczeń*

§. 22. w dotychczasowem brzmieniu nakładał na wnioskodawcę ogólnikowy obowiązek, opisać przedmioty podane do ubezpieczenia „zgodnie z rzeczywistością“.

Zmieniony ustęp trzeci tego paragrafu przepisuje wyraźnie, jak wykaz ma być sporządzony, by był dokładny, w następujący sposób:

Budynki podane do ubezpieczenia, jakoteż te zabudowania, w których mają być ubezpieczone ruchomości, powinny być dokładnie opisane co do materyału budowy, konstrukcyi kominów, przeznaczenia i sąsiedztwa położonego w promieniu 20 metrów od tych budynków, z wyjaśnieniem wszelkich okoliczności, zwiększających niebezpieczeństwo pożaru. Na wszystkie pytania umieszczone w wykazie, albo dodatkowo przez Dyrekcyą postawione, winien ubezpieczony udzielić dokładną i z prawdą zgodną odpowiedź.

Dopełnienie powyższych wymagań jest tem potrzebniejsze, ile że w razie, *gdyby wykaz był niedokładny, rozpocząć się może ubezpieczenie tego przedmiotu, co do którego niedokładność zachodziła, dopiero po sprostowaniu niedokładności.* (§. *17. ust. 2.*).

§. 26. w brzmieniu dotychczasowem nakładał na ubezpieczonego tylko ten obowiązek, aby przy przejściu ubezpieczonych nieruchomości w inne ręce, przesełał o tem Dyrekcyi doniesienie. Tymczasem mieści się w §. 30. lit. b) zastrzeżenie, że jeżeli ubezpieczony o *wydzierżawieniu* zabezpieczonego przedmiotu nie zawiadomi Dyrekcyi, to takowa ma prawo odmówić wynagrodzenia. W skutek tej niedokładności został uzupełniony §. 26. statutu w ten sposób, że nie tylko o sprzedarży, ale także *o wydzierżawieniu ubezpieczonych przedmiotów ma być Dyrekcya zawiadamianą.*

Wedle §. 35. w brzmieniu dotychczasowem, miał poszkodowany obowiązek wymienić w zawiadomieniu o szkodzie: zniszczone, uszkodzone i wyratowane przedmioty ubezpieczenia. Przepis ten został odnośnie do ruchomości uzupełniony następującym dodatkiem:

Jeżeli pożarem zostały dotknięte ruchome przedmioty, winien nadto poszkodowany w przeciągu dalszych pięciu dni podać Dyrekcyi na jej żądanie dokładny spis przedmiotów tak zabezpieczonych, jak niezabezpieczonych, które się znajdowały na pogorzelisku w chwili pogorzeli i udzielić wszelkich żądanych przez Dyrekcyą wyjaśnień.

§. 42. uzupełniony został tym przepisem, że poszkodowany jest obowiązany udzielić komisyi wyjaśnień i dostarczyć nietylko tych potrzebnych dowodów, *których może sam bezpośrednio dostarczyć, ale także tych, które za jego wpływem dostarczone być mogą.* (np. faktury z fabryk i t. p.).

W §. 48. dodano ustęp zawsze praktykowany, ale dotąd w statucie nie zamieszczony, że *z przyznanego wynagrodzenia mogą być potrącone zaległe opłaty za ubezpieczenia, ciążące na poszkodowanym.*

§. 66., w którym jest mowa o sądach polubownych uzupełniono dodatkiem, że *spory wytaczane przez Towarzystwo o zapła-*

cenie należących lub rozpisanych opłat assekuracyjnych, rozstrzygane być mogą tylko przez Sądy zwyczajne.

Dodatek ten był wskazanym z tego powodu, że zdarzył się wypadek, iż dłużnik pozwany o zapłacenie należytości, opierał sie na brzmieniu §. 66. statutu, jakoby spór ten wynikał ze stosunku stowarzyszenia, i żądał oddania sprawy pod rozstrzygnięcie sądu polubownego.

d) Udogodnienia dla Członków.

Rejestr rozlicznych ulg i udogodnień dla Członków, w zmienionym statucie jest najobszerniejszy, jak to następujące zestawienie udowadnia:

§. 9. a) ustęp trzeci określa obecnie jasno znaczenie *ciągłego* ubezpieczenia ruchomości, które się w tem zawiera, że przedmioty ruchome nie potrzebują być w razie zmiennego ubezpieczenia specyalizowane, jak przy ubezpieczeniu nieruchomości lecz dostatecznem jest podanie wartości przedmiotów *gatunkami lub kat goryami*. Można n. p. podać do ubezpieczenia ciągłego: „*Wartość zboża z całego plonu*“, nie specyalizując, ile jest pszenicy, ile żyta, ile jęczmienia, owsa i t. p. — Niepotrzeba specyalizować, ile jest siana, słomy i koniczyny, lecz wystarczy podanie *ogólnej wartości paszy*. — Nie potrzeba specyalizować w handlach korzennych, ile jest kawy, cukru, pieprzu i t p, lecz można podać w jednej cyfrze *wartość towarów kolonjalnych*. — Nie potrzeba specyalizować, ile jest w młynie mąki pszennej lub żytnej, a ile żyta lub pszenicy, lecz wystarczy podać *ogólną wartość zboża i mąki*. Ubezpieczenie takie będzie z roku na rok *bez żądania ubezpieczonego odnawiane, a Towarzystwo jest obowiązane w razie pogorzeli wynagrodzić szkodę do wysokości sumy w każdej kategoryi przedmiotów ubezpieczonej, bez względu na to, czy zapasy jednego rodzaju przedmiotów do pewnej kategoryi należących w porównaniu do pierwotnej ilości zmniejszyły się, a zapasy innego rodzaju przedmiotów do tej kategoryi należących, zwiększyły się.* — Np. Jeżeli ziemianin ubezpieczał sposobem *ciągłym* (tj. rocznie) ogólną wartość zboża 5000 złr., a miał w pierwszym roku ubezpieczenia pszenicy za 2000, żyta za 2000, a rzepaku za 1000 złr. — a w roku następnym pszenicy za 1000 żyta za 2000 i jęczmienia za 2000 — to Towarzystwo sprawdza tylko, czy ogólna wartość zboża nie była niższą lub wyższą od 5000 złr., a nie kwestyonuje, że w pierwszym roku był rzepak, a w drugim roku wcale go nie było.

Tak samo dzieje się np. przy ubezpieczeniu *ciągłem* towarów kolonjalnych Kupiec miał w 1-ym roku ubezpieczenia kawy za 5000, a cukru za 3000 — i wartość 8000 ubezpieczył na towary kolonjalne. — W drugim roku ma kawy za 2000, cukru za 5000, a goździków, pieprzu, cynamonu itp. za 1000. W razie szkody wynagradza Towarzystwo straty do wysokości 8000 złr. chociaż w pierwszym roku kupiec nie miał wcale pieprzu,

cynamonu, goździków itp., a w drugim roku przybyło tych towarów za 1000 złr w. a., a ubyło natomiast kawy i cukru za 1000 złr. — Jeżeli wszakże w drugim roku ciągłego ubezpieczenia ubędzie towarów kolonjalnych za 1000 złr., a przybędzie natomiast wina za 1000 złr. — a wino nie było wcale ubezpieczone, natenczas Towarzystwo nie udzieli wynagrodzenia za wino, gdyż takowe należy do innej kategoryi przedmiotów, jak towary kolonjalne.

W takich wypadkach przeto, gdy wartość jednej kategoryi przedmiotów zwiększyła się, a wartość innej kategoryi przedmiotów zmniejszyła się, winien ubezpieczony przy odnowieniu ubezpieczenia ciągłego ruchomości sprostować wartości podane do ubezpieczenia w pojedynczych kategoryach.

Prócz ubezpieczenia ciągłego ruchomości (czyli *ogółowego*, jak wyżej wyjaśniono) wprowadziło Towarzystwo w nowym statucie także ubezpieczenia *ogółowo-łączne.*

Znaczenie ubezpieczenia ogółowo-łącznego określa statut jak niżej:

Ubezpieczenie ciągłe ruchomości może być nie tylko łącznem, (lit. A.) *ale i ogółowo-łącznem; to znaczy, że przedmioty ubezpieczone mogą być nietylko z miejsca na miejsce przenoszone, ale także ilość i wartość przedmiotów ubezpieczonych może być w ciągu trwania ubezpieczenia zmienianą stosownie do potrzeby, ale tylko w granicach sumy ubezpieczonej w każdej kategoryi przedmiotów.*

Warunki ubezpieczenia ogółowo - łącznego ruchomości rolnych zawarte są w formularzach na ubezpieczenia ogółowo-łączne.

W tem miejscu wyjaśniamy, że Towarzystwo przyjmuje ubezpieczenia *ogółowo-łączne rolne* pod następującymi warunkami:

a) Jeżeli budynki w dotyczącym folwarku są w Towarzystwie tem ubezpieczone;

b) Jeżeli ubezpieczenie zostaje zawarte w sposób ciągły, t. j. z roku na rok przechodzące;

c) Jeżeli właściciel podaje równocześnie do ubezpieczenia prócz całej krescensyi także cały inwentarz martwy i inwentarz żywy, i

d) Jeżeli przynajmniej połowa wartości realnej inwentarza żywego i $^2/_3$ wartości inwentarza martwego do ubezpieczenia podane będą.

Gdy przy ubezpieczeniu ogółowo-łącznem musi być podaną do ubezpieczenia maksymalna suma ziemiopłodów, a jak wiadomo, wartość ziemiopłodów w ciągu roku ubywa w miarę zasiewów, sprzedaży itp., przeto Towarzystwo liczy od ziemiopłodów przy takiem ubezpieczeniu tylko 55% rocznej zaliczki, a przy ubezpieczeniu inwentarza żywego i ruchomości domowych udziela 20% rabatu od zaliczki normalnej.

Przy takiem ubezpieczeniu jest jeszcze ten specyalny warunek, że regestra gospodarcze muszą być przez Dyrekcyę Towarzystwa oparafowane. (§. 19.)

Wedle dotychczasowego brzmienia §. 9. lit. b) ubezpieczenie zawarte w sposób oddzielny t. j. przy wyraźnem wskazaniu budynku lub miejsca składu, gdzie przedmiot miał być złożonym, przestało obowiązywać, skoro ten przedmiot bez zezwolenia Dyrekcyi do innego budynku przeniesiony został. *Wedle obecnego brzmienia §. 9. lit. B) statutu, ma ubezpieczony 30 dni czasu do zawiadomienia Dyrekcyi o takiej translokacyi. Gdyby pożar nastąpił w przeciągu tych dni 30, to ubezpieczony nie traci prawa do wynagrodzenia, otrzymuje jednak stosunkowo niższe wynagrodzenie, jeżeli przedmiot przeniesiony został do budynku podlegającego wyższej taryfie, jak ten budynek, w którym był pierwotnie pomieszczony. Tylko w takim razie, jeżeli pożar powstał po upływie dni 30 od chwili translokacyi, a Dyrekcya nie została o tej translokacyi zawiadomioną, traci poszkodowany prawo do wynagrodzenia.*

§. 11. W myśl tego §. były dotąd wyłączone od ubezpieczenia: fabryki i składy wyrobów nadzwyczajnemu niebezpieczeństwu ulegające, oraz wszelkie budynki na cele wojenne przeznaczone, a wreszcie dzieła sztuki i wszystko, czemu upodobanie nadzwyczajną wartość nadaje.

Przy ścisłem przestrzeganiu tego przepisu nie byłoby wolno Towarzystwu przyjmować do ubezpieczenia, ani rafineryi nafty, ani fabryk parkietów, ani koszar wojskowych, ani bibliotek publicznych i obrazów na wystawach, jednem słowem, Towarzystwo było bardzo ograniczone w swem działaniu Zmieniony §. 11. usuwa te niedogodności, albowiem opiewa:

§. 11. Od ubezpieczenia są wyłączone:

a) Fabryki *prochu strzelniczego, dynamitu itp. materyj wybuchowych;*

b) Gotowe pieniądze, wszelkiego rodzaju obligi i dokumenta.

Złoto i srebro w sztabach i wyrobach, kosztowności i zegarki, koronki, obrazy i dzieła sztuki, perły i drogie kamienie mogą być wyjątkowo ubezpieczone, ale w takim razie muszą być wyraźnie w wykazie i w policy wyszczególnione.

Przedmioty natomiast, którym upodobanie nadzwyczajną wartość nadaje, tylko w takim razie ubezpieczone są w tej nadzwyczajnej wartości, jeżeli jako takie zostały w wykazie deklarowane, i jako takie do ubezpieczenia przyjęte i w policy wymienione.

§. 17. Wedle dotychczasowych przepisów tego paragrafu przystępujący do ubezpieczenia mógł się dopiero wtenczas poczytać za ubezpieczonego, gdy miał policę w ręku, gdyż statut nie nakładał na Dyrekcyę obowiązku, zawiadomienia wnioskodawcy o nieprzyjęciu ubezpieczenia. Jakkolwiek Dyrekcya w wypadkach podobnych zawiadamiała zawsze wnioskodawcę o nieprzyjęciu wniosku, czyniła to jednak z dobrej woli, a nie w myśl statutu. Zmieniony §. 17. usuwa ten brak i daje ubezpieczonemu możność dowiedzenia się w możliwie najkrótszym czasie, ażali wniosek jego został przyjęty lub nie.

Paragraf ten opiewa bowiem obecnie:

Gdyby wykaz był niedokładny, rozpocząć się może ubezpiecz nie tego przedmiotu, co do którego niedokładność zachodziła, dopiero po sprostowaniu niedokładności. Jeżeli Dyrekcya lub jej Reprezentacya *po nadejściu wykazu nie odmówi przyjęcia ubezpieczenia w przeciągu 24 godzin listem rekomendowanym na ręce tej osoby, przez którą wykaz do Dyrekcyi lub Reprezentacyi przesłany został, lub nie zażąda wyjaśnienia zachodzących niedokładności, wtedy ubezpieczenie zacznie się od* pierwszej 12-tej godziny południowej po nadejściu wykazu do Dyrekcyi lub jej Reprezentacyi, *o ile przepisy §. 16. dopełnione i o ile* żadne inne zastrzeżenia w świadectwie (policy) zrobione nie zostały.

§. 20. Jeżeli wnioskodawca chciał część przedmiotów ubezpieczyć w Towarzystwie wzaj. ubezp. w Krakowie, a część tychże w innem Towarzystwie asekuracyjnem, winien był wnieść podanie w tym przedmiocie do Dyrekcyi, która dopiero w przeciągu dni 14-tu była obowiązaną udzielić odpowiedzi. Przez cały ten czas wnioskodawca był nieubezpieczony z częścią swego majątku. *Zmieniony §. 20. usuwa tę niedogodność, albowiem Dyrekcya ma obowiązek w przeciągu dni trzech od otrzymania takiego żądania, udzielić odpowiedzi.*

§. 26. zawierał postanowienie, że w razie jeżeli ubezpieczony w przeciągu dni 30 nie doniósł Dyrekcyi o zmianie zaszłej w ubezpieczonych przedmiotach, przez które niebezpieczeństwo ognia zwiększone zostało, ubezpieczenie stawało się nieważnem. Tożsamo zawierał ten §. postanowienie, że Dyrekcyi wolno było znieść bezzwłocznie ubezpieczenie, jeżeli ubezpieczone przedmioty przeszły w inne ręce.

Zmieniony §. 26. jest o wiele liberalniejszy, gdyż postanawia najprzód, *że jeżeli zaszły zmiany zwiększające niebezpieczeństwo ognia, może Dyrekcya wprawdzie wypowiedzieć ubezpieczenie, ale musi zawiadomić o tem ubezpieczonego 14 dni naprzód. Ubezpieczony ma w przeciągu dni 30 zawiadomić Dyrekcyę o takich zmianach, gdyby jednak temu obowiązkowi w przeciągu dni 30-tu zadość nie uczynił, nie traci prawa do wynagrodzenia, lecz otrzymuje wynagrodzenie zredukowane w tym stosunku, w jakim co do opłaty zaliczki zwiększyło się niebezpieczeństwo. Dopiero wówczas traci ubezpieczony prawo do wynagrodzenia, jeżeli pożar wyniknie później, jak w 30 dni po zmianach zwiększających niebezpieczeństwo, a ubezpieczony o tych zmianach Dyrekcyi nie doniósł.*

Co zaś do zmiany właściciela lub wydzierżawienia przedmiotów, to ubezpieczony obowiązany jest donieść o tem *niezwłocznie* Dyrekcyi, *a nowy nabywca ma się oświadczyć w przeciągu dni 14-tu, czy chce lub nie chce pozostać w Towarzystwie. Dyrekcya nie ma natomiast prawa znieść bezzwłocznie ubezpieczenia w takich wypadkach, lecz musi zawiadomić o tem osobę interesowaną 14 dni naprzód.*

W takich zaś wypadkach, w których na nieruchomości ubezpieczonej ciąży pożyczka hipoteczna, na akcie ubezpieczenia na żą-

danie wierzyciela zanotowana, nie ma Dyrekcya wcale prawa wypowiedzieć ubezpieczenia.

§. 27. Wedle dotychczasowego statutu miało Towarzystwo obowiązek wynagradzania tylko takich szkód, które przez pożar zrządzone zostały. Szkody przeto zrządzone przez eksplozyę bez równoczesnego wybuchu pożaru nie podlegały wynagrodzeniu. Nowy statut daje możność ubezpieczania się także przeciw szkodom tego rodzaju, a odnośny przepis opiewa, jak następuje: *Szkody wynikające w skutek eksplozyi gazu świetlanego, aparatów parowych w przedsiębiorstwach przemysłowych i fabrycznych, lub w skutek eksplozyi pyłu mącznego w młynach, albo w ogóle innych materyi eksplodujących, w takim tylko razie wynagrodzone będą, jeżeli ubezpieczenie rozciągało się wyraźnie na szkody tego rodzaju.*

§. 29. nakładał na ubezpieczonego obowiązek ratowania ubezpieczonych przedmiotów, a Towarzystwo było obowiązane do zwrotu słusznych wydatków na ratowanie, jednakże najwyżej do połowy wartości ubezpieczonych przedmiotów.

Zmieniony statut dozwala Dyrekcyi *pokryć słuszne dowodnie wykazane wydatki, poniesione przez ubezpieczonego na ratowanie, aż do całej sumy wartości ubezpieczonej uratowanych przedmiotów.*

§. 32. nie dozwalał Dyrekcyi przyznać wynagrodzenia za zgorzałe przedmioty, jeżeli ogień podłożony został przez samego właściciela. *W celu jednakże chronienia wierzycieli hipotecznych od strat w wypadkach podobnych, służy Dyrekcyi wedle zmienionego statutu prawo odszkodowania tych wierzycieli*, którzy oczywiście za zbrodnię popełnioną przez właściciela odpowiedzialnymi być nie mogą.

Jest wszakże warunkiem, aby prawa wierzyciela hipotecznego były na akcie ubezpieczenia na życzenie tego wierzyciela przed pogorzelą zanotowane — i żeby wierzyciel ręczył za należytość asekuracyjną (§. 49.).

§. 35. nakładał na ubezpieczonych nie umiejących pisać obowiązek, aby o szkodzie zdarzonej zawiadamiali ustnie Delegata, w obecności dwóch świadków. Z uwagi, że ludzie pisać nie umiejący, nie wiedzą najczęściej o siedzibie Delegata, zmieniono ten przepis w ten sposób, *że taki poszkodowany ma o pogorzeli zawiadomić ustnie najbliższego Agenta.*

Wedle §. 47. miała Dyrekcya prawo po zaszłej szkodzie znieść bezzwłocznie ubezpieczenie reszty nie zgorzałych przedmiotów.

Statut zmieniony wkłada na Dyrekcyę obowiązek zawiadomienia o tem poszkodowanego 14 dni naprzód.

§. 51. traktujący o zwrotach, uległ gruntownej zmianie, gdyż w §. tym postawioną została obecnie wyraźnie zasada, *że zwrot zalicza się na rachunek należytości asekuracyjnej, przypadającej od Członka za ubezpieczenie takich samych przedmiotów w roku następnym.* Z tego wynika, że każdy Członek odnawia-

jący swe ubezpieczenie, jest nawet bez złożenia zadatku na tak długo ubezpieczony, jak długo zwrot z roku ubiegłego ubezpieczenie takich samych przedmiotów pokrywa.

Zwrot taki może służyć także na pokrycie ubezpieczenia *innych, a nie tych samych przedmiotów w roku następnym, ale tylko w takim razie, jeżeli Członek od tych przedmiotów, które ubezpieczać przestaje, uiścił całą należytość na fundusz rezerwowy. Gotówką zaś będzie ten zwrot tylko w takim razie wypłacony, jeżeli Członek z Towarzystwa występuje, a nie jest dłużnikiem Towarzystwa.*

Wedle dotychczasowych przepisów statutowych, musiał być zwrot w przeciągu jednego roku odebrany, w razie przeciwnym przelewał się zwrot do funduszu rezerwowego. *Zmieniony statut rozszerza prawo do odbioru zwrotu na lat trzy, a dopiero po upływie 3-ch lat, nieodebrane zwroty przelewają się do funduszu emerytalnego urzędników i sług Towarzystwa.*

§. 52. Najważniejszą zmianę w statucie dostrzegamy w §. 52. Wedle przepisów dotychczasowego statutu była Dyrekcya uprawnioną w tych latach, w którychby *w ciągu roku* zaliczki i $^1/_3$ funduszu rezerwowego na wypłatę wynagrodzeń wyczerpane zostały, zażądać od wszystkich ubezpieczonych dodatkowej zaliczki, która musiała być w przeciągu 4-ch tygodni do kasy Towarzystwa wniesioną, gdyż w razie przeciwnym ubezpieczony tracił prawo do wynagrodzenia, a pomimo tego miała Dyrekcya prawo ściągnięcia tej dopłaty w drodze sądowej.

Zmieniony paragraf statutu daje wprawdzie Dyrekcyi prawo ściągnięcia tej dopłaty w drodze sądowej, ale z drugiej strony *nie pozbawia ubezpieczonego prawa do wynagrodzenia, gdyby tej dodatkowej zaliczki nie zapłacił. Taki poszkodowany ma przeto prawo do wynagrodzenia, ale tylko w tym stosunku, w jakim zostaje rzeczywiście przez Członka opłacona zaliczka, do zaliczki należącej za dotyczący rok administracyjny z doliczeniem do niej rozpisanej dopłaty.*

Np. Zaliczka należąca od Członka wynosi	złr 20
Dopłata do zaliczki rozpisaną została w wysokości 25%, tj.	złr. 5
Członek miał przeto uiścić . . .	złr. 25

a zapłacił tylko złr. 20, tj. $^4/_5$ tej należytości, którą był obowiązany zapłacić.

W razie szkody otrzymuje przeto taki Członek tylko $^4/_5$ należącego mu wynagrodzenia, gdy tymczasem ten Członek, który zapłacił pełne 25 złr., otrzymuje pełne wynagrodzenie.

§. 56. Niemniej ważną, a w skutkach swych dla Członków niewątpliwie bardzo dodatnią zmianą, jest zmiana §. 56. statutu. Wedle dotychczasowych postanowień tego paragrafu, pociągało za sobą niezapłacenie rozpisanych przez Towarzystwo należytości zawieszenie ubezpieczenia tak dalece, iż za pogorzel wynikła przed uiszczeniem zaległej opłaty, wynagrodzenie udzielonem być nie mogło.

Ten przepis został bez zmiany obowiązującym dla tych Członków **stałych**, którzy **mniej** jak 3 lata do Towarzystwa należeli. **Stali** *natomiast Członkowie, którzy dłużej jak trzy lata bez przerwy do Towarzystwa należą, a za rok ubiegły dłużnikami Towarzystwa nie są, nie tracą prawa do wynagrodzenia w skutek nieuiszczenia zaliczki, lecz tylko w takim razie, jeżeli ta zaliczka nie dłużej, jak trzy miesiące od chwili prolongacyi ubezpieczenia* **ciągłego** *zalega.*

Jeżeli zaś pogorzel wyniknie później jak w trzy miesiące od chwili prolongacyi, a w owej porze zaliczka ani w całości, ani nawet w stosunkowej części za czas ubiegły uiszczoną nie została, traci taki poszkodowany wszelkie prawo do wynagrodzenia.

W takich tylko razach pozostanie prawo poszkodowanych Członków stałych do wynagrodzenia o tyle nienaruszone, o ile wierzyciele hipoteczni lub inne osoby do tego przez Dyrekcyą upoważnione, poręczają za Członka opłatę należytości, a Dyrekcya poręczenie to przyjęła. Poręczyciele tacy mają wszelkie prawo ściągnięcia w drodze sądowej uiszczonych przez nich w zastępstwie Członków opłat.

Członkowie natomiast czasowo ubezpieczeni tracą wszelkie prawo do wynagrodzenia, jeżeli należytość przypadająca za ubezpieczenie, przed pogorzelą przynajmniej o tyle uiszczoną nie będzie, aby należytość ta pokrywała ubezpieczenie do chwili pogorzeli.

Zwracamy uwagę na następujące okoliczności, których z oka spuszczać nie należy: Udogodnienie to rozciąga się *tylko do Członków, którzy co najmniej trzy lata bez przerwy w tem Towarzystwie pewne przedmioty ubezpieczają i to sposobem* **ciągłym**, *tj. z roku na rok przechodzącym — i takie osoby, za które wierzyciele hipoteczni lub inne osoby do tego upoważnione poręczają, a Dyrekcya poręczenie to przyjęła.* Ci Członkowie natomiast, którzy mniej jak 3 lata ubezpieczają, a nawet tacy, którzy 3 lata i dłużej, ale tylko *sposobem czasowym* ubezpieczają, nie mogą korzystać z powyższego udogodnienia. Tacy Członkowie winni przeto troskliwie na to baczyć, aby ich ubezpieczenia pokryte były zawsze odpowiednim zadatkiem, *pokrywającym ubezpieczenie w chwili pogorzeli.*

§. 58. Dotychczasowy statut nie nadawał Członkom czasowo ubezpieczającym się prawa głosu ani przy zgromadzeniach ogólnych, ani przy wyborach. *Zmieniony statut nadaje to prawo nawet czasowo ubezpieczającym się, ale pod warunkiem §. 84. lit. a) statutu określonym, jeżeli tacy właściciele od 3-ch lat co najmniej po 10.000 złr. rocznie ubezpieczają.*

Udzielenie prawa głosu Członkom czasowo ubezpieczającym się, jest ze wszech miar sprawiedliwem, gdyż tacy Członkowie (po największej części dzierżawcy dóbr ziemskich), stanowią bardzo poważną liczbę ubezpieczonych, opłacających znaczne składki. Z drugiej atoli strony było wskazanem ograniczenie tego prawa tylko dla tych czasowo ubezpieczających się, którzy co najmniej od 3 lat są Członkami Towarzystwa i co najmniej 10.000 złr.

rocznie ubezpieczają, a to z powodu, że Członek *stały*, przeto z roku na rok ubezpieczający złr. 5.000, opłaca wyższą zaliczkę, jak Członek czasowy, ubezpieczający nawet wartość 10.000 na kilka miesięcy.

§. 59. zawierał postanowienie, że czasowo ubezpieczający się nie mają udziału własności w funduszu rezerwowym. Postanowienie to zmieniono w tym kierunku, *że czasowo ubezpieczający się, o ile opłacają należytość na fundusz rezerwowy, a nie wpisowe, mają takie same prawo własności w funduszu rezerwowym, jak Członkowie stali.*

Ponieważ tacy Członkowie, którzy opłacają wpisowe zamiast należytości na fundusz rezerwowy, należą do bardzo rzadkich wyjątków, przeto tym przepisem przypuszczono tysiące Członków czasowych do udziału własności w funduszu rezerwowym.

§. 62. Omawiając zmiany przeprowadzone w §. 56. Statutu, wskazaliśmy, jak ważne udogodnienie wprowadzono dla Członków stałych od lat trzech bez przerwy ubezpieczonych, a mianowicie, że Członkowie tacy nawet bez złożenia zadatku przy prolongacyi swoich ubezpieczeń, mają przez 3 miesiące prawo do wynagrodzenia. — Pragnąc także i czasowo ubezpieczającym się dać możność, aby byli pewni, że przynajmniej przez miesiąc od chwili podania wniosku są zabezpieczeni, chociażby policy w rękach nie mieli, postanowiła Rada Nadzorcza uzupełnić §. 62. tym przepisem, *że Członek czasowo ubezpieczający się zyskuje przez miesiąc od chwili przyjęcia ubezpieczenia pewność, iż otrzyma w razie pogorzeli wynagrodzenie, chociażby niemiał w ręku policy, jeżeli przy podaniu wniosku złoży zadatek co najmniej po złr. 2 od każdego tysiąca ubezpieczonej wartości. — Tylko przy ubezpieczeniach fabrycznych może agent wymagać złożenia wyższego zadatku.*

Rozumie się samo przez się, że ubezpieczony taki ma obowiązek w przeciągu miesiąca od chwili podania wniosku złożyć dalsze zaliczenie, albo wykupić policę, *gdyż w razie, gdyby po upływie miesiąca zaliczka złożona nie wystarczała na pokrycie ubezpieczenia do chwili pogorzeli, to Członek taki traci prawo do wynagrodzenia.*

§. 67. zmieniony został w tym kierunku, że w razie, jeżeli przy sporze Sędziowie polubowni nie mogą się zgodzić na wybór Superarbitra, wyboru tego nie dokonuje w każdym wypadku komitet Towarzystwa rolniczego krakowskiego, *lecz także i komitet Towarzystwa gospodarczego we Lwowie, jeżeli Członek stał w stosunku z Reprezentacyą we Lwowie lub Czerniowcach.*

Zmiana ta odpowiada słusznym wymaganiom Członków z wschodniej części kraju.

§. 68. został analogicznie z §. 67. w ten sposób zmieniony, *że sąd polubowny może mieć siedzibę nietylko w Krakowie, ale także i we Lwowie.*

§. 70. Statutu zmienionego dozwala, *aby należytość na fun-*

dusz rezerwowy była składaną wyjątkowo po 5% od zaliczki przez lat 6, — zamiast po 10% przez lat 3.

W tym samym paragrafie wprowadzono tę zmianę, że *uzupełnienie niezapłaconej należytości na fundusz rezerwowy może być dopiero wówczas od Członków zażądane, jeżeli nietylko całkowita suma zaliczek, ale nadto jedna trzecia część funduszu rezerwowego wyczerpaną została.*

§. 77. i 78. uległy zmianie w tym kierunku, aby niedopuścić, by kiedykolwiek fundusz rezerwowy *w zupełności* wyczerpanym został, co musiałoby pociągnąć za sobą upadek Towarzystwa. Dotychczasowy §. 77. przewidywał bowiem możność zupełnego wyczerpania funduszu rezerwowego, a w takim razie upoważniał Dyrekcyę, by w porozumieniu z Radą nadzorczą zaciągnęła pożyczkę, na pokrycie której w myśl §. 78. mogły być przez Zgromadzenie ogólne rozpisane nadzwyczajne dopłaty.

Zmieniony §. 77. nie dopuszcza tej ostateczności, gdyż przepisuje, *że w razie, gdyby prócz złożonej zaliczki jedna trzecia część funduszu rezerwowego i rozpisane w myśl §. 52. dopłaty do zaliczki nie wystarczyły na pokrycie wszystkich wydatków w którymkolwiek roku, natenczas może być na wniosek Rady nadzorczej przez Zgromadzenie ogólne uchwała powziętą, aby z pozostałego funduszu rezerwowego zaciągnąć pożyczkę w celu zastąpienia nią mających się złożyć dopłat do zaliczki. Pożyczka taka musi być jednak w pierwszym rzędzie z pozostałości lat następnych funduszowi rezerwowemu zwróconą.*

W dalszym dopiero ciągu może Zgromadzenie ogólne (gdyby nie było pozostałości w latach następnych) *rozpisać nadzwyczajne dopłaty.*

W skutek tego przepisu Towarzystwo nawet po nadzwyczajnych klęskach nie może być w bycie swoim zachwiane, gdyż w każdym razie będzie jeszcze w posiadaniu znacznego funduszu rezerwowego, a z drugiej strony Członkowie Towarzystwa uchronieni są od obowiązku znacznych dopłat po takim nieszczęśliwym roku, gdyż na pokrycie strat zaciągniętą być może pożyczka z reszty funduszu rezerwowego, która w latach następnych z pozostałości umarzaną będzie.

§. 79. w dotychczasowym brzmieniu zawierał niesprawiedliwość, albowiem w razie rozwiązania Towarzystwa i podziału funduszu rezerwowego, stawiał na równi wszystkich Członków, bez względu na czas jak długo do Towarzystwa należeli. Zmieniony §. 79. usuwa tę niesprawiedliwość przepisując, że *w razie rozwiązania Towarzystwa pozostały fundusz ma być rozdzielony tylko pomiędzy tych Członków, którzy należytość na fundusz rezerwowy w zupełności uiścili, a to w stosunku opłaconej przez każdego z nich w ostatnim roku zaliczki.*

Postanowienie to jest ze wszech miar sprawiedliwe, albowiem rozwiązanie Towarzystwa nastąpićby mogło tylko w skutek kilkoletnich z rzędu znacznych niedoborów pokrywanych z funduszu rezerwowego, który tem samem uszczuplony byłby w pier-

wszym rzędzie o udziały tych Członków, którzy rok lub 2 lata do Towarzystwa należą i tylko 10% lub 20% od zaliczki na fundusz rezerwowy złożyli. Ta część funduszu rezerwowego, któraby w takim razie pozostała, pochodziłaby przeto z wkładek tych Członków, którzy co najmniej przez 3 lata należytość na fundusz rezerwowy opłacali, *i pomiędzy tych też Członków powinna być słusznie reszta funduszu rezerwowego rozdzieloną.*

§. 81. zawierał postanowienie, że jeżeli Członek z powodu sprzedaży swej własności wystąpił z Towarzystwa, wolno mu było zastrzedz dla siebie nabyte częściowe prawo własności do funduszu rezerwowego, ale musiał pod utratą tego prawa przystąpić w przeciągu roku do Towarzystwa z jakiemkolwiek innem ubezpieczeniem. — Zmieniony ten paragraf *rozszerza to prawo do trzech lat.*

Nadmienia się tu jednak, że Członek, który fundusz rezerwowy opłacił, a z Towarzystwa występuje, może to prawo własności przelać na swego następcę w posiadaniu, (oczywiście za otrzymaniem odpowiedniego wynagrodzenia od tego następcy) gdyż w razie, jeżeli dawniejszy posiadacz zastrzeże dla siebie prawo do funduszu rezerwowego, tedy następca w posiadaniu musi przy odnowieniu ubezpieczeń uiszczać te same opłaty na fundusz rezerwowy, jak Członek świeżo do Towarzystwa przystępujący.

§. 84. zmieniony został w ten sposób, że *Członek, który chce przedstawić wniosek jaki Radzie nadzorczej, może to uczynić przed końcem miesiąca marca,* t. j. na kilka tygodni przed posiedzeniem majowem Rady nadzorczej i zwyczajnem Zgromadzeniem ogólnem. Wedle dotychczasowego brzmienia statutu musiał być wniosek taki przedłożony przed końcem października, to jest na przeszło 7 miesięcy przed Zgromadzeniem ogólnem.

Na tem kończy się szereg bardzo donośnych ulg i udogodnień dla Członków, wprowadzonych do nowego statutu.

d) Obostrzenia.

O ile obszernym był szereg ulg i udogodnień dla Członków, o tyle warunki obostrzające ograniczają się tylko do kilku punktów i te mają jedynie na celu chronić Towarzystwo od nadużyć, jak to poniżej wykazujemy:

W §. 30. gdzie wyszczególnione są te wypadki, w których Dyrekcya ma prawo do odmówienia wynagrodzenia, zamieszczono pod lit. c) następujący dodatek: *Gdyby ubezpieczony zataił przy likwidacyi szkody, że przedmiot zgorzały był jednocześnie w całości lub częściowo w innem Towarzystwie ubezpieczony i w skutek zatajenia tego otrzymał wynagrodzenie od Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, obowiązanym będzie do zwrotu tego niesłusznie otrzymanego wynagrodzenia.* Dalej dodano w tym samym paragrafie pod lit. f) że Dyrekcya może i w takim razie odmówić wynagrodzenia, *jeżeli poszkodowany będąc osobiście na miejscu pogorzeli, ratunkowi przeszkadzał.*

W §. 31. który obejmuje wypadki pozbawiające ubezpieczonego wszelkiego prawa do wynagrodzenia, dodano pod lit. c) ustęp następujący: *Jeżeli ubezpieczony przy podaniu wykazu na ubezpieczenie rozmyślnie zatail, że te same przedmioty ubezpieczone są w innem Towarzystwie.*

§. 32. uzupełniono tym dodatkiem, że nietylko wtenczas, kiedy ogień podłożony został przez samego właściciela, *ale i wtenczas, gdy to się stało z jego namowy, Towarzystwo nie wypłaci winowajcy żadnego wynagrodzenia.*

§. 57. określał najkrótszy czas ubezpieczenia czasowego na 1 miesiąc. W paragrafie tym dodano zgodnie z postanowieniami wszystkich innych Towarzystw ubezpieczeń, że *zapasy fabryczne winny być z reguły na 3 miesiące ubezpieczane.*

Wreszcie postanowiono w §. 84. lit. b) że *osoby zbiorowe ubezpieczające kościoły i szkoły, oraz właściciele nieruchomości w miejscach kąpielowych i klimatycznych, będą mieć głos w Zgromadzeniu ogólnem i przy wyborach dopiero wtedy, gdy przynajmniej za 20000 złr. nieruchomości w tem Towarzystwie ubezpieczą.* Postanowienie to jest sprawiedliwem z tego powodu, że w razie, gdyby ci członkowie mieli już prawo głosu przy ubezpieczeniu 5000 złr., to przy obowiązkowem ubezpieczaniu kościołów i szkół, od których to przedmiotów opłaca się zaliczka bardzo mierna, oraz przy ubezpieczeniu budynków w miejscach klimatycznych i kąpielowych, któreto budynki najczęściej przedstawiają wartość około 5000 złr. — ci Członkowie mogliby przy wyborach majoryzować wszystkich innych właścicieli dóbr i dzierżawców, chociaż ci ostatni razem wziąwszy przynajmniej 10-krоć większe wartości w każdym okręgu wyborczym ubezpieczają, i przynajmniej 10-kroć większą zaliczkę opłacają, jak kościoły, szkoły i budynki kąpielowe.

Reasumując w krótkości powyższy pogląd na zmiany statutu Towarz. wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, dochodzi się do wniosku, że głównym celem zmiany statutu były udogodnienia i ulgi dla Członków ubezpieczających się, następnym celem było wprowadzenie takich zmian, które mogą służyć za podwalinę do dalszego trwałego rozwoju instytucyi, wreszcie usunięto ze statutu wszelkie wątpliwości i przepisy zostające w sprzeczności z praktyką, a dodano tylko kilka obostrzeń, które ze względu na sprawiedliwość i dobro Towarzystwa musiały być wprowadzone.

Biorąc przepisy obecnego statutu pod ścisły rozbiór i sumienną rozwagę i porównując te przepisy z warunkami wszystkich innych Towarzystw ubezpieczeń, musi każdy nieuprzedzony przyznać, że żadne Towarzystwo ubezpieczeń tak liberalnymi przepisami, mającymi przedewszystkiem dobro Członków na celu, poszczycić się nie może. *J. M.*

O zasadzie taryfy przy ubezpieczaniu od ognia

i o funduszu rezerwowym; o początku ubezpieczenia i uiszczaniu należytości; o zmianach zaszłych w ubezpieczonych przedmiotach i w ich pobliżu.

Publiczność korzystająca z instytucyi ubezpieczeń od ognia, nie znajduje prawie nigdy sposobności, zapoznania się z zasadami, według których Towarzystwa ubezpieczeń oznaczają wysokość uiścić się mającej opłaty.

Pochodzi to ztąd, że brak u nas pism fachowych, któreby tę, jak i wiele innych kwestyi asekuracyjnych sposobem przystępnym w szerszych kołach rozpowszechniały. Brakowi temu zaradzić by można przez wydawanie pisma specyalnego — które może kiedyś powstanie; dziś jednak chcielibyśmy poruszyć zasadę taryf asekuracyjnych od ognia, oczywiście w sposób jak najprzystępniejszy i niezupełnie wyczerpujący, gdyż na to potrzebaby osobnego studyum, a nawet osobnej literatury fachowej, jaką posiada zagranica.

Ubezpieczenie jest umową zawierającą się między Towarzystwem a osobą ubezpieczającą swój majątek.

Umowa czyli kontrakt taki zostaje zawartą obustronnie, tj. ubezpieczający podpisuje lub składa wniosek, w którym potrzebne szczegóły do zawarcia kontraktu są wymienione — a Towarzystwo zbadawszy te szczegóły i uznawszy, że umowa ubezpieczenia może być zawartą, wystawia świadectwo ubezpieczenia, czyli policę, która to polica jest dokumentem stwierdzającym, że kontrakt taki od pewnego stale oznaczonego dnia na pewien przeciąg czasu pod pewnymi statutem określonymi, a w razach wyjątkowych i dodatkowymi specyalnymi warunkami zawarty został.

Wniosek na ubezpieczenie, który jest podstawą umowy, powinien być zatem jak najdokładniej sporządzony Dla uproszczenia wydają Towarzystwa drukowane formularze, które strony powinny jak najdokładniej we wszystkich rubrykach wypełniać. W formularzu takim mieszczą się pytania, odnoszące się tak co do opisania przedmiotu ubezpieczyć się mającego, jak też i co do szczególniejszych okoliczności, mogących podwyższyć stopień niebezpieczeństwa ogniowego.

Dokładne oznaczenie taryfy i sklasyfikowanie stopnia niebezpieczeństwa przedmiotu mającego być ubezpieczonym, zależy od dokładności wniosku, dla tego też najważniejszą czynnością jest spisywanie wniosków.

Opłaty asekuracyjne, zwane powszechnie premią asekuracyjną, są dwojakie, a zależą one od natury Towarzystwa. Towarzystwa na wzajemności oparte nie biorą pewnych stale oznaczonych opłat, tylko t. z. zaliczkę na składkę.

Członek Towarzystwa na wzajemności opartego zalicza na rachunek należącej się od niego opłaty pewną kwotę stosownie

do taryf Towarzystwa — z której to kwoty, po wypłaceniu szkód i strąceniu kosztów administracyi, Towarzystwo zwraca mu z końcem roku administracyjnego w stosunku do opłaconej zaliczki odpowiedną czystą pozostałość.

Rzecz jasna, że Członek ubezpieczający swe mienie w Towarzystwie opartem na wzajemności, będąc współwłaścicielem całego majątku tego Towarzystwa i korzystając z pomyślnych wyników operacyi, jest zarazem obowiązany w latach niepomyślnych, w którychby zaliczki nie wystarczyły na pokrycie szkód i kosztów administracyi, do uzupełnienia tych zaliczek z końcem roku. Tej ewentualności zapobiegają jednak Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w ten sposób, że gromadzą znaczny fundusz rezerwowy, z którego straty pokryte być mogą i który w całej pełni zastępuje kapitał akcyjny Towarzystw akcyjnych.

Z tego wynika, że Towarzystwa na wzajemności oparte i posiadające odpowiednie fundusze rezerwowe, przedstawiają dla ubezpieczonych większe bezpieczeństwo, jak Towarzystwa akcyjne. Te ręczą bowiem za straty tylko do wysokości kapitału akcyjnego, Towarzystwa natomiast wzajemne ręczą nie tylko funduszem rezerwowym, zastępującym kapitał akcyjny, ale nadto solidarnością wszystkich Członków.

Właściwą zatem opłatą asekuracyjną w Towarzystwach na wzajemności opartych nie jest złożona na ubezpieczenie zaliczka, ale różnica między zaliczką a zwrotem, który Członek otrzymuje, a w latach nieszczęśliwych zaliczka z dopłatą, którą Członek ma uiścić.

Natomiast Towarzystwa akcyjne oznaczają z góry stałą należytość na ubezpieczenie.

Osoby ubezpieczające w takiem Towarzystwie swój majątek, nie są jego członkami, nie mają też prawa do zysków ani obowiązku pokrywania strat, w następstwie tego wszakże nie mają także prawa do pełnego wynagrodzenia w tych wypadkach, w którychby cały akcyjny kapitał został stracony, gdyż takie Towarzystwa odpowiadają za wszelkie straty tylko do wysokości kapitału akcyjnego.

Zasady, na których opierają się taryfy Towarzystw asekuracyjnych, czy wzajemnych, czy akcyjnych, zbliżają się do siebie samą naturą interesu, mimo to jednak zachodzą różnice w pojedynczych działach, gdyż każde Towarzystwo wypracowuje dla siebie taryfę, którą układa na podstawie swojej własnej statystyki.

Statystyka taka wykazuje, ile w pewnym okresie czasu, w pewnej prowincyi, powiecie lub mieście wpłynęło dochodu za pewien rodzaj ubezpieczeń — a ile w tym dziale wypłacono szkód — zkąd wyprowadza się wnioski co do stopnia niebezpieczeństwa w pojedyńczych prowincyach, powiatach, miastach i w pewnych działach przedmiotów, z czego znowu wynika wysokość opłat, pobierać się mających.

Niezależnie od prowincyi lub kraju, w którym się operuje, należy wszystkie ubezpieczyć się mające przedmioty podzielić na ruchome i nieruchome.

Co do nieruchomości, wpływać muszą na wysokość opłaty następujące okoliczności:

a) miejscowość, w której znajduje się budynek;

b) jaki jest rodzaj budowy budynku ze względu na materyał;

c) jakie przeznaczenie ma budynek;

d) jakie niebezpieczeństwo przedstawia budynek ze względu na mieszczące się w nim przedsiębiorstwa przemysłowe, fabryczne, lub składy towarów;

e) jakie jest sąsiedztwo budynku.

Ad *a*). Miejscowości, w których położone są budynki, muszą być znowu odpowiednio podzielone. — Inne bowiem zachodzą stosunki po wsiach, inne w miasteczkach, a inne w wielkich miastach.

Wpływają tu główníe: p r z e w a ż n y rodzaj budowy w danej miejscowości, środki ratunku i położenie mniej lub więcej ścieśnione.

Nasze osławione mniejsze miasteczka galicyjskie przedstawiają pod względem bezpieczeństwa od ognia przeważnie groźne ryzyko, gdyż w braku odpowiednich przepisów budowniczych i policyjno-ogniowych, a bardziej jeszcze w braku energicznej egzekutywy, aby istniejące, chociaż niedostateczne przepisy były przestrzegane, właściciele w małych miasteczkach, zabudowują gęsto obok siebie dom przy domu, nie przedzielają tych domów murami ogniowymi, i temu też przypisać należy, że pożar wynikły w małem miasteczku nie pochłania kilku domostw, ale całe dzielnice. Straże pożarne, które już prawie w każdem miasteczku się znajdują — są nieraz w obec takich okoliczności bezsilne — tembardziej, że prawie wszędzie brak wody czuć się daje dotkliwie.

Rzecz więc prosta, że opłata za budynki w małych miasteczkach musi być wyższą, jak za budynki położone we Lwowie, Krakowie lub innych większych miastach, a nawet wyższą, jak po wsiach z budynkami drewnianymi, słomą krytymi, które jednak nigdy tak zwarcie zabudowane nie są, jak nasze małe miasteczka.

Ad *b*). Materyał, z którego zbudowany jest budynek, wpływa oczywiście także na wysokość opłaty.

Inaczej musimy opłacać za budynki drewniane słomą kryte, inaczej za budynki drewniane gontami kryte, a inaczej za murowane, kryte gontami lub blachą.

W tem miejscu wyjaśniamy, że jeżeli pokrycie dachu jest z materyału mięszanego, np. gonty i słoma, natenczas przy oznaczeniu opłaty normuje się taka premja, jakby cały dach był słomą kryty.

Inaczej ma się rzecz przy zrębie, gdyż w takim razie, jeżeli tylko ściany zewnętrzne są murowane, poczytuje się cały

budynek jako murowany, bez względu na to, czy wewnątrz budynku są drewniane ściany lub przepierzenia, czy nie.

Przy opisie budynków podawanych do ubezpieczenia, nie należy nigdy pomijać milczeniem, czy na dachu budynku mieści się galerja żelazna lub murowana, (ułatwiająca w wysokim stopniu możność ratunku), oraz czy strych jest wylepiony gliną, czy wyłożony cegłą. Od tych okoliczności zawisła bowiem także wysokość opłaty.

Ad *c*). Co do przeznaczenia budynków mieszkalnych i gospodarskich, to i tu zachodzą wydatne różnice.

Inaczej normuje się opłata za kościół lub szkołę, a inaczej za browar, gorzelnię, dom mieszkalny, stodołę lub inny gospodarski budynek.

Dalej ważną okolicznością, zwłaszcza przy ubezpieczeniu chat włościańskich, jest konstrukcya kominów. Ileż to chat u nas nie posiada ich zupełnie — a dym i iskry z ogniska gromadzą się pod strzechą! — Prócz takich są jeszcze chaty zaopatrzone wprawdzie kominami, ale lepionymi z gliny i chrustu, albo też kominami blaszanymi, które oczywiście nie mogą iść w porównanie z kominami murowanymi. I tę okoliczność, tj. opisanie materyału, z jakiego komin jest zbudowany, należy zawsze jak najdokładniej podać we wniosku na ubezpieczenie.

Ad *d*). Również decydująco wpływa na oznaczenie wysokości opłaty rodzaj przedsiębiorstwa czy przemysłowego, czy fabrycznego, które się w danym budynku prowadzi.

Opłata musi być wyższą za budynek, w którym mieści się np. warstat stolarski, niżeli od budynku, w którym mieści się warstat szewski lub krawiecki.

Przedsiębiorstwa i wielkie zakłady fabryczne, których w naszym przeważnie rolniczym kraju bardzo nie wiele, podlegać muszą znowu osobnym taryfom. Takie taryfy układają zwyczajnie Towarzystwa w monarchii operujące wspólnie, i to znowu na podstawie dat statystycznych, które każde do związku należące Towarzystwo dostarcza.

Taryfy od tego rodzaju przedsiębiorstw niebezpiecznych muszą być wspólne z tego powodu, że przedsiębiorstwa takie przedstawiają zwykle tak wielkie wartości, że żadne Towarzystwo na własny rachunek całej wartości zatrzymać nie może, lecz w drodze reasekuracyi tę wartość na kilka Towarzystw, które wymagają zastosowania wspólnie ułożonej taryfy, rozdzielić musi.

Taryfy fabryczne stanowią osobne dzieło, w którem uwzględniony jest rodzaj fabrykacyi, motor poruszający fabrykę, rodzaj oświetlenia, czas pracy i t. p. okoliczności, wpływające na wymiar opłat.

Ad *e*). Sąsiedztwo budynku wpływa również dodatnio lub ujemnie na wymiar opłaty. Jeżeli bowiem dach słomiany styka się z dachem gontowym, a nie jest przedzielony murem ogniowym po nad dach wyciągniętym, to dach gontowy przedstawia takie samo niebezpieczeństwo, jak dach słomiany. To samo odnosi

się do fabryk i niebezpiecznych przedsiębiorstw, jeżeli takowe graniczą z budynkami zwykłymi, a nie są przedzielone murami ogniowymi.

Jako odgraniczenie ryzyka, czyli zneutralizowanie niebezpieczeństwa wynikającego z sąsiedztwa, poczytuje się mur ogniowy przynajmniej 45 ctm. nad dach wyprowadzony bez otworów, (tj. drzwi, okien itp.), albo oddalenie niebezpieczniejszego budynku o 15—20 metrów.

Drugi dział ubezpieczeń stanowią przedmioty ruchome.

Na obliczanie opłat za ubezpieczenie ruchomości wpływa oprócz miejscowości, rodzaju budowy, przeznaczenia budynku, w którym są takowe pomieszczone i sąsiedztwa, także i rodzaj ruchomości, a mianowicie stopień ich zapalności oraz łatwość uszkodzenia tychże przez ratunek.

Do wyższej zatem klasy należeć muszą przedmioty łatwiej zapalne, jak np. spirytusy, oleje itp., a tańszej opłacie podlegać będą ruchomości domowe; inaczej oblicza się należytość za zboże w snopach nie młócone w stodole, a inaczej zboże wymłócone w spichlerzu.

Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń w Krakowie podzieliło w taryfie swej wszystkie przedmioty na cztery działy według ich stopnia niebezpieczeństwa, i oblicza zaliczki według kategoryi miejscowości, rodzaju budowy budynku, w którym ruchomości są pomieszczone, oraz stopnia niebezpieczeństwa samychże ruchomości i stopnia niebezpieczeństwa budynku, w którym ruchomości są pomieszczone.

Tow. wzaj. ubezp. w Krakowie pobiera oprócz opłat taryfowych dodatek w wysokości 30% rocznej zaliczki na fundusz rezerwowy i należytość stemplową według skali II.

Opłaty na fundusz rezerwowy rozkłada się na 3 roczne raty 10% zaliczki wynoszące, a oblicza się je od najwyższej opłacanej zaliczki. Jeżeli w ciągu trwania ubezpieczenia zaszły zmiany, wskutek których zaliczka została zwiększoną, albo też dobudowano nowe budynki, to należytość na fundusz rezerwowy musi być uzupełnioną.

Fundusz rezerwowy jest niepodzielną własnością wszystkich Członków. Tylko w razie rozwiązania Towarzystwa ma każdy Członek prawo do żądania zwrotu swego udziału, który wypłaconym mu będzie w stosunku do opłacanej w ostatnim roku zaliczki.

Członek z Towarzystwa występujący traci prawo do funduszu rezerwowego

Na zakończenie podajemy tabelkę, według której oblicza Tow. wzaj. ubezp. należytość za budynki na wsi. Całej taryfy podać tu nie możemy, gdyż stanowi ona formalne dzieło, obejmujące tysiące cyfr, w których czytelnik nie obeznany z przedmiotem, bez studjów mozolnych znaleźć się nie potrafi.

Taryfa zaliczek asekuracyjnych w Towarzystwie wzaj. ubezp. w Krakowie od ubezpieczenia wszelkich przedmiotów we wsiach położonych w Galicyi i na Bukowinie.

	Przeznaczenie budynku lub przedmiot	Od 100 złr. wal. austr. wartości					
		budynków lub w budynkach murowanych			budynków lub w budynkach drewnianych		
		pod twardem pokryciem	pod gontem	pod słomą	pod twardem pokryciem	pod gontem	pod słomą
		opłaca się rocznie centów w. a.					
1	Kościoły, cerkwie i szkoły z urządzeniem . . .	18	36	72	36	54	72
2	Budynki parafialne, gminne, i gosp. przy szkołach .	22	54	84	54	64	84
3	Domy mieszkalne z kominami murowanymi . .	22	54	90	54	70	90—100
4	Domy mieszkalne z kominanami grodzonymi . .	30	75	104	75	90	115
5	Domy mieszkalne z kominami nad powałą lub z rurą żelazną zamiast komina .	30	75	135	75	90	135
6	Budynki gospodarskie w całym kompleksie . .	25	62	95	62	75	95—100
7	Budynki gospodarskie bez domów mieszkalnych .	25	62	104	62	80	104—115
8	Karczmy ubezp. z całym kompleksem budynków .	30	75	135	75	90	135
9	Browary piwne (mniejsze) .	45	75	135	75	90	135
10	Browarniane urządzenia i zapasy	45	55	120	70	80	120
11	Młyny zbożowe mniejsze do 6-ciu kamieni . . .	90	100	135	100	110	135
12	Młyny zbożowe większe od 6-ciu do 10-ciu kamieni .	100	110	—	110	120	—
13	Gorzelnie nie dłużej jak 4 miesiące w ruchu . .	60	85	145	85	95	145
14	Gorzelnie w ruchu od 4 do 6 miesięcy . . .	70	90	155	90	100	155
15	Gorzelnie w ruchu od 6 do 10 miesięcy . . .	80	95	165	95	110	165
16	Gorzelnie w ruchu dłużej jak 10 miesięcy . .	90	105	175	105	125	175
17	Tartaki wodne w wartości do 5.000 złr. . . .	75	90	150	90	135	150
18	Zboże w słomie i pasza w budynkach gospodarsk:						
	Na 3 miesiące . . .	21	27	42	27	35	42—43
	„ 4 „ . . .	25	33	49	33	41	49—50
	„ 5 miesięcy . . .	32	42	61	42	51	61—63
	„ 6 „ . . .	38	49	73	49	61	73—75
19	Od koni i bydła z wyjątkiem owiec i bydła opasowego, opłaca się taka zaliczka, jak wymieniono pod poz. 3-cią.						
20	Od sprzętów domowych i narzędzi gospodarczych opłaca się taka zaliczka, jak od budynków, w których się te przedmioty znajdują.						

Dołączona taryfka jest wszakże wystarczającą, aby każdy ziemianin mógł sobie obliczyć, jaka należytość przypadnie od zwykłych budynków wiejskich do opłaty.

Początek ubezpieczenia i uiszczanie należytości.

Oprócz tych uwag ogólnych dotyczących taryf i klasyfikacyi przedmiotów do ubezpieczenia podanych, chcielibyśmy jeszcze nadmienić słów kilka co do innych okoliczności, na które należy zwracać uwagę w interesie stron ubezpieczonych.

Przedewszystkiem ważnym jest początek ubezpieczenia.

Pod tym względem różne Towarzystwa różną mają praktykę, my chcielibyśmy publiczność naszą zaznajomić z praktyką Tow. wzaj. ubezp., opartą na odnośnych paragrafach statutu.

Ubezpieczenie ogniowe w tem Towarzystwie rozpoczyna się w dziale ogniowym od godziny 12-tej w południe tego dnia, w którym przed godziną 12-tą południową odnośny wniosek do biura Dyrekcyi lub Reprezentacyi wpłynie.

W dziale gradowym zaś od godziny 12-tej w nocy tegoż samego dnia, w którym wniosek nadejdzie. Rozumie się, że tak w dziale ogniowym jak i gradowym wymagać się musi dokładnych, żadnych wątpliwości nie nastręczających wniosków, aby umowa o ubezpieczenie mogła być zawartą.

W praktyce podawane bywają często także ubezpieczenia telegrafem — a zwłaszcza zboża podczas żniw. Otóż wniosek telegraficzny ma taką samą ważność, jak wniosek pisemny, jednak wnioskodawca obowiązany jest oprócz telegramu nadesłać najbliższą pocztą dokładny wniosek pisemny. Telegramy powinne być tak stylizowane, aby mieściły wszystkie do dokonania ubezpieczenia dane, a zatem:

Nazwisko właściciela, nazwę miejscowości, wartość przedmiotu mającego się ubezpieczyć, oraz czas trwania ubezpieczenia.

Ubezpieczenie ogniowe na podstawie wniosku telegraficznego, który nadejdzie do biura przed godziną 12-tą, ważne jest od tego samego dnia, 12-tej godziny południowej — jeżeli zaś telegram nadejdzie po godzinie 12-tej, ubezpieczenie rozpocznie się dopiero od 12-tej godziny dnia następnego.

Drugą na ważność ubezpieczenia wpływającą okolicznością, jest opłata premii.

Każde ubezpieczenie należy zadatkować kwotą odpowiednią, a po nadejściu policy należytość gotówką, w razach wyjątkowych wekslem pokryć.

W praktyce zdarza się często, że strony płacą za ubezpieczenie nie od razu, ale w pewnych ratach, które ułożone zostają między inkasującym policę agentem a ubezpieczającym.

Otóż w takich wypadkach baczyć należy, ażeby zapłacone raty pokrywały zawsze należytość w stosunku do zaliczki wymienionej, bo należycie nie pokryte police tracą oczywiście moc

obowiązującą i jeżeli w chwili pożaru polica pokrytą nie jest, wynagrodzenie nie może być wypłaconem*).

Towarzystwa wzajemne, jak np. Krakowskie, odnawiają ubezpieczenia roczne z urzędu, bez względu na poprzednie zawiadomienie strony, że dalszego ubezpieczenia żąda.

Dzieje się to dlatego, że stale ubezpieczony Członek w Towarzystwie Krakowskiem, winien zawiadomić Dyrekcyę 3 miesiące naprzód, jeżeli chce z Towarzystwa wystąpić. Otóż jeżeli Dyrekcya takiego zawiadomienia nie otrzymała, poczytuje w myśl statutu takiego Członka jako nadal w Towarzystwie pozostającego.

Członkowie tacy korzystają zresztą w Towarzystwie Krakowskiem z tego dobrodziejstwa, jakiego nie nastręcza żadne inne Towarzystwo, że zwrot jaki się należy Członkowi przy odnowieniu rocznego ubezpieczenia, poczytany jest jako zadatek na odnowioną policę, która tem samem znajduje na pewien przeciąg czasu pokrycie i moc obowiazującą.

Ten zwrot czyli udział w pozostałości bywa obliczany procentowo w stosunku do opłaconej na ostatni rok administracyjny zaliczki i w różnych latach przedstawia się wyższym albo niższym, stosownie do cyfry czystej pozostałości z całorocznej operacyi.

Zwroty w Towarzystwie wzaj. ubezp. wykazały w ostatnich dziesięciu latach cyfry między 20% a 33%; przeciętną cyfrę zwrotu przyjąć można 25%, t. z. czwartą część spłaconej zaliczki, a zatem zwrot wynoszący $^1/_4$ zaliczki pokrywa odnowioną policę roczną przez 3 miesiące.

Natychmiast po nadejściu polic do agentów, zawiadamiają ci ostatni o tem strony, przedkładając rachunek, w którym wymienioną jest należytość, jaką po strąceniu zwrotu zapłacić należy.

O zmianach zaszłych w ubezpieczonych przedmiotach.

Dalszą ważną okolicznością są wszystkie w ciągu ubezpieczenia zachodzące zmiany w samymże ubezpieczonym przedmiocie. O każdej zmianie należy Towarzystwo za pośrednictwem agentów zawiadomić, czy to o zmianie właściciela, czy o wydzierżawieniu przedmiotu, czy o zaprowadzeniu w ubezpieczonym budynku lub jego pobliżu jakiego przedsiębiorstwa, któreby powiększyło stopień niebezpieczeństwa, a zatem wymagało wymierzenia dodatkowej zaliczki, czy też o zmianie zaszłej w wartości przedmiotu w skutek restauracyi, albo zmiejszeniu się tej wartości przez czas i zużycie.

O zmianach takich należy tem pewniej donosić, ile że niedoniesienie mogłoby według statutów pociągnąć za sobą odmowę wynagrodzenia na wypadek szkody.

*) W kalendarzu niniejszym umieszczone są przy każdym miesiącu tabelki celem zapisywania takowych, kiedy się kończy zawarte ubezpieczenie, kiedy podano do ubezpieczenia jakie przedmioty i jakie zadatki złożone zostały na te ubezpieczenia. Kto te notatki dokładnie prowadzić będzie, nie znajdzie się w położeniu, aby zapomniał odnowić kończące się ubezpieczenie, lub złożyć dodatkową zaliczkę, aby ubezpieczenie było ciągle w mocy obowiązującej.

O ubezpieczeniu na życie.

W sprawie ubezpieczenia na życie napisano już nie mało obszernych rozpraw i ulotnych broszur, wyjaśniających pożyteczność i korzyść tej gałęzi ubezpieczeń; poruszano tę kwestyę niejednokrotnie w dziennikach, a Towarzystwo wzaj. ubezpieczeń w Krakowie operując w tym dziale od r. 1869, dokładało wszelkich starań, aby dział ten za pomocą corocznych sprawozdań, popularnych broszur, oraz przez podróżujących i miejscowych agentów, jak najbardziej rozpowszechniać.

Zdawałoby się więc, iż publiczność co do istnienia i pożyteczności tej gałęzi ubezpieczeń jest dostatecznie poinformowaną i dalsze rozwodzenie się w tym przedmiocie byłoby zbytecznem. A przecież dziwną jest obojętność, z jaką zachowuje się większa część ludności kraju naszego wobec ubezpieczeń życiowych, a dziwniejszą jeszcze łatwowierność, z jaką ta pozornie obojętna publiczność daje posłuch obietnicom często niedorzecznym różnych agentów i inspektorów zagranicznych Towarzystw.

Tej to zawiedzionej ufności łatwowiernych w niedorzeczne przyrzeczenia i stratom ztąd dla nich wynikłym przypisać należy, że ci zawiedzeni w oczekiwaniach swoich, stracili nietylko sami zaufanie do instytucyi ubezpieczeń na życie, ale także tę nieufność zaszczepiają także i u innych.

Lekkomyślne przyrzeczenia korzyści, nie dających się zrealizować, a rozpowszechniane przez niesumiennych agentów, a nawet przez zarządy niektórych amerykańskich Towarzystw, doprowadziły także do tego, że ludzie nieumiejący liczyć, stawiają do Towarzystw ubezpieczeń na życie pretensye, by takowe dla osób krótko żyjących były instytucyami ubezpieczeń na życie, tj. żeby po odebraniu jednej lub kilku wkładek płaciły w razie śmierci 50-cio lub 60-ciokrotne wkładki, ale żeby były zarazem kasami oszczędności dla ludzi długo żyjących, gwarantując im co najmniej tyle, ileby za pomocą procentów składanych w kasach oszczędności osiągnąć mogli.

Spełnienie tego ostatniego zadania jest wprost niemożliwem, i najbardziej ograniczony umysł pojąć to musi, że Towarzystwo ubezpieczeń płacąc przy takich ubezpieczeniach, które trwały 2, 3 lub 4 lata, za odebranych 50, 75 lub 100 złr., tysiąc złr., *nie może gwarantować długo żyjącym zwrotu wszystkich wpłaconych wkładek wraz ze składanemi procentami.*

Agenci lub Towarzystwa ubezpieczeń, którzy twierdzą przeciwnie, mówią poprostu albo nieprawdę, albo też mają zamiar,

w wypadkach pojedyńczych krzywdzić większość ubezpieczonych na korzyść mniejszości.

Jeżeli ubezpieczony na życie dojdzie do podeszłego wieku, to pod względem finansowym zrobił zły interes o tyle, o ile w takim razie ubezpieczenie staje się dość niekorzystną lokacyą oszczędności. Jeżeli jednak weźmiemy na uwagę stronę moralną, tj. to uspokojenie wewnętrzne, z którem człowiek taki przez lat kilkadziesiąt spokojnie zasypiał, iż rodzinie jego w razie nagłej lub przedwczesnej śmierci nie grozi nędza lub ruina, to zaprawdę, że to uspokojenie i moralne zadowolenie bardzo tanim kosztem, bo skromnym ubytkiem procentu od składanych oszczędności okupionem zostało.

Wobec mylnych uprzedzeń i istniejących zapatrywań, działalność skuteczna Towarzystwa, idącego prostą drogą, Towarzystwa nie dozwalającego swoim organom wprowadzania w błąd, a po prostu mówiąc, okłamywania publiczności, jest znacznie utrudnioną, a agenci i podróżujący akwizytorowie takiego Towarzystwa muszą walczyć nie tylko z uprzedzeniami, ale i z nieufnością, podejrzeniami i złą wolą. A ludzie ci mają prawdziwą zasługę wobec społeczeństwa, gdyż nie bacząc na tysiące przykrości, a nawet upokorzenia, przejeżdżają kraj cały wzdłuż i wszerz, jako apostołowie zdrowej zasady przezorności i oszczędności, narażają się na trudy i niezliczone nieprzyjemności osobiste, ażeby tylko tę zdrową ideę w najszerszych kołach zaszczepiać. Ileż to rodzin, osobliwie wdów i sierót, zawdzięcza właśnie agentom, że wskutek ich namowy, ubezpieczenie przyszło do skutku i że ojciec pozostawił tym sposobem po śmierci, rodzinie środki do dalszej egzystencyi, a często nawet uchronił całą rodzinę od moralnego upadku. Jest bowiem faktem, że u nas mało kto zgłasza się z własnego natchnienia do zawarcia umowy ubezpieczenia na życie, a $^{9}|_{10}$ z zabezpieczonych wcale o tem nie myślało i byliby może nigdy nie ubezpieczyli się, gdyby ich agent do tego nie nakłonił. Działalność agenta ubezpieczeń na życie charakteryzuje dobitnie jeden z dzienników angielskich w następującej powiastce:

„Biedna mrówka usiłowała daremnie 99 razy, aby cokolwiek cięższe ziarnko zboża zanieść do wspólnej spiżarni, jednak znużona daremnymi wysiłkami, straciła odwagę i zaprzestała dalszej pracy. Wtem zwróciła uwagę na działalność agenta ubezpieczeń na życie, który nie zrażając się niczem, cierpliwością swoją i wytrwałością zdołał nakłonić do zabezpieczenia na życie człowieka, który drzwi przed nim zamykał, różnemi wyrazami łajał i głośno oświadczył, że zarówno agent jak i całe Towarzystwo zasługuje na miano wydrwigroszów. Mrówka skamieniała z podziwu na ten przykład ludzkiej wytrwałości — naśliniła swoje łapki, chwyciła niemi po raz setny ziarnko zboża, i tym razem zaniosła je szczęśliwie do spiżarni".

Nie ujmując w niczem wielkiej doniosłości ekonomicznej innym gałęziom ubezpieczeń, jest to sprzecznością trudną do zro-

zumienia, że częstokroć ludzie, którzy zaniechanie ubezpieczenia swych domów, mebli, towarów itp. od ognia, poczytują jako karygodną lekkomyślność, zaniedbują natomiast zabezpieczenia swego życia, które przecież większą reprezentuje wartość, jak wszystkie inne, gdyż przez nie właśnie, p zy zdrowiu, pracy i zapobiegliwości, przychodzi się do mienia, a nawet można utracone mienie odzyskać — gdy tymczasem ze śmiercią głowy rodziny, pozostali ponoszą częstokroć stratę dotkliwszą, aniżeli przez spalenie się domu, mebli, lub inną klęskę elementarną.

Znakomity statystyk Dr. Engel zajmujący się głębszymi studjami nad wartością życia człowieka, dochodzi do następujących wniosków:

Przypuszczając, że utrzymanie i zaspokojenie wszelkich potrzeb nowo narodzonego dziecięcia kosztuje w pierwszym roku życia 50 złr., a w każdym dalszym roku po 5 złr. więcej, a więc w 2-gim roku życia 55 złr., w 3-cim roku życia 60 złr itd., to rachunek wykaże, iż na utrzymanie dziecka do 15-go roku życia wydano przeszło 1.100 złr. Uwzględnić wszakże należy, że tylko mała część dzieci dochodzi do 15-go a względnie do 25-go roku życia. Koszta wydane na tych przedwcześnie zmarłych, winny być doliczone do kosztów poniesionych na tych, którzy dożyli 15-go a względnie 25-go roku życia. Ażeby dojść do prawdziwego rezultatu, należy przeto policzyć koszta przed urodzeniem, przy urodzeniu, koszta wyżywienia, bielizny, ubrania, mieszkania, pielęgnowania zdrowia itp. Wszystkie te wydatki przedstawiają przeciętną poważną sumę dla człowieka, który skończył uniwersytet, conajmniej 9000 złr. Taką sumę dłużny jest każdy wykształcony człowiek społeczeństwu i winien ją zwrócić jako dług u społeczeństwa zaciągnięty. Z tego wynika, że nietylko rodziny pojedyńcze, ale i społeczeństwo całe, ponosi znaczne straty materyalne przez śmierć swoich członków, którzy jużto nauką, jaką posiadali, już zręcznością w wykonywaniu pewnych prac, reprezentowali sami przez się pewną cząstkę narodowego majątku. Te kapitały giną zazwyczaj niepowrotnie, a jedynie za pośrednictwem ubezpieczeń życiowych, może społeczeństwo choć cząsteczkę ich odzyskać. Ale materyalne odzyski te, niczem są w porównaniu z nabytkiem moralnym, jaki przez ubezpieczenie życiowe społeczeństwo osiąga Pomijając już że ubezpieczenie życiowe wyklucza konieczność dziedziczności ubóstwa i zatrzeć może z czasem różnice majątkowe, to wywiera ono na ogół wpływ tak umoralniający, że słusznie koroną wykształcenia narodowego je nazwano.

Będąc bodźcem do oszczędności i pracy, tych dwóch najpotężniejszych dźwigni dobrobytu narodowego, przymuszając niejako człowieka do odkładania i zachowania tego, co mógłby dla chwilowej przyjemności strwonić, uszlachetnia ono jednostki jak i społeczność całą; uczy ludzi wstrzemięźliwości, zapobiegliwości i przezorności, podnosi godność człowieka, zmienia obyczaje, niszczy złe nałogi, a zaszczepia cnoty w narodzie.

Żyjemy w czasach różnych przewrotów społecznych i ekonomicznych, w czasach walki o byt — żyjemy prawie z dnia na dzień, bo nikt nie wie, co mu jutro przynieść może, a egzystencya jest tak utrudnioną, iż mało komu przy największych wysiłkach, powiedzie się zgromadzić taki majątek, by w sposób skuteczny zapewnić sobie i rodzinie przyszłość. A ilekroć zdarza się, że nawet przy zapewnionej pozornie przyszłości, zmienność losu i stosunków, własna wina, zawody ze strony tych, którym się zaufało, nagła deprecyacya ruchomych i nieruchomych wartości, narodowe i społeczne przewroty, a wreszcie tysiączne przypadki, których nikt przewidzieć nie zdoła, a z których się składa życie ludzkie, doprowadza niejedną majętną rodzinę do upadku!

Ze wszystkich tych groźnych ewentualności jest jednakże śmierć najgroźniejszym, a nie dającym się uniknąć przypadkiem. To też każdy rozsądny powinien o tem pamiętać, że śmierć może go zaskoczyć w chwili najmniej spodziewanej, w chwili najpożyteczniejszej twórczości dla siebie i przyszłości rodziny, i że jedynie zabezpieczenie na życie zdoła przynajmniej w części smutne skutki takiego wypadku złagodzić.

Jeżeli przeto zabezpieczenie na życie nawet dla zamożniejszych, posiadających majątek, ma wielkie znaczenie, to tembardziej jest ono wskazane, a nawet konieczne dla osób niemajętnych, żyjących tylko ze szczupłych dochodów swej pracy.

Dla osób więc ograniczonych na kapitał sił fizycznych i umysłowych, które tworzą i tworzyć mogły dla rodziny podstawę bytu i przyszłości, a śmierć właśnie te zasoby kapitału niszczy i pozbawia nagle rodzinę wszelkich środków utrzymania, zabezpieczenie na wypadek śmierci staje się obowiązkiem.

Nawet klasa rolnicza i robotnicza, tak jak się to dzieje w Anglii i w Niemczech, mogłaby z ubezpieczenia korzystać, gdyby ci, co na nią wpływ mają, odpowiednio ją pouczyć chcieli. Lecz niestety, nikt się o to nie troszczy, a tymczasem lud nieoświecony — swój ciężko zapracowany grosz po szynkach marnuje lub też szuka szczęścia w loteryi, a przecież te drobne kwoty, użyte na ubezpieczenie życiowe, mogłyby niejedną rodzinę od nędzy uchronić.

Jeden ze znakomitszych pisarzy niemieckich, zajmujący się studjami społecznymi, skreśla następujący ponury obraz swego społeczeństwa. Pisze on:

Mamy arystokracyę rodową, najczęściej egoistyczną — mamy arystokracyę pieniężną, rujnującą dla zysku własnego, za pomocą giełdy niezliczone rodziny, które chcąc dogodzić zbytkownym zachceniom, uciekają się do wiele obiecującej spekulacyi giełdowej. Mamy stan urzędniczy, który błogosławiony licznym potomstwem, a obdarzony skromną pensyjką, musi patrzeć, jak dzieci jego a szczególniej córki dorastają, nie mając bytu zapewnionego. Ojciec umiera, matka walczy z niedostatkiem, a do córek świat otwiera swe ramiona. Cóż się z niemi stanie? Któż pyta za zdźbłami słomy, które wiatr rozprasza?

Mamy stan rzemieślniczy, który z trudem walczy z przewagą przemysłu fabrycznego — dzieci rzemieślników dorastają — i dla nich świat jest pięknym, a pokusa tak ponętną!

Mamy wreszcie stan robotniczy, który synów swoich w chłopięcym wieku na zarobek do fabryk, a córki na służące wynajmować musi. Smutno przyznać, że połowa tych dzieci ginie moralnie, a wszystkich pochłania ulica.

Ponury to obraz i dzięki Bogu, do naszego społeczeństwa zastosować się jeszcze nie da, ale właśnie dla tego powinniśmy robić wszelkie usiłowania, aby nie dopuścić do takiego upadku moralnego, a niewątpliwie twierdzić można, że jednym z najpotężniejszych środków zaradczych jest ubezpieczenie na życie.

Ubezpieczenie na życie jest tą miłością, która nie ogranicza się na zaspokojenie bieżących potrzeb rodziny, ale która ze wzrokiem w przyszłość zwróconym, zapewnia rodzinie nawet po śmierci naszej byt i spokojność; dla tego też zabezpieczenie na życie wzmacnia i uzlachetnia węzły rodzinne, a tem samem i społeczeństwo z rodzin się składające.

Nie da się zaprzeczyć, że zmysł oszczędności i przezorność rozwijać się zaczyna w społeczeństwie naszem, co w każdym razie z uznaniem jako wielki postęp zaznaczyć należy. Brak jednak u nas tego poznania, że z piasku bicza ukręcić nie można. Większość przezornych i oszczędnych pragnie dopiąć celów idealnie korzystnych, ofiarami idealnie najskromniejszymi. Ztąd zamiłowanie u nas do gry loteryjnej, do lokacyi oszczędności w losach, które są lokacyą najbardziej zwodniczą, ztąd chęć zabezpieczania się w Towarzystwach, które złote góry obiecują, chociaż obietnic dotrzymać nie zdołają.

Co się zaś tyczy Kas oszczędności, to te, jakkolwiek są ze wszech miar pożytecznymi instytucyami, należy je raczej uważać za kasy chwilowego przechowku gotówki obrotowej, nigdy jednak zastąpić one nie mogą instytucyi ubezpieczeń na życie. Kasa oszczędności może bowiem zapewnić tylko zwrot kapitału włożonego z narosłym procentem, a kapitał wzmaga się tam w miarę uiszczanych kwot, o ile takowe są wnoszone.

Aby oszczędność w takich kasach była skuteczną, trzeba na to długiego czasu i tej pewności, że się długo żyć będzie i że nie nastręczy się nigdy sposobność przedwczesnego podjęcia lub naruszenia tego kapitału.

Zaopatrzenie przyszłości sobie i rodzinie za pomocą Kasy oszczędności, jest przeto wielce problematycznem. Tymczasem zabezpieczenie na życie zastępuje właśnie ten czas, który w Kasie oszczędności do osiągnięcia celu jest nieochybnie potrzebnym, a nadto przez ubezpieczenie wytrwałość się potęguje, gdyż z każdą nowo wpłaconą ratą, wzmaga się własny interes ubezpieczonego, aby w tej oszczędności nie ustawał, lecz wytrwał do końca Jeśli się wreszcie zważy, że ubezpieczenie daje z góry zapewnienie jakiegoś naprzód oznaczonego kapitału, jeżeli się zważy, że przy obecnie obowiązującej powszechnej służbie wojskowej, każdy

mężczyzna do 42 roku życia w razie wojny każdej chwili na śmierć narażonym być może, wskutek czego możność oszczędzania ustaje, gdy tymczasem polica na zabezpieczenie życia, nawet w takim razie wypłatę całego kapitału zabezpieczonego zapewnia, można stanowczo twierdzić, że Instytucyi ubezpieczeń na życie, co do korzyści i celów, Kasa oszczędności zastąpić nie potrafi. Należy jeszcze i tę okoliczność uwzględnić, że w Towarzystwie wzaj. ubezp. zwyżka zysków bywa zwracaną Członkom tytułem dywidendy, co poniekąd zastępuje ten procent, jaki Kasa oszczędności wypłaca.

Bardzo często można słyszeć zdanie:

„Jeżeli te pieniądze, które mam płacić za ubezpieczenie, będę lokował na procent składany, osiągnę lepszy rezultat, jak przy ubezpieczeniu“.

Otóż rachunek wykazuje, że człowiek 30-letni, składając oszczędności swoje na 4%, może zaledwie po 30 latach najpunktualniejszej oszczędności osiągnąć tę sumę, jaką mu Towarzystwo ubezpieczeń gwarantuje *nazajutrz po jego śmierci, chociażby takowa w pierwszym miesiącu ubezpieczenia, a nie dopiero po 30 latach nastąpiła.*

Ludziom takim, którzy argumentami powyższymi przekonać się nie dali, radzimy przeto, aby cząstkę oszczędności zamierzonej lokowali w kasach oszczędności lub innych instytucyach kredytowych, a drugą cząstkę przeznaczyli na ubezpieczenie życia swego.

Błądzi bowiem ten najwięcej, kto zawiera układ na ubezpieczenie życia na sumy możność budżetu jego przekraczające. W takich bowiem wypadkach opłata każdej raty premjowej staje się ciężarem i rodzi niezadowolenie ku instytucyi ze wszech miar w skutkach swych w całem słowa znaczeniu dobroczynnej.

Instytucya ubezpieczeń na życie ma jeszcze jednego bardzo poważnego przeciwnika, który wprawdzie nie argumentami, ale najczęściej fałszywą sentymentalnością, zabobonnemi obawami, źle zrozumianą oszczędnością, lub religijnymi skrupułami, rozpowszechnianiu ubezpieczeń na życie na drodze staje. Tym groźnym przeciwnikiem są nasze Panie.

Ileż to razy można usłyszeć z ust zwłaszcza młodych, sentymentalnych małżonek, gdy mąż wspomni o ubezpieczeniu na życie: „Dla Boga, nie przerażaj mię myślą o śmierci“, albo też: „Sprzykrzyło ci się już pewnie życie ze mną, jeśli myślisz o śmierci“. Inne znowu panie przejęte są przekonaniem, że kto często o śmierci myśli, a szczególniej, kto się na życie ubezpiecza, ten wkrótce umrzeć musi. Małżonki nasze w poważniejszym wieku, skłonne do źle zrozumianej oszczędności, są znowu przeciwne ubezpieczeniu na życie, gdyż wydatek ztąd wynikający, uszczupla wydatek na gospodarstwo domowe, a często, co ważniejsze, na modne stroje i inne przyjemności chwilowe. Najmylniejszem jednak pojęciem pod tym względem jest skrupuł religijny,

jakoby ubezpieczenie na życie sprzeciwiało się wyrokom opatrzności.

Czujemy się przeto w obowiązku, wszystkim tym Paniom udzielić treściwego wyjaśnienia, jak mylne, samolubne, szkodliwe, a nawet zgubne są podobne zapatrywania.

Przedewszystkiem zważyć należy, że mąż ubezpieczając się na życie, ma na celu zapewnienie *przyszłości materjalnej* małżonki i swej rodziny.

W układzie takim położony jest przeto niezaprzeczenie nacisk na interesy *materjalne* i ten właśnie nacisk, wstrętny poetycznym usposobieniom młodych naszych Pań, robi z nich przeciwniczki ubezpieczenia na życie. Sprzeciwia się to bowiem uczuciom miłości i przywiązania dla męża, aby pochwalać taki układ, który zapewnia małżonce *materjalne korzyści* w tym tylko nadzwyczaj dla niej bolesnym wypadku, jeżeli mąż rozstanie się z tym światem.

Która młoda małżonka myśli w ogóle o tej ewentualności? Która nie wzdraga się przed myślą, że układ na ubezpieczenie życia męża, może być poczytanym jako spekulacya na śmierć jego? Jakkolwiek takie uczucia przynoszą zaszczyt sercu kobiecemu, są one jednak tylko fałszywą sentymentalnością, za którą kiedyś może ciężko odpokutować przyjdzie, gdy nieubłagana i nieunikniona śmierć ten piękny węzeł miłości rozerwie!

W małżeństwie kobieta powinna myśleć nie tylko o swej miłości, ale także o swych obowiązkach, obowiązkach tem trudniejszych, jeśli Bóg błogosławi małżeństwo potomstwem, o los którego i wychowanie przedewszystkiem matka powinna być dbałą. Jakież ciężkie wyrzuty sumienia ma taka wdowa, która w chwili fałszywej sentymentalności odwiodła męża od postanowienia zapewniającego jej spokój, a dzieciom odpowiednie wychowanie.

Co do przesądów i obaw zabobonnych, tyle tylko powiedzieć można, że niegodnem jest rozsądnego człowieka, ulegać wpływom podobnym, zwłaszcza, gdy wpływy takie wbrew dobrze zrozumianemu interesowi własnemu i całej rodziny, dążą do narażenia tej rodziny na tysiączne przykrości, połączone z bytem bez jutra. Obowiązkiem jest przeto rozsądnego męża, przesądy tego rodzaju wykorzenić, a usprawiedliwianie się ze strony męża powolnością dla małżonki i miłością spokoju domowego, byłoby w takich wypadkach moralnem niedołęztwem.

Cóż powiedzieć wreszcie o żonach, które dla źle zrozumianej oszczędności, a często nawet dla dogodzenia chwilowym przyjemnościom, a nawet zbytkom, odwodzą męża od obowiązku zabezpieczenia bytu rodzinie? Takie kobiety pozbawione są uczucia miłości macierzyńskiej.

Przechodzimy wreszcie do najtrudniejszego zadania, tj. do rozprószenia obaw często przez Panie nasze wyrażanych, a opartych na głębokiem religijnem przekonaniu, że ubezpieczenie na życie jest niejako walką z wyrokami opatrzności.

W tej mierze powołujemy się na zdanie opata Quéant, który w broszurze rozpowszechnionej we Francyi i Niemczech w tysią-

cach egzemplarzy, przeprowadza dowód, że ubezpieczenie w ogóle, a specyalnie ubezpieczenie na życie, jest nietylko w najzupełniejszej zgodzie z zasadami religii naszej, ale, że zabezpieczenie jest nawet instytucją czystą chrześciańską.

Ks. Opat pisze w tym przedmiocie:

Prawa Boskie nie dozwalają człowiekowi rozedrzeć zasłony przeznaczonej mu przyszłości. Tyle tylko wie, że prócz dążenia, aby przez życie cnotliwe doczesne, uzyskał żywot wieczny, ma jeszcze do spełnienia powołanie ziemskie, tj. chronić siebie i swoich od wszelkich niebezpieczeństw.

Środkiem do tej ochrony są instytucje ubezpieczeń.

Św. Paweł powiada: „Ten, który nie zaopatruje swej rodziny, gorszym jest od poganina“ — a Chrystus uczy, „byśmy kochali bliźnich naszych i pomagali im, jak samym sobie“.

Jeżeli przeto chrześcianin w myśl przykazań Boskich kocha swych bliźnich i pomaga im wedle sił swoich, jako braciom w Bogu, o ileż więcej jest on obowiązanym wedle sił swoich dążyć do tego, aby użyczał tej pomocy i opieki swej najbliższej rodzinie.

Religia poczytuje ubezpieczenie jako czyn moralny, gdyż ubezpieczenie jest aktem sprawiedliwości i miłości chrześciańskiej.

Pierwsze Towarzystwo ubezpieczeń założone zostało w roku 1706, a założycielem tegoż był biskup Tomasz Allen.

W roku 1779 założył arcybiskup Talleyrand Perigord kasę dyecezalną, celem ubezpieczania się od ognia, gradu pomoru bydła i wylewów wód.

Arcybiskup Nowo Orleański założył Towarzystwo ubezpieczeń na życie pod firmą „Kasa macierzyńska“.

Ubezpieczenie na życie nie jest brakiem wiary w opatrzność Boską — gdyż Opatrzność Boska nie zabrania przezorności i mądrości, a dawne przysłowie mówi: „Kto sobie pomaga, temu Bóg dopomoże“.

Tymi faktami mogą być zaspokojone najtrwożliwsze sumienia, że ubezpieczenia są dziełami moralności, popieranymi nawet przez Św. Kościół.

Wszystkie bowiem cnoty zalecane przez religją są przymiotami wymaganymi przy ubezpieczeniu. Jakież przymioty posiada ojciec rodziny, zabezpieczający swe życie na korzyść wdowy i sierót? Oto ten główny przymiot, że jest dobrym mężem i dobrym ojcem, tak samo dziecię zabezpieczające się, by nieść pomoc starym rodzicom, jest dobrem dzieckiem.

Człowiek ubezpieczający swe mienie lub swe życie, musi być pracowitym, przezornym i oszczędnym. Religia katolicka wymaga tych samych przymiotów od każdego człowieka.

Błędnem jest twierdzenie, „że chrześcianin nie powinien się troszczyć o przyszłość, ale ufać Opatrzności“. Św. Ewangielia naucza, że zakazane jest zbyteczne zamiłowanie bogactw i wyłączna troska o dobra ziemskie. Ale religia nie wzbrania posiadania

uczciwie zapracowanych i duchem miłości chrześciańskiej rozdzielonych bogactw.

Jeżeli jest obowiązkiem uczciwego człowieka dążyć do tego. by żonie i dzieciom za życia jego na niczem nie zbywało, to jest on również obowiązany starać się o to, aby los ich był zabezpieczony także po jego zgonie.

Kardynał Gousset pisze w dziele swojem „Teologia moralna" na str. 347:

„Rodzice mają obowiązek troszczyć się o przyszłość swych dzieci". — „Nie dzieci powinny gromadzić majątek dla rodziców, ale rodzice dla dzieci" — mówi św. apostoł (2 Korynt R. 12 wiersz 12).

Z tego, co wyżej przytoczono, wynika przeto jasno, że ubezpieczenie jest obowiązkiem religijnym i społecznym, że ono jest środkiem najpewniejszym i najlepszym dla małżonków, rodziców i dzieci do wypełnienia swych obowiązków względem tych, którzy są dla nich drogimi.

Możemy przeto z całym spokojem sumienia ubezpieczać swój majątek ruchomy i nieruchomy od klęsk elementarnych, a siebie samych na wypadek śmierci.

Na zachodzie pojęto już we wszystkich warstwach społecznych potęgę oszczędności w życiu prywatnem, a ekonomiczną doniosłość ubezpieczeń w życiu narodów całych. Tam nieubezpieczeni należą do wyjątków, gdy u nas jeszcze wyjątek rzadki ubezpieczeni stanowią. W Anglii np. najbogatsi lordowie nie gardzą ubezpieczeniami życiowymi, wyposażając niemi świetnie te dzieci, których prawo od dziedziczenia dóbr wyklucza. Nie ma tam i najuboższej rodziny, aby z ubezpieczenia na życie w jakiejkolwiek formie nie korzystała, gdyż rozliczne kombinacye tej gałęzi ubezpieczeń, mogą być zastosowane do różnych potrzeb każdej jednostki i nie ma zatrudnienia, stanowiska społecznego, stosunków rodzinnych, węzłów stworzonych jakimkolwiek interesem, dla którychby ten lub ów rodzaj ubezpieczenia, szczególniejszych nie nastręczał korzyści.

Wobec wyżej powiedzianego sądzimy, że wszelkie dalsze rozwodzenie się na ten temat, byłoby zbyteczne i że dostatecznie udowodniliśmy korzyści, jakie z ubezpieczenia na życie wynikają, a każdy o dobro swej rodziny dbały ojciec, matka lub opiekun, nie zaniedbają ubezpieczyć się, ku czemu nietylko z przekonania, ale z obowiązku względem kraju naszego, na korzyść którego wychodzą kapitały w kraju lokowane, zalecamy krajową Instytucyę, tj. Krakowskie Towarzystwo wzajemn. ubezpieczeń.

Dla mających chęć ubezpieczenia się na życie, podajemy poniżej treściwy wyciąg z prospektu i statutu tegoż Towarzystwa, oraz formalności, jakich przy zawarciu ubezpieczenia, dopełnić potrzeba.

Wskazówki dla chcących się zabezpieczyć.

Celem uzyskania ubezpieczenia, winna osoba chcąca się ubezpieczyć, przedłożyć wniosek wypełniony na formularzu, który Towarzystwo dostarcza.

Formularz wniosku *A.* używa się dla ubezpieczeń pośmiertnych, zaś formularz wniosku *B.* dla ubezpieczeń na dożycie. Wniosek taki należy we wszystkich rubrykach dokładnie wypełnić, a szczególnie dodać:

a) Nazwisko osoby zabezpieczającej, tj. tej, która umowę zawiera i premje opłaca, i osoby zabezpieczonej względnie obdarowanej, tj. tej, na korzyść której zawiera się ubezpieczenie.

b) Dokładną datę urodzenia osoby zabezpieczonej względnie obdarowanej.

c) Wysokość ubezpieczonej sumy i rodzaj ubezpieczenia, tj. tablicę taryfy.

d) Termin wypłaty kapitału.

e) Sposób płacenia premii, tj. rocznie, półrocznie, kwartalnie, miesięcznie, tudzież

f) kto w razie wypłaty kapitału będzie uprawnionym do odbioru ubezpieczonej sumy.

Nadto, przy ubezpieczeniach pośmiertnych, winna osoba zabezpieczona, tj. ta, której życie jest przedmiotem zabezpieczenia, poddać się oględzinom lekarskim co do stanu swego zdrowia u lekarza wskazanego przez Dyrekcyą Towarzystwa, jej Reprezentacyą lub Agencyą.

Przy ubezpieczeniach według Tab. I. II. III. IV. i V. osoba chcąca się ubezpieczyć, ma przedłożyć wniosek na formularzu *A.*, metrykę urodzenia i świadectwo lekarskie o stanie swego zdrowia.

Przy ubezpieczeniach według Tab. VIII. i XIII. obie osoby chcące się wzajemnie ubezpieczyć, mają przedłożyć każda dla siebie wniosek na formularzu *A.*, obie metryki i świadectwa lekarskie.

Przy ubezpieczeniech według Tablicy IX. i XIV., osoba ubezpieczona przedkłada wniosek na formularzu *A.*, metrykę i świadectwo lekarskie co do stanu swego zdrowia, zaś osoba obdarowana, ma przedłożyć tylko wniosek na formularzu *B.* i metrykę urodzenia.

Przy zabezpieczeniach wedle tablicy X. i Xa winna osoba zabezpieczająca posag, wypełnić dla siebie formularz wniosku lit. *A*, dla dziecka wniosek formularz *B*, a zarazem przedłożyć świadectwo lekarskie co do stanu swego zdrowia i obie metryki.

Przy ubezpieczeniach według Tab. VI., VII., XI. i XII. należy przedłożyć tylko wniosek na formularzu *B.* i metrykę osoby ubezpieczonej, (nie ubezpieczającej).

Przy obliczaniu wieku nie uwzględnia się części roku, nie przekraczających 6 miesięcy.

Premje opłaca się jednorazowo lub rocznie; można także opłacać premje półrocznie, kwartalnie i miesięcznie, lecz wtedy dolicza się 3, 4, a względnie 6% od rocznej premii.

Przy ubezpieczeniach kwoty powyżej 5.000 kapitału lub 500 złr. renty, należy przedłożyć świadectwa lekarskie od dwóch lekarzy.

Dyrekcya Towarzystwa, jej Reprezentacye i Agencye, udzielają chętnie na żądanie potrzebnych do ubezpieczenia druków i objaśnień.

Wyciąg z prospektu i statutu Towarzystwa wzaj. ubezp. w Krakowie działu ubezp. na życie.

Przez zabezpieczenie życia rozumieć należy umowę, mocą której Towarzystwo wzaj. ubezp. w Krakowie, obowiązuje się w zamian za jednorazowo, rocznie, półrocznie, kwartalnie lub miesięcznie uiszczane wkładki do wypłaty kapitału lub renty zależnej od życia lub śmierci pewnej w umowie oznaczonej osoby.

Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie zaprowadziło dotąd dwa główne rodzaje (oddziały) ubezpieczeń na życie w 15-tu kombinacyach odpowiadających najbardziej potrzebom naszego społeczeństwa. Kombinacye w tych 15 tablicach są następujące:

I. Oddział „A“ ubezpieczenia kapitałów i rent pośmiertnych połączone z obligatorycznem ubezp. na wypadek wojny.

Tablica I. i II. Zabezpieczenie kapitału, płatnego natychmiast po śmierci zabezpieczonego. Premje opłaca się, jak długo ubezpieczony żyje, najdłużej jednak do 85 roku życia.

Tablica III. Zabezpieczenie kapitału, płatnego natychmiast po śmierci zabezpieczonego, chociaż ubezpieczony opłaca premje tylko przez pewien z góry oznaczony czasokres, np. 5, 10, 15, 20 lat i t. p.

Tablica IV. Zabezpieczenie kapitału pośmiertnego, który wtedy tylko wypłaconym zostanie, jeżeli zabezpieczony w przeciągu naprzód oznaczonego czasu np. 1, 2, 3, 5, 10 lat żyć przestanie. Jeżeli zaś ten termin przeżyje, polica staje się nieważną.

Tablica V. Zabezpieczenie kapitału (na wypadek śmierci i na dożycie), który przy osiągnięciu przez zabezpieczonego pewnego naprzód oznaczonego wieku (np. 40, 45, 50, 55, 60, 65 lub 70 roku życia) jemu samemu, w razie zaś wcześniejszej śmierci zabezpieczonego jego sukcesorom, względnie obdarowanemu, natychmiast wypłaconym zostanie.

Z osiągnięciem oznaczonego wieku lub w chwili wcześniejszej śmierci ustaje opłata premii.

Tablica VIII. Wzajemne zabezpieczenie kapitału pośmiertnego (dla dwóch osób), który wypłaconym zostanie po śmierci jednego z dwóch zabezpieczonych, temu, który przy życiu zostanie. Premje opłaca się do śmierci jednego z dwojga zabezpieczonych.

Tablica IX. Zabezpieczenie kapitału, który wypłaconym zostanie po śmierci zabezpieczonego, pewnej naprzód jako „obdarowana“ oznaczonej osobie. Jeżeli obdarowany umrze przed zabezpieczonym, polica staje się nieważną.

Tablica XIII. Wzajemne zabezpieczenie renty na przeżycie, płatnej po śmierci którejkolwiek z dwóch zabezpieczonych osób, tej osobie, która przy życiu pozostała, aż do jej śmierci.

Premje opłaca się do śmierci jednej z dwóch zabezpieczonych osób.

Tablica XIV. Zabezpieczenie jednostronnej renty na przeżycie, płatnej po śmierci zabezpieczonego, pewnej naprzód jako

„obdarowana“ oznaczonej osobie aż do jej śmierci. W razie wcześniejszej śmierci osoby obdarowanej polica staje się nieważną.

II. Oddział „B“ ubezpieczenia kapitałów i rent na dożycie.

Tablica VI. Zabezpieczenie kapitału na dożycie, płatnego po osiągnięciu przez zabezpieczonego pewnego naprzód oznaczonego wieku (np. 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70 roku życia). W razie wcześniejszej śmierci zabezpieczonego, zwraca Towarzystwo złożone premje (bez procentu).

Tablica VII. Zabezpieczenie kapitału (posagu) płatnego po osiągnięciu przez zabezpieczone dziecko 18, 20, 24-go roku życia.

W razie wcześniejszej śmierci dziecka, zwraca Towarzystwo złożone premje (bez procentu).

Tablica X. Zabezpieczenie kapitału (posagu) płatnego po osiągnięciu przez zabezpieczone dziecko 18, 20, 24 roku życia nawet wtedy, gdyby wskutek wcześniejszej śmierci zabezpieczającego (ojca, matki, opiekuna) premje przestały wpływać do kasy Towarzystwa. W razie wcześniejszej śmierci dziecka przepadają złożone premje na korzyść Stowarzyszonych.

Premje opłaca się przez cały przeciąg czasu trwania zabezpieczenia, względnie do wcześniejszej śmierci zabezpieczającego (ojca, matki, opiekuna).

Tablica Xa. Zabezpieczenie kapitału (posagu) jak przy Tablicy X, z tą różnicą, iż w razie wcześniejszej śmierci dziecka, zwraca Towarzystwo złożone premje (bez procentu).

Opłata premii, jak przy tablicy poprzedniej.

Tablica XI. Zabezpieczenie natychmiastowej renty dożywotniej, płatnej od chwili zawarcia zabezpieczenia aż do śmierci zabezpieczonego.

Opłata premii jednorazowo.

Tablica XII. Zabezpieczenie renty dożywotniej, płatnej po osiągnięciu przez zabezpieczonego pewnego naprzód oznaczonego wieku (np. 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70 roku życia) aż do jego śmierci.

Opłata premii do pewnego naprzód oznaczonego czasu np. 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70 roku życia zabezpieczonego.

Towarzystwo zastrzega sobie nadto prawo rozprzestrzenienia działalności swojej na wszelkie inne rodzaje i kombinacye ubezpieczeń na życie, o ile takowe pod obliczenie podciągnąć się dadzą.

Prawa i korzyści Członków Towarzystwa wzaj. ubezp. w Krakowie.

Prawo głosowania na Zgromadzeniu.

1) Zabezpieczeni co najmniej na kwotę złr. 5000 kapitału lub 500 złr. renty, których ubezpieczenia przynajmniej trzy miesiące w mocy obowiązującej pozostają, mają prawo głosu na Zgromadzeniach ogólnych Towarzystwa.

Udział w zyskach.

2) Zabezpieczeni wedle tablic I, II, III, V, VI, VII, VIII. IX, X i Xa mają udział w zyskach Towarzystwa, tj. pobierają dywidendę, która według doświadczeń z lat poprzednich wynosi rocznie w dziale „A“ przeciętnie 16% w dziale „B“ przeciętnie 9% rocznej premii.

Towarzystwo wypłaca dywidendę po 5-ciu latach trwania zabezpieczenia. Wyjątek od tego stanowią członkowie, których ubezpieczenia mają moc obowiązującą także na wypadek wojny (patrz niżej punkt 3). Dla tych członków rezerwuje Towarzystwo dywidendę do ich 42-go roku życia, poczem wypłaca ją w całości, o ile stratami spowodowanymi przez wojnę uszczuploną nie została.

Ubezpieczenie na wypadek wojny.

3) Zabezpieczeni wedle tablic I, II, III, V, VIII, IX, XIII i XIV, poddani monarchii austro-węgier. w wieku od 19-go do 42-go roku życia, obowiązani na mocy ustawy do służby wojskowej lub w pospolitem ruszeniu, są zabezpieczeni obligatorycznie bez dopłaty dodatkowej, także i na wypadek wojny (do maximum kwoty 5000 kapitału lub złr. 500 renty), czyli innemi słowy: Towarzystwo obowiązuje się względem tych członków do wypłyty zabezpieczonego kapitału lub renty (do wyż wymienionej wysokości) nawet wtedy gdyby ich śmierć nastąpiła na wojnie lub wskutek wojny.

Wyjątek od tego stanowią wszyscy dobrowolnie poświęcający się służbie zbrojnej monarchii austro- węgier., którzy ubezpieczenia swoje tylko fakultatywnie, tj. za opłatą dodatkową mogą rozszerzyć na wypadek wojny. W ten sam sposób mogą być również rozszerzone na wypadek wojny nadwyżki 5000 złr. kapitału lub 500 złr. renty, zabezpieczone przez Członków, mających prawo do ubezpieczeń obligatorycznych.

Wysokość dopłaty dodatkowej za fakultatywne ubezpieczenia na wypadek wojny, zależy od stopnia niebezpieczeństwa, w jakim się zabezpieczony znajduje na wypadek wojny i wynosi stosownie do trzech stopni niebezpieczeństwa złr. 3 do złr. 6 od 1000 złr. zabezpieczonego kapitału.

Redukcya kapitału.

4) *a*) Członkowie, których zabezpieczenia zawarte wedle tablic I, II, III, V, VI, VII, VIII, IX, X i Xa, XII, XIII, XIV, przynajmniej 3 lata trwały i w mocy obowiązującej pozostają, mają prawo de redukcyi kapitału, to znaczy, że mogą po 3 latach trwania ubezpieczenia zaprzestać dalszych opłat, w którym to wypadku otrzymają bezpłatną policę na kapitał zredukowany wedle przepisów statutowych.

Odkup policy.

b) Ci sami członkowie, z wyjątkiem zabezpieczonych wedle tablic X, XII, XIII i XIV mają prawo do wykupna policy wedle art. 14. statutu.

Pożyczka na policę.

5) Członkowie w punkcie 4 pod *b*) wymienieni, mają prawo do brania pożyczki na wartość policy, równającą się tej sumie, za jakąby Towarzystwo policę odkupiło.

Sposób placenia premii.

6) Towarzystwo zezwala na opłatę premii w ratach półrocznych, kwartalnych lub miesięcznych, jakkolwiek w zasadzie tylko rocznie powinny być uiszczane.

Termin prolong. w opłacie premii.

7) Towarzystwo zezwała na zwłokę dni 60-ciu w opłacie premii po terminie w policy wyrażonym.

Reaktywowanie ubezpieczenia unieważnionego.

8) Towarzystwo reaktywuje ubezpieczenia, za które premie najdłużej, jak jeden rok zalegały; żąda przytem atoli ponownego zbadania stanu zdrowia zabezpieczonego i zaległości z procentem zwłoki.

Wyplata kapitalu w razie samobójstwa i pojedynku.

9) Zabezpiecznia, które przynajmniej 5 lat w mocy obowiązującej pozostawały, nie tracą swej ważności do maximum złr. 5000 zabezpieczonego kapitału lub 500 złr. renty nawet wtedy, gdyby śmierć zabezpieczonego nastąpiła przez samobójstwo lub wskutek samobójstwa, w pojedynku, wskutek ran w pojedynku otrzymanych lub wskutek nadmiernego używania napojów spirytualnych (delirium tremens).

10) Podróże poza granicami Europy, dozwolone statutem Towarzystwa nie nadwerężają w niczem ważności zabezpieczenia.

Cesya.

11) Za uwiadomieniem Dyrekcyi Towarzystwa wolno zabezpieczonym police swoje cedować lub zastawiać.

Amortyzacya zagubionej policy.

12) Wszelkie wypłaty uskutecznia Towarzystwo tylko po przedłożeniu policy — przeto, jeżeli polica zgubioną została, musi być wpierw sądownie amortyzowaną i dopiero po przedłożeniu wyroku sądowego następuje wypłata.

Formalności przy wyplacie kapitalu lub renty.

W razie wypłaty kapitału lub renty, osoba uprawniona według brzmienia policy — do odbioru ubezpieczonej sumy, ma dopełnić następujących formalności:

A) Przy wypłacie kapitałów pośmiertnych (Tab. I. II. III. IV. V. VIII. IX.) lub renty według Tab. XIII i XIV).

1) należy powiadomić bezzwłocznie Dyrekcyę. lub Reprezentacyę, lub Agencyę o śmierci zabezpieczonego i w jaknakrótszym czasie

2) przedłożyć:

a) Urzędowe świadectwo o śmierci zabezpieczonego,

b) sprawozdanie lekarza ordynującego z przebiegu słabości, która śmierć spowodowała (na formularzu dostarczonym przez Towarzystwo).

Jeżeli śmierć nastąpiła w czasie wojny na placu boju, dostatecznem jest potwierdzenie śmierci zabezpieczonego przez władze dotyczące,

c) udowodnić, że zgłaszający się po odbiór kapitału lub renty, jest uprawnionym do jej odebrania,

d) przedłożyć policę i ostatni kwit na zapłaconą premię,

e) metrykę urodzenia zmarłego, a przy ubezpieczeniach wedle tablicy VIII, IX, XIII i XIV także metrykę osoby obdarowanej (zabezpieczonej), jeżeli przedtem nie były dołączone,

f) a przy Taryfie IX. i przy rencie według Taryf XIII i XIV świadectwo życia osoby obdarowanej (zabezpieczonej) i metrykę tej osoby, jeżeli przedtem nie była przedłożoną.

B) Przy wypłacie kapitałów na dożycie (Tab. VI. VII. X. Xa*) i Rent (Tab. XI. XII).

1) należy powiadomić Dyrekcyę, iż oznaczony w policy termin kapitału lub renty już nadszedł i wykazać, że osoba obdarowana (zabezpieczona) przy życiu pozostaje.

2) przedłożyć:

a) policę i ostatni kwit na zapłaconą premię.

b) metrykę urodzenia osoby zabezpieczonej, (obdarowanej) a względnie zabezpieczającego,

c) urzędowe świadectwo życia osoby zabezpieczonej,

d) dowód uprawniający do odbioru ubezpieczonej sumy lub renty.

Wypłata następuje gotówką w Dyrekcyi Towarzystwa w Krakowie, lub na żądanie może być pocztą, albo też za pośrednictwem Agencyi uskutecznioną.

---

*) Jeżeli przy zabezpieczeniu wedle tablicy X. lub Xa ubezpieczający (ojciec, opiekun) umrze przed tym terminem, w którym kapitał (wyposażenie) ma być wypłacone, należy postąpić wedle przepisów skreślonych wyżej pod A, I, 2, a, b, d, e, — a jeżeli dziecię obdarowane, ubezpieczone wedle tych tablic umrze przed osiągnięciem wieku w policy wyrażonego, należy zawiadomić o tem Dyrekcyę i przedłożyć urzędowe świadectwo o śmierci dziecka.

Wyciąg
z Taryfy premij na ubezpieczenia życiowe
Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.

I. Zabezpieczenie kapitałów pośmiertnych.

Tab. I i II. Tab. III.

Zwykłe zabezpieczenie kapitału pośmiertnego w kwocie 100 złr.

Wiek zabezpieczonego	Premia płatna do 85 roku: rocznie	półrocznie	kwartalnie	miesięcznie	Wiek zabezpieczonego	Premie opłaca się przez pewien z góry oznaczony czas n. p. przez lat: 5	10	15	20	25	30
						roczna premia złr. w. a.					
20	2.01	1.04	—.52	—.18	20	8.69	4.88	3.64	3.03	2.69	2.47
25	2.18	1.12	—.57	—.20	25	9.16	5.15	3.85	3.21	2.85	2.62
30	2.39	1.23	—.62	—.21	30	9.64	5.41	4.04	3.38	3.—	2.78
35	2.79	1.44	—.73	—.25	35	10.26	5.76	4.31	3.61	3.22	3.—
40	3.19	1.64	—.83	—.28	40	11.06	6.24	4.68	3.95	3.56	3.33
45	3.79	1.95	—.99	—.33	45	12.20	6.92	5.24	4.47	4.07	3.85
50	4.70	2.42	1.22	—.42	50	13.81	7.93	6.09	5.27	4.85	—.—
55	5.94	3.06	1.54	—.52	55	15.71	9.19	7.18	6.31	—.	—.—
60	7.51	3.87	1.95	—.66	60	17.68	10.56	8.43	7.61	—.—	—.—

Tab. IV.

Wiek zabezpieczonego	Czasowe zabezp. 100 zł. kapitału pośmiertn. t. j. ubezpieczenie ma trwać lat: 1	3	5	10
	roczna premia zł. w a.			
25	1.55	1.58	1.58	1.57
30	1.64	1.63	1.63	1.62
35	1.66	1.67	1.68	1.67
40	1.68	1.72	1.72	1.76
45	1.80	1.86	1.92	2.16
50	2.15	2.30	2.49	2.98
55	3.22	3.44	3.65	4.22
60	4.47	4.75	5.02	5.64

Tab. V.

Wiek zabezpieczonego	Zabezpieczenie 100 zł. kapitału pośmiertnego, względnie na dożycie, jeżeli zabezpieczony dożyje wieku lat: 50	55	60	65	70
	roczna premia złr. w. a.				
20	3.16	2.72	2.41	2.21	2.08
25	3.86	3.18	2.75	2.47	2.29
30	4.89	3.83	3.19	2.79	2.54
35	6.69	4.86	3.84	3.25	2.88
40	10.43	6.66	4.90	3.95	3.40
45	—.—	10.45	6.78	5 11	4.23
50	—.—	—.—	10.73	7.17	5.58
55	—.—	—.—	—.—	11.25	7.78
60	—.—	—. -	—.	—.—	11.88

Tab. VIII.

Wiek osoby starszej	Wzajemne zabezpieczenie 100 zł. kapitału pośmiertnego płatnego po śmierci jednego z dwóch zabezpieczonych temu, który przy życiu pozostaje — Wiek osoby młodszej — roczna premia złr. w. a								
	20	25	30	35	40	45	50	55	60
20	3.24	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
25	3.36	3.48	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
30	3.48	3.58	3.85	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
35	3.69	3.78	4.03	4.23	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
40	4.01	4.08	4.33	4.50	4.81	—.—	—.—	—.—	—.—
45	4.53	4.60	4.84	4.99	5.26	5.72	—.—	—.—	—.—
50	5.34	5.40	5.66	5.78	6.02	6.44	7.10	—.—	—.—
55	6.46	6.51	6.80	6.89	7.10	7.48	8.10	9.05	—.—
60	7.86	7.92	8.25	8.31	8.48	8.82	9.39	10.28	11.42

Tab. IX.

Wiek zabezpieczonego	Zabezpieczenie 100 złr. kapitału pośmiertnego płatnego pewnej naprzód oznaczonej osobie, jeżeli ta osoba obdarowana, mająca odebrać kapitał, przeżyje osobę zabezpieczoną — Wiek osoby obdarowanej, mającej odebrać kapitał — roczna premia złr. w. a.								
	20	25	30	35	40	45	50	55	60
20	1.83	1.80	1.77	1.73	1.70	1.67	1.64	1.60	1.56
25	1.99	1.95	1.91	1.87	1.83	1.79	1.75	1.72	1.67
30	2.15	2.11	2.05	2.—	1.95	1.90	1.86	1.81	1.76
35	2.41	2.36	2.30	2.23	2.17	2.10	2.04	1.98	1.92
40	2.79	2.73	2.65	2.57	2.49	2.41	2.33	2.26	2.17
45	3.38	3.31	3.23	3.13	3.03	2.93	2.83	2.73	2.62
50	4.28	4.21	4.11	4.—	3.89	3.77	3.64	3.52	3.38
55	5.51	5.43	5.33	5.21	5.07	4.94	4.79	4.64	4.46
60	7.05	6.97	6.86	6.72	6.58	6.42	6.26	6.08	5.86

2 Zabezpieczenie kapitałów na starość.

Tab. VI.

Wiek zabezpieczonego	Zabezpieczenie 100 złr. kapitału na starość t. j. na dożycie, jeżeli zabezpieczony dożyje wieku lat								
	30	35	40	45	50	55	60	65	70
	roczna premia złr. w. a.								
20	8 68	5.01	3.23	2.19	1.53	1.08	—.74	—.50	—.32
25	—. -	8.68	5.01	3.22	2.18	1.51	1.03	—.69	—.44
30	—.—	—.—	8.68	5.01	3.21	2.16	1.46	—.97	—.62
35	—.—	—.—	—.—	8.67	5.—	3.18	2.10	1.38	—.88
40	—.—	—.—	—.—	—.—	8.67	4.97	3.13	2.02	1.29
45	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	8.65	4.93	3.05	1.92
50	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	8.63	4.86	2.96
55	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	8.60	4.79
60	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	8.56

3. Zabezpieczenie Rent (pensyi) dożywotnich

Tab. XI.

Wiek zabezpieczonego	Renta natychmiastowa dożywotnia			
	Od wkładki jednorazowej 100 złr.		Jednorazowa wkładka dla uzyskania renty rocznej	
	roczna renta w kwocie złr.	półroczna renta w kwocie złr.	płatnej w ratach rocznych	płatnej w ratach półrocznych
20	5.31	2.61	1884.75	1911.—
25	5.47	2.69	1829.16	1855.41
30	5.65	2.78	1769.34	1795.59
35	5.91	2.91	1691.25	1717.50
40	6.29	3.09	1590.61	1616.86
45	6.82	3.35	1466.88	1493.13
50	7.56	3.70	1323.09	1349.34
55	8.58	4.19	1165.65	1191.90
60	9.89	4.82	1011.18	1037.43

Tab. XII

Wiek zabezpieczonego	Zabezpieczenie 100 złr. rocznej renty dożywotnej, której wypłata rozpoczyna się w oznaczonym terminie, t. j. jeżeli zabezpieczony dożyje wieku lat						
	40	45	50	55	60	65	70
	roczna premia złr. w. a.						
20	40.96	25.62	15.64	9.61	5.76	3.38	1.75
25	53.99	37.61	22.65	13.53	7.94	4.51	2.37
30	—.—	59.46	33.28	19.49	11.24	6.16	3.23
35	—.—	—.—	52.26	28.92	16.15	8.65	4.45
40	—.—	—.—	—.—	45.32	23.85	12.45	6.26
45	—.—	—.—	—.—	—.—	37.91	18.69	9.19
50	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	30.01	14.09
55	—.—	—.	—.—	—.—	—.—	—.—	23.26

Tab. XIII.

Wiek osoby starszej	Wzajemne zabezpieczenie 100 złr. renty dożywotnej płatnej od śmierci którejkolwiek z dwojga zabezpieczonych osób, pozostałej przy życiu aż do jej zgonu — wiek osoby młodszej — roczna premia złr. w. a.								
	20	25	30	35	40	45	50	55	60
20	46.41	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	.—
25	46.86	47.10	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—	—.—
30	47.51	47.15	46.93	.—	—.—	—.—	—. -	—. -	—.—
35	49.62	48.55	47.45	47.58	—.—	—.—	—.—	—.—	—. -
40	53.76	52.—	49.96	48.86	49.62	—.—	-.—	—.—	—.—
45	61.32	58.85	55.82	53.38	52.42	53.94	—.—	-.—	—.—
50	73.89	70.70	66.64	62.75	59.88	59.02	61.28	-.—	-.—
55	91.86	87.91	82.76	77.30	72.31	68.82	67.87	70.73	—. -
60	114.85	110.10	103.83	96.69	89.40	82.99	78.50	77.21	78.87

Tab. XIV.

Wiek zabezpieczającego	Zabezpieczenie renty dożywotnej 100 złr. płatnych pewnej naprzód oznaczonej osobie, jeżeli ta osoba obdarowana, mająca rentę pobierać, przeżyje osobę zabezpieczoną — Wiek osoby obdarowanej, mającej rentę pobierać — roczna premia złr. w. a.								
	20	25	30	35	40	45	50	55	60
20	25.81	24.21	22.57	20.89	19.19	17.50	15.84	14.23	12.66
25	27.89	26.—	24.03	22.03	20.04	18.10	16.24	14.49	12.83
30	30.27	28.03	25.67	23.24	20.83	18.51	16.33	14.33	12.48
35	34.15	31.52	28.67	25.68	22.68	19.78	17.08	14.63	12.43
40	40.21	37.15	33.74	30.06	26.27	22.57	19.09	15.93	13.10
45	49.82	46.27	42.21	37.70	32.93	28.14	23.57	19.38	15.61
50	64.61	60.50	55.68	50.18	44.19	38.02	31.97	26.34	21.23
55	84.96	80.21	74.50	67.81	60.33	52.43	44.48	36.90	29.91
60	110.53	105.03	98.33	90.25	80.99	70.98	60.69	50.65	41.15

4. Zabezpieczenie dzieciom kapitałów na dożycie (posagów) i rent (pensyi) dożywotnich.

Tab. VII.

Wiek dziecka	Zabezpieczenie dziecku 100 złr. kapitału na dożycie, (posagu) gdy dożyje wieku lat		
	18	20	24
	roczna premia złr. w. a.		
0	3.85	3.26	2.39
1	4.19	3.53	2.57
2	4.59	3.84	2.77
3	5.04	4.19	3.—
4	5.55	4.58	3.25
5	6.15	5.03	3.52
6	6.85	5.55	3.83
7	7.69	6.15	4.18
8	8.69	6.85	4.57
9	9.92	7.68	5.02
10	11.46	8.69	5.54
11	—.—	9.92	6.14
12	—.—	11.46	6.84
13	—.—	—.—	7.68
14	—.—	—.—	8.68
15	—.—	—.—	9.91
16	—.—	—.—	11.46
17	—.—	—.—	13.45
18	—.—	—.—	16.11

Tab. XI.

Wiek dziecka	Renta natychmiastowa dożywotnia			
	Od wkładki jednorazowej 100 złr.		Jednorazowa wkładka dla uzyskania 100 złr. renty rocznej	
	Roczna renta w kwocie złr.	Półroczna renta w kwocie złr.	płatnej w ratach rocznych	płatnej w ratach półrocznych
10	5.01	2.47	1996.92	2023.17
11	5.02	2.47	1992.06	2018.31
12	5.04	2.48	1983.95	2010.20
13	5.07	2.50	1973.46	1999.71
14	5.10	2.51	1961.17	1987.42
15	5.13	2.53	1947.68	1973.93
16	5.17	2.55	1934.—	1960.25
17	5.21	2.57	1920.83	1947.08
18	5.24	2.58	1908.21	1934.49
19	5.27	2.60	1896.16	1922.41
20	5.31	2.61	1884.75	1911.—

Tab. XII.

Wiek dziecka	Zabezpieczenie dziecku 100 złr. rocznej renty dożywotnej, której wypłata rozpoczyna się w oznaczonym terminie									
	gdy dziecko dożyje wieku lat									
	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70
	roczna premia złr. w. a.									
0	31.63	21.34	14.57	9.94	6.71	4.43	2.82	1.71	—.98	—.54
1	35.18	23.60	16.06	10.92	7.36	4.85	3.08	1.87	1.07	—.56
2	38.21	25.51	17.26	11.74	7.89	5.20	3.30	2.—	1.14	—.62
3	41.44	27.53	18.55	12.60	8.45	5.56	3.53	2.13	1.22	—.66
4	44.95	29.69	19.91	13.45	9.—	5.91	3.75	2.26	1.29	—.70
5	48.78	32.01	21.37	14.34	9.58	6.28	3.97	2.40	1.37	—.74
6	53.—	34.53	22.93	15.30	10.19	6.66	4.22	2.54	1.45	—.79
7	57.69	37.28	24.61	16.32	10.83	7.07	4.47	2.69	1.54	—.83
8	62.94	40.30	26.43	17.40	11.52	7.51	4.74	2.85	1.64	—.85
9	68.85	43.62	28.41	18.57	12.26	7.97	5.02	2.99	1.74	—.93
10	75.56	47.29	30.56	19.82	13.04	8.46	5.32	3.20	1.85	—.99
11	—.—	51.37	32.92	21.18	13.88	8.99	5.64	3.39	1.97	1.04
12	—.—	55.94	35.50	22.64	14.85	9.54	5.98	3.58	2.09	1.10
13	—.—	61.09	38.25	24.24	15.76	10.14	6.35	3.80	2.23	1.17
14	—.—	66.93	41.51	25.97	16.81	10.74	6.71	4.03	2.37	1.24
15	—.—	73.60	45.03	27.87	17.95	11.38	7.09	4.27	2.52	1.31
16	—.—	—.—	48.96	30.02	19.22	12.06	7.50	4.53	2.67	1.39
17	—.—	—.—	53.39	32.39	20.62	12.80	7.93	4.80	2.83	1.47
18	—.—	—.—	58.39	35.01	22.14	13.59	8.40	5.10	3.	1.56
19	—.—	—.—	64.07	37.91	23.80	14.57	8.98	5.42	3.19	1.65
20	—.—	—.—	70.57	40.96	25.62	15.64	9.61	5.76	3.38	1.75

Tab. X.

Zabezpieczenie dziecku 100 złr. kapitału na dożycie (posagu) jeżeli dożyje pewnego naprzód oznaczonego wieku, nawet wtedy, gdyby przypadające premie z powodu wcześniejszej śmierci osoby zabezpieczającej (ojca, matki, opiekuna) do kasy Towarzystwa wpływać przestały.

W razie wcześniejszej śmierci dziecka **złożone premie przepadają na korzyść Stowarzyszonych**

Wiek dziecka	Wiek zabezpieczającego	Zabezpieczenie posagu w kwocie 100 złr. płatnego przy osiągnięciu 18 roku życia dziecka. Roczne premie w zł. ct. w. a.	20	24
0	20	3 54	3 01	2 22
	25	3 56	3 02	2 23
	30	3 56	3 03	2 23
	35	3 57	3 04	2 24
	40	3 60	3 07	2 28
	45	3 67	3 15	2 35
	50	3 81	3 27	2 46
	55	4 01	3 47	2 64
	60	4 28	3 73	2 88
1	27	4 05	3 42	2 49
	30	4 05	3 42	2 49
	35	4 06	3 43	2 51
	40	4 09	3 47	2 55
	45	4 17	3 55	2 62
	50	4 32	3 69	2 75
	55	4 56	3 91	2 95
	60	4 85	4 21	3 22
2	25	4 48	3 76	2 71
	30	4 48	3 76	2 72
	35	4 49	3 77	2 73
	40	4 52	3 81	2 77
	45	4 61	3 89	2 85
	50	4 76	4 04	2 98
	55	5 —	4 27	3 19
	60	5 31	4 57	3 47
3	25	4 96	4 13	2 96
	30	4 96	4 13	2 96
	35	4 97	4 14	2 97
	40	5 —	4 18	3 01
3	45	5 08	4 26	3 09
	50	5 24	4 41	3 23
	55	5 49	4 65	3 45
	60	5 81	4 96	3 74
4	25	5 50	4 55	3 21
	30	5 50	4 55	3 21
	35	5 51	4 56	3 23
	40	5 54	4 59	3 27
	45	5 62	4 67	3 35
	50	5 78	4 83	3 50
	55	6 05	5 08	3 72
	60	6 37	5 39	4 02
5	25	6 12	5 01	3 50
	30	6 12	5 01	3 50
	35	6 13	5 02	3 51
	40	6 16	5 05	3 55
	45	6 24	5 13	3 63
	50	6 40	5 29	3 78
	55	6 67	5 55	4 01
	60	7 —	5 87	4 32
6	30	6 84	5 54	3 81
	35	6 84	5 55	3 83
	40	6 87	5 58	3 86
	45	6 95	5 66	3 95
	50	7 11	5 82	4 10
	55	7 39	6 09	4 34
	60	7 73	6 41	4 65
7	30	7 68	6 15	4 17
	35	7 69	6 15	4 18
	40	7 71	6 18	4 21
	45	7 79	6 26	4 30
	50	7 95	6 43	4 46
	55	8 24	6 70	4 70
	60	8 58	7 03	5 02
8	30	8 70	6 86	4 56
	35	8 70	6 86	4 57
	40	8 73	6 89	4 61
	45	8 80	6 97	4 69
	50	8 96	7 13	4 86
	55	9 25	7 41	5 10
	60	9 60	7 75	5 42
9	30	9 93	7 69	5 01
	35	9 93	7 69	5 02
	40	9 96	7 73	5 05
	45	10 03	7 80	5 14
	50	10 18	7 96	5 30
	55	10 48	8 25	5 56
	60	10 84	8 59	5 88
10	30	11 48	8 69	5 53
	35	11 48	8 70	5 53
	40	11 50	8 72	5 56
	45	11 57	8 80	5 65
	50	11 72	8 95	5 81
	55	12 02	9 25	6 08
	60	12 38	9 60	6 40

Zabezpieczenie dziecku 100 złr. kapitału na dożycie, (posagu) jeżeli dożyje pewnego naprzód oznaczonego wieku, nawet wtedy, gdyby przypadające premie z powodu wcześniejszej śmierci osoby zabezpieczającej (ojca, matki, opiekuna) do kasy Towarzystwa wpływać przestały.

W razie wcześniejszej śmierci dziecka **zostaną opłacone premie zwrócone** (bez procentu).

Wiek dziecka	Wiek zabezpieczającego	Zabezpieczenie posagu w kwocie 100 złr. płatnego przy osiągnięciu 18 roku życia dziecka. Roczne premie w zł. ct. w. a.	20	24
0	20	4 19	3 63	2 76
	25	4 23	3 66	2 78
	30	4 28	3 70	2 80
	35	4 35	3 76	2 87
	40	4 42	3 86	3 —
	45	4 54	4 01	3 18
	50	4 82	4 28	3 45
	55	5 21	4 69	3 87
	60	5 76	5 23	4 21
1	21	4 74	4 07	3 07
	25	4 78	4 10	3 09
	30	4 82	4 14	3 12
	35	4 88	4 20	3 18
	40	4 95	4 30	3 31
	45	5 10	4 47	3 52
	50	5 42	4 78	3 81
	55	5 87	5 22	4 28
	60	6 45	5 84	4 81
2	22	5 21	4 44	3 32
	25	5 25	4 48	3 34
	30	5 28	4 53	3 37
	35	5 32	4 60	3 43
	40	5 38	4 68	3 55
	45	5 55	4 83	3 77
	50	5 89	5 16	4 07
	55	6 33	5 60	4 56
	60	6 93	6 24	5 13
3	23	5 72	4 84	3 59
	25	5 75	4 91	3 60
	30	5 78	4 94	3 63
	35	5 82	5 —	3 70
3	40	5 90	5 10	3 81
	45	6 04	5 22	4 03
	50	6 39	5 56	4 34
	55	6 85	6 01	4 83
	60	7 43	6 65	5 45
4	24	6 29	5 29	3 87
	25	6 30	5 30	3 88
	30	6 33	5 33	3 90
	35	6 38	5 38	3 94
	40	6 47	5 49	4 08
	45	6 59	5 65	4 31
	50	6 94	5 99	4 63
	55	7 42	6 45	5 05
	60	7 99	7 08	5 77
5	25	6 93	5 78	4 18
	30	6 96	5 80	4 23
	35	7 —	5 84	4 30
	40	7 08	5 89	4 37
	45	7 22	6 12	4 61
	50	7 57	6 47	4 94
	55	8 06	6 94	5 42
	60	8 61	7 55	6 09
6	26	7 57	6 33	4 52
	30	7 65	6 36	4 55
	35	7 74	6 41	4 60
	40	7 84	6 50	4 70
	45	7 98	6 65	4 93
	50	8 29	7 01	5 28
	55	8 79	7 49	5 74
	60	9 39	8 07	6 43
7	27	8 54	6 96	4 89
	30	8 58	7 —	4 92
	35	8 64	7 08	4 96
	40	8 70	7 16	5 06
	45	8 84	7 30	5 29
	50	9 13	7 62	5 64
	55	9 64	8 11	6 11
	60	10 18	8 68	6 79
8	28	9 57	7 68	5 31
	30	9 60	7 72	5 33
	35	9 64	7 78	5 38
	40	9 70	7 88	5 46
	45	9 82	8 02	5 69
	50	10 14	8 33	6 05
	55	10 66	8 83	6 53
	60	11 20	9 38	7 18
9	29	10 83	8 54	5 78
	30	10 84	8 55	5 79
	35	10 87	8 60	5 84
	40	10 98	8 70	5 92
	45	11 12	8 82	6 14
	50	11 37	9 16	6 51
	55	11 89	9 67	6 99
	60	12 43	10 22	7 45
10	30	12 40	9 56	6 31
	35	12 48	9 60	6 34
	40	12 56	9 68	6 43
	45	12 68	9 80	6 65
	50	12 90	10 15	7 04
	55	13 41	10 67	7 51
	60	13 96	11 21	8 11

Towarzystwo Wzajemnego Kredytu
w Krakowie.

Towarzystwo to założone zostało przez Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie w r. 1874 na podstawie ustawy o stowarzyszeniach z d. 9. kwietnia 1873. Polega ono, jak wszystkie instytucye założone przez Tow. Wzajemn. Ubezpieczeń w Krakowie, na zasadzie wzajemności — odpowiedzialność Członków jest jednak ograniczoną — a kredyt osobisty jest najważniejszą podstawą tego stowarzyszenia. Towarzystwo to jest samoistnem, ma oddzielną administracyę od wszystkich działów ubezpieczeń, prowadzi rachunki oddzielne, a tylko każdoczesna Dyrekcya i Rada Nadzorcza Tow. Wzajemn. Ubezpieczeń jest zarazem Dyrekcyą i Radą Nadzorczą Tow. Wzaj Kredytu (§. 7. stat.), Członkowie zaś Rady Nadzorczej Tow. Wzajemn. Ubezpieczeń są założycielami tej instytucyi. Każdy z Członków Rady Nadzorczej złożył znaczny udział na założenie tego Towarzystwa, a Tow. Wzaj. Ubezpieczeń przystąpiło do tegoż w chwili założenia w charakterze Członka z udziałem pierwotnie 100.000 złr. wynoszącym, a to w celu, by finansowa ta instytucya w pierwszej chwili założenia mogła nieść skuteczną pomoc kredytową swoim Członkom.

Celem Towarzystwa jest dostarczanie Członkom swoim, *szczególnie trudniącym się rolnictwem*, potrzebnych im kapitałów obrotowych.

W czasie, w którym Towarzystwo założonem zostało, żadnemu zawodowi nie było trudniej o kredyt osobisty, jak rolnikom, mimo częstokroć olbrzymiej inwestycyi kapitału i wielkiej tegoż potrzeby.

Wprawdzie Dyrekcya Towarz. Wzaj. Ubezpieczeń przedłożyła jeszcze w r. 1864 projekt Radzie Nadzorczej, aby ówczesny fundusz rezerwowy, wynoszący 200.000 zł. użyty został za pomocą Banku anglo-austryackiego na eskontowanie weksli Członków-rolników, projekt ten jednak, jako przedwczesny, wobec wielkiego ryzyka ponoszonego przez Tow. Ubezpieczeń, nie przyszedł do skutku.

Nieustając w swoich dążeniach ułatwienia kredytu wszelkim zawodom i przedsiębiorstwom produkcyjnym w kraju naszym, założyła Dyrekcya w r. 1866 Kasę oszczędności w Krakowie, na który to cel stosunkowo nieznaczny fundusz gwarancyjny 25.000 złr. był wystarczającym. W roku 1869 założyła Dyrekcya za upoważnieniem Rady Nadzorczej Towarzystwo zaliczkowe w Krakowie, któremu postanowiono udzielić na pierwsze operacye pożyczki 10.000 zł. w. a. — a zarazem postanowiono w roku 1870, aby i innym instytucyom tego rodzaju udzielać dogodnych pożyczek na tani procent. Tym sposobem otworzono łatwy kredyt dla mieszkańców miast, miasteczek i włościan, ale dla najpoważniejszych Członków Towarz Ubezp., tj. obywateli ziemskich, nie zdołano jeszcze dla braku odpowiednich środków finansowych przyjść z pomocą w tym kierunku. Dopiero w roku 1874, gdy fundusz rezerwowy Towarzystwa Wzaj. Ubezp. dochodził prawie do miliona złr., odważono się na ten krok, subskrybując dla Towarz. Wzaj. Kredytu

100.000 zł. w. a. na udział. Czas do założenia takiej instytucyi był najwyższy, gdyż Bank austro-węgierski, wiele innych Banków i Kasy oszczędności udzielały kredytu tylko na weksle podpisane przez firmy protokołowane, z którego to kredytu prawie żaden z rolników-ziemian korzystać nie mógł. Ten stan był bardzo uciążliwy dla obywatelstwa, gdyż rolnik posiadający bardzo często znaczny kapitał w ziemi, nie mógł uzyskać w instytucyi kredytowej najskromniejszej pożyczki na opędzenie kosztów żniwa, lub innych koniecznych wydatków w porze dla niego najtrudniejszej i musiał w tym celu uciekać się do kredytu prywatnego, na procent najczęściej lichwiarski.

Otóż Tow. Wzajemn. Ubezpieczeń w Krakowie, które finansową potęgą swoją w przeważnej części na rolnictwie opiera, uważało za swój obowiązek, anormalny ten stosunek doprowadzić do równowagi przez założenie Towarzystwa Wzajemnego Kredytu, oraz zastrzegło statutem, że Członkiem Towarz. Wzaj. Kredytu może być tylko Członek Towarz. Wzajem. Ubezpieczeń, (§. 4. stat.) o ile tenże jest pełnoletni i własnowolny (ustęp 4, §. 5. ust z 9. kwietnia 1873), a korzystanie z kredytu zastrzeżone jest przeważnie dla Członków trudniących się rolnictwem.

Chcący uzyskać pożyczkę w Towarz. Wzajemn. Kredytu, winien zatem w pierwszym rzędzie wylegitymować się, że jest Członkiem Tow. Wzajemn. Ubezpieczeń, a następnie:

a) złożyć udział, który najmniej 100 zł. w. a. wynosić musi,

b) podpisać deklaracyę związkową, ku czemu blankietów dostarcza Dyrekcya Towarzystwa w Krakowie i Filia we Lwowie, niemniej Reprezentacya Towarzystwa Wzaj. Ubezp. w Czerniowcach,

c) przedłożyć weksel należycie wystawiony i ostęplowany ze swoim i drugim jeszcze podpisem, płatny we 3 miesiące od dnia eskontu wekslu, lub przynajmniej zgłosić wysokość żądanego kredytu i podać imię i nazwisko ręczyciela (wystawcy lub żyranta) wekslu. Trzeciego podpisu żąda Towarzystwo tylko w takim razie, jeżeli dwa podpisy ofiarowane nie przedstawiają dla Dyrekcyi dostatecznej gwarancyi.

Tutaj nadmienić wypada, że wysokość udziału musi wynosić co najmniej 10% udzielonej pożyczki.

Filia Towarzystwa we Lwowie upoważnioną jest eskontować na swoją odpowiedzialność weksle tylko do wysokości 3.000 zł. w. a.; co do eskontowania weksli na wyższe sumy, rozstrzyga Dyrekcya w Krakowie, nie będąc obowiązaną do wyjaśnienia powodów w razie odmówienia kredyu (§. 4. stat.)

Obowiązki dłużników

zasadzają się na ścisłości i porządku w zadośćczynieniu przyjętym zobowiązaniom w obec instytucyi.

Nic tak nie utrudnia kredytu, nic go droższym nie czyni, jak nieakuratność w wypłacie, jak obojętność na termina, jak lekceważenie czasu wypłat. W zasadzie Towarzystwo zadawalnia się upłatą 10% od sumy wypożyczonej, procentem od resztującego długu i nowym wekslem z tymi samymi podpisami, przedłużając pod tymi warunkami pożyczki na dalsze 3 miesiące. Towarzystwu przysługuje jednak prawo żądać w terminie zapłaty całej sumy wekslowej.

W razie zmiany żyranta (czyli ręczyciela) jest dłużnik obowiązany zgłosić się ustnie lub pisemnie do Dyrekcyi na kilka dni przed terminem płatności wekslu, celem zapewnienia się, ażali Dyrekcya zgodzi się na tę zmianę.

Jeżeli akcept w terminie nie zostanie zapłacony lub prolongowany, lub też, jeżeli w terminie płatności zostanie do prolongaty przedłożony weksel źle lub nieformalnie wystawiony, lub też niewłaściwie ostęplowany, to akcept zapadły musi być najpóźniej drugiego dnia po terminie płatności (§. 41. ust. weksl.) protestowany, o czem tak akceptant, jak i żyrant osobnym listem rekomendowanym w myśl §. 45. ust. weksl. zawiadomieni będą.

Jeżeli po takiem zawiadomieniu dług w przeciągu dni 30-tu uregulowany nie zostanie, następuje zaskarżenie wekslu.

Od tych przepisów Dyrekcya w żadnym wypadku odstąpić nie może, gdyż mając krociowe zobowiązania, ktore najściślej w terminach dopełniane być muszą, musi także ściśle w każdym terminie wiedzieć, na jakie wpływy gotówki liczyć może.

Książeczki udziałowe i wkładkowe.

Za złożoną w kasie Towarzystwa gotówkę na udział, otrzymuje Członek książeczkę udziałową, za gotówkę złożoną natomiast na oszczędność, (oprocentowanie) otrzymuje książeczkę wkładkową.

Z książeczek udziałowych korzystać mogą tylko Członkowie Towarzystwa. Najmniejszy udział wynosi, jak już wyżej powiedziano, zł. 100 w. a., największy zaś 10.000 zł. w. a.; z większą wkładką udziałową przystąpić mogą tylko prawnie uznane korporacye i instytucye publiczne, za szczególnem zezwoleniem wszakże Rady Nadzorczej (ustęp 5. §. 5. ustawy z 9. kwietnia 1873.) Jeden Członek może mieć tylko jedną książeczkę udziałową

Udziały nie przynoszą procentu lecz dywidendę. Dywidenda powstaje z podziału czystego zysku w jednym roku administracyjnym (tj. od 1. stycznia do 31. grudnia) osiągniętego i bywa za każdy rok osobno Członkom wypłacaną. Dywidendę, względnie jej wysokość, oznacza Ogólne Zgromadzenie Członków na przedstawienie Rady Nadzorczej w pewnym procencie od złożonego kapitału. Tak o wysokości dywidendy, jak niemniej o czasie do jej podniesienia wyznaczonym, (zwyczajnie od $^{1}/_{1}$ do $^{15}/_{12}$) Towarzystwo Członków swoich każdego roku w myśl §. 6 statutu dziennikami zawiadamia.

Towarzystwo Wzajemn. Kredytu trzyma się tej zasady, aby pożyczki mogły być udzielane na możliwie najniższy procent, a wcale nie jest jego dążeniem wypłacanie wysokich dywidend od udziałów, co pociąga za sobą ten skutek, że w tem Towarzystwie dywidenda od udziałów nie bywa wyższą od tej stopy procentowej, jaką Towarzystwo od pożyczek pobiera Tym sposobem utrzymuje Towarzystwo stale cechę Towarzystwa wzajemnej, na solidarności opartej pomocy, a nie Towarzystwa spekulacyjnego, w którem zwyczajnie zyskują ci, co mają kapitały a nie potrzebują pożyczek, ze szkodą tych, którzy kapitałów nie posiadają.

Ponieważ dywidenda powstaje z osiągniętego zysku, przeto może być wypłacaną tylko za rok, względnie za tegoż część z dołu (pro rata) i to od takich tylko udziałów, które zostały wpłacone przed upływem ostatniego w roku kwartału t. j. przed 1 szym października k. r. (§. 6. Statutu, ustęp C.)

Dywidendy do końca roku nie podniesione, dopisują się do udziałów, a jeżeli udział dojdzie do sumy maksymalnej, Statutem przepisanej zł. 10.000 w. a., w takim razie zostaną dywidendy zapisane na rachunek bieżący i na tym rachunku odpowiednio oprocentowane.

Udział jest własnością osobistą Członka, pomimo tego nie może być udział zastawiony, sprzedany lub przekazany na osobę trzecią. Przepisanie udziału na nazwisko innego Członka może nastąpić tylko za zezwoleniem Towarzystwa (§. 5-ty Statutu). Przepis ten tem się usprawiedliwia, że udział złożony służy w pierwszym rzędzie i przedewszystkiem na pokrycie długu zaciągniętego lub poręczonego przez Członka.

Celem odebrania udziału bez utraty dywidendy za rok bieżący, potrzeba takowy wypowiedzieć na 3 miesiące przed upływem roku administracyjnego t. j. w pierwszych dniach października.

Udział prawidłowo w powyższym terminie wypowiedziany, może być odebrany dopiero po upływie następnego roku administracyjnego za złożeniem książeczki udziałowej i pokwitowaniem, a to z powodu, że udział służy nietylko na pokrycie długu zaciągniętego lub poręczonego przez właściciela udziału, ale także na pokrycie zobowiązań Towarzystwa wobec wierzycieli.

Podobnie jak nowowstępujący Członek obowiązanym jest oprócz wniesienia udziału do podpisania deklaracyi związkowej, tak samo występujący, po zaspokojeniu wszelkich pretensyi Towarzystwa, odbierając swój udział, obowiązany jest do złożenia pisemnego oświadczenia, (ku czemu formularzów dostarcza Dyrekcya i filia) że udział swój odebrał i niema do Towarzystwa z tytułu tego udziału żadnych pretensyi. Z chwilą podpisania tego oświadczenia wszelki obustronny stosunek i zobowiązania ustają.

Na książeczki wkładkowe wolno jest nietylko Członkom, ale wszystkim osobom, niabędącym nawet Członkami Towarzystwa, oszczędności swoje lokować. Właściciele takich wkładek oszczędności nie mają żadnego wobec Towarzystwa zobowiązania, ani też odpowiedzialności za operacye finansowe Towarzystwa, Towarzystwo natomiast przyjmuje wobec nich pełną odpowiedzialność za wkładki na procent ulokowane. Wkładki przynoszą stale z góry oznaczony procent, t. zw. składany (obecnie 4%), mogą opiewać na dowolne lub fikcyjne nazwisko, imię lub pseudonim, z wyjątkiem na okaziciela. Wkładki wyższe nad złr. 10.000 w. a. przynoszą umówiony z Towarzystwem procent i mogą być tylko za umówionem z Towarzystwem wypowiedzeniem odebrane. Najniższa wkładka jest 1 zł. w. a.

Procenta od wkładek dopisują się po każdem półroczu administracyjnem, t. j. z dniem 30. czerwca i 31. grudnia k. r. do kapitału, a tak skapitalizowanie procentuje się na nowo.

Jeżeli właściciciel wkładki oszczędnościowej życzy sobie, aby ta wkładka została wpłaconą tylko pewnej naprzód wskazanej osobie, po-

winien o tem Dyrekcyę przy złożeniu wkładki uprzedzić, gdyż bez takiego zastrzeżenia Towarzystwo wypłaci wkładkę każdej chwili okazicielowi książeczki, nie wchodząc, czy on jest prawnym właścicielem książeczki lub nie.

Jeżeli książeczka wkładkowa zginie właścicielowi, powinien tenże zawiadomić o tem niezwłocznie Dyrekcyę w Krakowie i filię Towarzystwa we Lwowie, a nadto wnieść do c. k. Sądu krajowego jako handlowego (ze stemplem 50 ct.) prośbę o amortyzacyę takowej, podając numer takowej i kwotę na jaką opiewała. Jeżeli Towarzystwo w przeciągu dni 14-tu nie zostanie sądownie zawiadomionem, że wniesiono podanie o amortyzacyę, nie ma obowiązku zaprzeczać wypłaty temu, który się zgłosił po wkładkę z książeczką.

Towarzystwo wypłaca wkładki do wysokości zł. 1000 bez wypowiedzenia — wyżej zł. 1000 wymaganem jest wypowiedzenie dwudniowe na każde następne zł. 1000 w. a.

Wszakże i większe sumy, jeżeli zapasy kasowe na to pozwalają, mogą być bez wypowiedzenia i bez opłacania eskontu z powodu niewypowiedzenia podnoszone.

Od wkładek wycofanych przed upływem jednego miesiąca, licząc od dnia złożenia gotówki, Towarzystwo procentu nie wypłaca.

Po odbiór narosłych odsetek półrocznych należy się zgłaszać po 15. lipca i stycznia k. r.

Rachunek bieżący

otworzony być może tylko dla Członków Towarzystwa na podstawie w zastaw oddanych papierów wartościowych, lub także dla osób nie będących Członkami Towarzystwa, na podstawie złożonej gotówki. Każdy odbiór gotówki z rachunku bieżącego winien być przez posiadacza rachunku pisemnie poświadczony.

Jako zastaw przyjmowane być mogą tylko te papiery, które Bank Austro-węgierski lombarduje, zaś zaliczki udzielane być mogą do 70% na niepupilarne, a do 75% kursowej wartości na pupilarne efekta, tudzież listy zastawne Królestwa polskiego, listy zastawne miasta Warszawy i listy likwidacyjne Królestwa polskiego. Wszystkie małe, prywatne losy są od zaliczkowania wykluczone. Członkowie obowiązani są co pół roku, po każdem otrzymanem zamknięciu rachunków bieżących uiścić przypadające i w tymże rachunku przez Dyrekcyę wskazane odsetki; gdyby wszakże wskutek wyczerpania narosłych i niepopłaconych odsetek, które Dyrekcya każdocześnie ustanowić ma prawo, lub gdyby wrazie spadku o 10% kursu papierów, jako podkład rachunku bieżącego złożonych, właściciel zastawu swego do żądanej przez Dyrekcyę kwoty nie uzupełnił, lub różnicy nie dopłacił — Towarzystwo ma prawo w sposób ustawą handlową w art. 310 i 311 przepisany, sprzedać zastawione u siebie walory i użyć gotówkę z tejże sprzedaży na zaspokojenie swoich należytości.

Zastawione walory, wyszczególnione na kwicie, stronom wydawanym nie mogą być bez zezwolenia Dyrekcyi osobie trzeciej odstąpione. Wydanie walorów może nastąpić tylko za zwrotem kwitu i po zaspoko-

jeniu należytości Towarzystwa; w razie zaś zaginięcia powyższego poświadczenia (kwitu) musi być takowy sądownie amortyzowany.

Odbiór kuponów od złożonych walorów może nastąpić tylko za przedłożeniem kwitu. Każda zmiana w zastawionych walorach musi być na kwicie uwidocznioną.

Od pożyczek na rachunku bieżącym pobiera Towarzystwo w zasadzie taki procent, jak od weksli; natomiast gotówkę na rachunek bieżący lokowaną, oprocentowuje się tak, jak wkładki.

Pobierana i płacona stopa procentowa jest zmienną. Zmiana stopy procentowej od wkładek bywa dziennikami ogłaszaną.

Obecnie Towarzystwo płaci 4%, zaś pobiera od 4. września 1891 6%.

Następujące cyfry przedstawiają dokładnie obraz rozwoju i działalności Towarzystwa:

Z dniem 31. grudnia 1890 wynosiły:

Obrót kasowy za rok 1890	złr.	34,289.144	ct.	19
Wpłacone udziały Członków	„	772.956	„	49
Wkładki na książeczki	„	1,351.691	„	09
Eskontowane weksle Członków . . .	„	2,385.013	„	—
Zysk za rok 1890 bez przeniesienia reszty z roku 1889	„	51.983	„	75
W roku 1890 eskontowało Towarzystwo weksli Członków	„	8,002.641	„	67
a od początku istnienia Towarzystwa t. j. przez lat 16	„	123,508.204	„	19

Zakład ubezpieczenia robotników od wypadków

dla Galicyi i Bukowiny we Lwowie.

ZARZĄD.

Przewodniczący Zarządu: Dr. Wacław Domaszewski.
Zastępca Przewodniczącego: Mikołaj Krasucki.

Członkowie Zarządu:

a) *Sześciu Członków powołanych przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.*

b) *Sześciu Członków i sześciu zastępców Członków z wyboru*

I. z grona przedsiębiorców i tyluż

II. z grona ubezpieczonych robotników i urzędników przemysłowych

Wydział.

Przewodniczący: Dr. Wacław Domaszewski.
Zastępca: Mikołaj Krasucki.
Członkowie: Franciczek Rozwadowski, Dr. Tadeusz Skałkowski, Antoni Mańkowski.

Sąd rozjemczy.

Przewodniczący: Edmund Duniewicz, c. k. Radca Sądu kraj. we Lwowie.
Zastępca: Dr. Józef Zawadzki „ „ „ „

Członkowie asesorowie.

a) *powołani przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych:*

Wiktoryan Łonicki.
Dr. Józef Merunowicz, protomedyk i Radca c. k. Nam.

b) *z wyboru:*

Jan Swoboda, nadinżynier w Czerniowcach.
Emeryk Worobecki, pracownik stolarski.

Zastępcy członków asesorów.

a) *powołani przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych:*

Władysław Bielański.
Hilary Schram, dr. med.

b) z wyboru:

Adam Trzecieski, wł. dóbr.
Adam Nadachowski.

Urzędnicy.

Kierujący urzędnik: Henryk Lam.
Technik asekuracyjny: Jakób Szczyrbuła.
Buchalter: Karol Witkowicki.
Delegaci: Gustaw Horodeński, Dr. Stanisław Dunikowski.
Referent: Jan Prokopowicz.
Kasyer: Ludwik Pogórski.
Adjunkt konceptowy: Stanisław Ehrlich.
Archiwista: Józef Białoskórski.
Likwidator: Szymon Chauderys.
Adjunkt: Władysław Żelechowski.
Asystenci: Zygmunt Kępiński, Maryan Górski.
Praktykanci: Kazimierz Borkowski, Bazyli Choynacki, Robert Aigner.
Kancelista: Józef Ludwicki.

Zamknięcie rachunków za I. półrocze 1891.

Stan czynny.

Kasa	1.696 zł.	89	ct.
Efekta własne Zakładu Nom. 124.000 . .	122.820 „	—	„
Dłużnicy rozmaici	29 375 „	16$\frac{1}{2}$	„
Wynagrodzenia w r. 1891 uskuteczniono .	10.231 „	72	„
Ruchomości	1.308 „	62	„
Zaliczki na pensye urzędników . . .	1 030 „	—	„
Wydatki brutto	21.577 „	91$\frac{1}{2}$	„
	188.040 zł.	31	ct.

Stan bierny.

Kapitały obliczone pr. $^{31}/_{12}$ 1890 . . .	106 874 ct.	07	ct.
Rezerwy stanowiące własność Zakładu . .	5.563 „	58	„
Obce kapitały	1.316 „	35	„
Dochód brutt	74.286 „	31	„
	188.040 zł.	31	ct.

Asekuracye pozakrajowe.

STOWARZYSZENIE PRZEMYSŁOWCÓW celem ubezpieczenia od wypadków nieszczęśliwych

(założone w r. 1890).

Główne zastępstwo dla Galicyi i Bukowiny w gmachu Towarzystwa wzajem. ubezp. w Krakowie.

Do przyjmowania wniosków na ubezpieczenie upoważnieni są wszyscy Agenci Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie.

Stowarzyszenie przemysłowców oparte jest na wzajemności, wskutek czego połowa corocznych zysków zwraca się zabezpieczonym Członkom. Gdy fundusz rezerwowy dojdzie do wysokości 300.000 złr., (obecnie wynosi ten fundusz z kapitałem zakładowym 220.000 złr.) będzie cały zysk Członkom zwracany.

Tytułem wynagrodzeń za wypadki nieszczęśliwe wypłaciło Stowarzyszenie przeszło 600.000 złr.

Prospekt ubezpieczenia pojedynczych osób od wypadków powodujących kalectwo lub śmierć.

Za pomocą tej kombinacyi mogą pojedyncze osoby ubezpieczać kapitał odpowiedni na tę ewentualność, gdyby przez *jakikolwiek* nieszczęśliwy wypadek zostali uszkodzeni na ciele i zdrowiu. n. p.: *wskutek uderzenia piorunu, powodzi, pożaru, eksplozyi i wybuchów, zderzenia się pociągów i wszelkich wypadków na kolei, przejechania przez konie, zawalenia się budynków, uszkodzenia cielesnego przez spadające z góry odłamy cegieł, gzemsów itp. ciężkich przedmiotów, przez broń palną, uszkodzeń cielesnych spowodowanych przez gołoledź lub na ślizgawce, spadnięcie z budynku, ze schodów, z konia, wpadnięcie do wody, do dołu, przy podejmowaniu wycieczek na szczyty górskie, przy ćwiczeniach fizycznych, gimnastyce, przy służbie wojskowej w czasie pokoju, w czasie służby i przy ćwiczeniach straży ogniowych ochotniczych, przy zwykłem polowaniu z amatorstwa, przy jeździe łódką, w czasie podróży morskich na morzu Śródziemnem i Czarnem parowcami osobowymi na liniach regularnych, jakoteż z jednego do drugiego portu Europejskiego, podczas przejażdżek welocypedowych itd., nadto lekarze ubezpieczeni są na wypadek zakażenia krwi przy sekcyach; następnie objęte są ubezpieczeniem wypadki, spowodowane uprawnioną obroną własną jakoteż ratowaniem cudzego życia lub mienia.*

Można się ubezpieczyć:

a) na wypadek śmierci, albo
b) na wypadek kalectwa, albo
c) łącznie na wypadek śmierci i kalectwa

Przy każdej z tych kombinacyj można nadto ubezpieczać odszkodowanie na wypadek przejściowej niezdolności zarobkowania.

Towarzystwo wypłaca:

1) *W razie śmierci*: Całą sumę ubezpieczoną do rąk osoby wskazanej w policy, jako uprawnionej do odbioru tej sumy, a w razie niewskazania takiej osoby, do rąk uprawnionych spadkobierców.

2) *W razie kalectwa*: Na wypadek zupełnego kalectwa, będzie cała suma na tę ewentualność ubezpieczona, wypłaconą. Jeżeli kalectwo jest tylko częściowe, to ocenienie i skonstatowanie stopnia kalectwa, a względnie wysokości odszkodowania zawisło od tego, czy i w jakiej mierze została ograniczoną przez nieszczęśliwy wypadek zdolność zarobkowania ubezpieczonego, z uwzględnieniem jego zawodu, jego zdolności, wiedzy i wieku.

3) *W razie przejściowej niezdolności zarobkowania*, spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem, wynagradza się dziennie odszkodowanie na tę ewentualność ubezpieczone, począwszy od najbliższego dnia po nieszczęśliwym wypadku, jednak nie dłużej jak przez dni 200.

Wysokość premii za ubezpieczenie unormowaną jest wedle prawdopodobnego niebezpieczeństwa uszkodzeń cielesnych, na które ubezpieczony ze względu na swój zawód jest narażonym.

PRZYKŁADY.

Przykład 1) Adwokat, profesor, kupiec, notaryusz, urzędnik biurowy itp., jeżeli nie jest narażony na nadzwyczajne wypadki kalectwa, miałby na przykład do zapłacenia:

za ubezpieczenie kwoty 10.000 na wypadek śmierci po	0·50‰ =	zł.	5·—	rocznie
za ubezpieczenie kwoty 10.000 na wypadek kalectwa po . . .	0.80‰ =	zł.	8·00	rocznie
Razem na wyp. śmierci lub kalectwa		zł.	13·—	rocznie
Gdyby sobie życzył ubezpieczyć się na wypadek przejściowej niezdoldolności zarobkowania np. w kwocie 5 złr. dziennie, miałby do zapł à złr. 1·20 za złr. 1·— = czyli .		zł.	6.—	rocznie
Przeto razem na wypadek śmierci, kalectwa, lub przejściowej niezdolności zarobkowania . . .		zł.	19·—	rocznie

Przy ubezpieczeniu zawartem na lat 10 z opłatą roczną, obniża się premia o 10% rocznie i wynosi tylko złr. 17·10. Gdyby jednak premia za cały czas trwania zabezpieczenia naprzód złożoną została, natenczas zniża się takową przy 10-letniem ubezpieczeniu o 25% i wynosiłaby wedle powyższego przykładu złr. 128·25 za lat 10.

Przykład 2) Lekarz, architekt, drzeworytnik, rzeźbiarz, litograf, wyższy urzędnik leśny, optyk, fabrykant fortepianów, budowniczy lub geometra, podróżujący pomocnik handlowy, chcący ubezpieczyć się na śmierć i kalectwo bez odszkodowania za przejściową niezdolność zarobkowania, miałby do zapłacenia:

za ubezpieczoną kwotę złr. 10.000 w razie śmierci po	0·70‰	=	złr. 7·—	rocznie
za ubezpieczoną kwotę złr. 10.000 na wypadek kalectwa	1·20‰	=	złr. 12·—	rocznie
Razem .			złr. 19.—	rocznie

Przy 10-letniem ubezpieczeniu obowiązują te same opusty, jak wyrażono w przykładzie 1.

Prócz ubezpieczenia osób pojedynczych przyjmuje także Stowarzyszenie ubezpieczenia zbiorowe takich osób, które nie należą do obowiązkowego ubezpieczenia państwowego, a mianowicie: ubezpieczenia służby rolnej, o ile z maszynami nie mają do czynienia, ubezpieczenie służby leśnej, ubezpieczenia robotników we wszelkich warstatach rękodzielniczych ubezpieczenie osób należących do straży ogniowych i t. p.

Przy ubezpieczeniach tego rodzaju są premie stosunkowo niższe, a ubezpieczenie nie opiewa na nazwisko osób ubezpieczonych, lecz na ilość osób zabezpieczyć się mających, lub na sumę rocznej płacy lub pensyi urzędnikom, a względnie robotnikom wypłacanej.

Stowarzyszenie Przemysłowców jest przeto w tym kierunku niejako prywatnem uzupełnieniem urzędowej ustawy o zabezpieczeniu robotników od wypadków. Gdy bowiem z dniem 1. listopada 1889 weszły w życie prawne ubezpieczenia w klasie robotniczej, gospodarka wiejska i leśna doznała z ramienia tejże ustawy całkiem odrębnego traktowania. Obowiązek należenia i przystępowania do rządowego Stowarzyszenia robotników celem zabezpieczenia od wypadków, ciąży na wszystkich robotnikach *bez wyjątku*, tylko w gospodarce wiejskiej i leśnej, obowiązek ten spada na tych robotników, którzy zatrudnieni są przy maszynach.

Wedle „Wiadomości urzędowych Nr. 1." zabezpieczano w wiejskiem i leśnem gospodarstwie w całej Austryi w 35.148 wypadkach, 127.238 robotników z płacą 2.771.000 złr. w. a., z czego widzimy, że jest to nadzwyczaj mała część ogólnego stanu robotniczego.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że w razie wypadku nieszczęśliwego zarówno robotnicy nieobowiązani do ubezpieczenia, potrzebują wsparcia lub zapomogi tak samo, jak zabezpieczeni, że wypadki ciężkiego uszkodzenia zdarzają się nietylko w zajęciu

przy maszynach, ale przy czynnościach innych, szczególnie w służbie lasowej w czasie polowań, w walkach z kłusownikami itp., musimy przyznać, że ubezpieczanie nieuwzględnionych przez ustawę robotników jest konieczną potrzebą, której zadość uczynić należy zarówno we własnym, jak i w interesie ustawą pominiętych robotników.

Pragnąc w tej mierze zwolnić od odpowiedzialności właścicieli ziemian i właścicieli lasów za wypadki nieszczęśliwe, którymi mogą być dotknięci urzędnicy lasowi i agronomiczni, dalej robotnicy rolni i leśni, przyjmuje Stowarzyszenie przemysłowców (na wzajemności oparte), celem zabezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków, ten personal do ubezpieczenia, pod następującymi warunkami:

1. Wszystkich pracujących w jednym majątku lub państwie, a nieobowiązanych do ubezpieczenia urzędników i robotników, ubezpiecza stowarzyszenie zapomocą policy zbiorowej.

2. Dla każdego nowo wstępującego Członka towarzystwa, zabezpiecza się suma pewna, płatna przez Stowarzyszenie albo całkowicie, lub częściowo, na wypadek całkowitego lub częściowego uszkodzenia cielesnego, *które stale, albo chwilowo, lub też na czas dłuższy czyni Członka niezdolnym do pracy*. Jeśli wypadek uszkodzenia sprowadza tylko chwilową niezdolność do pracy, to wyznacza się dzienne odszkodowanie w stosunku do pobieranej dziennej płacy Członka.

3. Wysokość sumy zabezpieczonej ustanowioną jest na podstawie rocznej płacy Członka, która to płaca może być zabezpieczoną pojedynczo lub kilkakrotnie.

4. Premia od zabezpieczonych złr. 1000, płatnych w razie śmierci lub niezdolności do pracy w skutek kalectwa, wynosi złr. 1·50 w gospodarstwie wiejskim, a złr. 2·40 w gospodarstwie leśnem. Premia zaś za ubezpieczenie na wypadek chwilowej niezdolności do pracy, w skutek nieszczęśliwego wypadku, wynosi w gospodarstwie wiejskiem złr. 1 od złr. 1.000, a w gospodarstwie leśnem złr. 1·60 od złr. 1.000.

Na podstawie tych cyfr podajemy tu przykład obliczania premii.

Zarząd pewnych dóbr zatrudnia 50 robotników z przeciętną płacą dzienną 60 ct. Licząc 300 dni roboczych w roku, wynosi to rocznie złr. 180 dla jednego, a złr. 9000 dla wszystkich 50 robotników. Zarząd tych dóbr życzy sobie, aby ubezpieczenie zawarte było na lat 5, i żeby każdy robotnik na wypadek śmierci lub niezdolności do pracy, otrzymał jako wynagrodzenie pięciokrotny swój zarobek roczny, tj. złr. 900, zaś w razie chwilowej niezdolności do pracy, dziennie jedną tysiączną część swego dwuletniego zarobku, tj. po 36 ct. dziennie.

Obliczenie premii:

Zabez. suma złr. 45000 na wypadek śmierci lub zupełnej nieudolności	à 1·50 =	złr. 67·50
zabezp. suma złr. 18000 na wypadek chwilowej nieudolności do pracy	à 1·— =	złr. 18·—
Roczna premia w gospod. wiejskim wynosi		złr. 85·50

W gospodarstwie natomiast leśnem wynosić będzie premia:

Zabezp. suma złr. 45000 w razie śmierci lub nieudolności do pracy	à 2·40 =	złr. 108·—
zabezp. suma złr. 18000 w razie chwilowej nieudolności do pracy	à 1·60 =	złr. 28·80
Roczna premia w gospodarstwie leśnem .		złr. 136·80

W ten sam sposób mogą być ubezpieczeni nie tylko zwykli robotnicy, ale także leśniczowie, gajowi, ekonomowie, karbowniсy itd.

Ztąd widzimy, że koszta ubezpieczenia w Stowarzyszeniu przemysłowem w porównaniu z kosztami ubezpieczeń państwowych są znacznie mniejsze.

Obecnie są w Towarzystwie przemysłowem ubezpieczone pomiędzy innymi następujące wiejskie i leśne gospodarstwa:

Nr. policy	Ubezpieczeni	Suma ubezp.	Premia roczna
951	Król węgier. zakład stadników rządowych w Mezöhegyes .	577·155	2.233·96
269	Jan Motyka w Zofsen . . .	5·658	45·26
527	Zarząd cukrowni w Dux . .	stała kwota	427.42
334	„ „ w Eidlity .	„ „	291·07
456	„ „ w Szaplanitz	31.900	446·41
837	Dyrekcya domen w Czeminie	31.900	223.33
1022	Zarząd lasow margrabii Aleksandra Pallaviciniego w Sandorfalwa	stała kwota	978·93
1024	Inspektorat dóbr hr. Nakos w Gross-Szent-Miklos . . .	„ „	381·01

UWAGA. Kto zamierza zawrzeć ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków, raczy się zgłosić do najbliższego *Agenta Tow. wzaj. ubezpieczeń w Krakowie*, którzy to PP. agenci mają upoważnienie do przyjmowania ubezpieczeń tego rodzaju. Pp. agenci udzielą wszelkich wymaganych objaśnień, dostarczą warunków ubezpieczenia i druków na deklaracye, a na żądanie sporządzą sami deklaracye.

Postępowanie przy zawarciu takiego ubezpieczenia jest bardzo pojedyncze. Oględzin lekarskich nie wymaga się, a opłaty są bardzo skromne, jak to powyższe przykłady udowadniają.

Towarzystwo ubezpieczeń na życie i rentę „Anker" (Kotwica)

założone w r. 1858 we Wiedniu z kapitałem 1,000.000 złr. w 500 akcyach po 2.000 złr.

Reprezentacya we Lwowie:

Szef: August Schellenberg. Sekretarz: Karol Hanke.

C. k. uprz. austr. Towarzystwo ubezpieczeń „Dunaj".

zał. we Wiedniu w r. 1867 z kapitałem akcyjnym 1,000.000 w 5.000 akcyach.

Reprezentacya we Lwowie:

Szef: Henryk Penzias. Sekretarz: Sokal Jakób.

Reprezentacya w Krakowie:

Szef: L. Epstein.

Reprezentacya w Czerniowcach:

Szef: J. Jakowetz.

Ces. król. uprz. Towarzystwo ubezp. „Phönix austryacki".

założone w Wiedniu w r. 1860 z kapitałem akcyjnym 600.000 w 6.000 akcyi po 1.00 złr.

Prezydent: Konstanty ks. Czartoryski. Zastępca: Alfred Barry.

Cel: Ubezpieczanie budynków i ruchomości od ognia, ziemiopłodów od gradobicia, kapitałów od rent, na życie ludzkie i od wypadków uszkodzenia ciała.

Reprezentacya we Lwowie:

Szef: Kalikst ks. Poniński Sekretarze: Goldberg Izydor, hr. Borkowski Dunin Jerzy. Zastępca: Jawdyk Jan. Szef bióra: Marek Frańc. Inspektor: Arbesbauer Ksaw.

Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń „Slavia"

zał. w r. 1869 w Pradze.

Cel: Ubezpieczenie na życie ludzkie — od ognia i gradobicia.

Reprezentacya we Lwowie:

Sekretarz: Czapek Antoni. Likwidator: Swoboda Fryderyk.

Reichenbersko-Berneńskie Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń „CONCORDIA“

zał. w r. 1867 w Reichenberg.

Cel: Ubezpieczenie kapitałów na życie ludzkie, ruchomości od ognia, ziemiopłodów od gradu.

Fundusz rezerwowy 100.000 złr w. a.

Reprezentacya we Lwowie:

Naczelnik: J. K Lewicki. Inspektor: Aleksander Karol Nadwódzki. Sekretarz: Józef Steinberger. Buchalter: Antoni Laurecki.

Od czasu istnienia Towarzystwa wypłacono:

w dziale ogniowym . .	6,594.477 zł. 98 ct.
„ gradowym . .	1,310.401 „ 09 „
„ życiowym . .	345.489 „ 25 „
Razem do 31. grudnia 1890	8,250.368 zł. 32 ct.

Ces. król. uprz. Towarzystwo „Adriatica di Sicurta“

zał. w r. 1838 w Tryjeście z kapitałem akcyjnym 4,000.000 złr.

Fundusz rezerwowy wynosi 12,000.000 złr.

Reprezentacya we Lwowie:

Szef: Kohn Jakób. Inspektor: Heller Ernest Prokurzyści: Braun Józef. Diamand Maurycy.

Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń kapitałów i renty „Janus“

założone w r. 1839 we Wiedniu.

Zarząd filji lwowskiej;

Naczelnik: Teofil Rozmarynowicz. Kasyer: Władysław Korczak Hubicki. Urzędnicy: Jan Tadeusz Kiełbiński, Józefa Ullmann.

Z dniem 31. grudnia 1890 liczyło Towarzystwo:

a) 5.746 członków ubezpieczających kapitał 13,641.895 zł. 25 ct. na dożycie.

b) 945 członków ubezpieczających 68.130 zł. 10 ct. renty rocznej.

c) 425 członków ubezpieczających kapitał 596.313 zł. 63 ct. na przeżycie.

Rachunki za rok 1890 zamknięto:

czystym zyskiem . . .	63.223 zł. 20 ct.
a ogólną kwotą	10,721.313 „ 78 „

Jeneralna Ajencja Foncière, Peszteńskiego Zakładu Ubezpieczeń we Lwowie

Rok założenia 1864.

Zakres działania: Galicya i Bukowina. Ubezpieczenia od ognia, na życie ludzkie, od wypadków, oraz przeciw szkodom, pochodzącym ze stłuczenia szyb lustrowych.

Bióro Ajencji we Lwowie: ul. Hetmańska l. 12.

Główne Ajencje w miastach: Kraków, Tarnów, Stanisławów, Brody, Tarnopol, Czerniowce.

Personal jeneralnej Ajencji we Lwowie:

Sekretarz i kierownik: Tenner Juliusz. Urzędnicy: Stand Juliusz, Stand Karol, Awin Adolf, Feldstein Józef, Schrenzel Fryderyk. Inspektorowie działu życiowego: Rosenfeld Emanuel, Schweitzer Adolf.

Towarzystwo asekuracyjne „Equitable"

założone w Nowym Yorku w roku 1659.

Cel: Ubezpieczanie kapitałów i rent na życie ludzkie.

Jeneralna Ajencja dla Galicyi i Bukowiny we Lwowie ul. Wałowa 23., pod kierownictwem *Jakóba Piepesa.*

Zamknięcie rachunków za rok 1890:

Stan ubezp. z końcem roku 1890 . .	1,801.556.182 zł.
Własne fundusze	87,591.708 „
Ogół dochodów	298,109.361 „

Towarzystwo asekuracyjne w Nowym Yorku „Mutual"

założone w r. 1843.

Cel: Ubezpieczanie kapitałów i rent na życie ludzkie.

Reprezentacya we Lwowie:

M. Jonasz, Dom bankowy, we Lwowie, Jagiellońska l. 3.

Ogólna suma wkładów . . .	2,014,657.268 zł. 52 ct.
Saldo 31. grudnia 1890 . . .	762,630.586 „ 42 „

Cel i znaczenie banków.

Bankami w najogólniejszem tego wyrazu znaczeniu, nazywamy zakłady, powołane do spełniania misyi pośredniczenia w obrocie kapitałów. Stworzyła je potrzeba codziennego życia, a utrwaliły ich znaczenie, rozszerzyły zakres ich działania, wydoskonaliły ich formę cywilizacya i postęp w produkcyi, w rozwoju pracy i kapitalizacyi. Przeznaczone w odległych czasach, w wiekach, kiedy istniał jeszcze osobny niemal stan, który się handlem zajmował, dla ułatwienia czynności kupcom, dziś są zakładami ogólnego znaczenia, rezerwoarami pieniędzy, skupiającymi w sobie zasoby wszystkich klas gospodarczych, instytucyami, wywierającymi niejednokrotnie wpływ dominujący na politykę ekonomiczną państw całych.

W biegu wieków postać ich i urządzenie, tak samo jak zakres ich działania, ulegały niejednokrotnie zmianom. Prototypem banków, są jeszcze wyjątkowo i dzisiaj istniejące gdzieniegdzie t. zw. domy bankowe prywatnych bankierów. Ze wzrostem asocyacyi, która dzisiaj pośród związków społecznych coraz bardziej wszechwładne zajmuje stanowisko, giną prywatne domy bankowe, a tworzą się przedsiębiorstwa o charakterze związków dobrowolnych, czy to opartych na *spólce* (*banki akcyjne*), czy na *wzajemności* (*stowarzyszenia*, *towarzystwa*), podczas, gdy z drugiej strony interesa państwowe rodzą potrzebę zakładania *rządowych* banków.

Zakres działania banków jest dzisiaj bardzo szeroki, obejmuje bowiem całość ruchu handlowego pieniądzmi, a odkąd pieniądz przedstawia wartość całej produkcyi człowieka, można powiedzieć, iż banki przyjęły na siebie zadanie pośredniczenia w obrocie pracy ludzkiej. Są one, powiedzieliśmy, zakładami pośredniczącymi w obrocie kapitałów pieniężnych. Pieniądz jest przedmiotem ich działalności. Pieniądz ten dzisiaj jest pieniądzem kruszcowym: złotym lub srebrnym. Potrzeba, wywołana nieustannym postępem wytworzyła dla pieniądza tego cały szereg surogatów, jak weksel, dewizy, czeki, papiery giełdowe, banknoty i t. d. Otóż obrót, a raczej pośredniczenie w obrocie, nietylko samym pieniądzem kruszcowym, ale i wszystkimi jego surogatami, jest zadaniem banków. Obrót ten kapitałami pieniężnymi przedstawia najrozmaitsze kierunki, których wszystkich niemal żaden bank równocześnie objąć nie może. Następuje zatem i tutaj podział pracy, podział, który jest także jedną z charakterystycznych cech rozwoju i postępu. Formy banków, jak już widzieliśmy rozmaite, przybierają jeszcze bardziej specyalny charakter, łącząc się z pewnymi, stale przez jakiś bank podejmowanymi czynnościami. Połączenia te oparte zawsze na tej zasadzie, iż banki pośredniczą w obrocie kapitałów pieniężnych pomiędzy najrozmaitszymi warstwami, dają przeróżne kombinacye, można niemal

powiedzieć: kombinacye odmienne w każdym specyalnym wypadku Tworzą się jednak ogólne, pewne rysy znamienne, które powodują podział banków — powszechnie dziś przyjęty na banki *depozytowe, biletowe, hipoteczne i spekulacyjne.*

Banki *depozytowe* pośredniczą w obrocie kapitałów pieniężnych w ten sposób, iż gromadzą pieniądze deponowane, składane u nich, i od siebie takowe dalej producentom rozpożyczają. Dawniej tworzono banki depozytowe jedynie w tym celu, aby składać w nich pieniądze, nie celem dalszej takowych fruktyfikacyi, zatem, żeby się już praktycznie wyrazić — nie celem procentowania ich, ale tylko celem dokonywania wypłat, skąd nazywały się *bankami płatniczymi.* Dzisiaj, wobec zmienionych stosunków politycznych i ekonomicznych, nie ma potrzeby zakładania banków podobnych, wobec zaś zmienionych wymogów i nieustannego postępu, wprost nie zdołałyby się utrzymać, nie ma więc ich już zupełnie, a tak są dziś z banków depozytowych, albo takie, w których umieszczone depozyta mają być tylko fruktyfikowane, to jest *kasy oszczędności*, albo też takie, które obok fruktyfikacyi używane być mają do pośredniczenia w dokonywaniu wypłat, czyli *banki depozytowe właściwe* Na umieszczane w tych ostatnich depozyta, przeznaczone do fruktyfikacyi wystawiają banki t. zw. *asygnacye bankowe* (kasowe) oprocentowane, opiewające na termin, czyli płatne za wypowiedzeniem na pewien czas naprzód, mianowicie na czas tem dłuższy, im wyższy jest procent. Wydoskonalona technika banków depozytowych, pozwala dziś z fruktyfikacyą depozytów łączyć i wypłaty takowych, t. j. depozyta złożone w bankach, celem fruktyfikacyi takowych, mogą być równocześnie używane do wypłat. Wydawałoby się na pierwszy rzut oka niepodobieństwem, aby banki mogły dawać od depozytów, złożonych w nich do wypłat, a zatem od depozytów, które każdej chwili mogą być zażądane celem dokonania wypłat, którymi zatem obracać i ich fruktyfikować nie można, aby banki mogły dawać od depozytów takich procenta. A jednak, wspomniane właśnie wydoskonalenie tych banków pozwala na to. Wypłaty te mogą być uskuteczniane albo *w rachunku bieżącym* (*Conto current*), tak, że przez coraz nowe wpłaty i wypłaty wysokość depozytu ciągłym ulega zmianom, albo przez książkowanie (*giro-depozyt*), gdzie wypłaty dokonywują się przez proste przepisanie, przeniesienie kwot w księgach banku z karty jednego deponenta na kartę drugiego, albo za pomocą *czeków (depozyt czekowy*). W tym ostatnim wypadku najzwyklejszym w Anglii, dzieje się to w ten sposób, iż deponent otrzymuje jedną ksiażeczkę, w której bank pokwitowuje mu czynione wpłaty i wypłaty. a prócz tego drugą, za pomocą której następuje dokonywanie wypłat. Ta książeczka jest urządzona w ten sposób, iż właściciel jej chcąc dokonać wypłaty, wypełnia blankiet, ostemplowany przez bank odpowiednią kwotą, odcina takowy i wręcza temu, kto ma pieniądze podjąć. Juxta tego blankietu, pozostająca w książeczce, a która równocześnie ma być wypełniona,

służy do kontroli samego deponenta wobec banku. Ów blankiet, czyli właściwy czek, ma być zrealizowany w ciągu 24 godzin od daty wystawienia go. Jasna jest rzecz, iż w obrocie pomiędzy bankami samymi, depozyt czekowy jest bardzo w użyciu, gdyż ułatwia w wysokim stopniu operacye depozytami i powoduje, iż deponenci, posługując się czekami, nie potrzebują tracić procentu przez czas, kiedy depozyt został podjęty, a zanim został napowrót złożony. Ułatwienie to podnosi w wysokim stopniu urządzenie *izb obrachunkowych* (clearing-clerks) w większych miastach handlowych.

Co do kwestyi, jak się odbywa fruktfikacya depozytów, to poruszymy ją później, mówiąc wogóle o fruktyfikacyi kapitałów przez banki.

Banki hipoteczne, lub lepiej *banki ziemskie*, są również zakładami pośredniczącymi w obrocie kapitałów pieniężnych, mają jednak pewne swe specyalne właściwości, polegające nietylko w technice, w urządzeniu, ale przedewszystkiem w zadaniu, w powołaniu tych banków, właściwości wywołane tem, iż banki te udzielić mają kredytu rolnikom na cele produkcyi, *kredytu na czas długi*, nie na zasilenie jego kapitału obrotowego, lecz *na zasilenie kapitału zakładowego, albo na wykonanie melioracyi* w kapitale zakładowym (ziemi), które po dłuższym dopiero czasie opłacić się i na zwrócenie bankowi zaciągniętych przez rolnika długów pozwolić mogą Do tego celu służy bankom ziemskim *emisya listów zastawnych*, to jest specyalnych papierów kredytowych, oprocentowanych. Nabywający takie listy zastawne pewnego banku, dostarczają mu funduszów, które on następnie kredytuje rolnikom, czy wogóle właścicielom nieruchomości, (a zatem i właścicielom domów, fabryk i t. d.) utrwalając swoje wierzytelności przez wpisy hipoteczne. Ta okoliczność, że fundusze przez bank rozpożyczone rolnikom, są zahypotekowane na majętnościach dłużników, największe tworzy bezpieczeństwo dla tych, którzy przez kupowanie listów zastawnych udzielają bankowi funduszów na dawanie pożyczek hipotecznych. Potrzeba jednak, aby listy zastawne, emitowane przez bank, były wydawane tylko na podstawie i w miarę nabywanych przez bank wierzytelności tabularnych, w przeciwnym bowiem razie bezpieczeństwo owe zniknęłoby dla kupujących listy, gdyby pewna chociażby część takowych nie miała pokrycia w wierzytelnościach banku. Kwestya ta jest w ten sposób rozwiązaną, iż *kontrolę* nad bankami *prowadzi rząd*, którego reprezentant (komisarz) musi podpisać każdą sztukę emitowanych listów, a uczynić to może tylko pod wyżej wyrażonym warunkiem. Jeżeli banki ziemskie pod względem formy, oparte są na wzajemności, wówczas tworzą t. zw. *Towarzystwa kredytowe*, (jak n. p. Galicyjskie Towarzystwo kredytowe ziemskie we Lwowie), jeżeli oparte są na spółkach akcyjnych, tworzą tak zw. *banki hipoteczne* właściwe (n. p. bank kredytowy, bank hipoteczny we Lwowie), w końcu, jeżeli banki takie za-

kłada i administruje państwo lub kraj, wówczas są to *banki państwowe, względnie krajowe* (n. p. galicyjski bank krajowy).

Pozostają nam banki *biletowe i spekulacyjne*. Znaczenia tych banków nie będziemy dokładniej rozbierać, gdyż takowych w kraju nie mamy, po części zaś nawet mieć nie możemy, a do nabycia wyobrażenia o nich wystarczy nam kilka następujących uwag:

Bankami biletowymi nazywamy te, które w ten sposób pośredniczą w obrocie pieniężnych kapitałów, iż wydają *banknoty* czyli jeden z surogatów pieniądza, mający ten przywilej, iż w obiegu zastępuje najzupełniej pieniądz kruszcowy. Nie wszystkie jednak banki mogą trudnić się emisyą banknotów, muszą mieć do tego „prawo", a to zależnem jest od prawodawstwa w tej mierze i urządzeń w państwie. Różne są pod tym względem systemy w państwach poszczególnych; widzimy w praktycznem zastosowaniu systemy od zupełnej wolności emisyi banknotów przez wszystkie banki w państwie, (Szwajcarya, poczęści Anglia) aż do systemu monopolu bankowego w tym kierunku, faktycznie (nie w teoryi) angielski, bank francuski, rosyjski, austr. węgierski i t. d., a w nowszych czasach nawet monopolu rządowego (bank Rzeszy w Niemczech). W Austro-Węgrzech, jak wspomnieliśmy ma w tym kierunku wyłączny monopol „bank austryacko-węgierski" do r. 1879 zwany „narodowym".

Banki spekulacyjne są wytworem gry na zmianę kursu papierów giełdowych (czyli t. zw. spekulacyi), zajmują się interesami, które w sposób pośredni lub bezpośredni mogą działać na zmianę cen tych papierów, a stąd już, jako wyłącznie spekulacyjne zakłady, mogą istnieć z reguły tam, gdzie w miejscu jest giełda. Nie przeszkadza to jednak, by czynnościami spekulacyjnymi, mianowicie pewną ich kategoryą, nie miały się zatrudniać banki inne. Owszem, wyłącznem zadaniem banków spekulacyjnych, będzie tylko *spekulacya* t. zw. *giełdowa*, czyli działalność obliczona na bezpośrednią zmianę kursu papierów giełdowych; *spekulacyą zaś założycielską*, emisyjną czyli innymi słowy pośredniczeniem w zbieraniu kapitałów pieniężnych dla pewnych osób prawnych (spółek akcyjnych, gospodarstw publicznych i na pół publicznych) drogą emisyi papierów giełdowych, *zajmują się i banki inne*, jakkolwiek powinny czynić to tylko z największą ostrożnością. Działalność ich w tym kierunku będzie polegać na *zakładaniu (gründerstwie) spółek akcyjnych* przez wypuszczanie *akcyi* nowej spółki i wprowadzanie takowych na giełdę (t. zw. *finansowanie*) pod własną gwarancyą, albo na *emisyi obligacyi, losów* itd. osób *prawnych* (gmin, kraju, państwa) zasięgających w ten sposób publiczną pożyczkę na emisyi, obligacyi (losów i t. d.), które bank spekulujący na przyszły wzrost ich kursu, również finansuje czyli wprowadza na giełdę.

Kwestya fruktyfikacyi kapitału zależna od natury, urządzeń, przeznaczenia, statutów odnośnego banku, nie da się załatwić w sposób wyczerpujący; mogą istnieć dwa banki, trudniące się

nawet tym samym interesem, a przecież traktujące go ze swego stanowiska wyłącznego, w każdym wypadku odmiennie. Bank hipoteczny np. i kasa oszczędności mogą udzielać pożyczek na hipotekę, ale podczas, gdy u pierwszego jest to rzeczą zwyczajną, druga czyni to z reguły tylko wyjątkowo i w okolicznościach zapewniających jej w danym razie możliwie najszybsze ściągnięcie sumy pożyczonej.

W ogólności jednak można rozróżnić także główne sposoby fruktyfikacyi kapitałów. Pierwsze miejsce, jako dający największą rękojmię, zajmuje *interes hipoteczny*, czyli udzielanie pożyczek rolnikom za wpisaniem należytości banku do ksiąg publicznych. Za tem idzie *skup weksli*, czyli kupowanie weksli (głównie kupieckich) przed terminem płatności z odtrąceniem od sumy wekslowej t. z. *dyskonta*, tj. pewnego procentu za czas od dnia kupna wekslu do dnia jego płatności. Gdy bank w ten sposób kupuje weksel, mówi się, że go *eskontuje*. Otóż tego rodzaju operacya jest także jednym z najzwyklejszych a równocześnie najlepszych sposobów fruktyfikacyi kapitałów. Z jednej strony, wobec tych wszystkich przywilejów, jakie wierzycielowi zapewnia weksel, stanowi on jeden z najpewniejszych sposobów lokacyi kapitałów, z drugiej strony, suma wekslowa, czy to przez realizacyę wekslu, czy też przez dalszą sprzedaż wekslu, może być bardzo prędko ściągniętą. Taka dalsza sprzedaż wekslu, przez bank żyrowanego a jeszcze nie zapadłego, innemu bankowi, nazywa się ze strony tego ostatniego *reeskontem*. Za pożyczkami na nieruchomości i na weksle, idą *pożyczki na zastaw* czyli t. z. lombard. Ten może być rozmaity. Przedewszystkiem może bank dawać pożyczki na zastaw towarów (lombard towarowy), lub także na zastaw papierów towarowych, jak kwity składowe, albo ceduły wodne; następnie może bank lombardować papiery kredytowe, (*lombard papierowy*) a w końcu ruchomości (*lombard właściwy*, kasy tz. zaliczkowe, zakłady zastawnicze, *montes pietatis*). *Emisya banknotów*, jak wiadomo, zastrzeżona zazwyczaj dla jednego tylko banku w państwie; *czynności spekulacyjne*, a zwłaszcza *założycielstwo i finansowanie*, w dalszym zaś rzędzie *reportowanie* itd., w końcu zwykłe *czynności bankierskie*, jak przebierstwo (arbitraż), sprzedaż papierów giełdowych krajowych i zagranicznych, sprzedaż monet, wymiana banknotów itd., przedstawiają dalszy ciąg sposobów fruktyfikacyi kapitałów pieniężnych przez banki.

Technika banków, ewentualnym ulegająca reformom, a zadziwiająco dzisiaj już wydoskonalona, przedstawia ogromną różnorodność. Zewnętrznie dzielą się biura bankowe na biura przeznaczone do stykania się z publicznością i na biura, które zajmują się pracą nad układem i przeprowadzaniem operacyi finansowych banku. Sposób, w jaki bywają przeprowadzane operacye te, w jaki prowadzi się w bankach rachunki i wykazy, ustrój wreszcie organizmu bankowego, zależy od przeróżnych czynników, a przedewszystkiem od przeznaczenia banku, jego formy i statutu. O jednej kwestyi trzeba jeszcze wspomnieć, to jest o *bilansie*

banków. Bilansem nazywamy ogólne zestawienie stanu czynnego i biernego majątku banku. Bilans ten ogłaszany w czasie przez statut określonym, ma być środkiem do kontroli funduszów banku i ma dawać obraz czynności władz powołanych do prowadzenia interesów danej instytucyi. Niestety, zbyt często nie jest on dość jasno układany, a przecież bilansy tz. fikcyjne, czyli nieprawdziwe, oparte na cyfrach fałszywych lub mylnych, nieraz już łudziły publiczność i były powodem ruin majątkowych. Zasadą przy układaniu bilansów jest przedstawić po jednej stronie, po stronie tz. *aktywów* (stan czynny) wszystek majątek, gotówkę i wierzytelności banku, po stronie zaś t. zw. *pasywów* (stan bierny) wszystkie jego długi i zobowiązania. W stanie czynnym widzimy naprzód gotówkę, przeniesioną z stanu biernego ostatniego bilansu, gdzie była wykazaną w rubryce zyski (na miejscu ostatniem), a następnie przytoczony jest cały t. zw. portfel banku, tj. wszystkie wierzytelności banku, więc pożyczki hipoteczne, weksle, lombard itd., w ogóle wszystkie rodzaje operacyi bankowych, w których bank złożył swoje kapitały. Na końcu czytamy efekta (czyli dokumenta, papiery wartościowe) funduszów rezerwowych i majątek nieruchomy banku (gmachy, zabudowania), oszczędności, słowem *fundus instructus*. Po stronie pasywów natomiast idą przedewszystkiem te akcye, które przy zakładaniu banku zostały wypuszczone, czyli t. zw. kapitał akcyjny, a które tworzą dług banku w obec właściciela akcyi, dalej wszystkie inne zapisy, które każdej chwili mogą być przez deponentów podjęte, dalej fundusze rezerwowe statutem ustanowione, do których z zysków ogólnych pewną część (*pewien procent*) bank musi przeznaczać, kupony i inne pasywa.

Dla przykładu podajemy bilans banku austro-węgierskiego z 23. września b. r.

S t a n c z y n n y.

Zapas gotówki:		
srebro .	165,154.078 zł. 50 ct.	
złoto .	54,747.324 „ 14½ „	
dewizy na złoto	24,999.655 „ 96 „	244,901.158 zł. 60½ ct.
noty państwowe		9,790.989 „ — „
eskontowane weksle i efekta . . .		181,103.251 „ 23 „
lombard właściwy		24,583.590 „ — „
wylosowane efekta i kupony nie podjęte		65.415 „ 73 „
dług państwa		78,170.061 „ 58 „
pożyczki hipoteczne		114,848.567 „ 88½ „
listy zastawne banku zakupione na giełdzie		5,639.257 „ 42 „
efekta funduszu rezerwowego . .		16,279.198 „ 90½ „
„ „ pensyjnego . . .		4,549.276 „ 74 „
budynki i cały *fundus instructus* . .		2,900.000 „ — „
nakłady		2.469.203 „ 40 „
inne aktywa		2,091.175 „ 74 „
		6[illegible]7,445.146 zł. 23½ ct.

Stan bierny.

kapitał akcyjny		90,000.000 zł. —	ct.
fundusze rezerwowe		18,968.599 „ 20	„
banknoty w obiegu		443,328.740 „ —	„
giro-depozyta	6,998.571 zł. 12 ct		
inne natychmiast płatne należytości	2,342 754 „ 90½ „	9,341.326 „ 02½	„
listy zastawne w obiegu . . .		109,159.800 „ —	„
fundusze pensyjne		4,549.276 „ 74	„
kupony i dywidendy od listów zastaw.		7.556.180 „ 17	„
inne pasywa		4,543.224 „ 10	„
		687,445.146 zł. 23½	ct.

Saldo, tj. ogólna suma *aktywów i pasywów* musi się zgodzić.

Banki krajowe.

Bank krajowy.

Cel Banku.

W myśl uchwały Sejmu krajowego Galicyi i Lodomeryi ustanowiony został w celu podniesienia dobrobytu w kraju, a w szczególności dla popierania rozwoju rolnictwa, przemysłu i handlu, zakład kredytowy pod nazwą: „Bank krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem“.

Na założenie tej instytucyi przeznaczył Sejm krajowy fundusz w wysokości 1 miliona zł. w. a

Zakład ten ma główną siedzibę we Lwowie.

Całkowity obrót ze wszystkich operacyi Banku wynosił od d. 1. stycznia do d. 31. grudnia 1890 r. 307,259.986 zł. 88 ct. w. a.*)

Prezes:
Bochdan Hipolit, wł. dóbr

Wiceprezes:
Gorayski Aug., wł. d., p. na S. kr.

Członkowie:

Jędrzejowicz Adam, p. na S. kr.
Kieszkowski Henryk
Kiselka Karol, wł. dóbr.
Męciński hr. Józef, wł. dóbr.
Romer Gustaw, dr. pr., wł. dóbr., poseł na Sejm kr.
Scipio hr. Karol, wł. dóbr, poseł na Sejm kr.
Żywicki Klemens, dr. praw, adw. kraj., p. na S. kr.

Zastępcy:

Kraiński Władysław.
Krzyżanowski Władysław.
Łubieński hr. Rogier.

*) Bliższych szczegółów Dyrekcya nie udzieliła.

DYREKCYA:

Dr. Zgórski Alfred. Dr. Domaszewski Wacław.

Prokurzyści:

Longchamps de Berier Bogusł. Majewski Michał.
Horoszkiewicz Julian. Romaszkan Andrzej

Referent szacunkowy: *Zastępca buchaltera:*

Thilsch Juliusz. Kozakiewicz Leon.

Sekretarz oddziału hipotecznego: Dr. Małaczyński Aleksander

Kasyerzy:

Kotiers Franciszek. Nartowski Antoni.

Korespondenci:

Matkowski Antoni. Stachiewicz Ludwik.

Sekretarz Rady i Dyrekcyi: Dr. Drohojowski hr. Jan.

Likwidatorowie:

Padewski Józef. Białaczewski Władysław.
Marszałkiewicz Wiktor. Erlacher Walery.

Rewident: *Saldokontysta:*

Kratochwil Emil. Kossak Stefan

Adjunkci I. klasy:

Łoziński Roman. Strzyżowski Józef.
Pieńczykowski Stanisław. Krzyszkowski Ignacy.
Gawroński Ludwik.

Adjunkci II. klasy:

Hamerski Maryan. Hanke Artur.
Sędzimir Mieczysław. Armółowicz Jan.
Choroszczakowski Edmund Wojciechowski Julian.

Protokoliści i Archiwiści:

Sobek Józef Kowalski Mieczysław.

Asystenci:

Rump Fryderyk. Dr. Rzepecki Jan.
Nowicki Maksymilian. Świeżawski Stefan.
Kövess Aleksander. Królikowski Alojzy.

Praktykanci:

Krasowski Bronisław. Dzikowski Maryan.
Trzciński Emil. Gajewski Marcin.
Wilusz Tadeusz.

Syndykat:

Dr. Till Ernest, adwokat krajowy.

C. k. uprz. gal. Akcyjny Bank hypoteczny

założony w r. 1867 we Lwowie.

Prezes: Hr. Siemieńs i Lewicki Wilhelm, tajny Radca.

Zastępca: Jan Czaykowski, Dr. praw i właściciel dóbr.

Rada nadzorcza: Antoni Jaxa-Chamiec, Samuel Horowitz, Włodzimierz Niezabitowski, Dr. Emanuel Roiński, Kazimierz Tchorznicki, Emil Torosiewicz.

Dyrekcya: 1) Vacat, 2) Rybicki Alojzy Dr. praw, 3) Vacat.

Prokurzyści: Bielański Bolesław. Blumenfeld Adolf, Herschmann Edwin Dr. praw, Jędrzejowski Franciszek, Miłaszewskl Jan, Sekler Wilhelm.

Sekretarz: Lusakowski Aleksander.

Urzędnicy: Mokrzycki Wit, Mravincsics Czesław, Baslevy Marek, Hoppen Hermann, Kostro Władysław, Winiarz Wincenty, Rutkowski Wojciech, Borzęcki Antoni, Karlsbad Izydor, Lipiński Roman, Damask Adolf, Baczewski Arnold, Boziewicz Maryan, Mendrochowicz Wiktor, Mehrer Aron, Dołżycki Karol, Rudyński Jan, Simon Rudolf, Mościsker Simel, Orzechowski Feliks, Bees Władysław br., Glixeli Juliusz, Kolischer Herman, Morawiecki Kazimierz, Armatys Gustaw, Wohlfeld Maurycy.

Filie: Kraków — Naczelnik: Tchórznicki Konstanty, zastępca: Schaurer Zygmunt, urzędnicy: Theobald Teodor br. prokurzysta, Weissmann Maks, Stein Artur, Praun Paweł.

Czerniowce — Naczelnik: Mayer Ferdynad, zastępca: Tittinger Wilhelm, urzędnicy: Góra Wilhelm, Kindler Jakób prokur., Birnberg Filip, Braun Gabryel, Gruder Jerzy, Bodenstein Gustaw, Neschel Herman.

Tarnopol — Naczelnik: Winiarz Jan, urzędnicy: Nikorowicz Augustyn, Brandeis Henryk, Kachane Maurycy, Frenkel Leon. Trapkowski Mieczysław, Hauswald Edmund, Patraszewski Wacław.

Kapitał akcyjny: 3,000.000 złr.

Obrót kasowy w roku 1890:

we Lwowie	aw. złr.	86,018.872·06
w Krakowie	„ „	35,358.709·01
w Czerniowcach	„ „	42,069.270·64
w Tarnopolu	„ „	22,981.950·45

Dywidenda za rok 1890 — 22 złr. czyli 11%.

Galicyjski Bank kredytowy

założony w r. 1873.

Prezes: Adam ks. Sapieha, tajny radca.

Zastępca: Dr. Piotr Gross j. w,

Członkowie Wydziału: Hr. Borkowski Jerzy wł. dóbr, Brykczyński Stanisław wł. dóbr, Jabłonowski Józef wł. dóbr, Marchwicki Zdzisław Dr.

Dyrekcya: Marchwicki Zdzisław Dr. j. w., Gross Piotr Dr. j. w., Krzyżanowski Stanisław Dr. adwokat krajowy.

Prokurzyści: Goldmann Bernard Dr. poseł na Sejm krajowy, Grzybowski Edward, Marynowski Edward.
Naczelnik: Dąbczański Leszek.
Urzędnicy: Bayer Franciszek, Czermiński Feliks, Frumot Ryszard, Garczyński Franciszek, Hrabak Franciszek, Kinelski Franciszek, Kisslinger Henryk, Lam Józef, Pinder Karol, Petrykiewicz Antoni, Senkowski Włodzimierz, Skrowaczewski Wł. Zieliński Jan.
Ogólny obrót w roku 1890:

Weksle	złr. w. a.	6,331.781
Wkładki na książeczki	„ „	2,598.996
Zaliczki na zastawy	„ „	997.148
Asygnaty kasowe	„ „	660.000
Przekazy i dewizy	„ „	937.619
Obrót w efektach	„ „	49,926.824
Dłużnicy i wierzyciele	„ „	97,087.163
Obrót kasowy	„ „	117,494.330

Galic. Zakład kredytowy ziemski w likwidacyi

założony w roku 1872.

Likwidacyą od 1. lipca 1888 objął Bank krajowy, ustanawiając kuratorem dla listów zastawnych Dr. Stanisława Krzyżanowskiego, syndykiem Dr. Teobalda Semilskiego.
Naczelnik biura: Karol Jaskłowski.
Urzędnik przy syndyku: Dr. Tadeusz Tarasiewicz.

C. k. uprz. galic. Zakład kredyt. włościański

od 28. stycznia 1884. w likwidacyi.

Kurator dla listów zastawnych: Dr. Jan Czaykowski.
Zastępca: Dr. Ferdynand Krater.
Komitet likwidacyjny: Dr. Zdzisław Marchwicki, Dr. Alfred Zgórski, Franciszek Zima, dyrektor gal. Kasy oszczędności.
Zastępcy: Dr. Władysław Gorecki, Dr. Stanisław Krzyżanoowski, Dr. Józef Pająk.
Naczelnik biura: Grzegorz Klein.
Buchalter: Zygmunt Majewski.

Bank zaliczkowy*).

Uprz. Zakład zastawniczy „Pius Mons“

założony w r. 1792. przy kościele archikatedralnym ormiańskim we Lwowie

Cel zakładu: Wspieranie ubogich narodowości ormiańskiej.
Dyrektor: X. Mardyrosiewicz Jan, kanonik kap.
Kontrolor: X. Steindl Jan.
Kasyer: X. Szymonowicz Grzegorz.

*) Patrz Towarzystwa zaliczkowe.

Banki pozakrajowe.

Bank austro-węgierski (dawniej Bank narodowy)

założony w r. 1816 we Wiedniu.

Gubernator: Moser Alojzy, tajny radca, członek Izby Panów.

Filie: Czerniowce — naczelnik: Hinghofer Fryderyk.

Kraków — „ Scholz Ludwik, zastępca: Plechawski Juliusz, urzędnicy: Ruth Edward, Reck Emil, Schaitter Jan, Łysiak Aleksander.

Lwów — naczelnik: Dr. Jeleń Jan, zastępca: Klauser Ludwik, urzędnicy: Reiss Alfred, Szczurowski Antoni, Völker Alfred, Friedrich Albin, Hess Edward, Mokrzycki Witold Dr. praw.

Przemyśl — naczelnik: Gerstmann Ignacy.

Rzeszów — „ Freyberger Wiktor.

Stanisławów „ Schmidler Alojzy, zastępca: La Renotiere de Kriegsfeld Hugo, urzędnicy: Giełdanowski Antoni, Friedrich Albin, Gallatsch Karol.

Tarnopol — naczelnik: Slanina August, adjunkt: Faliszewski Dyonizy, urzędnik: Zgórski Józef.

Tarnów — naczelnik: Bleiniger August, zastępca: Lauterbach Maurycy, urzędnik: Pokorny Wiktor.

Ogólny obrót wynosił w Bankach		Eskont weksli i efektów wynosił w Bankach	
austryackich	1,505.939.776 złr.	austryackich	662,235.609 złr.
węgierskich	384,292.679 „	węgierskich	277,558.365 „
Razem	1,890.232.455 złr.	Razem	939,793.974 złr.
Z tego wypada na:		Z tego: wypada na:	
Czerniowce	5,362,309 złr.	Czerniowce	3,736.964 złr.
Kraków	10,146.085 „	Kraków	6,002.728 „
Lwów	16,449.595 „	Lwów	7,566.362 „
Przemyśl	2.697.088 „	Przemyśl	2,114.546 „
Rzeszów	1,197.158 „	Rzeszów	1,054.036 „
Stanisławów	5,433.613 „	Stanisławów	3,895.099 „
Tarnopol	2,219.821 „	Tarnopol	1,477.313 „
Tarnów	3.022 266 „	Tarnów	2,133 550 „

C. k. uprz. Bank dla krajów koronnych

założony w r. 1880. we Wiedniu.

Gubernator: Hr. Ludwik Wodzicki, tajny Radca.

Zastępca: August Skene.

Rada nadzorcza: Br. de Burgoing, Dumba N., Figdor K., Hahn S., d'Harcourt E., Klaczko Julian, Lilienthal S., Monchicourt A., Mirbach, Harff E., hr. Montecuccoli-Laderchi M., Pfeiffer J., Sarg K., Seybel O., Dr Steiner K., hr. Stadnicki Jan, Wolfrum O.

Dyrekcya: S. Hahn, A. Laurans, M. Blum, M. Koritschoner.

Zastępca: L. Teichner.

Szef: Dr. Oskar Kuczyński.

Sekretarze: Józef Binder, Alfred Szczepański.

Kapitał akcyjny 40,000.000 w 200.000 akcyach po 200 złr.

Obrót wekslowy wynosił w Austryi w r. 1890	. . . .	14,253.984·72
w innych państwach	. . . .	4,278.131·95
Razem	. .	18,532.116·67

Ogólny obrót całoroczny zamknięto sumą 114,787.165·49.

Towarzystwa kredytowe.

Galicyjskie Towarzystwo kredytowe ziemskie

założone w roku 1843 we Lwowie.

Prezes: Dembowski Zygmunt j. w.

Zastępca: Gniewosz Stanisław.

Dyrektorowie: Hr. Golejewski Antoni wł. dóbr, Łępkowski Rafał wł. dóbr, Rozwadowski Franciszek wł. dóbr.

Zastępcy: Jabłonowski Józef wł. dóbr, hr. Dzieduszycki Klemens wł. dóbr, hr. dr. Drohojowski Jan wł. dóbr, Dzianot Ludwin wł. dóbr.

Sekretarz: Wiktor Artur, Dr. praw.

Syndyk: Skałkowski Tadeusz Dr. praw.

Urzędnicy: Welichowski Jan, Budzynowski Włodzimierz, Dr. praw, Deryng Władysław, Bieliński Teodor, Obertyński Juliusz, Lang Justyn, Biliński Edmund, Wiktor Władysław, Smutny Jan, Łuczakowski Stanisław, Kluczenko Bolesław, Mrozowicki Stanisław, Girtler de Kleeborn Ernest, Leszczyński Bronisław, hr. Dzieduszycki Leon, Jadowski Kazimierz, Mazanowski Aleksander, Ramułt Stefan, Borkowski Oktaw, Reindl Włodzimierz, Sadowski Ostroróg Stefan.

Praktykanci: Au Aleksander, Borkowski Teodor, Chaberski Kazimierz, Czajkowski Alfred, Daszkiewicz Bronisław, Daszkiewicz Kaźmierz, Dimmel Maryan, Eminowicz Maryan, Grzywiński Jan, Hołyński Maryan, Hubel Jan, Jarosz Maryan, Jełowicki Feliks, Jordan Kazimierz, Kretschmer Emanuel, Kruszewski Walentyn, Ładoś Czesław, Mosch Ryszard, Niesiołowski Franciszek, Olszewski Leon, Podoski Aleksander, Podhorecki Piotr, Sahajdakowski Tyburcy, Sawczyński Bolesław, Suchodolski Aleksander, Stoiński Stanisław, Wasilewski Kaźmierz, Wereszczak Józef Klimke Józef, Lachowski Stanisław, Parylewicz Michał.

Oddział manipulacyjny: Kulczycki Edward, Müller Alojzy, Wojtowicz Julian, Maśkiewicz Włodzimierz, Wallek Alojzy.

Towarzystwo kredytowe ziemskie w Bukowinie

(Bukoviner Boden-Credit-Anstalt) założony w r. 1882 w Czerniowcach.

Prezes: Aleksander br. Petrino.

Zastępca: Wiktor br. Styrcea.

Dyrekcya: Langenham Frydryk, Bruck K.

Prokurzyści: Demand M., Gorczyński E.

Syndyk: Dr. Paschkis M.

Kapitał akcyjny 8,000.000.

Bank galicyjski dla handlu i przemysłu w Krakowie

założony w roku 1869.

Prezes: Hr. Zamoyski Andrzej.
Zastępca: Wenzl Konrad.
Dyrektor: Hr. Scipio Karol.
Prokurzyści: Morelowski Ludwik, Woysyn-Antoniewicz Bolesław.
Buchalter: Antoniewicz Bolesław.
Korespondent: Morelowski Ludwik.
Kasyer: Wańkowicz Jan.
Urzędnicy: Miszkiewicz Wiktor, Wojnarowski Franciszek, Bienenfeld Juliusz, Riedl Stanisław, Tiemberg D.
Filia: w Tarnowie (Dom komisowy).
Prokurzyści: Mianowski Juliusz, Starzewski Mieczysław.

C. k uprz austr. Zakład kredytowy dla handlu i przemysłu

założony w roku 1855 we Wiedniu.

Filia we Lwowie:
Dyrekcya: Posner Dawid, Grabiński Franciszek, Lewicki Ignacy.
Prokurzyści: Losch Febiusz, Meschel Izydor.
Urzędnicy: Abranowicz Jakób, Bodek Juliusz, Cukier Franciszek, Grolle Jan, Huët Zygmunt, Lang Franciszek, Landmann Emil, Lewakowsk Maryan Dr. praw, Mayer Jerzy, Rosenzweig Gustaw, Waldmann Izak Veltze Tadeusz.
Kapitał akcyjny: 40,000.000.

(Zamknięć rachunkowych nie otrzymaliśmy).

Kasy oszczędności.

Celem kas oszczędności czyli zakładów, przyjmujących najdrobniejsze nawet wkładki pieniężne, jest tworzenie z małych oszczędności najliczniejszej tej klasy gospodarczej: ludności biedniejszej, nie mogącej samoistnie oszczędzić, tworzenie kapitałów nowych, przez których obrót zdobywane zyski rozdzielają się następnie pomiędzy owe wkładki, stosownie do ich wielkości. Kasy oszczędności mają charakter zakładów humanitarnych, gromadząc bowiem drobne wkładki od biedniejszych warstw i fruktyfikując takowe, spełniają w obec warstw tych to zadanie, jakiegoby się żaden zakład kredytowy nie podjął: szczędzą im drobne wprawdzie, ale mogące urosnąć do znaczniejszych kwot sumy i dają procent, wprawdzie zazwyczaj nie wielki, ale natomiast połączony z bezpieczeństwem, że wkładki nie zostaną narażone na stratę. Już z tego widać, że pod względem kwestyi fruktyfikowania wkładek, kasy oszczędności muszą postępować bardzo ostrożnie, a ponieważ wkładki muszą być płatne w każdej chwili. na żądanie wkładającego (á vista), kasy oszczędności mu-

szą mieć zawsze pod ręką znaczny, w wysokości odpowiedniej do łącznej sumy wkładek fundusz na uskutecznienie wypłat, a w ogóle fundusze u nich deponowane powinny być tak ulokowane, by jaknajszybciej, na wypadek nagłego ze strony członków zażądania wypłat, mogła nastąpić realizacja funduszów. Do tych sposobów lokacyi należy przedewszystkiem: kredyt na nieruchomość (pożyczki na hipotekę), w dalszym planie skup weksli, zakupno papierów giełdowych, jakoteż przyjmowanie takowych w zastaw (lombard). Oprócz tego, jak wspomnieliśmy, muszą mieć każdej chwili znaczną gotówkę.

Urządzenie kas oszczędności jest w głównych zarysach zazwyczaj takie same, a mianowicie: Kasa oszczędności wystawia deponentom „książki wkładkowe“ na nazwisko, do których zaciąga się uiszczone „wkładki“, a w których także uwidoczniony zostaje zwrot takowych „á vista“, tj. za okazaniem książeczki, wraz z procentem, równym dla wszystkich. Część zysków, osiągniętych z obrotu funduszami deponowanymi, zostaje użytą na prowadzenie administracyi; jest to także jeden z powodów, dla których procent nie może być zbyt wysokim.

W Austryi, obok kas oszczędności prywatnych, istnieją także kasy oszczędności pocztowe, wprowadzone za przykładem Anglji.

Biura Kas oszczędności dzielą się zazwyczaj na: kasę wkładkową, tj. przyjmującą wkładki, na likwidaturę, czyli urząd likwidujący wkładki, których zwrotu zażądano, a prócz tego na biura, przeznaczone do pomieszczenia personalu, pracującego nad urządzeniem i uregulowaniem obrotu funduszami deponowanymi.

Kasy oszczędności w Galicyi.

(Gwiazdką oznaczone Towarzystwa nie nadesłały nam swych zamknięć rachunkowych za r. 1890).

Biała.*

Stopa procentowa od wkładek $4^1/_2$
„ „ pożyczek $5^1/_2$

Bochnia (miasto).

Stopa procentowa od wkładek 5%
„ „ pożyczek 6—8%

Fundusz rezerwowy 7,000.000 zł. w. a.

Dyrekcya: Brandt Antoni, Zakrzewski Ferdynand Dr., Góra Franciszek, Gatty Marek, Oświecimski Felix Dr.

Bochnia (powiat).

Przychód Kasy w ciągu roku 1890 .	760.378 zł. 99 ct.
Rozchód Kasy w ciągu roku 1890 . .	760.378 „ 99 „
Ogólny obrót Kasy w r. 1890 . . .	1,520.757 zł. 98 ct.
w porównaniu z rokiem 1889 zwiększył się o	202.075 „ 85 „

WYDZIAŁ:

Prezes: Zdzisław Włodek, prezes Rady pow., wł. dóbr.
Zastępca: Ks. Wąsikiewicz Winc., kanonik.
Członkowie: Chrzanowski Wojciech, wł. dóbr, Mayssner Tytus, wł. dóbr, Stokłosa Jan, wł. real., Dr. Antoni Serafiński, burmistrz m. Bochni, Dr. Ferdynand Zakrzewski, adwokat.
Referent: Jan Dębowski.
Urzędnicy: Łopacki Andrzej, kasjer, Ossoliński Adolar, likwid.

Drohobycz.

Wpłynęło w roku 1890	609.166 zł. 28 ct.
Wypłacono w roku 1890	596.529 „ 76 „
Ruch ogólny gotowizny	1,205.696 ct. 04 ct.
Stan kasy w dniu 1. stycznia 1891 . .	12.636 „ 52 „

WYDZIAŁ:

Prezes: Ohrymowicz Ksenofon, p. do Rady p. i na Sejm kraj., burmistrz miasta. Goldhamer Hersch, wiceburmistrz.
Dyrekcya: Ks. Toroński Aleksy, kanonik. Lauterbach Selig, wł. real. Dąbrowski Karol, wł. real. Lindenbaum Maurycy, wł. dóbr, Wohlberner Marek, dr. praw, adw. kraj.
Urzędnicy: Łopuszański Ludwik, kasyer. Wierzbicki Ignacy, likwidator.

Jasło *). Rok założenia 1868.

WYDZIAŁ:

Prezes: Metzger Alojzy.
Zastępca: Stoeger Ludwik.
Dyrekcya: Przyłęcki Apolinary, Wiediger Franciszek, dr.. Zacharyasz Michał, Sienkiewicz Józef, Palch Romuald, poseł na Sejm krajowy.
Kasyer: Rząca Franciszek.
Kontrolor: Bariński Cezar.

Kałusz.* (Powiat). Założona w r. 1883.

Prezes: Komornicki Stanisław.
Zastępca: Vacat.
Dyrekcya: Ks. Hubczak Ignacy, kanonik. Tomek Ferdynand, Sobota Karol.
Kasyer: Załęski Stanisław.
Adjunkt: Leskowitz Michał.

Kołomyja*). Założona w r. 1872.

WYDZIAŁ:

Prezes: Lenartowicz Michał, poseł na Sejm kraj.
Zastępca: Kulczycki Grzegorz.
Syndyk: Dr. Dembicki Teofil.

Dyrekcya: Hr. Starzeński Edmund. Dr. Maramorosz Kajetan. Dr. Schmidt Józef.
Urzędnicy: Kropaczek Franciszek. *Buchhalter:* Sonojca Marceli. *Kontrolor:* Jolles Zygmunt. *Sekretarz:* Łopatyński Leopold. *Adjunkci:* Leibschang Ludwik. Laskowski Jan.

Kraków miasto. Założona w r. 1866 staraniem Krakokowskiego Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń.

Stan funduszów Kasy oszczędności z dniem 31. Grudnia 1890 roku przedstawia się następująco:

Stan czynny.

Zapas gotowizny . . .	453.656 zł.	54 ct.	3·77 %
Zaliczki	350.403 „	60 „	2·84 „
Zaliczki ubezpieczone wekslami	596.626 „	10 „	4·83 „
Pożyczki hipoteczne . . .	7,183.546 „	06 „	58·25 „
Pożyczki na skrypta gminne .	40.473 „	54 „	0·33 „
Złr. 2,033.990 nomin. w pap. wartość 2,011.109 zł. 80 ct. Wartość kuponów bieżących 28·022 „ 18 „	2,039.131 „	98 „	16·54 „
Oddział pożyczkowy na zastawy ruchomości . . .	481.729 „	79 „	3·90 „
Majątek kasy	1,065.287 „	27 „	8·65 „
Rożne aktywa	121.506 „	05 „	0·99 „
Razem . . .	12,332.360 zł.	93 ct.	100·— %

Stan bierny.

Wkładki łącznie ze skapitalizowanymi odsetkami . . .	11,084.259 zł.	14 ct	89·88 %
Majątek kasy	1,065.287 „	27 „	8·65 „
Różne passywa	116.660 „	88 „	0·95 „
Pozostałość zysku . . .	66.153 „	64 „	0·52 „
Razem . . .	12,332 360 zł.	93 ct.	100·— %

Zarząd Kasy Oszczędności miasta Krakowa.

WYDZIAŁ:

Prezes: Dr. Szlachtowski Feliks, prezydent miasta.
Zastępca prezesa: Friedlein Józef, I. wiceprezydent miasta.
Dyrektorowie: Jawornicki Marceli, Slęk Franciszek.
Urzędnicy: Opieński Józef, nacz. rach.. Walter Roman, kasyer. Kowalski Zygmunt, rach., Kadlewicz Karol, likwidator. Onyszkiewicz Tadeusz, sekretarz. Ostrowski Stanisław, protokolant Krzykowski Juliusz. adjunt I. klasy. Studziński Adam, adjunkt I. klasy. Brzeski Jan, adjunkt II. klasy. Popielecki Marceli, adjunt II. klasy. Krzyżanowski Kazimierz,

adjunkt II. klasy. Szymański Jan, asystent Stankiewicz Kazimierz, magazynier zakładu zastaw. Uzarski Ksawery, kasyer zakł. zast. Srokowski Władysław, adjunkt II. klasy. Chęciński Jan, asystent. Kowalski Stefan, taksator, Miłaszewski Adam, taksator.

Kraków (powiat). Założona w r. 1882.

Obrót kasowy w r. 1890:

Wkładki	2,026.594 zł. 07 ct.
Zwroty	1,788.471 „ 82 „
Weksle	277.390 „ 93 „
Fundusz rezerwowy . . .	50.562 „ 89 „
Ogólny obrót kasowy . .	5,002.464 „ 09 „

WYDZIAŁ:

Prezes: Milieski Alfred.
Zastępca: Dr. Paszkowski Franciszek.
Dyrekcya: Szumańczowski Ludwik, Mikucki Stanisław, Gawroński Sobiesław, referent.
Urzędnicy: Hordyński Stanisław, Bereznicki Julian, Gadomski Alfred, Geppert Jan, Mikucki Jan.

Lwów. (Galicyjska Kasa oszczędności).

Bilans z d. 31. grudnia 1890.

Stan czynny.

Zapas gotówki	389.732 zł. 45 ct.
Pożyczki zabezpieczone na hipotekach .	13,761.898 „ 06 „
„ dane gminom i powiatom . .	761.379 „ 27 „
„ „ towarzystwom zaliczkow.	139.269 „ 10 „
„ „ dane na weksle . .	2,580.482 „ 73 „
Zaliczki na zastaw papierów wartościow.	31.026 „ — „
Rachunki bieżące pokryte papierami wartościowymi	4,494.074 „ 82 „
Złr. 400.000 austr. renty srebrnej á złr. 90·30	361.200 „ — „
Budowa nowego gmachu	424.138 „ 27 „
Druki i księgi w zapasie	5.752 „ 84 „
Sprzęty i biblioteka zakładu . . .	4.813 „ 90 „
Odsetki zaległe z dniem 31. Grudnia 1890	141.459 „ 06 „
	23,095.226 zł. 50 ct.

Stan bierny.

Wkładki włącznie ze skapitalizowanymi odsetkami	22,114.705 zł. 45 ct.
Rachunki bieżące zakładów publicznych i kaucye ogniowe	108.566 „ 81 „
do przeniesienia .	22,223.272 zł. 26 ct.

z przeniesienia .	22,223.272 zł.	26 ct.
Wierzytelności funduszów: rezerwowego, emerytury, fundacyi pamiątkowej i fundacyi dla sług	279.729 „	28 „
Rezerwa na budowę nowego gmachu .	143 408 „	65 „
Saldo brobnych wierzytelności . . .	175.795 „	11 „
Odsetki pobrane na rok 1891 . . .	152.668 „	38 „
Zysk czysty za rok 1890 . . .	129.352 „	82 „
	23,095.226 zł.	50 ct.

WYDZIAŁ:

Prezes: Dr. Antoni Małecki.

Zastępca: Vacat.

Dyrekcya: Naczelny Dyrektor, Aleksander Jasiński.

Zastępca: Vacat.

Członkowie: Dr. Biliński Leon, poseł do Rady państwa. Zachariewicz Julian, profesor. Laskowski Kazimierz, radca Nam. Mikolasch Juliusz, przemysłowiec. Breuer Jan, przemysłowiec. Czajkowski Damian, księgarz. Kochanowski Andrzej, aptékarz. Dr. Romanowski Erazm, adw. kraj. Jedna posada vacat.

Syndyk: Dr. Godzimir Małachowski, adwokat.

Urzędnicy: I-szy Dyrektor urzędujący: Zima Franciszek, hon. obyw. i radny m. Lwowa. II-gi Dyrektor urzędujący: Smolka Karol. Buchhalter: Wędrychowski Eugeniusz. Likwidator: Gąsiorowski Ferdynand. Kasyer: Pełczyński Antoni. Rewidenci: Grużewski Eugeniusz, Czerwieński Wład.

Adjunkci I. klasy: Płachetko Józef, Stanuchowski Karol, Pazirski Jan, Górski Jan, Ziołecki Walenty.

Adjunkci II. klasy: Kaszyński Walery, Kulczycki Władysław, Menda Władysław, Szulakiewicz Zygmunt.

Asystent I. klasy: Osiadacz Wiktor.

Asystenci III. klasy: Bartkowski Adam, Żmudziński Franciszek.

Myślenice* (powiat). Zał. w r. 1881.

Zarząd spoczywa w ręku Wydziału powiatowego.

Dyrekcya: Romanowicz Leon, syndyk. Dr. Goldmann Emil. Jedna posada vacat.

Urzędnicy: Brylek Bartłomiej, kasyer. Szally Gustaw, kontrolor.

Nowy Sącz*. Założona w r. 1869.

WYDZIAŁ:

Prezes: Dzikowski Adam.

Dyrekcya: Gutkowski Karol, Nalepa Karol, Nebenzahl Aron, Stuber Marcin, Szafllarski Jan.

Urzędnicy: Dobrowolski Ludwik, Kusz Józef, Kumor Józef, Łachecki Władysław.

Przemyśl.* Zał w r. 1867.

Dyrekcya: Frankowski Ignacy, Dr. Skórski Władysław, Dr. Rosenbach Wilhelm, Monné Karol, Dr. Mendrochowicz Leon, Dr. Doliński Fr. Jedna posada vacat.

Urzędnicy: Kasyer: Amort Adolf. Buchhalter: Błocki Kaźmierz. Kontrolor: Markowski Kaźmierz, Goebel Józef. Sekretarz: Filarski Władysław.

Ropczyce* (powiat).

Rzeszów.* Założona w r. 1862.

Dyrekcya: Kalinowski Wojciech.

Urzędnicy: Kasyer: Dreziński Aleksander. Adjunkci: Staszczak Jan, Maurer Jan, Jabłoński Stefan.

Sambor. Założona w r. 1862.

Ruch kasowy przedstawia się w roku 1890 następnie:

w poborze	2,305.563 zł. 23 ct.
w wydatkach	2,284.363 „ 45 „
zatem ruch gotowizny wynosił w r. 1890.	4,589.926 zł. 68 ct.

Dyrekcya: Prezes: Ignacy Budzynowski, Dr. adwokat, burmistrz miasta.

Zastępca: Ludwik Słotwiński, c. k. Radca sąd. kraj., Ks. Jan Dornwald, Kazimierz Łopuszański, Karol Maresch, Nehemiasz Ranunkel, Dr. Józef Steuermann.

Dyrektor kancelaryi: Dr Józef Steuermann.

Syndyk: Dr. Karol Pawliński, adwokat.

Urzędnicy: Paweł Jedliński, kasyer, Władysław Skulicz, likwidator. Stanisław Kasprzycki, likwidator.

Stanisławów. Założona w r 1863.

Prezes wydziału: Zdrasil Ignacy.

Zastępca prezesa: Lachowicz Stanisław.

Przewodniczący Dyrekcyi: Hauser Franciszek.

Syndyk zakładu: Szydłowski Walery, dr. pr.

Dyrektorowie: Piskorz Karol, Halpern Hersch, Kiesler Kasiel, Kopacz Kajetan, Hauser Franciszek, Rembacz Michał. Regenstreif Zygmunt.

Urzędnicy: Dyrektor kanc.: Kopernicki Franciszek. Buchhalter: Milerowicz Felicyan. Kasyer: Biliński Antoni Kontrolor: Suchanek Antoni. Adjunkt: Baczyński Teofil. Likwidator: Nemetz Franciszek. Praktykant: Komarnicki Józef.

Stryj.* Założona w r. 1863.

Dyrektorowie: Popiel Sew., dr. pr., adw. kraj. Fruchtmann Filip, dr. pr., adw., oraz syndyk. Majer Ludwik Wojciech. emer. c. k. sędzia pow Stojałowski Aleksander. Długosz Stefan.

Urzędnicy: Buchhalter: Borodajkiewicz Teodor. Kasyer: Czech Tomasz.

Tarnopol. Założona w r. 1870.

Przychód kasy wynosił w roku 1890. .	3.559.261 zł. 83 ct.
Rozchód kasy wynosił w roku 1890. .	3,489.321 „ 31 „
Ogólny obrót kasowy . .	7,048.583 zł. 14 ct.

WYDZIAŁ:

Przewodniczący: Pohorecki Feliks.

Dyrekcya. Przewodniczący: Dr. Koźmiński Leon.

Członkowie: Dr. Horowitz Jakób. Dr. Łuczakowski Włodzimierz, Puntschert Ludwik, Schütz Bernard.

Urzędnicy: Chrzanowski Edward, buchalter. Ingwer Józef, likwidator. Raczyński Władysław, adjunkt I. klasy. zastępca kasyera. Drzymuchowski Mieczysław, adjunkt II. klasy Praktykanci: Samolewicz Stanisław, Skowroński Aleksander.

Tarnów.* Założona w r. 1861.

WYDZIAŁ:

Prezes: Ks. Walczyński Stanisław.

Przewodniczący Dyrekcyi: Dr Malawski Alojzy.

Członkowie: Uzarski Wojciech, Kaczkowski Michał, Kowalski Ludwik, Breitseer Jan.

Urzędnicy: Kasyer: Martusiewicz Jan. Buchhalterzy: Bigo Mateusz, Podolecki Stanisław. Likwidator: Opatowicz Stanisł. Kanceliści: Gogela Gustaw, Szafarz Alojzy, Kozubowski Stanisław. Praktykant: Mikuciński Włodzimierz.

Trembowla* (powiat).

Stopa procentowa $4\frac{1}{2}$—5%.

Wadowice* (powiat). Zał. w r. 1873.

Stopa procentowa $4\frac{1}{2}$%.

ZARZĄD:

Prezes Wydziału: Haller Władysław.

Zastępca prezesa: Iwański Jan, dr. pr., 5 członków.

Dyrekcya: Przewod.: Iwański Jan Dyrektor: Wilczyński Kazim., notaryusz., Dobrodzicki Ignacy.

Urzędnicy: Grabowski Marcin, likwidator. Posada kasyera nieobsadzona. Sołtys Karol, adjunkt.

Wieliczka.* Zał. w r. 1879.

ZARZĄD:

Prezes Wydziału: Konopka Henryk, br.

Dyrektorowie: Nowacki Floryan, przewod., Czecz Karol, Koch Wilhelm.

Syndyk: Adamski Wacław.

Urzędnicy: Estreicher Aleksander, kasyer. Zieliński Józef, kontrolor i likwidator.

Stowarzyszenia zaliczkowe i kredytowe.

*) Towarzystwa oznaczone gwiazdką nie nadesłały nam zamknięć rachunkowych za rok 1890.

Andrychów. Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek.*) Założone w roku 1877.
Dyrekcya: J. Israeli, F. Zahradnik i F. Szczerski.

Bełz. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1880.
Dyrekcya: ks. dr. P. Pasławski, E. Jachimecki i A. Gross.

Biała. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1874.
Dyrekcya: F. Wyspiański, J. Szmerda i A. Schwalbe.

Biała. Stowarzyszenie pożyczkowe i oszczędności „Wzajemna Pomoc".*) Założone w roku 1879.
Dyrekcya: W. Gajczak, A. Fischer i I. Krzemiński.
Urzędnik: J. Kowalewski.

Biecz. Towarzystwo wzajemnego kredytu.*) Założone w r. 1884.
Dyrekcya: J. Olszewski, dr. J. Januszkiewicz i W. Chmielewski.
Urzędnicy: A. Semeniuk, J. Juryś i T. Tabaczyński.

Bircza. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1876.
Dyrekcya: K hr. Łodzia Czarniecki, J. Łobaziński i K. Baranowicz.

Bochnia. Towarzystwo zaliczkowe. Założone w roku 1880.

Bilans 1890 roku:

Wkładki	23.485	złr.	97 ct.
Weksle	142.974	„	02 „
Czysty zysk	617	złr.	17 „

Dyrekcya: W. Pachucki, J. Nowak i W. Machnicki.
Urzędnik: J. Joachim.

Bołszowce. Kasa zaliczkowa „Nadzieja".*) Założona w r. 1880.
Dyrekcya: A. Wąsowicz, Ch. Falk i W. Kostyk.

Bóbrka. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1874.
Dyrekcya: ks. M. Gułła, Bazyli Drozdowski i F. Duch.

Borszczów. Towarz. zaliczkowe.*) Założone w roku 1883.
Dyrekcya: W. Niezabitowski, A. Szlemkiewicz i ks. E. Dzerowicz.

Borysław *)

Brzesko. Towarzystwo zaliczkowe. Założone w roku 1874.

Bilans 1890 roku:

Wkładki	59.438	złr.	71 ct.
Weksle	378.405	„	89 „
Czysty zysk	3.403	złr.	07 „

Dyrekcya: R. Niwicki W. Siemiński i dr. Sz. Bernadzikowski.
Urzędnik: Br. Kłosiński.

Brzeżany. Miejskie Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1864.
Zarząd: prezes: Karol Merl; członkowie: P. Ogonowski. St. Radecki, J. Sojka, J. Maśiij, I. Chełmiński i M. Maciulski.
Urzędnik: Zenon Tokarski (likwidator).

Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu. Założone w roku 1883.
Dyrekcya: J. Halberthal i M. Gottwort.
Urzędnik: Leon Pomeranz.

Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1889.
Dyrekcya: Dr. A. Zauderer, K. Tyszkowski i F. Maresch.

Brzozów. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1888.
Dyrekcya: ks. M. Biały, K. Charzewski i L. Chlebiński.

Buczacz. Credit-Anstalt*) Założony w roku 1885.
Dyrekcya: N. Pohoriles, H. Aberdam i N. Segel.

Stowarzyszenie komercyalno-kredytowe.*) („Commerzieller Credit Verein.)“ Założone w roku 1885.
Członkowie Dyrekcyi: J. Neumann, H. Herzmann, S. Andermann i M. Selzer.

Kasa oszczędności i zaliczek.*) („Spar- und Vorschusskasse.“) Założona w roku 1889.
Członkowie Dyrekcyi: W. Byk i W. Zeimer.

Budzanów. Towarzystwo kredytowe.*) („Credit-Verein“) Założone w roku 1883.
Dyrekcya: R. Schutzmann, Sch. L. Bergmann i P. Hessel (kontrolor)

Vereins-Bank für Handels und Gewerbe-Credit*) Założone w r. 1884.
Dyrekcya: M. Dressler, M. Hammer i U. M. Hammer.

Bursztyn. Handels- und Gewerbe-Verein.*) Założone w r. 1884.
Dyrekcya: L. Hammer, M. J. Tobias, T. Weinert, B. Hornik, J. B. Hammer i A. Pineles.

Chorostków. Towarzystwo kredytowe.*) Założone w roku 1889.
Dyrekcya: A. Hibner, I. Katz i S. Messite.

Chrzanów. Towarzystwo zaliczkowe*) Założone w roku 1881.
Dyrekcya: J. Walkowski, J. Janowski i E. Janikowski.

Cieszanów. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1875.
Dyrekcya: J. Dr. Jabłoński, M. Gilewicz i F. Lisowski.

Czortków. Darlehens- und Handelsverein.*) Założone w r. 1883.
Dyrekcya: S. Schor, H. Axelrad, L. Schorr i M. Schenkelbach.

Vorschuss- & Credit-Verein.*) Założone w roku 1887.
Dyrekcya: W. Dratler, B. Salzmann i S. Bader.

Bank kredytowy i przemysłowy. (Credit- und Gewerbe-Bank.*) Założony w roku 1887.
Dyrekcya: J. Bikel, D. Schwebel i I. Rosenzweig.

Zakład kredytowy dla przemysłu i rękodzielnictwa. (Gewerbe u. Handwerker Credit-Anstalt.*) Rok założenia 1889.
Dyrekcya: Dr. A Stöckel, A. Oesterzelzer i H. Platzmann.

Towarzystwo kredytowe stow. zar. z ogran. por. (Credit-Verein.*)
Założone w roku 1889.
Dyrekcya: H. Reich, B. Meinhard i U. Laude.

Towarzystwo oszczędności i kredytowe. (Spar & Credit-Verein)*).
Założone w roku 1889.
Dyrekcya: Ch. Fränkel, H. Rosenzweig, A. Ohrenstein i Somer Schwebel.

Czernichów.*)

Czudec. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1885.
Dyrekcya: K. Śmiałowski, M. Dąbek i W. Margulies.

Dąbrowa. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1870.
Dyrekcya: J. Rogaliński i L. Zakrzewski.
Urzędnik: K. Michniewski.

Delatyn. Bank zaliczkowy „Nadzieja."*) Założony w roku 1875.
Dyrekcya: ks. J. Bochdan, J. Hołubowicz i A. Schima.

Dębica. Towarzystwo wzajemnego kredytu.*) Założone w r. 1886.
Dyrekcya: H. Zauderer, ks. E. Wolski i H. Weiss.

Dobczyce. Stowarzyszenie pożyczkowe i oszczędności „Wzajemna pomoc". Założone w roku 1881.

Bilans 1890 roku.

Wkładki	14.218	złr	89 ct.
Weksle	11.833	„	— „
Strata	1.773	„	51 „

Dyrekcya: S. Michalski, J. Buła i L. Paszkowski.

Dobromil. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1878.
Dyrekcya: J. Piątkowski, L. Steciak i F. Szanek.

Kasa pożyczkowa dla gmin powiatu dobromilskiego, złożona z funduszów ubogich i gminnych.
Kasa udziela kredytu tylko członkom gmin pow. dobromilskiego.

Bilans 1890 roku.

Przychód	7.673	złr.	36 ct.
Gotówka 31. grudnia 1890 . . ,	210	„	50 „
Fundusz rezerwowy	2.228	„	59 „

a) Radą zawiadowczą jest Rada powiatowa.

b) Komisyą kontrolującą trzej delegaci z Rady powiatowej.

c) Dyrekcyą każdoczesny Marszałek, resp. Vice-Marszałek, kasyer i kontrolor.

d) Kasyerem każdoczesny kasyer Wydziału powiatowego, kontrolorem każdoczesny sekretarz Wydziału powiatowego.

Drohobycz. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1867.
Dyrekcya: Dr. W. Lechowski, J. Niewiadomski i K. W. Szufa.
Urzędnik: L. Podstawka.

Spar- & Credit-Verein. (Towarzystwo oszczędności i kredytowe)*).
Założone w r. 1877.

Dyrekcya: Dr. H. Gelehrter, J. H. Sternbach i Izaak Reich.
Urzędnicy: J. Lauterbach (buchhalter i kasyer) i A. Lauterbach (kontrolor i prokurzysta.)

Bank kredytowy dla handlu i przemysłu, (Creditbank für Handel und Gewerbe).*) Założ. w r. 1888.
Dyrekcya: M. Gartenberg, W. Goldhammer, A. Schor, J. Schreier, i S. Segal.

Dubiecko. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1889.
Dyrekcya: F. Gąsiorek, A Weiss i F. Ficowski.

Gliniany. Towarzystwo zaliczkowe. Założone w roku 1876.

Bilans 1890 roku.

Członków 2.270 z udziałami na . .	3.566	złr.	16 ct.
Fundusz rezerwowy	15.083	„	58 „
Obrót kasowy	1,473.150	„	17 „
Czysty zysk	5.431	„	18 „

Dyrekcya: F. Reszetyłowicz, A. Bałtarowicz i St. Burliga
Urzędnicy: J. Wolf i M. Szczerba.

Towarzystwo kredytowe.*) Założone w roku 1882.
Członkowie Dyrekcyi: J. Rosen, M. Mehlmann i M. Schaffer.

Głogów. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe.*) Zał. w r. 1885.
Dyrekcya: R. Menerka, M. Kłaczek i K. Grębowski.

Gorlice. Towarzystwo zaliczkowe *) Założone w roku 1870.
Dyrekcya: W. Biechoński, E. dr. Neumann, Dr. C. Sleczkowski, Walery Rogaski.
Urzędnicy: A. Borowski (kasyer i prokurzysta), J. Chmielewski, (likwidator) i I. Niewiadomski (urzędnik manipulacyjny).

Gródek. Powiatowe Towarzystwo kasy zaliczkowej.*) Założone w roku 1874.
Członkowie Dyrekcyi: B. Dmuchowski, W. Świszczowski i J. Szturma.

Towarzystwo oszczędności i kredytowe.*) Zał. w r. 1881.
Członkowie Dyrekcyi: M. Mandelkern, E. Raab i A. Landau.
Urzędnik: D. Bigeleisen.

Grybów. Towarzystwo zaliczkowe.*) Zał. w r. 1876.
Dyrekcya: K. br. Brunicki, A. dr. Jakubowski i B. Łodziński.
Urzędnik: J, Kordecki [buchhalter].

Grzymałów. Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu.*) Założone w roku 1884.
Dyrekcya: S. Gottesmann, S. Gelbtuch i A. L. Lagstein.

Halicz. Towarzystwo zaliczkowe i oszczędności.*) Założone w roku 1881.
Dyrekcya: B. Fadenchecht, S. Weinreb i A. Messing.
Urzędnicy: S. Haker i S. Gold.

Kasa zaliczkowa „Nadzieja". Założona w roku 1886.
Dyrekcya: P. Segin, J. Jaśkiewicz i K. Kłakowicz.

Husiatyn. Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu.*) (Credit-Verein für Handel & Gewerbe). Założone w roku 1888.
Dyrekcya: N. Wechsler, M. Eisen, J. Eisen i A. L. Grünberg.

Zakład kredytowy, [Credit-Anstalt]. Założony w roku 1889.
Dyrekcya: N. Czoban, E. Altschüler i F. Weitmann.

Jarosław. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1873.
Dyrekcya: B. Drohojowski, W. Baczyński i J. Stephan.
Urzędnik: W. Semeniuk.

Spar- Vorschuss und Credit-Verein, für Handel- und Gewerbe.*) Rok założenia 1883.
Dyrekcya: K. Chamaides i K. Maschler.

Jaryczów nowy. Kasa zaliczkowa „Nadzieja" *) Zał. w r. 1879.
Dyrekcya: P. Andres, T. Harlos i J. Szemlei.

Towarzystwo zaliczkowe „Jedność".*) Rok założenia 1884.
Dyrekcya: H. Handelsmann, A. Ziegler, Ch. Biller i M. Boruch

Jasło. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1874.
Dyrekcya: R. dr. Adamski, T. W. Bręglewicz i F. Bochniewicz.

Stowarzyszenie dla oszczędności i zaliczek I. ogólnego Towarzystwa urzędników austro-węgierskiej Monarchii. Zał w r. 1884.*)
Dyrekcya: A. dr. Graczyński, J. Sękiewicz. St. Szuro, Michał Gross, A. Koziakowski i A. Pruszkowski.

Jaworów. Towarzystwo zaliczkowe. Zał. w r. 1880.

Bilans 1890 roku.

Członków	944		
Udziałów	23.292	złr.	58 ct.
Fundusz rezerwowy	3.760	„	84 „
Kapitał obrotowy	753.923	„	41 „
Czysty zysk	1.937	„	28 „

Dyrekcya: G. Szczyrba, F. Sienicki i J. Pytlik.
Urzędnicy: F. Kuszelewski i W. Frajdenberg.

Jordanów. Stowarzyszenie pożyczkowe „Praca i oszczędność".*) Założone w roku 1880.
Dyrekcya: M. Köhler, J. Borowiec i J. Kalczyński.

Kałusz. Towarzystwo zaliczkowe. Zał. w r. 1874.

Bilans 1890 roku.

Członków	911		
Udziałów	20.164	złr.	79 ct.
Fundusz rezerwowy	39.907	„	— „
Pożyczki	41.415	„	32 „

Obrót kasowy	398 120 złr.	77 ct.
Czysty zysk	961 „	48 „

Dyrekcya: A. dr. Wurst, L. Fuchs i A. Karpiński.

Kamionka strumiłowa. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1885.
Dyrekcya: St. hr. Badeni, ks. M. Cegielski i A. Thullie,
Urzędnik: J. Szawłowski, [zast. dyrektora].

Kańczuga. Kasa zaliczkowa „Nadzieja".*) Zał. w r. 1880.
Dyrekcya: J. Chmura, M. Świstek i M. Wołoszyński.

Kęty. Towarzystwo zaliczkowe.*) Zał. w r. 1875.
Dyrekcya: J. K. Kiwale, J. Kunze i St. Sowiński.

Knihynicze. Towarzystwo wzajemnego kredytu.*) Założone w roku 1883.
Dyrekcya: J. Manzes, H. Zimmer i M. Wolf.

Kolbuszowa. Towarzystwo zaliczkowe „Szczęść Boże".*) Założone w roku 1874.
Dyrekcya: F. Bemben. A. Rewakowicz, J. Buczek i A. Kotywiński.

Kołomyja.*) Towarzystwo zaliczkowe. Założone w roku 1875
Dyrekcya: G. Liebhardt, A. Misiński i M. Żurakowski.

Kołomyjskie stowarzyszenie zaliczkowe urzędników.*) Założone w roku 1876.
Dyrekcya: St. Fischer.
Urzędnik: K. Balicki.

Credit- und Spar-Verein. (Stowarzyszenie kredyt. i oszczęd.)*) Założone w roku 1881.
Dyrekcya: J. Brettler, M. Seidmann, Ch. Rosen, S. Knöpper i I. Bretter.

Zakład kredytowy komercyalny, [Commerzielle Credit-Anstalt]. Założony w roku 1886.

Bilans 1890 roku.

Członków	998		
Udziały	45.634	złr.	85 ct
Fundusz rezerwowy	12.059	„	— „
Weksle	336.558	„	81 „
Czysty zysk	8.300	„	24 „

Dyrekcya: S. Wieselberg, J. Funkenstein, S. Kohn, I. Kriss i S. Breier.
Urzędnicy: J. Kreps i F. Hermann.

Kupieckie stowarzyszenie eskontowe. [Kaufmännischer Escompte-Verein.*] Założone w roku 1888.
Dyrekcya: M. Herman.

Credit-Genossenschaft für Handwerk und Gewerbe.*) Założone w roku 1889.
Dyrekcya: Dr. L Goldfarb, J. S. Friedmann, A. Neider.

Komarno. Towarzystwo zaliczkowe. Założone w roku 1876.

Bilans 1890 roku.

Członków	2 549		
Udziały	21.112	złr,	78 ct.
Fundusz rezerwowy	5.853	„	88 „
Wkładki	53.929	„	12 „
Ogólny obrót	216.487	„	14 „
Czysty zysk	1.290	„	87 „

Członkowie Dyrekcyi: H. Wąsowski, M. Utrysko i D. Olchowy.
Urzędnik: T. Sałaban.

Kopyczyńce. Darlehens und Handels-Verein.*) Założ. w r. 1883.
Dyrekcya: M. Schwarz, D. Günsberg i S. Seidmann.

Handels- und Gewerbe-Bank. [Bank dla handlu i przemysłu.*] Założony w roku 1886.
Dyrekcya: Ch. Thaler, M. Stoeckel i H. Halbreich.

Towarzystwo kredytowe. [Credit-Verein.*] Zał. w r. 1889.
Dyrekcya: N. Siebner, M. Nagler i I. Aschkenas.

Kossów. Towarzystwo komercyalno-kredytowe.*) [Commerzieller Credit-Verein]. Założone w roku 1888.
Dyrekcya: D. Eltis, J. Tannenzapf, A. Drucker i J. Schutzmann.

Towarzystwo kredytowe i oszczędności. (Credit & Spar-Verein*). Założone w roku 1888.
Dyrekcya: S. Jägermann, A. Eltis i M. Kandl.

Spar und Vorschuss-Verein für Handel und Gewerbe. (Stowarzyszenie oszczędności i kredytowe dla handlu i przemysłu.*) Założone w roku 1889.
Dyrekcya: M. Tennenrapf, D. Tannenrapf i M. Jägermann.

Kozowa. Kasa zaliczkowa „Opatrzność".*) Zał. w r. 1882.
Dyrekcya: S. Newelicz, J. Juński i R. Durst.

Towarzystwo kredytowe „Wzajemna Pomoc".*) Zał. w r. 1883.
Dyrekcya: M. B. Kurzrok, M. W. Liebreich i J. Jekiel.

Kraków. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1870.
Dyrekcya: P. Kotarski, K. Rząca i M. Gołąb.
Urzędnicy: E. Szpicberg (kontrolor); J. Trzetrzewiński (likwidator), S. Gutowski i J. Stachórski (manip.).

Towarzystwo wzajemnego kredytu.*) Założone w roku 1874. (Patrz Tow. Wzaj. ubezp. w Krakowie).

Towarzystwo kredytowe rękodzielników i przemysłowców.*) Założone w roku 1877.
Dyrekcya: W. Łysakowski, J. Maszczyński, W. Jachimowicz, I. Miarczyński i St. Michałowski.
Urzędnicy: W. Bruśnicki (szef biura), M. Białkowski.

Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu.*) Założone w roku 1884.

Dyrekcya: Dr. L. Horowitz, J. Przeworski, M. Schönfeld, E. Mirtenbaum i M. Ehrenpreis.

Krakowiec. Stowarzyszenie zaliczkowe.*) Założone w roku 1879.
Dyrekcya: J. Popławski, J. Szczepek i L. Szeremeta.

Krasiczyn. „Własna Pomoc".*) Towarzystwo zaliczkowe. Założone w roku 1887.
Dyrekcya: M. Tomżyński, St. Tarnawski i H. Bordyński.

Krosno. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w roku 1874.
Dyrekcya: 1. Vacat, F. Kadyi i F. Kaczorowski
Urzędnik: Wł. Suryn.

Krzeszowice. Towarzystwo zaliczkowe na powiat chrzanowski.*)
Dyrekcya składa się z 3 członków, na jeden rok wybieranych. Obecnie: J. Walkowski, J. Etgens i B. Janicki
Buchhalter: J. Stokłosiński.

Krynica. Stowarzyszenie pożyczkowe i oszczędności „Wzajemna Pomoc".*) Założ. w roku 1880.
Dyrekcya: ks. I. Daniec, B. Babel i K. Psurdowicz.
Urzędnik: Zastępca dyrektora A. Głowacki.

Krystynopol. Spar- und Darlehens-Verein für Handel- und Gewerbe. (Towarzystwo oszczędności i pożyczek dla handlu i przemysłu.*) Założone w roku 1883.
Dyrekcya: F. Weber i M. Ch. Brüh.
Urzędnik: A. Bauer (buchhalter).

Kulików. Kasa zaliczkowa „Nadzieja".*) Zał. w r. 1880.
Dyrekcya: F. Schoffer, A. Tatuch i D. Hoszowski.

Kuty. Towarzystwo zaliczkowe, kredytowe i oszczędności.*) (Credit-Vorschus- und Spar-Verein). Zał. w r. 1888.
Członkowie Dyrekcyi: M. Mehr, S. Gottlieb i Sacher.
Urzędnik: W. Mehr.

Limanowa. Towarzystwo zaliczkowe.*) Zał. w r. 1878.
Dyrekcya: J. Mars W. Jaworski, J. Macharski i J. Kubliński.
Urzędnicy: W. Potocki i J. Lewicki.

Lisko. Towarzystwo zaliczkowe.*) Zołożone w roku 1873.
Dyrekcya: A. Maksymowicz, J. Gromnicki i F. Moszczewski.

Lubaczów. Towarzystwo kredytowe miejskie.*) Zał. w r. 1891.
Dyrekcya: L. Lehrfreund i E. Riss.
Urzędnik: N. Rost.

Lwów. Towarzystwo zaliczkowe we Lwowie, Stowarzyszenie zarejestr. z nieogr. poręką.
W roku 1891 zostało zarejestrowane z ograniczną poręką, jako „*Bank zaliczkowy*".
Udziały 2.091 Członków wynosiły 31. grudnia 1890 156.006 złr. 36 ct.

Fundusz rezerwowy	21.824	złr	55 ct.
Wkładki	214.552	„	68 „
Pożyczki	2,006.445	„	90 „
Spłacono weksli	1,308.505	„	69 „
Kapitał obrotowy zwiększył się o .	27.763	„	19 „
Obrót kasowy	8,698.364	„	49 „
Czysty zysk	13.537	„	33 „

Dyrekcya: dr. Czyżewicz, Wł. Terenkoczy i F. Kuczyński.
Syndyk: dr. Kuczkiewicz Jan, adwokat krajowy.
Urzędnicy: Wł. Baurowicz, K. Bielański, K. Gilatowski, K. Koerber i K. Zajączkowski.

Lwowska spółka zaliczkowa urzędników.*) Zał. w r. 1865.
Prezes Dyrekcyi: K. Gracka, tegoż zastępca F. Maksymowicz.

Towarzystwo zaliczkowe urzędników i sług galicyjskich dróg żelaznych.*) Zał. w r. 1873.
Członkowie Dyrekcyi: A. Kerekjarto, E. Hausner i M. Vogel.
Urzędnicy: M. Drewniak i W. Müller.

Towarzystwo wzajemnego kredytu.*) Zał. w r. 1874.
Członkowie Dyrekcyi: W. Kuźniewicz, L. Wierzbicki i J. Żółkiewski.

Towarzystwo zaliczkowe urzędników pocztowych. Założone w roku 1878.

Dyrekcya: (Dyrektor) A. Baumgardten; (Kasyer) L. Więckowski; (Kontrolor) L. Korytowski.
Zastępcy: T. Mokrzycki Teodor. W. Dobija, J. Kapuściński.

Bilans 1890 roku:

Członków . .	711			
Udziały . .	43.776	złr.	—	ct. (deklarowane)
Fundusz rezerwowy	3.926	„	86	„
Rachunek bieżący	32.151	„	05	„
Pożyczki . .	113.873	„	—	„
Spłacono . .	37.686	„	28	„
Obrót kasowy .	418.355	„	02	„
Czysty zysk .	2.005	„	72	„

Towarzystwo eskontowe i zaliczkowe.*) Zał. w r. 1881.
Dyrekcya: R Kroch i J. Lewin.
Urzędnicy: A. Beiner, A. Bick. D. Adlerstein, M. Keller i Sal. Klang.

Stowarzyszenie wzaj. pomocy rękodzielników i przemysłowców mieszczan lwowskich pod wezwaniem błog. Jana z Dukli.*) Założone w roku 1860.
Dyrekcya: M. Walichiewicz, B. Mikuliński i F. Piątkowski.

Stowarzyszenie oszczędności i kredytu urzędników i służby c. k. uprz. kolei Karola Ludwika.*) Zał. w r. 1870.

Dyrekcya: J. Lux, M. Frank i A. Filewicz.
Urzędnik: F. Marie.

Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe. Zał. w r. 1884.
Bilans 1890 roku.

Członków	1.052		
Udziały	10.912	złr.	67 ct.
Fundusz rezerwowy	1.058	„	87 „
Rachunek bieżący	30.491	„	44 „
Pożyczki	61.795	„	11 „
Kapitał obrotowy	213.457	„	30 „
Czysty zysk	712	„	29 „

Dyrekcya: W. Terenkoczy i T. Merunowicz
Urzędnicy: Wł. Chaberski (zastępca dyrektora i kasyer) i Al. Wiszniewski (likwidator).
Syndyk: dr. K. Czarnik.

Łańcut. Towarzystwo zaliczkowe. Założone w roku 1872.
Bilans 1890 roku.

Członków 2.850 z udziałami na	77.280	złr.	— ct.
Fundusz rezerwowy	24.966	„	20 „
Wkładki	400.405	„	84 „
Pożyczki	437.517	„	17 „
Czysty zysk	12.993	„	16 „

Dyrekcya: W. Oborski, B. Żardecki i J. Gaweł.
Urzędnicy: St. Kęskiewicz, K. Peszkowski i J. Rochacki.

Maków. Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna Pomoc“.
Założone w roku 1879.
Bilans 1890 roku.

Członków 1850 z udziałami na	55.880	złr.	70 ct.
Wkładki	129.268	„	23 „
Pożyczki	279.001	„	86 „
Zysk	4.771	„	82 „

Dyrekcya: K. Wroński. E. Ulrich i L. Kocyan.
Urzędnik: M. Graber.

Maryampol. Kasa zaliczkowa.*) Zał. w r. 1876.
Dyrekcya: I. Spirydowicz, B. Krauzowicz i J. Czerniawski.

Mielec. Towarzystwo zaliczkowe.*) Zał. w r. 1874.
Dyrekcya: ks. J. Knutelski, H. Szanecki i Feliks Leyko.
Urzędnik: Józef Turczyn wicz.

Mikołajów. Kasa zaliczkowa „Nadzieja“. Zał. w r. 1881.
Dyrekcya: P. Łabowski, M. Pitułéj i Wł. Ławronowski.

Mikulińce. Credit-Verein.*) Zał. w r. 1885.
Dyrekcya: S. L. Bomze i F. Vogel.

Milówka. Sądownie wpisane stowarzyszenie oszczędności i pożyczek „Opatrzność“.*) Zał. w r. 1877.
Dyrekcya: J. Chodacki, J. Milewski i A. Omašta.

Mościska. Towarzystwo zaliczkowe dla powiatu mościskiego.*) Założone w roku 1875.
Dyrekcya: L. Masiuk, T Brzuchowski i A. Witek.

Nadwórna Kasa zaliczkowa.*) Zał. w r. 1882.
Dyrekcya: L. Woykowski, M. Garbiak i A. Zawadzki.
Urzędnik: J. Pawliczek.

Zakład kredytowy dla handlu i przemysłu.*) Zał. w r. 1889.
Dyrekcya: M. Bednar, S. Griffl i J. Sekler.

Nowy Sącz Kasa zaliczkowa.*) Założona w roku 1877.
Dyrekcya: Dr. Wł. Barbacki W. Wyszyński i J. Kosman
Urzędnik: Wł. Grzyb (likwidator).

Nowy Targ. Towarzystwo zaliczkowe. Zał. w r. 1877.
Bilans 1890 roku.

Członków	2.313				
Udziały	82 968	złr.	05	ct.
Fundusz rezerwowy	13.657	"	75	"
Wkładki	251.251	"	13	"
Pożyczki	295.084	"	—	"
Czysty zysk	5.948	"	78	"

Dyrekcya: J. Goldfinger, H. Dr. Schein i M. Kwieciński.
Urzędnik: J. Chlebowski (likwidator).

Olesko. Towarzystwo kredytowe.*) Zał w r. 1883.
Dyrekcya: Ch. Gelbtuch i A. Knoll.

Oświęcim. Towarzystwo oszczędności i pożyczek.
Założone w roku 1877.
Bilans 1890 roku.

Członków	791			
Udziały (deklarowane) . . .	39.300	złr.	—	ct.
Fundusz rezerwowy	6.728	"	56	"
Wkładki	154.743	"	63	"
Pożyczki	179.476	"	—	"
Czysty zysk	2.718	"	79	"

Dyrekcya: J. Maykowski i F. Knihinicki.
Urzędnicy: E. Jaśkiewicz i J. Zabrzeski.

Peczeniżyn. Towarzystwo kredytowe i oszczędności.*) (Credit & Spar-Verein). Założone w r. 1888.
Dyrekcya: M. Rosenkranz, M. Hessel, N. Rottenstreich, I. Taubes i G. Lieberman.
Urzędnicy: A. Szatner, L. Taubes i G. Liebermann.

Pilzno. Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek,*) Założone w roku 1877.
Dyrekcya: St. Pallan, F. Gruszczyński i J. Jurczyński.

Podgórze. Stowarzyszenie pożyczkowe i oszczędności „Wzajemna Pomoc“. Założone w roku 1879.

Bilans 1890 roku.

Członków	2.249	
Udziałów	38.581 zlr.	38 ct.
Fundusz rezerwowy	8.713 „	39 „
Wkładki	139.612 „	87 „
Pożyczki	480.427 „	05 „
Czysty zysk	4.412 „	15 „

Dyrekcya: W. Bednarski, W. Cichocki, R. Klein.

Podhajce. Towarzystwo zaliczkowe*) Założone w roku 1881.
Dyrekcya: K. Zaremba, A. Kraus i K. Srokowski.
Urzędnik: E. Sygiericz (buchhalter)

Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu.*) Credit-Verein für Handel und Gewerbe). Założone w roku 1884.
Dyrekcya: H. Sternschuss, L. Alerhand i M. Grünberg.
Urzędnik: I. Rattner (buchhalter).

Potok złoty. Stowarzyszenie zaliczkowe rzemieślników i rolników.*) Założone w roku 1893.
Dyrekcya: J. Bartel, J. Zawialski i St. Kamiński

Probużna. Darlehens und Handelsverein.*) (Stowarzyszenie pożyczkowe i handlowe). Zał. w r. 1883.
Dyrekcya: A. Bartfeld, I. Gottesfeld, D. Unger i J. M. Rosenzweig.

Przemyśl. Towarzystwo zaliczkowe rolne.*) Zał. w r. 1875.
Dyrekcya: E. Leszczyński, M. Ritterschild i H. Słotwiński.

Stowarzyszenie dla oszczędności i zaliczek I. Ogólnego Stowarz. urzędników Austro węgierskiej Monarchii. Zał. w r. 1867.

Bilans 1890 roku.

Liczba Członków	313
Pożyczki	21.405 zlr. 56 ct
Stopa procentowa	7%
Czysty zysk	2.045 zlr. 93 ct.

Dyrekcya: W. Nennel c k. Radca Sądu.

Przemyska kasa zaliczkowa rzemieślników i rolników.*) Założona w roku 1869.
Dyrekcya: Atan. R. Janeczek, M. Osiński i F. Michniowski.
Urzędnik: St. Wunsch.

Stowarzyszenie bankowe dla handlu i przemysłu.*) Założone w roku 1882.
Prezes Rady nadzorczej: M. Horszowski.
Dyrekcya: A. Dawid, L. Feier, I. Gans, E. Laufer, A. Maneles i Ch. Wolf
Urzędnik: O. Schor.

Przemyślany. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1872.
Dyrekcya: J. Rudnicki i J. Grossmann.

Kasa handlowa i przemysłowa.*) Założona w r. 1883.
Dyrekcya: J. Wachs, I. Schreiber, I. Adler, D. L. Pulver i S. Pulver.

Radłów. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1880.
Dyrekcya: W. Jarosz, W. Maziarski i H. Majkowicz.

Radomyśl. Stowarzyszenie oszczędności i pożyczek.*) Zał. w r. 1877.
Członkowie Dyrekcyi: W. Broniowski i Wł. Bartoszyński.

Radymno. Kasa zaliczkowa.*) Zał. w r. 1889.
Dyrekcya: ks. L. Pastor, A. Smoleński i A. Reiss.

Radziechów. Towarzystwo zaliczkowe.*) Zał. w r. 1876.

Bilans 1890 roku.

Członków	2856			
Udziały	400.94	złr.	43	ct.
Fundusz rezerwowy	125.07	„	—	„
Wkładki	138.913	„	45	„
Pożyczki	909 58	„	22	„
Ogólny obrót kasowy . . .	634.101	„	33	„
Czysty zysk	4203	„	77	„

Dyrekcya: St. hr. Badeni, J. Brand i R. Ujejski.
Urzędnicy: Fr. Mrozowski (zastępca Dyrektora i kierownik biura), L. Götz (kasyer) i J. Salamon.

Rohatyn. Towarzystwo zaliczkowe na powiat rohatyński.
Założone w roku 1875.

Bilans 1890 roku.

Członków	1349			
Udziały	21.152	złr.	67	ct.
Fundusz rezerwowy	4.556	„	—	„
Wkładki	50.275	„	25	„
Pożyczki	71.833	„	53	„
Czysty zysk	1.843	„	09	„

Dyrekcya: I. Kowalewski, S. Manasterski i Fr. Marx.

Rozdół. Towarzystwo zaliczkowe. Założone w r. 1873.

Bilans 1890 roku.

Członków	395			
Udziały	5.436	złr.	18	ct.
Wkładki	4.881	„	54	„
Pożyczki	15.469	„	93	„
Fundusz rezerwowy	1.020	„	—	„
Czysty zysk	298	„	26	„

Dyrekcya: K. Pilc, J. Bedlewicz i J. Czarny.

Rudki. Towarzystwo zaliczkowe. Założone w r. 1875.

Bilans 1890 roku.

Członków	1007			
Udziały	15.131	złr.	72	ct.
Fundusz rezerwowy	3.732	„	79	„
Pożyczki	43.555	„	09	„
Czysty zysk	1.879	„	84	„

Dyrektor: Albin Rayski. Kasyer: P. Zbrożek. Kurator: M. Grudziński. Adjunkt: J. Paraszczak.

Rymanów. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1875. Dyrekcya: W. Wojtyńkiewicz, A. Iwański i J. Kaczorowski. Urzędnicy: J. Jajko i F. Nowotarski.

Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu.*) Założone w r. 1884.

Urzędnik: H. Gagelberg.

Rzeszów. Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe. Zał. w r. 1870.

Bilans 1890 roku.

Członków	510		
Udziały	55.168	złr.	87 ct.
Fundusz rezerwowy	16.035	„	— „
Wkładki	206.679	„	99 „
Pożyczki	217.128	„	73 „
Czysty zysk	7.562	„	92 „

Dyrekcya: A. Karpiński, L. Schott, F. Schaiter i Dr. R. Als. Urzędnik: M. Birnbaum (buchhalter).

Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu.*) Założone w r. 1882.

Dyrekcya: I. Holzer, M. Ekstein, S. Jeżower i M. Mumin.

Spar und Credit-Verein, (Towarzystwo kredytowe i oszczędności). Założone w r. 1883.

Bilans 1890 roku.

Członków	539		
Udziały	15.504	złr.	52 ct.
Fundusz rezerwowy	2.265	„	75 „
Wkładki	86.116	„	02 „
Pożyczki	572.683	„	92 „
Czysty zysk	2.307	„	69 „

Przewodniczący Dyrekcyi: S. T. Münz. Urzędnik: S. Fett (kierownik biura).

Sambor. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1871. Dyrekcya: J. Haisig, J. Sobota i Br. Bukietyński.

Sanok. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1871. Dyrekcya: C. J. Ładyżyński, ks. B. Czemarnik i L. Świrczyński. Urzędnicy: F. Ruczka, P. Hydzik i A. Witoszyński.

Sądowa Wisznia. Kasa zaliczkowa „Nadzieja".*) Zał. w r. 1879. Dyrekcya: A. Neusser, Wł. Strończak i ks. J. Wojtowicz.

Sędziszów. Towarzystwo wzajemnego kredytu.*) Zał. w r. 1881. Dyrekcya: Dr. F. Sędzielowski, I. Deissenberg i J. Podowski. Urzędnik: A. Weisser (sekretarz) i J. Szczepanik (kasyer).

Sieniawa. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1877 Dyrekcya: H. Ruebenbauer, J. Ligman i F. Stelmachniewicz. Urzędnik: L. Paszkowski (likwidator).

Skałat. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe „Praca".
Założone w r. 1877.
Dyrekcya; H. Miączyński, E. Veith i M. Eichenkatz.

Vorschuss und Credit-Verein. (Towarzystwo zaliczkowe i kredyt.).
Bilans 1891 roku.

Członków	417		
Udziały	2.505	złr.	30 ct.
Fundusz rezerwowy	2.101	„	50 „
Wkładki	11.509	„	34 „
Pożyczki	30.211	„	37 „
Czysty zysk	1.172	„	32 „

Dyrekcya: L. Heilpern, S. Heilpern i M. Stökl.

Sniatyn. Towarzystwo zaliczkowe*) Zał. w r. 1876.
Dyrekcya: T. Niemczewski, J. Kossowski i F. Schmidt.

Vorschuss und Credit-Verein für Handel Gewerbe u. Wirthschaft.*) (Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe dla handlu, przemysłu i gospodarstwa). Założone w r. 1881.
Dyrekcya: I. Hermann syn Szai, D. Chamajdes i J. Rozenkranz.
Urzędnik: M. Rozenkranz.

Credit-Sparverein für Handel und Gewerbe*) Zał. w r. 1883.
Dyrekcya: H. Goldes, B. Sternberg i M. Nachmann.

Komercyalny, kredytowy Zakład dla handlu i przemysłu*).
(Commerzielle Credit Anstalt für Handel u. Gewerbe).
Założony w r. 1889.
Dyrekcya: E. Schnirek, M, Welicher i L. Brenner.

Sokal. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1874.
Dyrekcya: A. Doening, P. Karpiuk i J. Semetkowski.

Sokołów. Kasa zaliczkowa.*) Założona w r. 1881.
Dyrekcya: B. Chodziński, B. Kramer i H. Kaufman.

Stanisławów. Bank zaliczkowy.*) Założony w r. 1871.
Dyrekcya: N. Ulmer, Wł. Doboszyński i A. Czołowski; zastępcy: Wł. Mühln i J. Reindl.
Urzędnicy: J. Klimuntowski, W. Brodmann, G. Jaworski i L. Kampe (magaz.).

Stanisławowskie stowarzyszenie zaliczkowe urzędników*).
Założone w r. 1874.
Prezes Dyrekcyi: I. Cybulski.

Spar und Credit Verein.*) (Towarzystwo oszczędności i kredyt.)
Założone w r. 1876.
Dyrekcya: H. Halpern, K. Kiesler i D. Landy.

Handels und Gewerbe-Bank.*) (Bank dla handlu i przemysłu).
Założony w r. 1880.
Dyrekcya: J. Oksza Czechowski, L. Halpern, A. H. Weisshaus, M. W. Aschkenazy, O. Blumenfeld i H. Boral.

Towarzystwo wzajemnego kredytu mieszczan.*) Zał. w r. 1884.
Dyrekcya: L. Jurkiewicz, L. Ziarkiewicz i L. Pagórski.

Commerzielle Creditanstalt.*) Założone w r. 1885.
Dyrekcya: H. Sprecher, J. Kiesler, A. Horowitz i A. Byk.
Credit und Escompte-Bank.*) Założony w r. 1884.
Dyrekcya: S. Dr. Gelehrter, Ch. F. Kanner, J. Kaufman, M. Mondschein i A. Wittels.
Bank związku właścicieli realności i gruntów.*) (Bank des Haus- und Grundbesitzer-Vereines). Założone w r. 1889.
Dyrekcya: Ch. Zecher, A. Löwner, Dr. J. Mandyczewski i J. Schorr.
Stanislauer Credit-Verein für Handel u. Gewerbe.*) Stanisławowskie Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu). Założone w r. 1889
Dyrekcya: Dr. M. Tischer, I. Goldfeld i M. Ebner.

Stare Miasto Towarzystwo zaliczkowe.*) Zał. w r. 1876.
Dyrekcya: Dr. St. Balicki, F. Krupiński i K. Laszko.
Spar und Credit-Verein *) (Towarzystwo oszczędności i kredyt.). Założone w r. 1888.
Dyrekcya: E. Lam, A. Aberbam i M. Halpern.

Stary Sącz. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1876.
Dyrekcya: F. Schmidt, W. Pawlikowski i A. Kumów.

Stryj. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1878.
Dyrekcya: L. Göttinger, E. Praxmayer i J. Mierczuk.
Towarzystwo kredytowe i oszczędności. (Spar u. Cred. Verein.*) Założone w r. 1881.
Dyrekcya: J. Horowitz, I. Siegel i J. Schor.
Urzędnicy: D. Dawid i M. Schönfeld.
Handels und Gewerbe-Bank.*) (Bank dla handlu i przemysłu*). Założony w r. 1884.
Dyrekcya: M. Schiff, J. A. Müntz, D. Halpern, M. Unger i N. H. Ettinger.

Strzyżów. Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe *) Zał. w r. 1874.
Dyrekcya: O. Harmata A. Szmuc, F. Patryn i P. Jezierski.

Szczerzec. Towarzystwo kasy zaliczkowej. Zał. w r. 1874.
Bilans 1890 roku.

Członków	200		
Udziały	1.919	złr.	57 ct.
Fundusz rezerwowy	494	„	34 „
Wkładki	2.011	„	41 „
Pożyczki	6.024	„	38 „
Czysty zysk	54	„	26 „

Dyrektor: P. Müller. Kasyer: C. Malicki.

Tarnobrzeg. Towarzystwo zaliczkowe. Zał. w r. 1886.
Bilans 1890 roku.

Członków	538		
Udziały	7.913	złr.	50 ct.
Wkładki	39.709	„	27 „
Fundusz rezerwowy	1.649	„	25 „
Pożyczki	18.773	„	— „
Czysty zysk	1.306	„	35 „

Dyrekcya: A. Dr. Reifer, A. Prottung.

Tarnopol. Tarnopolskie stowarzyszenie zaliczkowe i konsumowe urzędników.*) Założony w r. 1878.
Dyrekcya: A. Promiński, J. Kaszyński i M. Czerny.
Urzędnik: Wł. Gabryel

„Bank powiatowy".*) Założone w r. 1882.
Dyrekcya: W. Dr. Łuczakowski, St. Dr. Glogier, A Dr. Kwiatkowski, Dr. Leon Koźmiński i K. Willaum.
Urzędnik: A. Studziński.

Tarnów. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1868.
Dyrekcya: F. J. Stojowski, K. Smolik i T. Fusiarski.

Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu.*) (Credit-Verein für Handel und Gewerbe). Założone w r. 1880.
Dyrekcya: A. Dr. Ringelheim, S. Dr. Merz i W. T. A. Wielogórski.

Towarzystwo eskontowe*) Założone w 1888 r.

Tłumacz. „Oszczędność" Towarzystwo kredytowe.*) Założone w r. 1875.

Bilans 1890 roku.

Członków	330		
Udziały	7.300	złr.	76 ct.
Fundusz rezerwowy	2.673	„	30 „
Wkładki	31.790	„	19 „
Pożyczki	46.406	„	92 „
Czysty zysk	279	„	87 „

Dyrekcya: ks. Ig. Tychowicz, A. Fuchs i K. Jasiński.

Tyśmienica. Kasa zaliczkowa „Wiara".*) Założona w r. 1873.
Dyrekcya: P. Małaniuk, P. Wołoszczuk i Fr. Tchórznicki.

Ustrzyki dolne. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założ. w r. 1883.
Dyrekcya: W. br. Saamen.

Wielopole. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1889.
Dyrekcya: B. Sturm, A. Katz, S. Braff, O. Teitelbaum i M. Schlesinger.

Wykoty. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1876.
Dyrekcya: L. Balicki, F. Barański i K. Jędrzejowicz.

Zabłocie ad Żywiec. Spar und Vorschuss-Verein.*) Zał. w. r. 1874.
Na czele stowarzyszenia stoi zarząd (Vorstand), obecnie pod przewodnictwem S. Kohna.

Zakliczyn nad Dunajcem. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1877. obecnie w likwidacyi od dnia 7. stycznia 1890.

Zakopane. Towarzystwo zaliczkowe.*) Zał. w r. 1882.
Dyrekcya: J. Tatar, J. Walczak i L. Mucha.

Zaleszczyki. Towarzystwo zaliczkowe. Założone w r. 1884.
Dyrekcya: A. Bielański, A. E. Knauer i Z. Srokowski.

Towarzystwo zaliczkowe i kredytowe dla handlu i przemysłu.*)
(Vorschuss und Credit-Verein für Handel und Gewerb.)
Założone w r. 1885.
Dyrekcya: M. Kohn, F. N. Nissbruch i A. D. Harnik.
Urzędnik: J. Wagner.

Załośce. Towarzystwo kredytowe.*) Zał. w r. 1883.
Dyrekcya: B. Frisch i I. Diamand.

Zbaraż. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1874.
Dyrekcya: Wł. Prytyka, J. Kruh i Z. Dzierżanowski.
Urzędnik: Wł. Macieszkiewicz.

Zborów. Towarzystwo zaliczkowe.*) Zał. w r. 1881.
Dyrekcya: Wł. Raciborski, ks. T. Zakorczmenny i ks. E. Miż.

Złoczów. Towarzystwo zaliczkowe. Założone w r. 1875.
Bilans 1890 roku.

Członków	5211			
Udziały	52.226	złr.	58	ct.
Fundusz rezerwowy	2.390	„	28	„
Wkładki	165.892	„	03	„
Pożyczki	215.338	„	29	„
Czysty zysk	40.502	„	27	„

Dyrekcya: K. Jakubowski, L. Freundlich i J. Mironowicz.

Kasa zaliczkowa.*) Założona w r. 1882.
Bilans 1890 roku.

Członków	1862			
Udziały	7.872	złr.	91	ct.
Fundusz rezerwowy	2.822	„	40	„
Wkładki	34.019	„	51	„
Pożyczki	39.055	„	17	„
Czysty zysk	788	„	95	„

Dyrekcya: M. Mütter, P. Sienkiewicz i J. Trembecki.

Żółkiew. Towarzystwo zaliczkowe.*) Założone w r. 1877.
Dyrekcya: E. Rozwadowski i A. Dadlec.
Towarzystwo kredytowe.*) Założone w r. 1880.
Dyrekcya: A. Taube, L. Reitzfeld i O. Plapler.

Żywiec. Stowarzyszenie zaliczkowe.*) Założone w r. 1878.
Dyrekcya: J. Łazarski, A. Niklewicz i K. Hałaciński.

Stowarzyszenia spożywcze mają miasta:

Bochnia, Brody, Grodzisko dolne, Kańczuga, Lwów, Nowy Sącz, Ruska wieś, Sanok, Tarnobrzeg, Ubieszyn.

Spółki rolnicze.

Cel spółek rolniczych: Pośredniczenie w zakupnie i sprzedaży produktów rolnych i leśnych; pośredniczenie w zakupnie maszyn i narzędzi rolniczych; udzielanie zaliczek na produkty rolnicze i leśne — w ogóle finansowa pomoc i pośrednictwo we wszelkich interesach gospodarstwa rolnego i leśnego.

Spółki istnieją:

W Kołomyji; we Lwowie: (Prezes Rady zawiadowczej, Bolesław Augustynowicz. Członkowie Dyrekcyi: Władysław Bogdański i Dr. Paweł Dąbrowski). W Sokalu, w Stanisławowie, w Tarnopolu.

Instytucye ku podniesieniu produkcyi krajowej.

Stowarzyszenie ochrony własności ziemskiej.

Cel stowarzyszeń ochrony własności ziemskiej: Gospodarskie i finansowe porządkowanie stosunków majątkowych właścicieli ziemskich. przez radę i pomoc pieniężną.

Stowarzyszenia istnieją:

W Bieczu, w Jarosławiu, w Limanowie, w Mielcu, w Wadowicach.

Stowarzyszenia handlu skór.

Celem stowarzyszenia handlu skór jest objęcie handlu skórami i innymi artykułami, potrzebnymi dla szewców.

Istnieją w miastach:

Dąbrowa, Dobczyce, Drohobycz. Gliniany, Kraków, Kulików, Łańcut, Pruchnik, Rymanów, Sędziszów.

Spółki tkackie.

Celem tych stowarzyszeń jest podniesienie produkcyi tkackiej przez dostarczanie członkom potrzebnych materyałów i produktów surowych dla wyrobów płótna, a z drugiej strony pośredniczenie w sprzedaży tych wyrobów.

Istnieją w miastach:

Błażowa, Gliniany, Komarno, Korczyna, Kossów, Krosno, Łużna, Rychwałd, Wilamowice.

Spółki produkcyjne, handlowe i inne zarobkowe.

Do tej kategoryi zaliczamy wszelkie inne stowarzyszenia, nie objęte poprzednimi rozdziałami. Cele takich spółek wskazuje już sama firma.

Istnieją w miastach:

Biała, Towarzystwo gospodarzy stawowych. Glińsko, Towarzystwo garncarzy. Jabłonów, Karpatska kramnycia. Kołomyja, I. Towarz. eksploatacyi nafty. Kraków, Drukarnia Związkowa. Lwów: 1) Pierwsza Związkowa Drukarnia, stowarz. zarej. z nieograniczoną poręką. Rok założenia 1872. Udziały członków wynoszą po 130 zł. w a., jeden członek posiadać może najwięcej 25 udziałów.

2) Spółka krajowa dla handlu hurtownego. Rok założenia 1887. Prezes Rady zawiadowczej: Stanisław Szczepanowski. Członkowie Dyrekcyi: Kazimierz Ostaszewski, Wenanty Szydłowski. Urzędnicy: Jan Abratowski i Kasper Kulczycki.

3) Pierwsze galicyjskie stowarzyszenie robotników szewskich „Równość“, zarejestrowane z ogr. poręką. Rok założenia 1885.

4) Towarzystwo krajowe dla wyrobów tkackich, stowarz. zarej. z ogr. poręką.

5) I. Galicyjskie i Wielkiego Księstwa Krakowskiego Towarzystwo dostaw rękodzielniczych dla c. k. armii z poręką ograniczoną. Rok założenia 1889.

6) Towarzystwo krajowego bazaru dla wyrobu i sprzedaży obuwia, stow. zarej. z ogran. poręką. Rok założenia 1889.

7) Pierwsza kraj. fabryka tkacka.

8) Spółka udziałowa dla przemysłu naftowego w Galicyi, stowarzyszenie zarej. z ogran. poręką. Obrót kasowy w r. 1890 11.966 zł. 06 ct. Ilość członków 31. Ilość udziałów w szybach 35. Ilość szybów w eksploatacyi 13. Dyrekcya: Dr. B. Dulęba, W. Terenkoczy, E. Łoziński. Zastępca Dyrektora: Franciszek Kuczyński.

9) Krajowy skład publiczny dla zboża i spirytusu we Lwowie połączony ze składem wolnym. Dyrektor: Ksawery Porceri. Buchhalter: Franciszek Granatowski. Likwidator: Stanisław Strzembosz. Kasyer: Ludwik Zbyszewski. Magazynier przy składach zbożowych: Jan Ortyński. Magazynier przy składach spirytusów, Władysław Hordyński.

Radymno, Towarzystwo powroźnicze. Rzeszów, Pierwsza związkowa garbarnia. Stary Sącz, Spółka wyrobu i handlu towarów kuśnierskich. Sułkowice, Towarzystwo kowali. Świątniki górne, Spółka ślusarska. Zakopane, Towarzystwo gospodarcze dla przemysłu domowego. Żmigród, Wyrób i sprzedaż szat liturgicznych.

C. k. Galicyjskie Towarzystwo gospodarskie.

Założone w r. 1845 we Lwowie.

Protektor: (vacat).

Prezydyum: Exc. Sapieha Adam, książę, prezes. Stadnicki Stanisław, hr. I. wiceprezes. Dr. Gross Piotr, II. wiceprezes. Koziebrodzki Władysław, hr. III. wiceprezes.

Członkowie Komitetu: Pp.: Abrahamowicz Dawid, Breuer Jan, Brykczyński Stanisław, Dr. Barański Antoni, Czajkowski Władysław, Gizowski Józef, Gniewosz Włodzimierz, Henzel Seweryn, Dr. Kozłowski Włodzimierz, Dr. Lubomirski Włodzimierz, książę, Langie Tadeusz, Lubomęski Władysław, Dr. Pilat Tadeusz, Sapieha Leon, książę, Sapieha Władysław, książę, Schellenberg August, Dr. Skałkowski Tadeusz, Tyniecki Władysław, Wybranowski Leoncyusz.

Kancelarya Komitetu: Sekretarz Towarzystwa: Hipolit Morgenbesser. Adjunkt: Stanisław Amirowicz. Inspektor chowu bydła: Adam Konopka.

Celem Towarzystwa jest podniesienie krajowego gospodarstwa wiejskiego, chowu bydła, niemniej ogrodnictwa, pszczelnictwa, leśnictwa itp.

Towarzystwo działa przez czynną pomoc z udzielanych subwencyj rządowych i krajowych, niemniej przez nauczanie, zbiory naukowe, nagrody, wystawy i pisma.

W roku 1890 liczyło 1328 członków w ogóle, a to 15 honorowych, 84 korespondencyjnych i 1229 czynnych w 23 oddziałach gospodarczych. Obręb działalności Towarzystwa obejmuje 39 powiatów wschodniej Galicyi.

C. k. Towarzystwo rolnicze w Krakowie.

Założone w r. 1845 w Krakowie.

Prezydyum: Prezes: JE. Jan hr. Tarnowski. Wiceprezes: Stanisław Homolacs. II. wiceprezes: Władysław Struszkiewicz.

Członkowie Komitetu: Dr. Emil Godlewski, Alfons Lippman, Karol hr. Scipio del Campo, Szczepan hr. Tarnowski, Adam Jędrzejowicz, Dr. Stanisław Larysz Niedzielski, Dr. Juliusz Leo, Andrzej hr. Potocki, Karol Czecz de Lindenwald, Maryan Dydyński, Antoni hr. Wodzicki.

Sekretarz: Henryk Lewiecki. Inspektor bydła funduszowego: Feliks Sandoz. Kancelista: Walenty Tarkowski.

Towarzystwa rolnicze okręgowe są:

W Białej, w Bochni, w Brzesku, w Jaśle, w Krakowie, w Mielcu, w Nowym Sączu, w Rzeszowie, w Tarnowie, w Wadowicach, w Wieliczce.

Komisya krajowa dla spraw przemysłowych we Lwowie

weszła w życie 4. marca 1888 na podstawie statutu wydanego przez Wydział krajowy 21. lutego 1888 do l. 3481 w myśl uchwały Sejmu z dnia 19. stycznia 1888.

Skład komisyi:

Przewodniczący: Książę Sanguszko Eustachy, marszałek kraj. Zastępca przewodniczącego: Hr. Dzieduszycki Włodzimierz, książę Czartoryski Jerzy, Romanowicz Tadeusz.

Członkowie: Baranowski Bolesław, Chrzanowski Leon, Fedorowicz Władysław, Franke Jan, Laskowski Kazimierz, Michalski Michał, Mochnacki Edmund, Nawratil Arnulf, Rotter Karol, Szczepanowski Stanisław, Weigel Ferdynand, Dr. Wereszczyński Józef, Wierzbicki Ludwik, Zachariewicz Julian, Zgórski Alfred, Zima Franciszek, Zieleniewski Leon. Sekretarz: Starkel Juliuzs.

Kółka rolnicze.

(Nie otrzymaliśmy sprawozdania).

Krajowe Towarzystwo rybackie w Krakowie.

Istnieje od 1879 r.

Celem Towarzystwa jest przyczyniać się do popierania, podnoszenia i ochrony rybactwa w kraju.

Protektor: Hr. Dzieduszycki Włodzimierz. Prezes: Wilkosz Ferdynand. Wiceprezes: Kluczycki Stanisław. Wydział: Geisler Jan, Kornecki Wincenty, Molicki Antoni, Walentowicz Andrzej.

Oddziały rybackie:

W Myślenicach: Przewodniczący: Dr. Romowicz Leon.
W Sanoku: Przewodniczący: Janowski Zygmunt.
W Stryju: Przewodniczący: Baron Brunicki Julian.

Galicyjskie Towarzystwo leśne we Lwowie.

Zawiązane w roku 1878.

Celem Towarzystwa jest: wpływanie na rozwój gospodarstwa leśnego w kraju, popieranie interesów leśnictwa i wzajemne kształcenie się w zawodzie leśniczym przez towarzyskie zebrania, zwiedzanie gospodarstw itd.

Towarzystwo założyło w kraju 70 stacyi meteorologicznych i fenologicznych, działa przez czynną pomoc na zalesienie wydm piaszczystych przez włościan i mieści w swem łonie krajowy komitet doświadczalni leśnej.

Prezes: Hr. Potocki Roman. I. Wiceprezes: Strzelecki Henryk. II. Wiceprezes: Glanz Józef. Członkowie Wydziału: Goralczyk Antoni, Hirsch Piotr,

Hołowkiewicz Emil, Lingman Jan, Makarewicz Romuald, Małachowski Godzimir, Maryański Walery, Reichard Franciszek, Rutowski Tadeusz, Szczepanowski Stanisław, Tyniecki Władysław.

Kancelarya: Sekretarz: Makarewicz Romuald.

Nowe stowarzyszenia w r. 1890/1.

Towarzystwo tkaczy w Rabce. Narodnyj Bazar (Bazar ludowy), we wsi Latacz, powiat tarnopolski. Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Tarnobrzegu. Towarzystwo krajowego obuwia we Lwowie. Towarzystwo zaliczkowe w Monasterzyskach. Towarzystwo kredytowe dla handlu i przemysłu w Lisku. Spółkowa kasa oszczędności i pożyczek w Gaci. Towarzystwo kredytowe w Zbarażu. Gewerbs- und Wirthschafts-Bank in Żabie. Commerzieller-Verein in Peczeniżyn. „Praca", Towarzystwo stolarsko-tokarskie w Kolbuszowej. Skład towarów Kółek rolniczych w Tarnobrzegu. Towarzystwo wzajemnego kredytu w Zakliczynie. Towarzystwo koszykarskie w Jezierzanach. Bazar Kółka rolniczego w Czerniechowie. Towarzystwo zaliczkowe w Dynowie. Commerzieller Credit-Verein in Drohobycz. Spółka wydawnicza polska w Krakowie. Kasa oszczędności i zaliczkowa w Tłumaczu. Commerzieller Spar- und Cradit-Verein mit dem Sitze in Mielnica. Pierwsze galicyjskie stowarzyszenie wzajemnej pomocy lokatorów miejskich we Lwowie. Credit-Verein für Handel und Gewerbe in Zaleszczyki. Towarzystwo kredytowe w Borszczowie.

Ostatnie wiadomości z dziedziny klęsk gradowych.

Już niejednokrotnie w obszerniejszych pracach podnosiłem ważność trapiących nas klęsk gradowych, poruszając zarówno część teoretyczną, jak i praktyczne rezultaty operacyi w tym dziale Od lat kilku o ile możności i sił, wykazuję, że stan rzeczy taki, jaki istnieje, prowadzić nas musi do ciągłych, nieustannych minusów. Sledząc dalej dział gradowy, i zbierając materyały, częstokroć dzięki uprzejmości ludzi fachowych, łaskawie uznających moje usiłowania, widzę, że sprawa czem raz bardziej się pogorsza, że nietylko nie postępując ani o jeden krok naprzód, przeciwnie niemal crescendo cofamy się wstecz, jak bezbronna armia bojowników. Najświeższe wiadomości, to nowa porażka na wszystkich punktach prawie, to nowy dowód, że rozhukany atmosferyczny nieprzyjaciel niegdyś żyznych niw naszych i produkcyi ziemnej formalnie kpi z systemu używanej przeciw niemu broni, z całego zastępu wydobytych dział ciężkiego i lekkiego kalibru przeobrażonych w taryfę strefową, kontrasekuracyę, statystykę, niemniej z podnoszenia i wprowadzania dodatkowych zaliczek, z potrąceń różnych od szkód przyznanych, słowem ze wszystkiego, cokolwiek służyć ma do zmniejszania strat, a niby podwyższa dochody. Czy jest tak istotnie? Rzućmy okiem po wynikach. W roku 1890, gdy nieszczęśliwy poprzedni rok jego srogo zaznaczył się w bilansach Towarzystw asekuracyjnych, pięć austryackich akcyjnych Towarzystw gradowych: Foenix, Towarz. węgiersko-francuskie,

Riunione, Fonciére i Donau połączyło się do wspólnego prowadzenia biura gradowego we Wiedniu, w celu szczegółowego notowania wszystkich szkód gradowych, ażeby osiągnięte i zebrane w ten sposób daty, użyć do regulacyi taryfy.

Oto rezultaty za rok 1890:

Kraj	Liczba Towarzystw obserwowanych	Liczba zawartych ubezpieczeń	Pobrane premie zł.	Ilość szkód	Wypłacone wynagrodzenie zł.
Austrya niższa	6	6139	83.640	866	63.467
Austrya wyższa	6	5388	54.016	974	70.277
Salcburg	5	460	5.015	81	5.802
Czechy	5	17354	746.982	5519	752.512
Morawy	10	19093	280.173	3989	476.495
Szląsk	10	2592	40.203	388	40.352
Galicya i Bukowina	2	2352	266.845	988	330.365
Węgry i kraje przyległe	5	41786	1,209.839	8136	1,163.193

Nadto trzeba uwzględnić, że oprócz odszkodowań, były do pokrycia jeszcze koszta administracyi i prowizye, które odliczając przyjętym w takich razach sposobem w 20 procencie od premii, rzeczywisty stan rzeczy w krajach wymienionych w następujący przedstawi się sposób:

A u s r y a n i ż s z a.

Pobrane premie		83.640 zł.
Odliczając na szkody	63.467 zł.	
Na prowizye i koszta administracyi	16.728 „	80.195 „
	pozostaje zysk	3.445 zł.

A u s t r y a w y ż s z a

Pobrane premie		54.016 zł.
Odliczając na szkody	70.277 zł.	
Na prowizye i koszta administracyi	10.803 „	81.080 „
	pozostaje strata	27.064 zł.

S a l c b u r g.

Pobrane premie		5.015 zł.
Odliczając na szkody	5.802 zł.	
Na prowizye i koszta administracyi	1.003 „	6.805 „
	pozostaje strata	1.790 zł.

M o r a w a.

Pobrane premie		280.173 zł.
Odliczając na szkody	476.495 zł.	
Na prowizye i koszta administracyi	56.035 „	532.530 „
	pozostaje strata	252.357 zł.

S z l ą z k.

Pobrane premie		40.203 zł.
Odliczając na szkody	40.352 zł.	
Na prowizye i koszta administracyi	8.041 „	48.393 „
	pozostaje strata	8.190 zł.

Czechy.

Pobrane premie		746.982 „
Odliczając na szkody	752.512 zł.	
Na prowizye i koszta administracyi	149.397 „	901.909 „
	pozostaje strata	154.927 zł.

Galicya i Bukowina.

Pobrane premie		266.845 zł,
Odliczają na szkody	330.365 zł.	
Na prowizye i koszta administracyi	53.369 „	383.734 „
	pozostaje strata	116.889 zł.

Węgry i kraje przyległe.

Pobrane premie		1,209.839 zł.
Odliczając na szkody	1,163.193 zł.	
Na prowizye i koszta administracyi	241.968 „	1,405.161 „
	pozostaje strata	195.322 zł.

Rezultaty te, zdolne przejąć prawdziwym strachem całe zastępy rolników, Towarzystwa asekuracyjne stawiają w położenie wprost desperackie, bowiem dla wszystkich razem może krajów koronnych Monarchii, cyfry te nie mają tak doniosłego znaczenia, mniej są bolesne, jak dla nas, gdzie rolnictwo jest podstawą egzystencyi społeczno-krajowej i jak się to w tym roku najlepiej przekonujemy, regulatorem cen wszystkich artykułów spożywczych.

Czy powyższe wyniki bilansowe ośmiu krajów koronnych nie dowodzą najwymowniej, że od zgłoszonych ubezpieczeń za niską pobrano premię? czy premia nie dla tego pobraną została nie w stosunku do przyjętego ryzyka, że się nie jest w możności oznaczyć jego prawdopodobieństwa w każdej miejscowości? a ryzyko i wysokość premii czyż nie dla tego tak trudno nam oznaczyć, że nie mamy dobrej i dokładnej statystyki? wszystko się na tem opiera, wszystko tak około statystyki krąży, jak płanety na około słońca. Linie, szlaki gradowe, ów problemat wiedzy asekuracyjnej, ów wielki znak pytania i trudna do rozwiązania zagadka, polega na statystyce ściśle miejscowościowej, kto ją posiędzie, odszkicuje sobie już łatwo szlaki i linie gradowe, będzie panem sytuacyi. Znam miejscowości Podola naszego, gdzie najstarsi ludzie, a więc w wieku 70—80 lat gradu nie pamiętają. Sprawdziłem, że miejscowości te leżą wzdłuż rzek Podole przecinających, lub wśród resztek pozostałych tamże jeszcze lasów. Cóż dziwnego, że właściciele plonów w takich miejscowościach ubezpieczać nie chcą, natomiast silnie zagrożeni, w miejscach przeoranych i osuszonych niegdyś stepów lub wytrzebionych lasów, ci spieszą ze swoją krestencyą do asekuracyi, bo ich nauczyło doświadczenie, bo oni drogą długoletniej praktyki poznali grozę swego położenia. Ojciec przekazywał synowi historyę gradobić na swojem terytoryum, kupujący sprzedającemu itd. i ci gotowi zawsze ze swoim plonem uszczęśliwiać asekuracye, bo za przypuszczalną pewność uszkodzeń zapłacą oni zawsze jeszcze bardzo mało, właśnie tyle, ile potrzeba do zniweczenia nadziei Towarzystw i zdyskredytowania ich bilansów, *ut exemplum docet*.

Towarzystwo krakowskie najwidoczniej uznaje doniosłość taryf miejscowościowych, skoro przed dwoma laty wprowadziło w niektórych miejscowościach taryfę wyjątkową, droższą od normalnej.

Gdy przeto minęły już bezpowrotnie owe czasy, w których to babki opowiadały wnukom o widzianych przed kilkudziesięciu laty burzach gradowych, niechaj drogie premie nie dziwią naszych ziemian i niechaj rolnicy przygotują się, że za zabezpieczenie od gradu będą płacić więcej, jak dotąd.

Zamknięcia rachunkowe za rok bieżący 1891 nie są jeszcze wprawdzie wygotowane, wszelako rezultaty operacyi znane już są powszechnie Znowu jak w roku ubiegłym straty i dopłata z funduszów rezerwowych i zapasowych we wszystkich Towarzystwach austryackich jak wieść Hioba obiega i deprymuje fachowe koła Lecz dokądże tego będzie? Dokąd wystarczą owe fundusze i zapasy, które przecież tylko na krocie, a nie na miliony strat są obliczane, których depcnowana wartość wystarczyć może z reguły tylko na łatanie lat wyjątkowo złych, a nie na podtrzymywanie szeregu kampanij minusowych. Zastanawiać się nad tem i poruszać tę sprawę, zwłaszcza u nas, jest zdaniem moim tak dobrze ważną rzeczą, jak kwestya codziennego życia, jak walka o chleb powszedni, bo inne kraje Monarchii mają handel i przemysł wielkoświatowy, mają fabryki tysiączne i specyalną umiejętność i talenta reklamowania i eksportu swoich wytworów, wreszcie zamożność wiekową. U nas, gdy się w polu nie urodzi, lub zboże o kilka złr. podskoczy, cena wszystkiego dwoi się zaraz, a co dziwniejsze, że z owej podwojonej wysokości, nie zniża się już bynajmniej, mimo, że ceny zboża powróciły do przeciętnie normalnego stanu.

Co do Towarzystwa wzaj. ubezpieczeń w Krakowie, miała nastąpić regulacya taryfy gradowej dopiero w roku 1894. Gdy jednak straty poniesione przez Towarzystwo w latach 1890 i 1891 zaabsorbowały prawie $^2/_3$ części złożonego mozolnie przez lat 26 funduszu rezerwowego, ma się Rada nadzorcza już na posiedzeniu listopadowem roku 1891 zająć ponowną regulacyą taryfy. Jaką ta regulacya wobec powyższych rezultatów być może, jasną jest rzeczą. Cały operat opierać się musi, czy to za pomocą zaliczek dodatkowych, czy za pomocą ograniczeń w odszkodowaniach do pewnego quantum, na podniesieniu premii, albo na zmniejszeniu wydatku na odszkodowania.

Zdaniem moim zamiast podwyższać systematycznie premie i wywoływać co lat 5 regularnie głośne nieukontentowanie pośród szerokich mas rolników, najlepiej zreformować ją w ten sposób, ażeby stała się możliwie wystarczającą aż do czasu, gdy z nagromadzonymi, pozytywnymi materyałami w ręku wprowadzić będzie można sprawiedliwą taryfę miejscowościową.

Lepszą byłaby wprawdzie zasada przyjęta przez niemieckie Towarzystwa wzajemne, pobierające przy podaniu wniosku bardzo skromne premje, ale rozpisujące w miesiącach jesiennych w razie potrzeby dodatkowe wpłaty dosięgające nawet 300—400 procent wniesionych zaliczek. Tam rolnik żaden przeciw dopłatom takim nie protestuje i jest na nie przygotowany, u nas natomiast rozpisanie dopłat byłoby połączone z tysiącznymi nieprzyjemnościami i procesami.

Drugim środkiem uzdrowienia działu gradowego byłby system przyjęty przez państwowy zakład ubezpieczeń od gradu w Bawaryi, gdzie skarb państwa dopłaca rocznie na wynagrodzenia stały zasiłek 40.000 marek, ale natomiast nikomu nie odpisuje podatku w skutek gradobicia. Najważniejszem zaś jest to postanowienie, że w razie, gdyby złożone zaliczki i wyżej wspomniany zasiłek nie wystarczyły na wypłatę 80% przyznanego wynagrodzenia, może być fundusz rezerwowy do wysokości $^1/_4$ części tegoż wyczerpanym. Gdyby ta $^1/_4$ część nie wystarczyła na wypłatę 80% wynagrodzeń, wtenczas wynagrodzenia będą stosunkowo nawet poniżej 80% zredukowane.

Naśladować Niemców w jednym z powyższych dwóch kierunków, byłoby zatem na razie wskazaną rzeczą, a nadto byłoby wskazanem, poznać, zgłębić i przypatrzeć się z bliska sposobowi prowadzenia interesu zarówno w zarysach ogólnych, jak w szczególności przy likwidowaniu szkód, tej najważniejszej w ubezpieczeniu dźwigni.

K. M.

Według rachunków zamkniętych z końcem roku 1890 wynosiła czysta pozostałość:

w dziale ubezpieczeń od ognia złr. **547.144** ct. **79,** z której wypłacono Członkom **23%** zwrotu od wpłaconych zaliczek; **w dziale ubezpieczeń od gradu** wynikł niedobór złr. **153.354,** który pokryty został pożyczką z funduszu rezerwowego gradowego; **w dziale ubezpieczeń kapitałów pośmiertnych** wynosiła czysta pozostałość złr. **58.330,** z której przypadło Członkom 15% zwrotu, a **w dziale ubezpieczeń na dożycie** złr. **18.783,** z której wypłacono Członkom **6%** zwrotu od wpłaconych zaliczek.

Wypłacone wynagrodzenia za klęski elementarne w czasie 30-letniego istnienia Towarzystwa wynoszą złr. **36,594.691** ct. **98**, a w dziale ubezpieczeń na życie wypłacone kapitały pośmiertne, posagi i renty w czasie 21-letniego istnienia tego działu wynoszą złr. **2,393.107** ct. **13.**

Zwrócono Członkom od czasu założenia Towarzystwa w dziale ogniowym i gradowym złr. **8,413.710** ct. **63,** a w dziale życiowym złr. **375.977** ct. **98.**

tno angiel. 3 złr. 40 ct.

***Brewiarzyk salonowy.** Rzeszów 1887, opr. Cena 1 złr.

***Bronisz.** Sześć ciekawych bajek. Chełmno. Cena 20 ct.

***Chociszewski Józef.** Polski Sowizdrzał oraz zbiór ucieszných i dowcipnych powiastek historycznych itp. Poznań. Cena 20 ct.

***Czarnoksiężnik Twardowski,** powieść z podań ludowych. Cena 20 ct.

***Dzieje Polski** do najnowszych czasów treściwie opowiedziane przez Maryana z nad Dniepru. Poznań, 1888. Cena 1 złr. 30 ct.

***Figielki studenckie,** zbiór anegdot ze szkolnej ławy. Lwów, 1880. Cena 30 ct.

***Gorżkie żale** i modlitwy o męce Pańskiej, tudzież „Droga krzyżowa“ z ozdobnemi ilustracyami. Złoczów, 1890. Cena 20 ct.

Hibl Dr. A. Galicyjskie prawo drogowe i budownicze. W mocnej oprawie. Cena 2 złr.

***Hulaj duszo!** Kroć fraszek i anegdot. Lwów, 30 ct.

***Indowie i Chińczycy.** Ciekawe przygody dwóch młodych podróżnych. Poznań 1888. Cena 35 ct.

***Izbebska W.** Ostatni z Mohikanów. Powieść historyczna F. Coopera. Kraków, 1886. Cena 45 ct.

***Kraszewski J. I.** Bajeczki z 6 ilustracyami Andriollego w ozdobnej oprawie. Lwów. Cena 1 złr. 80 ct.

Kraszewski J. I. Plauta komedyj pięciu

***Kuplety** z operetki: Gasparone—Millöckera 60 ct., Nitouche—Herve'go 40 ct.

***Kuplety** z opery komicznej: Baron cygański—Straussa. Cena 60 ct.

M. M. Pamiątka z życia i zgonu ś. p. Następcy tronu Arcyksięcia Rudolfa. Z portretem. Cena 20 ct.

Ministrantura czyli sposób służenia do Mszy św. 4 ct.

Piast Wład. „Patron grzecznych dzieci“. P o d a r e k g w i a z d o w y. Prześliczna książeczka z obrazkami kolorowanymi kartonowana. Cena 80 ct.

Pomiannyk w oprawie. Cena 12 ct.

***Rozbitki,** przygody rodziny angielskiej, opowiadanie z 10 rycinami. Poznań. Cena 50 ct.

***Sas-Łada (Cecylia).** Pamiętnik Mamy, opowiadania dla dzieci. Lwów, 1883, opr. Cena 80 ct.

***Schlesinger M.** I nie wódź nas na pokuszenie! Opowiadanie dla młodzieży. Kraków, 1886. Cena 36 ct.

***Sokalski Br.** Rys geograficzno-statystyczny powiatu złoczowskiego. Cena 60 ct. Dzieło to zostało przez Wys. c. k. Radę szkol. kraj. dla bibliotek szkół ludowych i średnich polecone.

Świadectwo nauki dla rękodzielników i przemysłowców, ozdobione drzeworytami, drukowane 3 kolorami. Cena 50 ct. Ozdobnie drukowane 2 kolorami, bez drzeworytów. Cena 30 ct.

Taryfa adwokacka, wydana na mocy ustawy z d. 26. marca 1890. Cena 20 ct.

***Tertil Ludwik.** Przepisy wykonawcze do

Upominek z prac Stanisława Jachowicza. Bajki, nauczki, opisy, powiastki i różne wierszyki z 40 obr. brosz. Cena 65 ct., opr. 75 ct.

Ustawa gminna, wydanie z r. 1885. Cena 60 ct. W pięknej opr. karton. 70 ct., w płótno 1 złr.

Ustawa gorzelniana, wydanie d r u g i e brosz. Cena 80 ct. W sztywnej oprawie cena 1 złr.

Ustawa polowa, wydanie d r u g i e, z roku 1888. Cena 20 ct.

Ustawa wojskowa z dnia 11. kwietnia 1889 r. brosz. Cena 40 ct., kartonowane 50 ct.

Ustawa z dnia 13. marca 1889 r., zaprowadzająca ustawę gminną dla 30 miast w Galicyi. Cena br. 40 ct., w opr. 50 ct.

Weisenberg J. Maurycy Gottlieb. Szkic biograficzny, z kopią fototyp. obrazu „Żydzi w bożnicy“. Cena 50 ct.

Zahajkiewicz Szczęsny. Rymy. Cena 85 ct.

Zipper Dr. A. Kurzer Abriss zugleich Repetitorium der deutschen Literaturgeschichte für österreichische Mittelschulen. Cena 40 ct.

Zalecony przez c. k. Radę szkolną krajową, w wielu zakładach używany podręcznik literatury niemieckiej, napisany łatwym stylem z uwzględnieniem potrzeb szkół naszych.

— Cesarz i król Franciszek Józef I. Dzieje jego żywota i rządów. Z portretem. Cena 20 ct.

Rok założenia 1849 r. KRASUCZYN. Rok odnowienia 1891 r.

L. J. MALEWSKI

we Lwowie ulica Ormiańska liczba 12.

poleca wyrabiane w swej fabryce

korki do beczek i butelek

w lepszej jakości od zagranicznych, jakoteż drzewo korkowe i koła do mielenia jagieł, oraz podeszwy i koreczki damskie.

Przytem mam sobie za obowiązek przestrzedz P. T. domy handlowe, aby się nie pozwoliły w błąd wprowadzać zewnętrznymi odznakami do mych podobnymi, nawet i formą, któremi posiłkują się indywidua nie umiejące i nie mogące uczciwym sposobem otrzymać uznania, — jakoteż i przed szumnymi ogłoszeniami o wielkich składach korków zagranicznych, a w ręku ludzi niefachowych, którym dobro kraju naszego pod względem przemysłu jest obojętne.

I. galic. fabryka korków katalońskich założona w r. 1877.

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić, iż będąc długoletnim kierownikiem i zastępcą firmy krawieckiej pana St. Niemczynowskiego, z dniem 1-go Stycznia wystąpiłem i otworzyłem

WŁASNY MAGAZYN I PRACOWNIĘ

sukień męskich

pod firmą

EMERYK SŁUGOCKI

przy ul. Kopernika l. 6 we Lwowie

Zaopatrzywszy mój skład w najmodniejsze i najtrwalsze materyały wyrobów krajowych i zagranicznych, wykonuję wszelkie zamówienia według najnowszej mody po cenach najumiarkowańszych.

Polecając się łaskawym względom zostaję z najgłębszym szacunkiem

EMERYK SŁUGOCKI

ul. Kopernika l. 6.

ADOLF ALEXANDROWICZ

poleca swoją

PRACOWNIĘ i MAGAZYN

OBUWIA DAMSKIEGO, MĘSKIEGO i DZIECINNEGO

po cenach stałych i umiarkowanych

ulica Batorego liczba 24 we Lwowie.

czerni zębów, wylecza szybko upławy u kobiet, niedokrewność — skrofuły, chudnienia i wszystkie te cierpienia, którym podlegają niewiasty i dzieci blade, jak i w ogóle osoby niedokrwiste.

Cena flaszki 50 ct. w. a.

Syrop z podfosforanu wapna
(Syrup d'hydophospite de Chaux)
aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

W roku 1857 Dr. Churchil w swej rozprawie mianej w akademii umiejętności w Paryżu, wykazał, że podfosforan wapniowy stanowi jedyny środek przeciw suchotom i tuberkułom, jak w ogóle dla osób cierpiących na piersi. Od tego czasu używano tak w szpitalach w Paryżu, jak w ogóle wszędzie, gdzie tylko sława tego nowego środka doszła, syropu z podfosforanu wapna, a rezultaty osiągnięte okazały, że środek ten w początkach choroby używany, stanowczo wylecza, w późniejszych zaś stadyach choroby, takową wstrzymuje i znaczną ulgę w cierpieniach przynosi.

Kwasów wystrzegać się.

Cena 1 złr. 20 ct. w. a.

Syrop wapniowo-żelazowy
wyrobu aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Dla cierpiących na choroby piersiowe.

Pod wpływem tego środka chorzy wkrótce osiągają zdrowie — powraca cera zdrowa, ustaje kaszel, duszność, znikają nocne poty, cierpienia żołądkowe, które tak często chorobom piersiowym towarzyszą — a organizm cały napełniony jest nową siłą i energią.

Syrop podfosforanu wapniowo-żelazowego, aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie, w następujących chorobach używać należy. W skrofułach, Atrofii (wycieńczeniu kości) — Rachitis (chorobie angielskiej) — w niedokrewności, w chorobach piersiowych wszelkiego rodzaju, w katarze krtaniowym, bronchialnym i katarze płuc, wreszcie we wszystkich cierpieniach osłabiających i po chorobach wycieńczających.

Cena 1 złr. 20 ct. w. a.

Boyveau Roob Laffecteur czyli Sarsaparylian
aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Sarsaparyla, roślina z rodziny Smilax, przez Hiszpanów do Europy wprowadzona, a zatem prawie od czasów odkrycia Ameryki znana, doszła do tak wielkiej sławy jako środek krew czyszczący, przeciw chorobom syfilitycznym i zołzowym, że niesumienni fabrykanci używają tej dobrej reputacyi Sarsaparyli i zalecają, pod firmą tejże, publiczności środki sarsaparylowe, które częstokroć prócz nazwy żadnej innej styczności z Sarsaparylą nie mają.

Jak wiadomo powszechnie, rośnie Sarsaparyla w niedostępnych prawie moczarach Ameryki, a przystęp do tychże moczarów przez wydzielające się wyziewy dla zdrowia nadzwyczaj szkodliwy. Takich przezorności używa natura, aby najdroższe skarby przed chciwem ramieniem człowieka ukryć. Ztąd też nadzwyczaj wysoka cena Sarsaparyli. Wyrabiany przezemnie Sarsaparylian jest sumiennie z najlepszego korzenia przyrządzony i polecam takowy w chorobach zakażenia krwi — w chorobach syfilitycznych lub zołzowych jako krew czyszczący środek.

Cena 1 złr. 20 ct. w. a.

Pastylki przeciw niestrawności
wyrobu aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Pastylki te zawierają części składowe pastylek Vichi Bilin — Giesshübl i innych tego rodzaju pastylek. .

W lekkich formach dyspepsji a szczególnie w niestrawnościach przejściowych znakomite odnoszą skutki.

Cena 50 ct. w. a.

Pastylki pepsynowe z diastazą
wyrobu aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Pastylki te są najlepszym środkiem przeciw niestrawnościom szczególnie w starych zastarzałych cierpieniach. Dotychczas używano w chorobach tych pastylki, proszki lub wody mineralne, mające za główną podstawę węglan sodowy. W nowszych czasach dopiero wykazały badania, że węglan sodowy przy dłuższem użyciu wywołuje przeciwny skutek, a to zamiast uchylania, powoduje dyspepsyę, przyczem wytwarza się choroba pęcherzowa.

Tak więc jako jedyny racyonalny na dłuższy czas do użycia przeznaczony środek zostaje pepsyna, która w połączeniu z diastazą stanowi najwyborniejszy środek ułatwiający trawienie i uchylający niestrawności.

Cena 1 złr. 60 ct. w. a.

Pastylki piersiowe
wyrobu aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Pastylki te ze składników balsamiczno roślinnych sporządzone, zawierają części na organa oddechowe nad-

zwyczaj zbawiennie odziaływające. Są one jedynie w swoim rodzaju — a skutek ich wypróbowany.

Szczególnie zaleca się użycie pastylek piersiowych w kaszlach, zaflegmieniach, chrypce i przeciw wszelkim kataralnym niedyspozycyom płuc i krtani. Dla śpiewaków są pastylki te prawdziwem dobrodziejstwem, gdyż po użyciu kilku pastylek głos staje się czystym i pełnym.

Pastylki piersiowe Blumenfelda różnią się znacznie od wszelkich innych pastylek, zawierających często nic więcej, jak cukier palony lub mieszaninę cukru z kleikami — zwraca się przeto uwagę kupujących na to z tem, by wyraźnie tylko pastylek Blumenfelda żądali.

Cena 50 ct. w. a.

Czekoladki z Cascary sagrady
wyrobu aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Czekoladki te nie różnią się w smaku od najwspanialszych czekoladek cukierniczych i działają znakomicie przeciw wszelkim formom obstrukcyi.

Chętnie bywają brane nawet przez najdrażliwsze w smaku kobiety i dzieci i skutkują bez boleści pewnie i szybko.

Cena pudełka 1 zlr. 25 ct. w. a.

Wstrzykiwanie z Matico
aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

Najlepszy środek przeciw rzerzączce (wywiorowi), upływowi nasienia męzkiego, nieżytowi kanału moczowego i upławom kobiecym.

Po licznych poszukiwaniach wynaleziono w Matico (piper augustifolium), roślinie rosnącej w Indjach, środek, który w wyciekach rzerzączki, tak świeżo powstałej, lub też chronicznej, używaną bywa z najlepszym skutkiem. Nawet takie wycieki leczono zapomocą tego środka, które przez dłuższy czas opierały się wszelkim używanym lekom.

Najsławniejsi lekarze, jakoto: pp. dr. Botinet, Cazenave, Cullerier, Favcot, Hardy, Ricord, Schuster, którzy głównie tego rodzaju leczą słabości, potwierdzili to w swej praktyce.

W samych Indyach używa ta roślina wielkiej sławy, tak np. proszek tejże wsypany do otworzonej arteryi tamuje niezwłocznie krew.

Fabryka i główny skład sprzedaży w aptece pod „Złotym Słoniem" we Lwowie, przy placu Krakowskim Henryka Blumenfelda.

Apteka ta utrzymuje na składzie supspenzorja (woreczki), wstrzykawki z gutaperki, szkła i metali dla mężczyzn, tudzież wstrzykawki maciczne dla kobiet.

Kapzułki z Matico
wyrobu aptekarza HENRYKA BLUMENFELDA we Lwowie.

W tych samych chorobach co wstrzykiwanie używane mają tę zaletę, że użycie tychże nie wymaga osobnej przezorności i nie przeszkadza w codziennem zajęciu.

Kabzułki te są z części eterycznych roślin „Matico, Santale, Kopaiwy i Kubeby" tak szczęśliwie złożone, że nie sprawiają żadnych dolegliwości żołądkowych, a skutek jest nadzwyczaj pewny i szybki.

Szczególnie zalecają się kabzułki w wypadkach, gdzie zapalenie chorobie towarzyszy.

Cena 80 ct. w.

Środki lecznicze weterynaryjne

wyrobu aptekarza **HENRYKA BLUMENFELDA** we Lwowie.

Regeneracyjny fluid dla koni.

Fluid regeneracyjny jest mięszaniną samych dobranych i dzielnie działających środków lekarskich, wzmacniających i drażniących, a wypróbowany przez znakomiitych weterynarzy, hodowców, znawców i miłośników koni, został nadzwyczajnie polecony jako cenny i znakomity srodek leczniczy i zapobiegawczy przeciw wielu długim i ciężkim chorobom koni

Długie i forsowne chody, wytężająca praa, różne szkodliwe i wpływy zewnętrzne (zimno wilgoć itp.), wreszcie starszy wiek koni — przyczyniają się do osłabienia mięśni i ścięgien, przez co konie tracą dawniejszą swoją siłę i dziarskość, smutnieją, źle wyglądają i t. p. — Fluid regeneracyjny pokrzepia ich siły, wzmacnia osłabione ścięgna, mięśnie, więzadła i torebki stawowe, i rzec można odradza je tak, że zdolnymi się stają na nowo z łatwością znaczne ponosić trudy, przyczem odzyskują lepszy i żwawszy wygląd.

Wprawdzie fluid nie jest środkiem na wszystkie choroby (uniwersalnym) — wiele jednak chorób może użycie jego zupełnie usunąć, a innym wielu jest w stanie zapobiedz.

I tak — fluid skutkuje znakomicie: w złogach wapiennych naokoło stawów, które, albo z powodu wieku, albo z powodu chorób powstają niekiedy w tak wielkiej ilości, że okolica stawu grubieje, a stawy (skokowe, pęcinowe, kopytowe etc.) tracą swą gibkość częściowo — a niekiedy i zupełnie i przez to chód staje się utrudnionym albo nawet niemożliwym bez kulawizny.

Po stósownem użyciu fluidu zgrubienia i zesztywniena ustępują, złogi wapienne się rozchodzą i stawy nabierają napowrót gibkości i mocy.

Tak samo z niezawodnym skutkiem działa fluid w naciągnięciach i zgrubieniach ścięgien mięśni, więzadeł i torebek stawowych, dalej w zapaleniach gośćcowych (rheumatycznych) i w kurczach mięśniowych (po przeziębieniach i przemoczeniach, w zapaleniach urazowych (traumatycznych), powstałych w skutek uderzenia się, potknięcia, upadku; dalej w zwichnięciach wykręceniach stawów; dalej wzmacnia fluid mięśnie, ścięgna też po uprzednich długich kulawiznach, a szczególniej zaleca się użycie fluidu w rekonwalescencyi długiej, przyspiesza bowiem powrót do zdrowia i sił i dozwala rychlej używania zwierząt do pracy.

Fluid działając wzmacniająco na mięśnie i stawy, chroni je od nabawienia się różnych chorób, mocniejszy bowiem mięsień lub staw nie tak łatwo ulega przeziębieniu, naciągnięciu i t. p. wypadkom, które bardzo szkodliwe za sobą niekiedy pociągają następstwa i narażają właścicieli na dotkliwe straty.

Prócz powyższych własności fluidu należy i tę podnieść, że w każdym wypadku choroby, w pierwszej chwili użytym być może z wielką korzyścią, zanim można zasięgnąć pomocy weterynarza; wpłynie bowiem użycie fluidu zawsze korzystne na przebieg choroby i przyspieszy ozdrowienie.

Sposób użycia i własności każdego ze środków leczniczych weterynarskich wyrobu apteki Henr. Blumenfelda znajdują się przy każdym środku obszernie opisane.

Cena flaszki 1 złr. 20 ct.

Karpacki proszek pożywny

dla koni, bydła, owiec i innych zwierząt domowych.

Zdrowie ludzi jak i zwierząt polega na tem, że organizm przyjmuje wiele pierwiastków, w zamian za które dostarcza pracy lub wytwarza z nich mięso, tłuszcz, mleko, wełnę itp., przez co organizm by się wnet zużył, gdyby pierwiastków potrzebnych z pokarmami nie przyjmował.

Ażeby więc organizm utrzymać w stanie zdrowia, trzeba zużywające się cząstki zastąpić nowymi, zkąd wynika potrzeba przyjmowania pokarmów, które ulegają w przewodzie pokarmowym procesowi chemicznemu (trawieniu) w skutek łączenia się z różnymi sokami pochodzącymi z gruczołów — i to stanowi przemianę materyj zdrowego organizmu.

Jeżeli proces ten nie odbywa się należycie, zwierzęta nie przyjmują pokarmów, tracą chęć do jadła, chudną i słabną, przynosząc straty właścicielowi.

Złe trawienie sprawia liczne choroby — jak zaparcia, kolki, odęcia — itp. często zabójcze dla zwierząt, dalej krwawy mocz, gorżkie mleko itp. Aptekarz H. Blumenfeld we Lwowie wyrabia dla bydła środek zwany proszkiem karpackim, złożony z różnych ziół lekarskich i środków solnych, które podniecając gruczoły i błony śluzowe do wydzielania soków, przyspieszają ruch robaczkowy jelit, chłoną gazy etc. Proszek ten zatem leczy katary, zapalenia żołądka i kiszek, wzmacnia organa trawiące, reguluje trawienie, zapobiega nagromadzeniu się gazów, kolkom, odęciom etc. Nadto przyspieszając i ułatwiając trawienie, przyczynia się proszek karpacki podniecając gruczoły mleczne do obfitszego wydawania mleka u krów etc. i leczy wszelkie wady mleka (krwawe i gorżkie mleko itp.). wreszcie proszek ton pobudzając wszystkie inne gruczoły do większej czynności, działa czyszcząco na soki — zwłaszcza w zołzach u koni, jakoteż przyczynia się wielce do rychłego wzmocnienia sił i utuczenia zwierząt.

Cena 1 pakietu proszku karpackiego wynosi 35 ct.

Maść na kopyta etc.

Kopyta — aczkolwiek złożone są z twardej i silnej istoty rogowej, — podlegają, jak to powszechnie wiadomo, różnym szkodliwym wpływom, a szczególniej szkodzi im wilgoć i zbyteczna suchość. Wilgoć wnika do komórek rogowych i czyni kopyto miękkiem i łatwo się zużywającem. Suchość zbyteczna zaś wysusza róg i czyni go kruchym i twardym, w skutek czego róg łatwo łamie się, i pęka, przez co niekiedy nawet kulawizny lub nieuleczalne kalectwa się wytwarzają. Koń zmuszony

chodzić i w czasach wilgotnych (błoto itp.) i w czasach posuchy, z trudnością tylko może tych szkodliwych wpływów uniknąć.

Chcąc zabezpieczyć róg kopyta od owych szkodliwości i psucia się, najlepiej jest użyć maści na kopyta H. Blumenfelda — która tak jest złożoną, że chroni skutecznie róg kopyt od wszelkich szkodliwych wpływów i zapobiega pęknięciu, wyłamywaniu się, wyschnięciu itd., jak również rozmiękczeniu i zbutwieniu etc. kopyta.

Cena 1 puszki maści na kopyta wynosi 1 złr. 20 ct.

Maść na grudę dla koni i bydła etc.

Właścicielom i hodowcom koni i bydła jest dobrze znaną choroba grudą zwana Jestto wysypka połączona z ropieniem na obrzmiałych i zaczerwienionych pęcinach, która się często u bydła, (wołów opasowych na brasze stojących) na całe nogi, brzuch, a nawet grzbiet i kark rozszerza. Choroba ta u koni powstaje zwykle z wilgoci, brudu i zimna, a czasem z choroby soków, u bydła zaś w stajniach opasowych z kwaśnej brachy, występuje jakby epidemicznie niekiedy i sprawia oszpecenie u koni (psi włos) a wychudnienie u bydła opasowego, trwa bowiem zwykle długo. Maść na grudę H. BLUMENFELDA usuwa w krótkim czasie i zupełnie tę szkodliwą i ciężką chorobę, u zdrowych zaś zwierząt użyta zabezpiecza je tak od zarażenia się grudą, że nawet w jednej stajni z chorymi zwierzętami bezpiecznie pozostawać mogą.

Cena 1 puszki maści na grudę wynosi 1 złr. 20 ct.

Świadectwa.

Do Wgo P. H. Blumenfelda aptekarza we Lwowie.

Pańskiego wyrobu proszek karpacki, pożywczy dla koni, bydła, owiec i trzody chlewnej — wielokrotnie używałem w mej praktyce i przekonałem się o jego znakomitem działaniu w niestrawności, katarach żołądka i kiszek, w chorobach przebiegających z wycieńczeniem sił i w rekonwalescencyi w ogóle jako o środku pokrzepiającym, wzmacniającym i dodatnio działającym na mleko. Proszek ten jest mojem zdaniem lepszy od innych tego rodzaju wyrobów, co z przyjemnością stwierdzam.

Lwów d. 30. IV. 1890.

Prof. Dr. A. Barański.

Fluid regeneracyjny wyrobu aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie, stósowałem na Klinice chorób chirurgicznych c. k. szkoły weterynaryi we Lwowie u koni i innnych zwierząt, w wielu wypadkach chorób gośćcowych (rheumatycznych), urazowych (traumatycznych), jakoteż w osłabieniach mięśni, powstałych po uprzednich długich kulawiznach, z bardzo dobrym skutkiem, a porównując przetwór ten z innymi zagranicznymi — przekonałem się, że działa na skórę bardziej drażniąco, wywołuje zatem objawy fluidom właściwe o wiele prędzej i skuteczniej — mogę więc takowy do użytku polecić.

Lwów d. 25. VII. 1890.

Prof. S. Królikowski,
kierownik kliniki chir. c. k. szkoły weter.

Fluid regeneracyjny wyrobu p. Henryka Blumenfelda aptekarza we Lwowie stósowałem w mej praktyce zawsze z dobrym skutkiem u koni chorych na rozmaite cierpienia rheumatyczne, następnie w osłabieniach mięśni i ścięgien w celu wzmocnienia tychże, jak również i w tych wypadkach, w których przejściowe podrażnienie skóry było pożądane i przenoszę wyrób ten nad inne podobne przetwory i wyroby zagraniczne.

Lwów w Czerwcu 1890.

Paweł Kretowicz,
nauczyciel w c. k. szkole weterynaryi i szkole kucia koni.

Ministerstwo wojny. Sofia L. 36.

Świadectwo (w streszczeniu.)

Niżej podpisany potwierdza na podstawie trzech miesięcznych doświadczeń z preparatami weterynaryjnymi wyrobu aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie na kilkudziesięciu koniach wojskowych, tudzież na koniach tutejszej straży ochotniczej, że **Fluid regeneracyjny** Blumenfelda użyty przez umiejętne ręce we właściwych chorobowych przypadkach oddaje znakomite usługi.

Maść na grudę Blumenfelda bardzo korzystnie działa przy świeżych i zastarzałych wypadkach grudy, a oprócz tego może być używaną z dobrym skutkiem przy natarciu od uprzęży i przy różnych zranieniach skóry. Jako wielką zaletę tej maści podnieść muszę, że nie wysusza zbytnio skóry, przez co zapobiega pękaniu a przeto i ponawianiu kulawizny.

Maść kopytowa wyrobu aktekarza Blumenfelda zasługuje na wszechstronne uznanie z powodu należytego konserwo-

wania zdrowych kopyt i poprawiania wadliwych. (Następuje sposób użycia.)

Maść kopytowa Blumenfelda może być użytą i dla leczenia „gnicia strzałki“ przez wprowadzenie jej na jucie lub pakułach.

Stolica Sofia dnia 29. września 1890 r.

Major F Chelchowski,
naczelnik wydz. weter. przy Ministerstwie wojny. Naczelny weterynarz wojsk bułgarskich. Nauczyciel przy szkole wojennej.

Ministerstwo spraw wewnętrznych l. 469.

Preparaty wyrobu pana Henryka Blumenfelda we Lwowie, a mianowicie Fluid regeneracyjny i maść kopytową używałem z bardzo dobrym skutkiem w odpowiednich wypadkach, przeto najusilniej je polecam PP. kolegom i hodowcom.

Sofia 15. grudnia 1890.

L. Tymoftiewicz,
naczelnik oddziału weterynaryjnego przy Ministerstwie spraw wewnętrznych.

C. k. pułk dragonów **Baron Piret** Nr. 9.
C. k. weterynarz wojsk.
Benedykt Meznik
Do c. i k. Kom. puł. w Czerniowcach.
Czerniowce d. 12. Czerwca 1890.

Donoszę, że wyroby lekarsko-weterynaryjne aptekarza Henryka Blumenfelda we Lwowie, doręczone celem wypróbowania ich, po największej części zostały spotrzebowane. Z tych wyrobów okazał się **Fluid regeneracyjny środkiem skutecznym. Maść na grudę bardzo dobrą, a karpacki proszek dla bydła,** który składa się z mocno gorzkich i solnych środków lekarskich, **sprawia na trawienie znaczny wpływ okazał się skutecznym** u konia służbowego, który długotrwałą chorobą w stanie odżywienia mocno podupadł.

Zarząd stajni
J. W. R. Hr. Potockiego
Do WPana H. Blumenfelda aptekarza we Lwowie

Niniejszem poczytuję sobie za obowiązek przesłania do Pana uznania i podziękowania za wynalezione przez Niego: **Fluid regeneracyjny, maść na grudę i maść na kopyta,** które te środki w rozlicznych razach z bardzo dobrym skutkiem zastosowywano.

Zamek Łańcut w Sierpniu 1890.
Ed. Sobiraj koniuszy.

Zarząd dóbr Jego Eks. Włodzimierza hr. Dzieduszyckiego.
Zarzecze dnia 28. maja 1891.

Do Wgo Pana Henryka Blumenfelda, aptekarza we Lwowie.

Po przeprowadzonem dłuższem doświadczeniu mogę z przyjemnością donieść, że regeneracyjny Fluid wyrobu Pańskiego okazał się w ogóle a w szczególności przy stłuczeniach i ubezwładnieniu bardzo skutecznym, a „maść od grudy“ osuwała tę często uporczywą słabość w bardzo krótkim czasie.

Zbyszewski.

Zarząd stada koni Arabskich imienia J. O. księcia R. E. Sanguszki, własność JW. hr. Józefa Potockiego.
Antoniny gub. Wołyńska d. 1. marca 1891

Fluid wyrobu Pana Henryka Blumenfelda aptekarza we Lwowie używaliśmy w naszej stajni i okazał się jawa. bardzo skuteczny we wszystkich przypadkach tam, gdzie tego rodzaju przetwory używane bywają.

L. Brzezicki,
zarządzający stadem.

Dla uniknięcia podrobień i naśladownictw uprasza się wyraźnie żądać wyrobów weterynaryjnych zaopatrzonych marką ochronną i podpisem apt. Henryka Blumenfelda.

Główny skład w aptece pod „Złotym Słoniem“ Henryka Blumenfelda we Lwowie.

Oprócz tego są do nabycia w następujących aptekach: we Lwowie u pp. Mikolascha, Ruckera i Krzyżanowskiego, w Krakowie u pp. Stockmara i Roznera; w Brodach w aptece p Landesberga; w Budzanowie w aptece p. Jasińskiego; w Kamionce Strumiłowej w aptece p. Pilewskiego; w Kopyczyńcach w aptece p. Redera; w Podwołoczyskach w aptece p. Schneidera; w Pomorzanach w aptece p. Aleksiewicza; w Stanisławowie w aptece p. Amirowicza; w Tarnopolu w aptece p. Krzyżanowskiego.

Do miejscowości, w których apteki nie otrzymują na składzie środków leczniczych weterynaryjnych aptekarza Henryka Blumenfelda, wysyła apteka pod „Złotym Słoniem“ we Lwowie powyższe środki na zamówienia **dosięgające łącznej kwoty 5 złr.,** franko, również nie licząc kosztów opakowania, tak, że strony otrzymują owe środki na miejscu po cenie oryginalnej, którąto kwotę w takim razie przy zamówieniu załączyć należy.

ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW GALICYJSKIEGO TOWARZYSTWA KREDYTOWEGO ZIEMSKIEGO

na rok 1890

znajduje się w części informacyjnej kalendarza.

Spis rzeczy.

Część I.

Część II.

A) Asekuracye krajowe.

B) Asekuracye pozakrajowe.

Część III.

A) Banki krajowe.

